

แผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับ ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๕

Electronic Transactions Commission

ETDA
สพธ
www.eta.or.th

กระทรวงดิจิทัล
เพื่อเศรษฐกิจและสังคม

แผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕

- ผ่านความเห็นชอบในหลักการจากคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๖๓
- ผ่านความเห็นชอบจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อประมวลจัดทำ
บัญชีรายชื่อแผนระดับที่ ๓ (อ้างตาม หนังสือสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ที่ นร ๑๑๐๖/๕๖๘๖ ลงวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๖๔)

ส่วนที่ ๑

บทสรุปผู้บริหาร

บทสรุปผู้บริหาร

จากสถานการณ์ของการเปลี่ยนแปลงจากโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลที่ได้รับการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด ส่งผลต่อบริบทการดำรงชีวิตประจำวัน รวมถึงกระบวนการทำงานและประกอบธุรกิจที่จะต้องปรับตัวให้เท่าทันต่อสถานการณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับประเด็นของการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่จำเป็นต้องเร่งผลักดันการดำเนินงานเพื่อตอบโจทย์ความท้าทายสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นต่อการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประชาชน ภาคธุรกิจ รวมถึงหน่วยงานของรัฐที่ยังขาดความมั่นใจในกลไกการทำงานทั้งในเชิงระบบและการบริหารจัดการการพัฒนากระบวนการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่ช่วยทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทยสามารถขยายตัวด้วยการมีขีดความสามารถของประเทศที่เพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับการพัฒนาสังคมและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในทุกมิติ ภายใต้การรองรับความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ อาทิ การเกิดสาธารณภัยหรือโรคอุบัติใหม่ รูปแบบทางการค้าและการลงทุนที่จะมีความหลากหลายเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนการแข่งขันทางธุรกิจที่คาดว่าจะรุนแรงขึ้นในการเพิ่มผลิตภาพและสร้างความหลากหลายของสินค้าและบริการที่ตอบโจทย์รูปแบบชีวิตใหม่ (New Normal) เป็นต้น

ดังนั้น การพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย จึงถือเป็นเครื่องมือหนึ่งที่สำคัญในการขับเคลื่อนเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ที่สอดคล้องกับนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) รวมถึงนโยบายและแผนสำคัญในระดับชาติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยในช่วงระยะเวลา ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๕) ของแผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับนี้เป็นช่วงระยะเวลาที่มุ่งเน้นการนำประเทศไปสู่การ “ต่อยอดและยกระดับการสร้างสภาพแวดล้อมที่รองรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยสร้างความเชื่อมั่นในทุกภาคส่วน ให้เกิดคุณค่าทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ” อันสอดคล้องและเป็นไปตามองค์ประกอบที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๔๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ครอบคลุมทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล ระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ มาตรฐานและกฎเกณฑ์ การพัฒนากำลังคน และการวิจัยเชิงนโยบายนวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัล

ในการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ที่ต้องการให้ “ประเทศไทยมีสภาพแวดล้อม (ecosystem) ที่เอื้อต่อการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ในทุกพื้นที่ ทุกเวลา ด้วยการมีความเชื่อมั่น ภายใต้การมีกฎหมาย มาตรฐาน และการอำนวยความสะดวกตามหลักสากล นำไปสู่การเป็นหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมอย่างเท่าทันการเปลี่ยนแปลง” โดยมุ่งเป้าในการกำหนดให้เรื่องของการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID) และโครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ ครอบคลุมระบบนิเวศ (ecosystem) ของการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างมั่นคงปลอดภัยโดยการผลักดันให้กระบวนการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID) ทั้งในส่วนของบุคคลและนิติบุคคลให้เกิดการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล รวมถึงเทคโนโลยีสมัยใหม่ มีระบบข้อมูลและเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เชื่อมโยงกันเพื่อการบริการอิเล็กทรอนิกส์ทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างเชื่อมโยงและ

บูรณาการร่วมกัน ภายใต้การมีและส่งเสริมให้เกิดการใช้มาตรฐานและกฎเกณฑ์ ด้วยการกำกับดูแลอย่างเหมาะสม เป็นที่ยอมรับในระดับสากล รวมถึงมีกระบวนการคุ้มครอง/ปกป้องสิทธิของผู้บริโภคและผู้ประกอบธุรกิจบริการดิจิทัลของไทยอย่างเหมาะสม อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร (Manpower) การจัดการข้อมูลธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Transaction Data Management) และการศึกษาเพื่อการมองภาพอนาคต (Foresight) ของการทำและพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างเท่าทันต่อบริบทการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก ที่สะท้อนจากเป้าหมายสูงสุดที่กำหนดตัวชี้วัดในภาพรวมไว้เมื่อสิ้นระยะเวลาของแผนยุทธศาสตร์ฯ คือ **ตัวชี้วัดที่ ๑** ระดับความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มสูงขึ้น โดยวัดจากความเชื่อมั่นในการใช้งานอินเทอร์เน็ตของประชาชนเพิ่มสูงขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔ ต่อปี (เป็นร้อยละ ๘๕ ในปี ๒๕๖๕) และ **ตัวชี้วัดที่ ๒** อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่วัดโดยหน่วยงานระดับสากลเพิ่มสูงขึ้น ด้วยการวัดจากตัวชี้วัด World Bank's Ease of Doing Business ของประเทศ เพิ่มขึ้นจากอันดับที่ ๒๑ ในปี ๒๕๖๓ เป็น Top20 ในปี ๒๕๖๕ ทั้งนี้ เพื่อให้ แผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ สามารถบรรลุวิสัยทัศน์และเป้าหมาย จึงได้มีการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ไว้เป็น ๔ ด้าน เพื่อใช้สำหรับเป็นกรอบแนวทางในการขับเคลื่อน คือ

ประเด็นยุทธศาสตร์ ๑ ผลักดันให้เกิดโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลที่จำเป็น เพื่อรองรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และส่งเสริมให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยมีเป้าหมายและตัวชี้วัด จำนวน ๓ เป้าหมายหลัก ซึ่งดำเนินงานผ่าน ๓ กลยุทธ์สำคัญ คือ

- กลยุทธ์ ๑ ผลักดันและยกระดับความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล โดยเฉพาะในด้านการสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นคงปลอดภัย (Trust and Security Services Infrastructure) เพื่อรองรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างมีประสิทธิภาพ
- กลยุทธ์ ๒ ส่งเสริมการเชื่อมโยง แลกเปลี่ยนข้อมูลและเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างไร้รอยต่อ
- กลยุทธ์ ๓ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจและสังคมจากโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลโดยมุ่งเน้นการพัฒนาเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี 5G (5G Commercial Development)

ประเด็นยุทธศาสตร์ ๒ พัฒนามาตรฐานและกฎเกณฑ์ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและอำนวยความสะดวกในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ภายใต้การกำกับดูแลอย่างเหมาะสม โดยมีเป้าหมายและตัวชี้วัด จำนวน ๔ เป้าหมายหลัก ซึ่งดำเนินงานผ่าน ๓ กลยุทธ์สำคัญ คือ

- กลยุทธ์ ๑ พัฒนาและส่งเสริมการใช้งาน (Volume) มาตรฐานด้านธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งในหน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้มีคุณภาพทัดเทียมในระดับสากลและแข่งขันได้ในเชิงเศรษฐกิจ
- กลยุทธ์ ๒ ส่งเสริมให้เกิดกลไกการพัฒนา ปรับปรุง และแก้ไขกฎหมายลำดับรองตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เอื้อต่อเศรษฐกิจดิจิทัลของไทย รวมถึงสื่อสารและให้คำปรึกษาด้านกฎหมายธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ให้กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

- กลยุทธ์ ๓ สร้างความเชื่อมั่นด้วยการกำกับดูแลตามมาตรฐานสากล ทั้งในส่วนของมาตรฐานบังคับและมาตรฐานแนะนำ

ประเด็นยุทธศาสตร์ ๓ ยกระดับระบบการบริการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของไทยให้ได้มาตรฐานเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยมีเป้าหมายและตัวชี้วัด จำนวน ๕ เป้าหมายหลักซึ่งดำเนินงานผ่าน ๓ กลยุทธ์สำคัญ คือ

- กลยุทธ์ ๑ ยกระดับมาตรฐานระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ในด้านการสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นคงปลอดภัย (Trust and Security Services) เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก
- กลยุทธ์ ๒ สนับสนุนระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ของภาคเอกชนให้สามารถเชื่อมโยงในลักษณะ Cross Digital Platform พร้อมทั้งเชื่อมต่อได้กับระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- กลยุทธ์ ๓ ส่งเสริมให้เกิดการใช้งานระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้รับรองมาตรฐาน พร้อมทั้ง จัดให้มีกระบวนการประชาสัมพันธ์และการสร้างเครือข่ายระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain)

ประเด็นยุทธศาสตร์ ๔ ส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความตระหนักรู้ พร้อมยกระดับความพร้อมด้านกำลังคน (Manpower) และบริหารจัดการข้อมูลจากการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีเป้าหมายและตัวชี้วัด จำนวน ๔ เป้าหมายหลัก ซึ่งดำเนินงานผ่าน ๓ กลยุทธ์สำคัญ คือ

- กลยุทธ์ ๑ สร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักรู้ แก่ประชาชนให้สามารถเปลี่ยนผ่านสู่การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างเท่าทันสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างมีพลวัต
- กลยุทธ์ ๒ ผลิตและพัฒนาากำลังคนด้านดิจิทัลที่สนับสนุนการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (Manpower) ให้เพียงพอ ตรงตามความต้องการ และเท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ทั้งในเชิงการผลิต การแลกเปลี่ยน นำเข้าบุคลากรจากต่างประเทศ และยกระดับบุคลากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ
- กลยุทธ์ ๓ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลและแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการวิจัยและพัฒนาเพื่อการมองภาพอนาคต (Foresight) รวมทั้งมีการบริหารจัดการข้อมูลจากการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Transaction Data Management) อย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ สำหรับการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เป็นสิ่งสำคัญสูงสุด ดังนั้นแผนยุทธศาสตร์ฯ จึงมุ่งสร้างความร่วมมือในภาครัฐและเอกชนต่อการปฏิบัติงานร่วมกันผ่านกลไกการขับเคลื่อนต่างๆ อย่างบูรณาการในการผลักดันประเด็นยุทธศาสตร์ผ่าน ๔ โปรแกรมหลัก ได้แก่ (๑) โปรแกรมที่ ๑ Digital ID For Economy and Society (๒) Thailand's Digital Services and Cross Digital Platform Standard (๓) e-Transaction Standard Promotion และ (๔) e-Transaction Intelligent Center อันจะสามารถนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของระดับชาติด้านการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศและการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐด้วยการนำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญอย่างยั่งยืน สืบไป

สารบัญ

ส่วนที่ ๑ บทสรุปผู้บริหาร.....	๓
ส่วนที่ ๒ ที่มาและความสำคัญของแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์.....	๑๐
บทที่ ๑ ความสำคัญของแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕	๑๑
บทที่ ๒ แนวทางการจัดแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕	๑๓
บทที่ ๓ ยุทธศาสตร์ แผนนโยบายระดับชาติ และ สถานการณ์และแนวโน้มการพัฒนาธุรกรรม ทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย.....	๑๗
๓.๑ ความสอดคล้องกับแผน ๓ ระดับ ตามนโยบายของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐	๑๗
๓.๒ สถานการณ์ ปัญหา และความจำเป็นในการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ของประเทศไทย	๒๔
๓.๓ แนวโน้มและความท้าทายของการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์	๕๖
ส่วนที่ ๓ แผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕.....	๖๑
บทที่ ๔ กรอบแนวทางการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย ๔.๑ กรอบแนวทางการพัฒนาในระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)	๖๒
๔.๒ กรอบแนวทางการพัฒนาในระยะเร่งด่วน เพื่อรองรับสถานการณ์ของผลกระทบจากโรคติดเชื้อ ไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และบริบทของชีวิตวิถีใหม่ (New Normal)	๖๕
บทที่ ๕ สาระสำคัญของแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕	๖๙
๕.๑ วิสัยทัศน์การพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย	๗๑
๕.๒ เป้าหมายแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕	๗๒
๕.๓ ประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์	๗๒
บทที่ ๖ ประโยชน์ที่ประชาชน ภาคธุรกิจ และหน่วยงานของรัฐจะได้รับ	๘๗
ส่วนที่ ๔ แนวทางการแปลงแผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ.....	๙๐
บทที่ ๗ เป้าหมาย แผนงาน และโครงการสำคัญ	๙๑
บทที่ ๘ แนวทางการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผล	๑๐๘
๘.๑ กลไกการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ฯ สู่ความสำเร็จ	๑๐๘
๘.๒ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำแผนฯ ไปดำเนินการ	๑๑๐
๘.๓ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ	๑๑๓
ส่วนที่ ๕ ภาคผนวก.....	๑๑๕

สารบัญตาราง

ตารางที่ ๓-๑	ภัยคุกคามทางไซเบอร์ที่ได้รับแจ้งสูงสุด ๕ อันดับแรก ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๒	๓๖
ตารางที่ ๓-๒	ผลการจัดอันดับ Global Competitiveness Index (GCI) ในมิติ ๑๐ อันดับแรกของประเทศทั่วโลก ปี ๒๕๖๒	๓๙
ตารางที่ ๓-๓	การจัดอันดับ Global Competitiveness Index (GCI) ของกลุ่มประเทศอาเซียน ปี ๒๕๖๒	๓๙
ตารางที่ ๓-๔	ผลการจัดอันดับ World Competitiveness Ranking (WCR) ในมิติ ๑๐ อันดับแรกของประเทศทั่วโลก ปี ๒๕๖๒	๔๒
ตารางที่ ๓-๕	ผลการจัดอันดับ World Competitiveness Ranking (WCR) ของกลุ่มประเทศอาเซียน ปี ๒๕๖๒	๔๒
ตารางที่ ๓-๖	ผลการจัดอันดับ Network Readiness Index (NRI) ในมิติ ๑๐ อันดับแรกของประเทศทั่วโลก ปี ๒๕๖๒	๔๕
ตารางที่ ๓-๗	ผลการจัดอันดับ Network Readiness Index (NRI) ของกลุ่มประเทศอาเซียน ปี ๒๕๖๒	๔๕
ตารางที่ ๓-๘	ผลการจัดอันดับ World Digital Competitive Index (WDCI) ในมิติ ๑๐ อันดับแรกของประเทศทั่วโลก ปี ๒๕๖๒	๔๗
ตารางที่ ๓-๙	ผลการจัดอันดับ World Digital Competitive Index (WDCI) ของกลุ่มประเทศอาเซียน ปี ๒๕๖๒	๔๗
ตารางที่ ๓-๑๐	ผลการจัดอันดับ e-Government Development Index (EDGI) ในมิติ ๑๐ อันดับแรกของประเทศทั่วโลก ปี ๒๕๖๑	๔๙
ตารางที่ ๓-๑๑	ผลการจัดอันดับ e-Government Development Index (EDGI) ของกลุ่มประเทศอาเซียน ปี ๒๕๖๑	๔๙
ตารางที่ ๓-๑๒	ผลการจัดอันดับ Global Cybersecurity Index (GCI) ในมิติ ๑๐ อันดับแรกของประเทศทั่วโลก ปี ๒๕๖๑	๕๑
ตารางที่ ๓-๑๓	ผลการจัดอันดับ Global Cybersecurity Index (GCI) ของกลุ่มประเทศอาเซียน ปี ๒๕๖๑	๕๑
ตารางที่ ๓-๑๔	ผลการจัดอันดับ Ease of Doing Business (EODB) ในมิติ ๑๐ อันดับแรกของประเทศทั่วโลก ปี ๒๕๖๓	๕๔
ตารางที่ ๓-๑๕	ผลการจัดอันดับ Ease of Doing Business (EODB) ของกลุ่มประเทศอาเซียน ปี ๒๕๖๓	๕๕
ตาราง ๗-๑	ตัวอย่างแผนงาน-โครงการสำคัญภายใต้กรอบแนวทางการดำเนินงานตามโปรแกรมที่ ๑	๙๗
ตาราง ๗-๒	ตัวอย่างแผนงาน-โครงการสำคัญภายใต้กรอบแนวทางการดำเนินงานตามโปรแกรมที่ ๒	๑๐๐
ตาราง ๗-๓	ตัวอย่างแผนงาน-โครงการสำคัญภายใต้กรอบแนวทางการดำเนินงานตามโปรแกรมที่ ๓	๑๐๓
ตาราง ๗-๔	ตัวอย่างแผนงาน-โครงการสำคัญภายใต้กรอบแนวทางการดำเนินงานตามโปรแกรมที่ ๔	๑๐๖

สารบัญภาพ

ภาพที่ ๒-๑	กระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์.....	๑๔
ภาพที่ ๓-๑	เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals)	๒๖
ภาพที่ ๓-๒	มูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย ปี ๒๕๕๘ - ๒๕๖๐ และคาดการณ์ ปี ๒๕๖๑.....	๓๐
ภาพที่ ๓-๓	อันดับประเทศในอาเซียนที่มีมูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ แบบ B2C สูงที่สุด ปี ๒๕๖๐	๓๑
ภาพที่ ๓-๔	ปริมาณการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ปี ๒๕๕๗ - ๒๕๖๑	๓๒
ภาพที่ ๓-๕	ปริมาณธุรกรรมการชำระเงินผ่านช่องทาง Internet banking และ Mobile banking ปี ๒๕๕๗ - ๒๕๖๑	๓๓
ภาพที่ ๓-๖	พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของคนไทยในปี ๒๕๖๒ (๑๐ อันดับกิจกรรมออนไลน์)	๓๔
ภาพที่ ๔-๑	กรอบแนวทางการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศ ในระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)	๖๒
ภาพที่ ๕-๑	กรอบแนวคิดการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕	๖๖
ภาพที่ ๕-๒	ภาพรวมของแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕.....	๗๓
ภาพที่ ๗-๑	กรอบแนวทางการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการภายใต้แผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรม ทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕	๙๒
ภาพที่ ๗-๒	แผนภาพเชื่อมโยงของโปรแกรมที่ใช้ผลักดันตัวชี้วัดรายประเด็นยุทธศาสตร์และนำไปสู่ การบรรลุเป้าหมายสูงสุดและวิสัยทัศน์ตามแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕.....	๙๕
ภาพที่ ๗-๓	กรอบแนวทางการดำเนินงานตามโปรแกรมที่ ๑	๙๖
ภาพที่ ๗-๔	กรอบแนวทางการดำเนินงานตามโปรแกรมที่ ๒	๙๙
ภาพที่ ๗-๕	กรอบแนวทางการดำเนินงานตามโปรแกรมที่ ๓	๑๐๒
ภาพที่ ๗-๖	กรอบแนวทางการดำเนินงานตามโปรแกรมที่ ๔	๑๐๕

ส่วนที่ ๒
ที่มาและความสำคัญ
ของแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

บทที่ ๑

ความสำคัญของแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕

การเปลี่ยนแปลงจากโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลที่ได้รับการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด ส่งผลต่อบริบทการดำรงชีวิตประจำวันรวมถึงกระบวนการทำงาน ทั้งในส่วนของภาครัฐและเอกชนที่จะต้องปรับตัวให้เท่าทันต่อสถานการณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับประเด็นของการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่จำเป็นต้องเร่งผลักดันการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นต่อการทำกิจกรรมบนโลกออนไลน์ที่ส่งผลในการเป็นปัจจัยสนับสนุนหลักปัจจัยหนึ่งซึ่งช่วยทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทยสามารถขยายตัวด้วยการมีขีดความสามารถของประเทศที่เพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับสร้างสรรค์สังคมและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในทุกมิติ ภายใต้การรองรับความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ อาทิ การเกิดสาธารณภัยหรือโรคอุบัติใหม่ รูปแบบทางการค้าและการลงทุนที่จะมีความหลากหลายเพิ่มมากขึ้น รวมถึงการแข่งขันที่คาดว่าจะรุนแรงขึ้นในการเพิ่มผลิตภาพและสร้างความหลากหลายของสินค้าและบริการที่ตอบโจทย์รูปแบบชีวิตใหม่ ๆ เป็นต้น

ที่ผ่านมา รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของการขับเคลื่อนประเทศไทยด้วยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาชาติในทุกมิติตามเป้าหมาย “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยประเด็นของการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ถือเป็นประเด็นสำคัญหนึ่งที่จะปรับเปลี่ยนให้รูปแบบการทำธุรกรรมทั้งในภาครัฐ เอกชน และประชาชนไปสู่รูปแบบออนไลน์เพื่อสร้างโอกาสและยกระดับขีดความสามารถในเชิงเศรษฐกิจและสังคมพร้อมกันนี้ได้มีการจัดทำ แผนแม่บทเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๖ -๒๕๖๐ ที่มีเป้าหมายสำคัญในการขับเคลื่อนทิศทางของประเทศโดยคำนึงถึงปัจจัยสำคัญทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐาน การกำหนดมาตรฐานสำคัญที่เกี่ยวข้อง ความมั่นคงปลอดภัย การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ตลอดจนกฎหมายที่มีความจำเป็นที่จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย เพื่อเป็นการยกระดับศักยภาพของประเทศสำหรับการแข่งขันในเวทีโลก ซึ่งเป็นแผนที่สนับสนุนภารกิจการดำเนินงานของคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (คธอ.) ที่เป็นคณะกรรมการระดับชาติที่แต่งตั้งตามพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ มีอำนาจหน้าที่สำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศ

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ฉบับที่ ๓ และ ฉบับที่ ๔ พร้อมด้วยพระราชบัญญัติจัดตั้งสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ส่งผลให้มีการปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ในการทำหน้าที่เลขานุการของ คธอ. จากเดิมมาเป็นบทบาทหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือ สพธอ. และจากการเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ตามกฎหมายจัดตั้งสำนักงาน

พัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๒ ตามมาตรา ๕ (๑) ซึ่งได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ไว้ว่าจะต้องจัดทำแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ได้มีการปรับปรุงแก้ไข ตามมาตรา ๔๓/๑ ซึ่งได้กำหนดไว้ว่า แผนยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์จะต้องมีองค์ประกอบสำคัญอย่างน้อย ๕ เรื่อง ได้แก่

๑) กลไกและมาตรการด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อรองรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์และธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ

๒) มาตรการการส่งเสริมและสนับสนุนการให้มีระบบการบริการในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และการให้บริการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ

๓) กระบวนการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนามาตรฐานและกฎเกณฑ์การใช้งานทางเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้การทำงานของระบบมีการเชื่อมโยงกันอย่างมีความมั่นคงปลอดภัย พร้อมใช้งาน และมีความน่าเชื่อถือในการให้บริการ

๔) แนวทางและมาตรการเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตและพัฒนาบุคลากร ด้านธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์และธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ รวมทั้งการประยุกต์การใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลที่เกี่ยวข้อง

๕) แนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยเทคโนโลยีดิจิทัลด้านธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และการให้บริการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ความรู้ให้แก่ประชาชนเพื่อใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดังกล่าว

ดังนั้น ในการจัดทำ แผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ จึงต้องมีการทบทวนแผนและนโยบายในระดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ซึ่งเป็นแผนระดับที่ ๑ โดยได้มีการกำหนดระยะเวลาของแผนในแต่ละช่วงออกเป็น ๓ ช่วงเวลาที่สำคัญ ได้แก่ ช่วงแรกของแผน คือ ช่วงระยะเวลา ๕ ปีแรก (ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๓) ช่วงที่สองของแผน คือ ช่วงระยะเวลา ๖ - ๑๐ ปี (ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) และช่วงที่สามของแผน คือ ช่วงระยะเวลา ๑๑ - ๒๐ ปี (ปี พ.ศ. ๒๕๗๑ - ๒๕๘๐) เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ที่ได้มีการกำหนดช่วงเวลาไว้เป็นสามช่วงเช่นเดียวกัน ตลอดจนการสร้างกรอบการดำเนินงานเพื่อให้สามารถเกิดเป็นกลไกการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติที่มีความละเอียดในเชิงลึก ทันสมัย และสามารถเชื่อมโยงกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงเกิดการบูรณาการระหว่างแผนและนโยบายต่าง ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน เพื่อลดความซ้ำซ้อนและสามารถขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายตามที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเป้าหมายระดับชาติที่ต้องการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมถึงการสร้างเชื่อมั่นให้ประชาชนสามารถเข้าถึงระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน ทั้งในส่วนของบริการภาครัฐที่ต้องอาศัยการรับรองด้วยกลไกด้านมาตรฐาน กฎเกณฑ์ และการบังคับใช้ อันนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตของทุกภาคส่วนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ ๒

แนวทางการจัดแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕

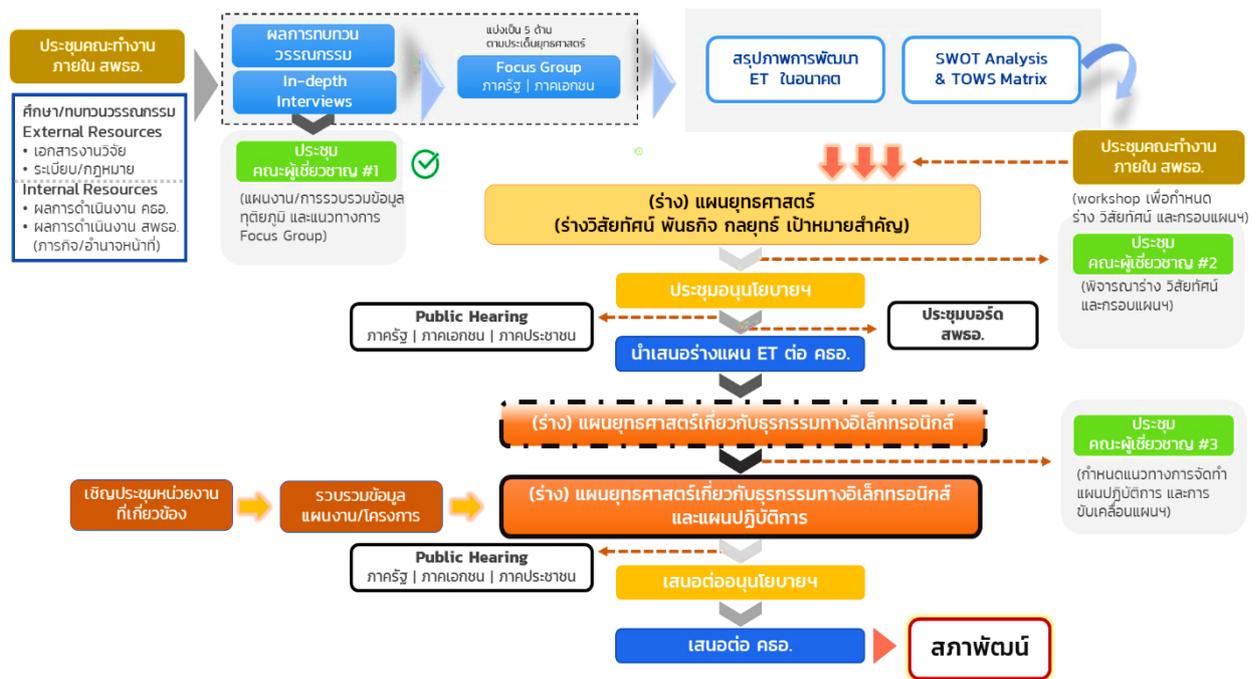
การจัดทำแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ โดยสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือ สฟทอ. ในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (คธอ.) ได้ตั้งเป้าหมายสำคัญให้เกิดการใช้ประโยชน์จากการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ภายใต้บริบทการสร้างเชื่อมั่นให้กับทุกภาคส่วนด้วยการมีมาตรฐานและกฎเกณฑ์การใช้งานที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ พร้อมกันนี้ยังให้ความสำคัญกับการบูรณาการการเชื่อมโยงข้อมูลและระบบการบริการสำหรับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนอย่างมีประสิทธิภาพและตรงกับความต้องการอย่างเท่าทันกับสถานการณ์และบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ลำดับแรกจึงได้ทำการทบทวนวรรณกรรมด้วยการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์และแนวโน้มสำคัญของการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่สะท้อนจากข้อมูลผลการจัดอันดับดัชนีชี้วัดบนเวทีโลก และการสำรวจ/บทวิเคราะห์เชิงวิชาการในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้กรอบการเชื่อมโยงกับนโยบาย แผน และยุทธศาสตร์ที่สำคัญของประเทศ อาทิ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) และแผนในระดับที่ ๓ อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงยังได้จัดให้มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน ทั้งผู้บริหารในระดับนโยบาย (การประชุมคณะทำงาน การประชุมคณะผู้เชี่ยวชาญ และการสัมภาษณ์เชิงลึก) หน่วยงานภาครัฐและเอกชน (การประชุมกลุ่มย่อย ตามองค์ประกอบสำคัญ ๕ เรื่องที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๔๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒) และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) (การจัดประชาพิจารณ์จากนั้นนำผลที่ได้มาสังเคราะห์หาขอบเขตที่เหมาะสมของการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในมิติต่าง ๆ ด้วยการดึงเอาศักยภาพและโอกาสของประเทศมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึงการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและ

อุปสรรคในการทำธุรกรรมของประเทศในช่วงที่ผ่านมาเพื่อหาแนวทางการป้องกันและยกระดับให้การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศให้มีประสิทธิภาพภายใต้ความเชื่อมั่นของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (คธอ.) พิจารณาให้ความเห็นชอบ ก่อนการนำเข้ากระบวนการเสนอสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พิจารณาและประกาศใช้ ต่อไปดังแสดงรายละเอียดได้ตามแผนภาพที่ ๒-๑

ภาพที่ ๒-๑ กระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

ที่มา: สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (๒๕๖๓)

จากแผนภาพข้างต้น สามารถแสดงลำดับของกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยในแต่ละส่วนมีประเด็นและรายละเอียด ดังนี้

๑. การศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและแนวโน้มสำคัญของการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นกระบวนการในขั้นต้นที่ดำเนินการผ่านคณะทำงานภายในสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือ สพรอ. เพื่อทบทวนและสังเคราะห์ข้อมูลให้เห็นสภาพของการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ผ่านมาของประเทศไทยในบริบทของสถานการณ์โลก โดยเริ่มจากการศึกษาวิเคราะห์ความสำเร็จจากการดำเนินงานตาม (ร่าง) แผนแม่บทเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐ ประกอบกับข้อมูลผลการจัดอันดับดัชนีชี้วัดบนเวทีโลก และการสำรวจ/บทวิเคราะห์เชิงวิชาการในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ อาทิ ประเด็นด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และมาตรฐาน กฎหมาย เป็นต้น เพื่อสะท้อนภาพของการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศและใช้สำหรับการพิจารณาหาแนวทางการดำเนินงานในอนาคต ผ่านการจัดทำแผนที่สอดคล้องและสามารถเป็นแรงขับเคลื่อนเป้าหมายตามยุทธศาสตร์และแผนนโยบายระดับชาติที่กำหนดไว้ได้อย่างบูรณาการ ทั้งในเชิงของการปฏิบัติงานตามแผนระดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและการประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

๒. การประชุมคณะผู้เชี่ยวชาญในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ สพธอ. ตระหนักและให้ความสำคัญกับการเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนกระบวนการจัดทำแผนตั้งแต่เริ่มแรก ของทุกภาคส่วน ทั้งจากหน่วยงานของรัฐและเอกชน โดยได้มีการเชิญผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติที่มีความเข้าใจในบริบทที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ อาทิ ผู้แทนจาก สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) คณะกรรมการร่วมภาคเอกชน ๓ สถาบัน (กกร.) สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาหอการค้าไทย เป็นต้น ซึ่งได้เข้าร่วมประชุมในทุกขั้นตอนการดำเนินงานที่สำคัญผ่านการระดมความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะ ที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ฉบับนี้อย่างบูรณาการและประสานเชื่อมโยงกับแผนหรือกลยุทธ์ ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศ

๓. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) เป็นขั้นตอนกระบวนการเพื่อรับฟังแนวคิดและ ข้อเสนอแนะจากผู้บริหารของหน่วยงานในระดับนโยบาย และผู้เชี่ยวชาญที่เป็นองค์ความรู้ของการขับเคลื่อน การพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศ อาทิ ผู้บริหารระดับสูงจากสำนักงานคณะกรรมการดิจิทัล เพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) เป็นต้น เพื่อให้สามารถสะท้อนภาพของการจัดทำแผนในเชิงลึก ที่เป็นกระบวนการที่ค้นในระดับนโยบาย อันก่อให้เกิดแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องและมองเห็นภาพอนาคต เดียวกันในทุกมิติที่เกี่ยวข้อง ต่อไป

๔. การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ภายหลังจากขั้นตอนการทบทวนวรรณกรรมด้วยการศึกษา และรวบรวมข้อมูล ทั้งในส่วนของข้อมูลทฤษฎีและข้อมูลปฐมภูมิจากการรับฟังความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารระดับนโยบายที่เกี่ยวข้อง จนมีข้อมูลเพียงพอในระดับหนึ่งแล้ว สพธอ. จึงได้ดำเนินการจัดให้มีการประชุมกลุ่มย่อยขึ้น โดยแบ่งการจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) ออกเป็นกลุ่ม ๕ กลุ่มตามองค์ประกอบ สำคัญที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๔๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเฉพาะกลุ่มที่สะท้อนความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษา ทำให้ได้ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะนำไปสู่การกำหนดประเด็นการพัฒนาธุรกรรม ทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เหมาะสมของในแต่ละกลุ่มอย่างเชื่อมโยงกัน ภายใต้งานมีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ ที่ทุกภาคส่วนจะได้รับจากการมีแผนฉบับนี้

๕. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เป็นขั้นตอนกระบวนการภายหลังจากการรวบรวมข้อมูลที่ สะท้อนข้อเท็จจริง มุมมองความคาดหวังต่อการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในมิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง ได้รับทราบประเด็นปัญหาหรือข้อติดขัดที่เป็นอุปสรรคจากการระดมความคิดเห็นของการประชุมต่าง ๆ ที่ผ่านมาเรียบร้อยแล้ว สพธอ. ในฐานะฝ่ายเลขานุการของ คธอ. และเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลัก ในการขับเคลื่อนการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศ จึงได้จัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ที่เป็นการระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญภายในองค์กรที่มีประสบการณ์จริงในแต่ละสายงาน ที่เกี่ยวข้อง พร้อมมีที่ปรึกษาที่มีความชำนาญการในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติคอยให้คำแนะนำ/ ข้อเสนอแนะตามหลักวิชาการในการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสถานการณ์ของการทำธุรกรรม ทางอิเล็กทรอนิกส์ในมิติต่าง ๆ ที่ทำให้ทราบว่าในการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยมีจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคามใดบ้าง เพื่อนำมาสู่การจัดทำประเด็นวิเคราะห์ตามหลักการของ SWOT Analysis และ TOWS Matrix จนได้เป็น (ร่าง) วิสัยทัศน์ เป้าหมาย ประเด็นยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ เพื่อเตรียมนำเสนอต่อ คณะผู้เชี่ยวชาญฯ พิจารณาความครบถ้วนเหมาะสม และนำสู่กระบวนการเสนอ (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์ฯ ต่อไปตามลำดับ

๖. การประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นขั้นตอนกระบวนการเพื่อสอบถามและเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา และประชาชนทั่วไป ร่วมกันเสนอความคิดเห็นและความต้องการที่มีต่อ (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ ทั้งในรูปแบบของการจัดประชุมและการสอบถามความคิดเห็นผ่านระบบออนไลน์ (เนื่องจากช่วงเวลาของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ฉบับนี้อยู่ในสถานการณ์ที่ต้องให้ความร่วมมือกับรัฐบาลหยุดแพร่เชื้อ COVID-19 โดยห้ามมีการประชุมเกินกว่า ๕๐ คน ทาง สพอ. จึงได้มีการดำเนินการรับฟังความคิดเห็นผ่านทางออนไลน์ และมีหนังสือถึงหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องแทน) โดยการทำประชาพิจารณ์จะดำเนินการจำนวน ๑ ครั้ง เพื่อเป็นการสอบถามความคิดเห็นต่อ (ร่าง) วิสัยทัศน์ เป้าหมาย ประเด็นยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ ที่ผ่านการเห็นชอบจากคณะกรรมการนโยบายและผลกระทบเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ของ คธอ. (ชุดรักษาการ) เรียบร้อยแล้ว และได้ดำเนินการเสนอต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์และการส่งเสริม และ คธอ. (ชุดปัจจุบัน) พิจารณาในขั้นสุดท้ายก่อนการเตรียมเสนอแผนยุทธศาสตร์ฯ ต่อสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และคณะรัฐมนตรี เพื่อประกาศใช้แผนอย่างเป็นทางการ

๗. การนำเสนอ (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ ตามมาตรา ๕ (๑) กฎหมายจัดตั้งสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ให้ สพอ. ในฐานะฝ่ายเลขานุการ คธอ. มีหน้าที่ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เสนอต่อ คณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (คธอ.) ทั้งนี้ ได้มีการนำร่างแผนยุทธศาสตร์เสนอการพิจารณาถ้อยแถลงจากคณะกรรมการนโยบายและผลกระทบเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ภายใต้คณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ชุดรักษาการ) ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๓ ในเบื้องต้น และได้มีการนำเสนอต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์และการส่งเสริม ภายใต้คณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ชุดปัจจุบัน) ก่อนได้รับความเห็นชอบในหลักการจาก คธอ. ในคราวการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เพื่อรับข้อเสนอแนะ ไปปรับปรุงให้เกิดความครอบคลุมและเป็นประโยชน์สูงสุดต่อการนำแผนไปสู่การขับเคลื่อนในทางปฏิบัติ ทั้งนี้ ในขั้นสุดท้ายจะเป็นการนำเสนอต่อสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์อย่างเป็นทางการ ต่อไป

๘. การเสนอแผนยุทธศาสตร์ฯ ต่อสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)^๑ เพื่อประกาศใช้แผนอย่างเป็นทางการ โดย สพอ. ได้ดำเนินการสรุปแผนตามรูปแบบฟอร์มที่กำหนด พร้อมระบุเหตุผลและความจำเป็นเพื่ออธิบายความประสงค์ที่จะนำแผนฯ เข้าสู่การพิจารณา โดยผ่านความเห็นชอบจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อประมวลจัดทำบัญชีรายชื่อแผนระดับที่ ๓ (อ้างอิงตาม หนังสือสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ นร ๑๑๐๖/๕๖๘๖ ลงวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๖๔) และดำเนินการประกาศใช้อย่างเป็นทางการต่อไป

^๑ อ้างอิงตามแนวทางการเสนอแผนระดับที่ ๓ เข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ฉบับ กันยายน ๒๕๖๒ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

บทที่ ๓

ยุทธศาสตร์ แผนนโยบายระดับชาติ และ
สถานการณ์และแนวโน้มการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย

ที่ผ่านมา รัฐบาลได้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการผลักดันการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย ผ่านการขับเคลื่อนการดำเนินงานของหน่วยงานในหลาย ๆ ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยมีคณะกรรมการระดับชาติ คือ คณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือ คธอ. ที่แต่งตั้งตามพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่สำคัญในการเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดนโยบายการส่งเสริมและพัฒนาการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย ตลอดจนแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ มีความครอบคลุมในประเด็นการส่งเสริมและพัฒนาในทุกมิติ จึงจำเป็นต้องมีการทบทวนสถานการณ์และแนวโน้มการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย ซึ่งได้แก่ ความสอดคล้องกับแผน ๓ ระดับ ตามนัยยะของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ รวมทั้ง สถานการณ์ ปัญหา และความจำเป็นในการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย ตลอดจนแนวโน้มและความท้าทายของการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งในแต่ละประเด็นสามารถอธิบายได้โดยสังเขป ดังนี้

๓.๑ ความสอดคล้องกับแผน ๓ ระดับ ตามนัยยะของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่ได้เห็นชอบการจำแนกแผนออกเป็น ๓ ระดับ ประกอบด้วย ระดับที่ ๑ ยุทธศาสตร์ชาติ ระดับที่ ๒ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ และแผนความมั่นคง (ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ) และระดับที่ ๓ แผนที่จัดทำขึ้นเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของแผนระดับที่ ๑ และแผนระดับที่ ๒ ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือจัดทำขึ้นตามที่กฎหมายกำหนด หรือจัดทำขึ้นตามพันธกรณีหรืออนุสัญญาระหว่างประเทศ เช่น แผนของส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ แผนบูรณาการ รวมถึงแผนปฏิบัติการทุกระดับ ทั้งนี้ แผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ ฉบับนี้ นับเป็นแผนระดับที่ ๓ โดยมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนในระดับที่ ๒ และ ๓ ในการสนับสนุนการขับเคลื่อนให้สามารถบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาประเทศตามแนวทางของยุทธศาสตร์ชาติ สรุปได้ดังนี้

๓.๑.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (แผนระดับที่ ๑)

ยุทธศาสตร์ชาติ เป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน นำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

อันจะก่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว ตามระยะเวลา ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ที่กำหนดไว้ ซึ่งการพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติ จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยสาระสำคัญในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยภายใต้ความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี คือ

๑) ยุทธศาสตร์ชาติที่ ๒. การสร้างความสามารถในการแข่งขัน (หลัก)

(๑) เป้าหมาย ๒. ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น

(๒) ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ ๒. อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต (อุตสาหกรรมและบริการ ดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์/อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ)

ประเด็นยุทธศาสตร์ ๔. โครงสร้างพื้นฐาน เชื่อมไทย เชื่อมโลก (พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยีสมัยใหม่)

ประเด็นยุทธศาสตร์ ๕. พัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานผู้ประกอบการยุคใหม่ (สร้างโอกาส เข้าถึงตลาด/สร้างโอกาสเข้าถึงข้อมูล/ปรับบทบาทและโอกาสการเข้าถึงบริการภาครัฐ)

๒) ยุทธศาสตร์ชาติที่ ๔. ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (รอง)

(๑) เป้าหมาย ๒. กระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มโอกาส ให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศในทุกกระดับ

(๒) ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ ๑. การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ (สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสาธารณสุข และการศึกษาโดยเฉพาะสำหรับผู้มี รายได้น้อยและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส)

ประเด็นยุทธศาสตร์ ๒. การกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และ เทคโนโลยี (สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่บนฐานข้อมูลความรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรม)

ประเด็นยุทธศาสตร์ ๓. การเสริมสร้างพลังทางสังคม (สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยี สารสนเทศและสื่อสร้างสรรค์เพื่อรองรับสังคมยุคดิจิทัล)

๓) ยุทธศาสตร์ชาติที่ ๖. ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ (รอง)

(๑) เป้าหมาย ๑. ภาครัฐมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส

(๒) ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ ๑. ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส (ภาครัฐมีความเชื่อมโยงในการให้บริการสาธารณะ ต่าง ๆ ผ่านการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้)

ประเด็นยุทธศาสตร์ ๔. ภาครัฐมีความทันสมัย (นำนวัตกรรม เทคโนโลยี ข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลมาใช้ในการบริหารและการตัดสินใจ)

ประเด็นยุทธศาสตร์ ๕. บุคลากรภาครัฐเป็นคนดีและเก่ง ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก มีความสามารถสูง มุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพ

ประเด็นยุทธศาสตร์ ๗. กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ และมีเท่าที่จำเป็น (ภาครัฐจัดให้มีกฎหมายที่สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลง)

๓.๑.๒ แผนระดับที่ ๒ (เฉพาะที่เกี่ยวข้อง)

๓.๑.๒ (๑) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

เป็นกรอบแนวทางการดำเนินการหลักที่จะนำไปสู่จุดหมายปลายทางในภาพรวมที่เป็นรูปธรรมชัดเจนในระยะ ๒๐ ปี โดยสาระสำคัญในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยภายใต้ความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ คือ

๑) ประเด็น ๗ โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล

(๑) เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศดีขึ้น

(๒) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ แผนย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล

- แนวทางการพัฒนา ๓. สนับสนุนให้มีการพัฒนาระบบนิเวศ ทั้งในส่วนโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล ศูนย์ข้อมูลขนาดใหญ่ที่ได้มาตรฐานสากล บุคลากรดิจิทัล สิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม รวมทั้งปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- เป้าหมายของแผนย่อย ประชาชนมีความสามารถในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตมากขึ้น

๒) ประเด็น ๘ ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่

(๑) เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ ผู้ประกอบการในทุกระดับเป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ที่มีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจ เพิ่มมากขึ้น

(๒) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ แผนย่อยการสร้างโอกาสเข้าถึงตลาด

- แนวทางการพัฒนา ๓. ส่งเสริมผู้ประกอบการในทุกระดับ รวมถึงเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนในการขยายช่องทางการตลาดผ่านการใช้สื่อแบบดั้งเดิมและบนอินเทอร์เน็ต โดยใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล ในการเข้าถึงและขยายช่องทางการตลาดทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนพัฒนาศูนย์กระจายสินค้าที่มีมาตรฐานในทุกภูมิภาค และมีระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยในกระบวนการกระจายสินค้า โดยประสานความร่วมมือกับภาคเอกชน

- เป้าหมายของแผนย่อย มูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศเพิ่มขึ้น และความสามารถในการแข่งขันด้านการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทยดีขึ้น

๓) ประเด็น ๒๐ การบริการประชาชน และประสิทธิภาพภาครัฐ

(๑) เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ บริการของรัฐมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการ

(๒) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ

(๒.๑) แผนย่อยการพัฒนาบริการประชาชน

- แนวทางการพัฒนา

๑. พัฒนารูปแบบบริการภาครัฐเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการประชาชน

๒. พัฒนาการให้บริการภาครัฐผ่านการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้

๓. ปรับวิธีการทำงาน จาก“การทำงานตามภารกิจที่กฎหมายกำหนด” เป็น “การให้บริการ ที่ให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ” ปรับปรุงวิธีการทำงานเพื่อสนับสนุนการพัฒนาบริการภาครัฐ ที่มีคุณค่าและได้มาตรฐานสากล

- เป้าหมายของแผนย่อย งานบริการภาครัฐที่ปรับเปลี่ยนเป็นดิจิทัลเพิ่มขึ้น

(๒.๒) แผนย่อยการพัฒนาระบบบริหารงานภาครัฐ

- แนวทางการพัฒนา ๑. พัฒนาหน่วยงานภาครัฐให้เป็น “ภาครัฐทันสมัย เปิดกว้าง เป็นองค์กรขีดสมรรถนะสูง”
- เป้าหมายของแผนย่อย ภาครัฐมีขีดสมรรถนะสูงเทียบเท่ามาตรฐานสากลและมีความคล่องตัว

๔) ประเด็น ๒๒ กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

(๑) เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ กฎหมายเป็นเครื่องมือให้ทุกภาคส่วน ได้ประโยชน์จากการพัฒนาประเทศอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม

(๒) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ แผนย่อยการพัฒนากฎหมาย

- แนวทางการพัฒนา ๑. พัฒนากฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับบริบทและเอื้อต่อการพัฒนาประเทศ
- เป้าหมายของแผนย่อย ๑. กฎหมายไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาภาครัฐและภาคเอกชนอยู่ภายใต้กรอบกฎหมายที่มุ่งให้ประชาชนในวงกว้างได้รับประโยชน์จากการพัฒนาประเทศโดยทั่วถึง

๕) ประเด็น ๒๓ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

(๑) เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี และด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของประเทศเพิ่มสูงขึ้น

(๒) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ด้านองค์ความรู้พื้นฐาน

- แนวทางการพัฒนา ๑. พัฒนาองค์ความรู้พื้นฐานและเทคโนโลยีฐาน โดยการส่งเสริมการวิจัย พัฒนา และประยุกต์ใช้นวัตกรรมในการพัฒนาความรู้พื้นฐานและเทคโนโลยีฐาน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขัน
- เป้าหมายของแผนย่อย ประเทศไทยมีขีดความสามารถของเทคโนโลยีฐานทั้ง ๔ ด้าน ทัดเทียมประเทศที่ก้าวหน้าในเอเชีย

๓.๑.๒ (๒) แผนการปฏิรูปประเทศ

แผนการปฏิรูปประเทศ ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วย ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคี สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกัน เพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ การปฏิรูปประเทศต้องสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับยุทธศาสตร์ชาติ โดยสาระสำคัญในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย คือ

๑) แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านเศรษฐกิจ

- เรื่อง/ประเด็นการปฏิรูป ๑. การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
- ๒. ความเท่าเทียมและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม

๒) แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

- เรื่อง/ประเด็นการปฏิรูป
 ๑. บริการภาครัฐ สะดวก รวดเร็ว และตอบโจทย์ชีวิตประชาชน
 ๒. ระบบข้อมูลภาครัฐมีมาตรฐาน ทันสมัย และเชื่อมโยงกัน
ก้าวสู่รัฐบาลดิจิทัล

๓) แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านสังคม

- เรื่อง/ประเด็นการปฏิรูป
 ๑. การช่วยเหลือและเพิ่มขีดความสามารถกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม
 ๒. การสร้างการมีส่วนร่วมการเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริม
กิจกรรมทางสังคม

๔) แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย

- เรื่อง/ประเด็นการปฏิรูป
 ๑. มีกลไกให้มีการตรากฎหมายเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน
ของประเทศ
 ๒. มีกลไกให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายโดยสะดวกและเข้าใจ
กฎหมายได้ง่าย รวมทั้งพัฒนาระบบฐานข้อมูลของกฎหมาย
คำพิพากษา คำวินิจฉัย หรือการตีความกฎหมายให้ประชาชนเข้าถึง
ได้โดยสะดวก
 ๓. พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนให้ประชาชน
ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายได้โดยสะดวก เพื่อลด
ค่าใช้จ่าย และขจัดช่องทางการทุจริตประพฤติมิชอบ
 ๔. มีกลไกส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๕) แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านสื่อสารมวลชนเทคโนโลยีสารสนเทศ

- เรื่อง/ประเด็นการปฏิรูป
 ๑. การปฏิรูปแนวทางการกำกับดูแลสื่อออนไลน์
 ๒. การปฏิรูปการบริหารจัดการความปลอดภัยไซเบอร์/กิจการอวกาศ
และระบบและเครื่องมือด้านการสื่อสารมวลชนและโทรคมนาคม
เพื่อสนับสนุนภารกิจปกป้องกันบรรเทาสาธารณภัยฯ

๓.๑.๒ (๓) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ได้จัดทำบนพื้นฐานของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ซึ่งเป็นแผนหลักของการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย ๔.๐ ตลอดจนประเด็นการปฏิรูปประเทศ นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน เพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนฯ เพื่อมุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” โดยสาระสำคัญในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย คือ

๑) ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์

(๑) เป้าหมายระดับยุทธศาสตร์

เป้าหมาย ๒. คนในสังคมไทยทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ และความสามารถเพิ่มขึ้น (วัยแรงงานมีความรู้และทักษะเป็นไปตามความต้องการของตลาดงานและมีทักษะทางการเงินเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ)

เป้าหมาย ๓. คนไทยมีการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลและมีความสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการอ่านหาความรู้เพิ่มขึ้น)

(๒) แนวทางการพัฒนา

แนวทาง ๕. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบสุขภาพภาครัฐและปรับระบบการเงินการคลังด้านสุขภาพ

แนวทาง ๗. ผลักดันให้สถาบันทางสังคมมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศอย่างเข้มแข็ง

๒) ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

(๑) เป้าหมายระดับยุทธศาสตร์

เป้าหมาย ๑. ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมที่แตกต่างกัน และแก้ไขปัญหาความยากจน (สัดส่วนประชากรที่อยู่ใต้เส้นความยากจนลดลงเหลือร้อยละ ๖.๕ ณ สิ้นแผนพัฒนาฯ)

เป้าหมาย ๒. เพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการพื้นฐานทางสังคมของภาครัฐ (การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของกลุ่มประชากรที่มีฐานะยากจนเพิ่มขึ้น)

เป้าหมาย ๓. เพิ่มศักยภาพชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็ง เพื่อให้ชุมชนพึ่งพาตนเองและได้รับส่วนแบ่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากขึ้น

(๒) แนวทางการพัฒนา

แนวทาง ๑. เพิ่มโอกาสให้กับกลุ่มเป้าหมายประชากรร้อยละ ๔๐ ที่มีรายได้ต่ำสุดให้สามารถเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพของรัฐ และมีอาชีพ

แนวทาง ๒. กระจายการให้บริการภาครัฐทั้งด้านการศึกษา สาธารณสุข และสวัสดิการที่มีคุณภาพให้ครอบคลุมและทั่วถึง

แนวทาง ๓. เสริมสร้างศักยภาพชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และการสร้างความเข้มแข็งการเงินฐานรากตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีสิทธิในการจัดการทุน ที่ดิน และทรัพยากรภายในชุมชน

๓) ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

(๑) เป้าหมายระดับยุทธศาสตร์

เป้าหมาย ๑. เศรษฐกิจขยายตัวอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน

เป้าหมาย ๒. การลงทุนภาครัฐและเอกชนขยายตัวอย่างต่อเนื่อง

เป้าหมาย ๓. พัฒนาภาคส่งออกให้ขยายตัวและเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย

เป้าหมาย ๖. เพิ่มการลงทุนจากความร่วมมือภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ

เป้าหมาย ๗. ประชาชนและผู้ประกอบการเข้าสู่ระบบภาษีมากขึ้น

เป้าหมาย ๘. ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจสูงขึ้น

(๒) แนวทางการพัฒนา

แนวทาง ๑. การบริหารจัดการเศรษฐกิจส่วนรวม

แนวทาง ๒. การเสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ

๔) ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย**(๑) เป้าหมายระดับยุทธศาสตร์**

เป้าหมาย ๑. ลดสัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการให้บริการของภาครัฐ และประสิทธิภาพการประกอบธุรกิจของประเทศ

(๒) แนวทางการพัฒนา

แนวทาง ๑. ปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงาน บทบาท ภารกิจ และคุณภาพบุคลากรภาครัฐ ให้มีความโปร่งใส ทันสมัย คล่องตัว มีขนาดที่เหมาะสม เกิดความคุ้มค่า

แนวทาง ๓. เพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับการให้บริการสาธารณะให้ได้มาตรฐานสากล

แนวทาง ๕. ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

แนวทาง ๖. ปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้มีความทันสมัย เป็นธรรม และสอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ

๕) ยุทธศาสตร์ที่ ๗ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์**(๑) เป้าหมายระดับยุทธศาสตร์**

เป้าหมาย ๓. การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ เพื่อให้ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันด้านโลจิสติกส์และการอำนวยความสะดวกทางการค้ามีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

เป้าหมาย ๕. การพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล เพื่อขยายโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้ครอบคลุมทั่วทั้งประเทศ และสร้างผู้ประกอบการธุรกิจดิจิทัลรายใหม่เพิ่มขึ้น รวมทั้งพัฒนาระบบความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องตามมาตรฐานสากลเพื่อรับมือภัยคุกคามทางออนไลน์

(๒) แนวทางการพัฒนา

แนวทาง ๓. การพัฒนาระบบโลจิสติกส์

แนวทาง ๕. การพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล

๖) ยุทธศาสตร์ที่ ๘ การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม**(๑) เป้าหมายระดับยุทธศาสตร์**

เป้าหมาย ๑. เพิ่มความเข้มแข็งด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ

เป้าหมาย ๕. เพิ่มความสามารถในการประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อยกระดับความสามารถการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ และคุณภาพชีวิตของประชาชน

(๒) แนวทางการพัฒนา

แนวทาง ๑. เร่งส่งเสริมการลงทุนวิจัยและพัฒนาและผลักดันสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์และเชิงสังคม

แนวทาง ๒. พัฒนาผู้ประกอบการให้เป็นผู้ประกอบการทางเทคโนโลยีพัฒนาสถานะแวดล้อมของการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม

แนวทาง ๓. พัฒนาสถานะแวดล้อมของการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม

๓.๑.๓ แผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง

๓.๑.๓ (๑) นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐

นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ มีความสำคัญต่อแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากการได้มีการกำหนดไว้ตามมาตรา ๔๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ว่าแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ต้องมีความสอดคล้องกับนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดยสาระสำคัญของการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์จะมุ่งเน้นการขับเคลื่อนและตอบเป้าหมายในยุทธศาสตร์ที่ ๖ เป็นหลัก และยุทธศาสตร์ที่ ๒ - ๕ เป็นการสนับสนุน ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ สร้างความเชื่อมั่นในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มุ่งเน้นการสร้างความปลอดภัย และความเชื่อมั่นในการทำธุรกรรมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลให้กับผู้ประกอบการ ผู้ทำงาน และผู้ใช้บริการ ซึ่งภารกิจสำคัญของยุทธศาสตร์นี้จะครอบคลุมเรื่องมาตรฐาน (Standard) การคุ้มครองความเป็นส่วนตัวและข้อมูลส่วนบุคคล (Privacy) การรักษาความมั่นคงปลอดภัย (Cybersecurity) โดยมุ่งเน้นตอบโจทย์เป้าหมาย ดังนี้

- ๑) ประชาชนและภาคธุรกิจมีความเชื่อมั่น ในการทำธุรกรรมออนไลน์อย่างเต็มรูปแบบ โดยมีผู้ใช้ อินเทอร์เน็ตที่ทำธุรกรรมเพิ่มสูงขึ้นต่อเนื่อง และมูลค่า e-Commerce เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔ ต่อปี
- ๒) มีชุดกฎหมาย กฎระเบียบที่ทันสมัย เพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล โดยผลักดัน Data Protection Law และปรับแก้ไข Computer Crime Law ให้บังคับใช้ได้
- ๓) มีมาตรฐานข้อมูลที่เป็นสากล เพื่อรองรับการเชื่อมโยงและใช้ประโยชน์ในการทำธุรกรรม

ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์อื่น ๆ ภายใต้นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ที่เกี่ยวข้องและมีความเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ คือ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล มุ่งเน้นการสร้างระบบนิเวศสำหรับธุรกิจดิจิทัล (Digital Business Ecosystem) ควบคู่กับการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล และการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลในเชิงธุรกิจและกระตุ้นให้ภาคเอกชนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญ และความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้และปรับปรุงแนวทางการทำธุรกิจด้วยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีศักยภาพ *โดยมีส่วนไปสนับสนุนเป้าหมายที่เกี่ยวข้องในยุทธศาสตร์นี้ คือ ขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทย เพิ่มขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล*

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ สร้างสังคมคุณภาพที่ทั่วถึงเท่าเทียมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล มุ่งหวังที่จะลดความเหลื่อมล้ำทางโอกาสของประชาชนที่เกิดจากการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐาน การขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่อง เทคโนโลยีดิจิทัล หรือการไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลที่ยังมีราคาแพงเกินไป

และให้ความสำคัญกับการพัฒนาพลเมืองที่ฉลาด รู้เท่าทันข้อมูล และมีความรับผิดชอบ **โดยมีส่วนร่วมไปสนับสนุนเป้าหมายที่เกี่ยวข้องในยุทธศาสตร์นี้ คือ ประชาชนทุกคนมีความตระหนักรู้ความเข้าใจ ทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์และสร้างสรรค์ (Digital Literacy)**

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ปรับเปลี่ยนภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในกระบวนการทำงานและการให้บริการภาครัฐ เพื่อให้เกิดการปฏิรูปกระบวนการทำงานและขั้นตอนการให้บริการ ให้มีประสิทธิภาพ ถูกต้องรวดเร็ว อำนวยความสะดวกให้ผู้ใช้บริการ สร้างบริการของภาครัฐที่มีธรรมาภิบาล และสามารถให้บริการประชาชนแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียวผ่านระบบเชื่อมโยงข้อมูลอัตโนมัติ การเปิดเผยข้อมูลของภาครัฐที่ไม่กระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลและความมั่นคงของชาติผ่านการจัดเก็บ รวบรวม และแลกเปลี่ยนอย่างมีมาตรฐาน ให้ความสำคัญกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์และข้อมูล **โดยมีส่วนร่วมไปสนับสนุนเป้าหมายที่เกี่ยวข้องในยุทธศาสตร์นี้ คือ (๑) บริการภาครัฐตอบสนองประชาชน ผู้ประกอบการทุกภาคส่วนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และแม่นยำ (๒) มีโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลภาครัฐ การจัดเก็บและบริหารฐานข้อมูลที่ยุทธศาสตร์ ไม่ซ้ำซ้อน สามารถรองรับการเชื่อมโยงการทำงานระหว่างหน่วยงาน และให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ**

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ พัฒนากำลังคนให้พร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล มุ่งเน้นการพัฒนากำลังคนดิจิทัล (Digital Workforce) ขึ้นมารองรับการทำงานในระบบเศรษฐกิจดิจิทัล โดยเน้นทั้งกลุ่มคนทำงานที่จะเป็นกำลังสำคัญในการสร้างผลผลิตการผลิตร (Productivity) ในระบบเศรษฐกิจและกลุ่มคนที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านดิจิทัล **โดยมีส่วนร่วมไปสนับสนุนเป้าหมายที่เกี่ยวข้องในยุทธศาสตร์นี้ คือ บุคลากรผู้ทำงานทุกสาขามีความรู้และทักษะด้านดิจิทัล**

๓.๑.๓ (๒) แผนระดับ ๓ อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

สำหรับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ฉบับนี้ นอกจากมีการศึกษาถึงความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (แผนระดับที่ ๑) และแผนระดับที่ ๒ ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว ยังได้มีการพิจารณาถึงความเชื่อมโยงต่อแผนระดับที่ ๓ เพื่อให้เกิดการบูรณาการร่วมกันระหว่างแผนและมีทิศทางการพัฒนาที่สอดคล้องกันอย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ

- ๑) (ร่าง) แผนแม่บทด้านโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีดิจิทัล ระยะ ๕ ปี และระยะ ๑๐ ปี
- ๒) (ร่าง) นโยบายและแผนเฉพาะด้าน การส่งเสริมและพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕) (แผนปฏิบัติการ)
- ๓) (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาศักยภาพประชากรให้พร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล
- ๔) (ร่าง) แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕
- ๕) แผนแม่บทการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔
- ๖) แผนพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)
- ๗) (ร่าง) แผนพัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕)

๓.๑.๔ เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ

จากการศึกษาและทบทวนความสอดคล้องกับแผนทั้ง ๓ ระดับ ตามนโยบายของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕ ยังได้ให้ความสำคัญกับความสอดคล้องตามเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ หรือ Sustainable Development Goals (SDGs) ที่เป็นเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และเป็นเป้าหมายพัฒนาระดับนานาชาติที่ใช้กำหนดทิศทางการพัฒนาเพื่อมุ่งหวังจะช่วยแก้ปัญหาที่โลกกำลังเผชิญอยู่ เช่น ความยากจน ความไม่เท่าเทียม สภาวะโลกร้อน และสันติสุข เริ่มใช้ตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ และคาดว่าจะทำสำเร็จได้ภายในปี ๒๕๗๓ ประกอบด้วยเป้าหมายหลัก ๑๗ ข้อ ดังนี้

ภาพที่ ๓-๑ เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals)

ที่มา: United Nations, Thailand (สืบค้นจาก <https://www.un.or.th/globalgoals/th/the-goals/>)

จะเห็นได้ว่า การพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ แม้อาจมิได้เป็นปัจจัยหลักประการเดียวในการพัฒนาประเทศตามเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals) หากแต่จะเป็นการช่วยส่งเสริมและผลักดันให้เป้าหมายเหล่านั้นสามารถสำเร็จลงได้ตามกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการมีเครื่องมือสำคัญจากการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงาน ทั้งในฝั่งของนักพัฒนาที่จำเป็นต้องอาศัยกลไกการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในการดำเนินงานที่มีความซับซ้อนของสภาพปัญหาและการเชื่อมโยงข้อมูลและการติดต่อประสานงานระหว่างกันทั้งภายในและระหว่างประเทศ รวมถึงในฝั่งของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือประชาชนผู้ได้รับผลประโยชน์ก็จำเป็นต้องมีการนำองค์ความรู้ด้านธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดการเข้าถึงข้อมูล สวัสดิการ และผลกระทบที่ได้รับจากแนวทางการพัฒนา เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างเกิดประสิทธิผลและเป็นการยกระดับสังคมและคุณภาพชีวิตของประชาชนได้ต่อไป ในการนี้ ความท้าทายของการที่ประเทศไทยจะสามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติได้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความสำคัญกับการใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล โดยการทำ

ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ถือเป็นประเด็นสำคัญหนึ่งที่ต้องเร่งดำเนินการเพื่อให้ประเทศก้าวสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วต่อไปในอนาคต ซึ่งเป้าหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องของการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่แผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ ฉบับนี้จะสามารถเป็นส่วนสนับสนุนได้ อาทิ เป้าหมายในการขจัดความยากจน (No Poverty) การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี (Good Health and Well-Being) การศึกษาที่เท่าเทียม (Quality Education) การจ้างงานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ (Decent Work and Economic Growth) อุตสาหกรรม นวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน (Industry Innovation and Infrastructure) การลดความเหลื่อมล้ำ (Reduced Inequalities) เป็นต้น

๓.๑.๕ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

สำหรับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในปัจจุบันของไทยนั้น ได้มีการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ ที่มีผลใช้บังคับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งต่อมาได้มีการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้กฎหมายฉบับนี้มีความครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น แต่เนื่องจากการนำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในการดำเนินการกับทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ และประชาชน กฎหมายจึงได้กำหนดให้มีคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นคณะกรรมการระดับชาติขึ้น เพื่อเสนอแนะแนวทางที่จำเป็นในการส่งเสริมและสนับสนุนการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ต่อคณะรัฐมนตรี ตลอดจนผลักดันมาตรการต่าง ๆ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำหรับการทำธุรกรรมด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พร้อมกันนี้ ยังมีการตรากฎหมายลำดับรอง พร้อมประกาศที่เกี่ยวข้อง รวมถึงกฎหมายฉบับอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องในมิติต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาถึงความครอบคลุมของกฎหมายในประเทศต่อไป ดังนี้

๓.๑.๕ (๑) พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔

เป็นพระราชบัญญัติที่ใช้บังคับแก่ธุรกรรมในทางแพ่งและพาณิชย์ที่ดำเนินการโดยใช้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เว้นแต่ธุรกรรมที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดมิให้นำพระราชบัญญัตินี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนมาใช้บังคับ รวมถึงให้ใช้บังคับแก่ธุรกรรมในการดำเนินงานของรัฐตามที่กำหนดในหมวด ๔ มาตรา ๓๕ อีกทั้งในหมวด ๑ มาตรา ๗ ได้มีการกำหนดเอาไว้ว่าห้ามมิให้ปฏิเสธความมีผลผูกพันและการบังคับใช้ทางกฎหมายของข้อความใดเพียงเพราะเหตุที่ข้อความนั้นอยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ ปัจจุบัน ได้มีการประกาศลงราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๔๔ เป็น พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ ทั้งนี้ ประกาศภายใต้กฎหมาย ได้แก่ (๑) ประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การรับรองสิ่งพิมพ์ออก พ.ศ. ๒๕๕๕ (๒) ประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หน่วยงานรับรองสิ่งพิมพ์ออก พ.ศ. ๒๕๕๕ และ (๓) ประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดทำหรือแปลงเอกสารและข้อความให้อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๓ (๔) ประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง แนวทางการจัดทำแนวนโยบาย (Certificate

Policy) และแนวปฏิบัติ (Certification Practice Statement) ของผู้ให้บริการออกไปรับรองอิเล็กทรอนิกส์ (Certification Authority) พ.ศ. ๒๕๕๒

๓.๑.๕ (๒) พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

เป็นการเพิ่มเติมบทบัญญัติเพื่อรองรับเรื่องตราประทับอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถระบุถึงตัวผู้ทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ได้เช่นเดียวกับลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเพื่อให้สามารถนำเอกสารซึ่งเป็นสิ่งพิมพ์ออกของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มาใช้แทนต้นฉบับหรือให้เป็นพยานหลักฐานในศาลได้ อีกทั้งยังได้มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ขึ้น เพื่อทำหน้าที่แทนศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ เพื่อส่งเสริมความเชื่อมั่นในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันในเวทีการค้าระหว่างประเทศ ทั้งนี้ ปัจจุบัน ได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาฉบับที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ เป็น พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

๓.๑.๕ (๓) พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒

เป็นการปรับปรุงกฎหมายภายในเพื่อลดอุปสรรคจากความแตกต่างทางด้านโครงสร้างพื้นฐานทางกฎหมายระหว่างประเทศสมาชิก โดยการปรับปรุงหรือยกเว้นกฎหมายให้มีความสอดคล้องกับหลักการตามกฎหมายแม่แบบหรืออนุสัญญาความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่นเดียวกับนานาชาติประเทศ (United Nations Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts) ที่โดยหลักเกณฑ์ในอนุสัญญาดังกล่าวเปรียบเสมือนการปรับปรุงของกฎหมายแม่แบบว่าด้วยการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (Model Law on Electronic Commerce 1996) และกฎหมายแม่แบบว่าด้วยลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Model Law on Electronic Signatures 2001) ที่กฎหมายธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของไทยใช้เป็นแนวทางในการยกร่างกฎหมาย เพื่อให้มีความทันสมัยรองรับธุรกรรมรูปแบบใหม่และครอบคลุมถึงการทำสัญญาในทางระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ปัจจุบันได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาฉบับที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๖๒ เป็น พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒

๓.๑.๕ (๔) พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๒

เป็นการกำหนดให้บุคคลสามารถพิสูจน์และยืนยันตัวตนผ่านระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัลได้ โดยมีกลไกการควบคุมดูแลผู้ประกอบการธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ระบบดังกล่าวมีความน่าเชื่อถือและปลอดภัย และเพื่อลดปัญหาในการพิสูจน์และยืนยันตัวตนโดยการแสดงตนต่อผู้ให้บริการพร้อมกับต้องส่งเอกสารหลักฐาน ซึ่งเป็นภาระต่อผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการ ทั้งนี้ ปัจจุบัน ได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาฉบับที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒ เป็น พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๒

๓.๑.๕ (๕) พระราชบัญญัติสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๒

เป็นพระราชบัญญัติที่ปรับมาจากร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๕๔ โดยกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้เสนอร่างฯ ต่อคณะรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาอนุมัติเห็นชอบในหลักการร่างกฎหมายเมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๘ เพื่อปรับปรุงกฎหมายจัดตั้งสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) ให้สอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงาน ทั้งนี้ ปัจจุบัน ได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาฉบับที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๖๒ เป็น พระราชบัญญัติสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๒

๓.๑.๕ (๖) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

จากการที่ประเทศไทยได้มีการวางโครงสร้างพื้นฐานทางกฎหมายเพื่อรองรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ จนมีความครบถ้วนสมบูรณ์ในระดับหนึ่ง ทั้งกฎหมายในเชิงสนับสนุนและป้องกันความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งยังมีกฎหมายลำดับรองฉบับต่าง ๆ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ ขั้นตอนการดำเนินการในรายละเอียด เพื่อให้ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์สามารถใช้แทนธุรกรรมในรูปแบบกระดาษได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ นั้น มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกเหนือไปจากที่ได้กล่าวมาข้างต้น อาทิ

- พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐
- พระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. ๒๕๖๐
- พระราชบัญญัติว่าด้วยการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ. ๒๕๖๒
- พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒
- พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒
- (ร่าง) พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลการประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวกับระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล พ.ศ.
- พระราชกฤษฎีกากำหนดประเภทธุรกรรมในทางแพ่งและพาณิชย์ที่ยกเว้นมิให้นำกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้บังคับ พ.ศ. ๒๕๕๙
- พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยวิธีการแบบปลอดภัยในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๓
- พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๖๒
- พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๙
- พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐
- พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐
- พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๒
- พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖

๓.๒ สถานการณ์ ปัญหา และความจำเป็นในการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย

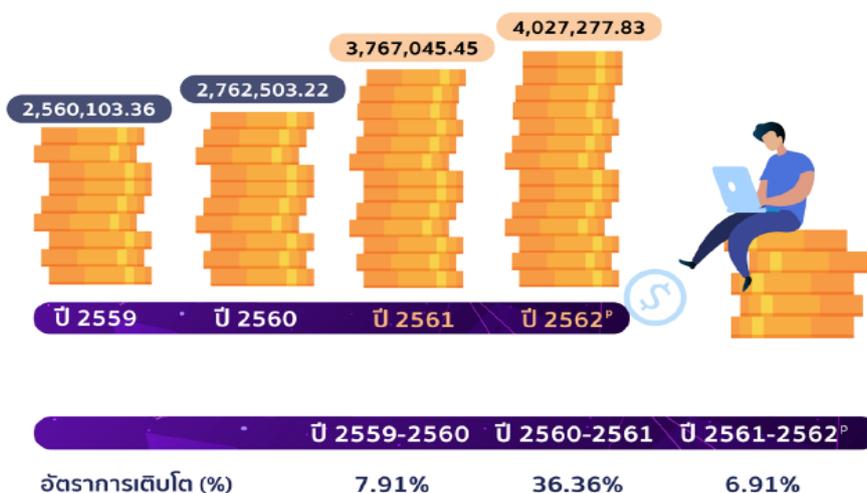
การพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ผ่านมาภายใต้พระราชบัญญัติธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม รวมถึงกฎหมายสำคัญฉบับอื่น ๆ ที่เป็นไปตามนโยบายและแผนระดับชาติต่าง ๆ สามารถสะท้อนภาพรวมของการพัฒนาจากการจัดอันดับที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล ที่มีผลต่อการดำเนินธุรกิจและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมถึงการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลของประเทศในด้านมูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ปริมาณการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ปริมาณธุรกรรมการชำระเงินผ่านช่องทาง Internet Banking และ Mobile Banking ล้วนแล้วแต่มีนัยสำคัญที่บ่งบอกถึงสถานการณ์ ปัญหา และชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในด้านต่างๆ ที่เป็นช่องว่างของการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยที่นำไปสู่การกำหนดทิศทางสำหรับการผลักดันให้การทำธุรกรรมเหล่านั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มสูงขึ้นต่อไป โดยสถิติสำคัญและผลการจัดอันดับดังกล่าว มีรายละเอียด ดังนี้

๓.๒.๑ ผลการสำรวจมูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (Value of e-Commerce Survey)

ด้วยพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) เป็นส่วนหนึ่งของการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งประเทศไทยได้มีการจัดเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่องผ่าน การสำรวจมูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (Value of e-Commerce Survey) โดยสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือ สทอ. ที่ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ จนถึงปัจจุบัน ซึ่งในภาพรวมพบว่า มูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในแต่ละปีจะมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉลี่ยอัตราการเติบโตของมูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ ๑๗ และหากพิจารณาเฉพาะมูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในกลุ่มธุรกิจแบบ แบบ B2C จะพบว่า ในปี ๒๕๖๑ ประเทศไทย มีมูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในกลุ่มดังกล่าวสูงที่สุดในประเทศกลุ่มอาเซียน

ภาพที่ ๓-๒ มูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย ปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑ และคาดการณ์ ปี ๒๕๖๒

หน่วย: ล้านบาท

ที่มา: สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (๒๕๖๓)

ภาพที่ ๓-๓ อันดับประเทศในอาเซียนที่มีมูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ แบบ B2C สูงที่สุด ปี ๒๕๖๑

ที่มา: สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (๒๕๖๓)

ทั้งนี้ ปัจจัยหลักที่เป็นแรงสนับสนุนให้มูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เติบโตเพิ่มขึ้นทุกปีอย่างมีนัยสำคัญมาจาก ๓ ปัจจัยหลัก ได้แก่

๑) ผู้ประกอบการ e-Commerce มีการขยายจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเมื่อผู้ซื้อชอบซื้อของออนไลน์ อีกทั้งผู้ซื้อออนไลน์มีอายุน้อยลง ซึ่งช่วยขยายฐานผู้ซื้อให้เพิ่มมากขึ้น กล่าวคือ การที่ผู้ขายต้องมีช่องทาง e-Commerce เป็นของตัวเองเพื่อรองรับความต้องการ (Demands) ของลูกค้า เห็นได้ชัดว่าในปัจจุบันร้านค้าและผู้ประกอบการทั้งขนาดเล็ก ขนาดย่อม และขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่ต่างมีช่องทาง e-Commerce เพื่อขายสินค้าให้กับฐานลูกค้าเก่าและลูกค้าใหม่ผ่านทางเว็บไซต์ e-Commerce เพจ Social Commerce (Facebook Instagram และ LINE) และแอปพลิเคชัน e-Commerce โดยเฉพาะสินค้าอุปโภคบริโภคต่าง ๆ เนื่องจากการมีหน้าร้านออฟไลน์เพียงอย่างเดียว ไม่สามารถทำให้กิจการอยู่รอดในยุค Digital Disruption แสดงให้เห็นว่า ร้านค้าและผู้ประกอบการจึงต้องปรับตัวเพื่อตอบสนองผู้ซื้อหรือลูกค้ายุคใหม่ ส่งผลให้ร้านค้าและผู้ประกอบการ e-Commerce ในประเทศไทยมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี ๒๕๖๑ ที่ผ่านมามีประเทศไทยมีจำนวนผู้ประกอบการ e-Commerce ทั้งหมด ๖๘๒,๓๗๕ เพิ่มจากปี ๒๕๖๐ ที่มีผู้ประกอบการทั้งหมด ๖๔๔,๐๗๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๕.๙๔ โดยผู้ประกอบการเหล่านี้มีอัตราการเติบโตมูลค่าขาย e-Commerce ที่เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๐ สูงถึงร้อยละ ๓๖.๓๖ แสดงให้เห็นถึงศักยภาพทั้งผู้ซื้อและผู้ขาย ส่งผลถึงการเติบโตของ e-Commerce ไทยอย่างมีนัยสำคัญ

๒) การทุ่มงบประมาณในการประชาสัมพันธ์ การทำการตลาด และโปรโมชั่น e-Commerce ของร้านค้า และผู้ประกอบการรายใหญ่ อาทิ Lazada Shopee JD Central และ Pomelo ที่เป็นหนึ่งในผู้นำด้าน e-Marketplace Platform ของไทยในปีที่ผ่านมา ได้มีการแข่งขันกันอย่างต่อเนื่องผ่านการจัดกิจกรรม

ส่งเสริมการขาย (โปรโมชั่น) ในช่วงเทศกาลต่าง ๆ เช่น การจัดแคมเปญ 11.11 12.12 โดยจากการสำรวจช่องทางในการประชาสัมพันธ์ การทำการตลาดออนไลน์ และโปรโมชั่น e-Commerce ของผู้ประกอบการอันดับ ๑ มีการโฆษณาผ่าน Facebook สูงถึงร้อยละ ๙๕ ของกลุ่มผู้ประกอบการรายใหญ่ทั้งหมด และในส่วนของผู้ประกอบการกลุ่ม SMEs นั้น ได้มีการใช้งบประมาณในการประชาสัมพันธ์ผ่าน Facebook คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๒๗ ของงบประมาณการทำการตลาดออนไลน์ทั้งหมด

๓) การมาของเทคโนโลยี 4G และ 5G รวมถึงการพัฒนาด้านอินเทอร์เน็ต และ e-Commerce Infrastructure อย่างต่อเนื่อง ซึ่งทำให้ e-Commerce ecosystem แข็งแรงขึ้น นอกจากการซื้อขายออนไลน์แบบทั่วไปแล้ว ยังมีเทรนด์ซื้อขายผ่าน Video และ Live Streaming ซึ่งทำให้การซื้อขายเป็นแบบ Real-Time และไร้ขีดจำกัดมากยิ่งขึ้น ปัจจุบันมีการซื้อขายสินค้าที่หลากหลายมากขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องพบหน้ากัน ก็สามารถชำระเงินผ่าน e-Payment ในรูปแบบต่าง ๆ ได้ โดยแพลตฟอร์มและช่องทางที่เป็นที่นิยมในการซื้อขายสินค้าผ่าน Live Streaming อาทิ เฟจ Facebook กลุ่มเฉพาะ Facebook Group แพลตฟอร์มสร้างสรรค์วิดีโอสั้น TikTok และ Instagram Story แสดงให้เห็นว่า ยิ่งโครงสร้างเครือข่ายอินเทอร์เน็ตพัฒนามากขึ้นเท่าไร การค้าขาย e-Commerce ก็ยิ่งมีรูปแบบใหม่เกิดขึ้นมากยิ่งขึ้น และทำให้ช่องว่างระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายน้อยลง อีกทั้งยังเพิ่มแรงจูงใจในการตัดสินใจได้ง่ายขึ้นในการซื้อสินค้า

๓.๒.๒ สถิติปริมาณการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

นอกจากนี้ ปัจจุบัน การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ มีแนวโน้มสูงขึ้นทั้งมูลค่าและปริมาณการชำระเงิน เนื่องมาจากการพัฒนาและส่งเสริมอย่างต่อเนื่องเพื่อทดแทนการใช้เงินสดและเช็ค และช่วยเพิ่มความสะดวกรวดเร็ว ปลอดภัย และลดต้นทุนการบริหารจัดการเงินสดของประเทศ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๗) โดยการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย การโอนเงินเพื่อลูกค้าผ่าน BAHTNET (BAHTNET- 3rd Party) การโอนเงินครั้งละหลายรายการ (Bulk Payment) การโอนเงินรายย่อยข้ามธนาคาร (Online Retail Funds Transfer: ORFT) การโอนเงินภายในธนาคาร (รวมชำระค่าสินค้าบริการ) การชำระเงินด้วยบัตรพลาสติก (Payment cards) และรวมถึงเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money) โดยมีสถิติที่สำคัญ ดังนี้

ภาพที่ ๓-๔ ปริมาณการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ปี ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒

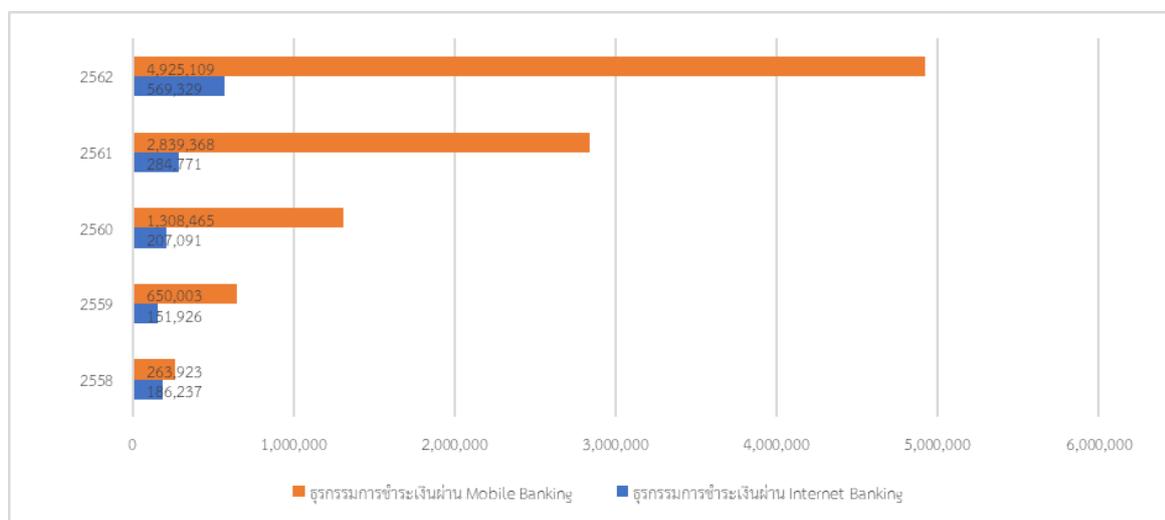
	2558	2559	2560	2561	2562
การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payments)	2,589,801	3,205,320	4,199,867	6,084,011	8,985,068
การโอนเงินเพื่อลูกค้าผ่าน BAHTNET (BAHTNET- 3rd Party)	3,438	3,819	4,028	4,258	4,456
การโอนเงินครั้งละหลายรายการ (Bulk Payment)	359,575	379,662	416,229	460,839	519,887
การโอนเงินรายย่อยข้ามธนาคาร (Online Retail Funds Transfer: ORFT)	235,635	298,975	463,127	1,175,060	2,502,335
การโอนเงินภายในธนาคาร (รวมชำระค่าสินค้าบริการ)	644,584	929,005	1,445,217	2,236,739	3,176,895
การชำระเงินด้วยบัตรพลาสติก (Payment cards)	463,217	517,561	599,030	696,105	815,622
เงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money)	883,352	1,076,298	1,272,236	1,511,010	1,965,873

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (๒๕๖๒)

จากภาพ หากวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ทำให้ปริมาณการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์โดยรวมมีการขยายตัว สาเหตุหนึ่งน่าจะมาจากการที่ธนาคารพาณิชย์หลายแห่งสนับสนุนให้มีการทำธุรกรรมออนไลน์มากขึ้น มีการพัฒนาแอปพลิเคชันให้สะดวกสบายในการใช้งาน รวมถึงมีการยกเว้นค่าธรรมเนียมที่ได้เริ่มมีการดำเนินการ ตั้งแต่กลางปี ๒๕๖๐ โดยเฉพาะการยกเว้นค่าธรรมเนียมการโอนเงินต่างธนาคารทำให้ปริมาณการโอนเงิน รายย่อยข้ามธนาคาร (Online Retail Funds Transfer: ORFT) มีการเติบโตแบบก้าวกระโดด

อีกทั้งจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ทันสมัย ธนาคารพาณิชย์จึงได้เพิ่มช่องทางการให้บริการต่าง ๆ ของธนาคารผ่านอินเทอร์เน็ต (Internet Banking) และโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile Banking) เช่น การโอนเงิน การสอบถามยอดเงิน ชำระค่าบริการต่าง ๆ บริการเกี่ยวกับการตรวจดูรายการใช้จ่ายบัตรเครดิตย้อนหลัง การพิมพ์รายการทางบัญชีที่สามารถทำได้ทุกที่ทุกเวลาเพียงลูกค้ามีอุปกรณ์หรือระบบอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ต ประกอบกับมีการส่งเสริมให้ลูกค้าใช้บริการช่องทางอินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยการยกเลิกค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ และหันมาใช้ช่องทางอินเทอร์เน็ตและ โทรศัพท์เคลื่อนที่มากขึ้น ซึ่งทางธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ทำการรวบรวมข้อมูลทั้งปริมาณการทำธุรกรรม การชำระเงินผ่านช่องทาง Internet banking และ Mobile banking เพื่อให้เห็นถึงแนวโน้มของการเลือกช่องทาง การใช้บริการของผู้ใช้บริการในยุคของดิจิทัลที่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์เคลื่อนที่ได้อย่างทั่วถึง

ภาพที่ ๓-๕ ปริมาณธุรกรรมการชำระเงินผ่านช่องทาง Internet banking และ Mobile banking ปี ๒๕๕๘- ๒๕๖๒

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (๒๕๖๑)

จากภาพ ปริมาณธุรกรรมการชำระเงินผ่านช่องทาง Internet Banking และ Mobile Banking มีการเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะ ช่องทาง Mobile Banking มีอัตราการเติบโตในแต่ละปีเฉลี่ยเป็นเท่าตัว และมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปี (CAGR) ปี ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ในกลุ่ม Internet Banking ร้อยละ ๓๘.๘๓ และกลุ่ม Mobile Banking ร้อยละ ๑๐๙.๕๑ จึงแสดงให้เห็นว่าประชาชนมีการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการทำธุรกรรมการชำระเงิน และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอีกในปีต่อไป

๓.๒.๓ จำนวนและพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย

ประกอบกับในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๖๒ จากการสำรวจของสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ หรือ กสทช. พบว่า ประเทศไทยมีจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเติบโตสูงกว่าร้อยละ ๑๗๐ และคาดการณ์ว่าจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตยังคงมีแนวโน้มเติบโตเพิ่มขึ้นแต่มีการชะลอตัวลง ซึ่งอาจเป็นสัญญาณบ่งชี้ว่าประชากรส่วนใหญ่เข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ครอบคลุมมากขึ้น และในปัจจุบันประเทศไทยมีจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ๕๐.๑ ล้านคน คิดเป็นร้อยละ ๗๕ ของประชากรไทย ในด้านพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของคนไทย ที่สำรวจโดยสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ก็พบว่า คนไทยมีแนวโน้มการใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มสูงขึ้นทุกปี โดยในปี ๒๕๖๒ มีจำนวนชั่วโมงในการใช้อินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ยอยู่ที่ ๑๐ ชั่วโมง ๒๒ นาทีต่อวัน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๑ ถึง ๑๗ นาที แต่ประเด็นที่น่าสนใจ คือ การใช้อินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่ของคนไทยที่มีการใช้งานเป็นจำนวนชั่วโมงที่มาก หากแต่การใช้งานส่วนใหญ่ยังเป็นไปเพื่อการใช้ Social Media ซึ่งถือเป็นกิจกรรมออนไลน์ที่มีการใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุด ๗ ปีต่อเนื่อง แต่การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการทำธุรกรรมยังมาเป็นอันดับรอง จึงเป็นสิ่งที่ต้องมาร่วมกันพิจารณาว่าจะทำอย่างไรให้คนไทยมีการใช้ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในเชิงที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ในปี ๒๕๖๒ พบว่า กิจกรรมการชำระเงินค่าสินค้าและบริการทางออนไลน์ ติด ๑ ใน ๕ อันดับกิจกรรมออนไลน์ที่มีการใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุด สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมั่นในความปลอดภัยของ Online Payment Services ของไทยที่เพิ่มมากขึ้น

ภาพที่ ๓-๖ พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของคนไทยในปี ๒๕๖๒ (๑๐ อันดับกิจกรรมออนไลน์)

ที่มา: สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (๒๕๖๒)

๓.๒.๔ สถิติภัยคุกคามทางไซเบอร์ (Cyber Threats)

จากสถิติสำคัญที่สะท้อนการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศ ทั้งในมิติด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) ระบบการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment) รวมถึงพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของคนไทย ล้วนสะท้อนให้เห็นถึงการเพิ่มขึ้นของกิจกรรมออนไลน์ที่เกิดจากความเชื่อมั่นและการมีนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลที่เป็นไปอย่างก้าวกระโดดในช่วงที่ผ่านมา แต่ถึงอย่างไร หากพิจารณาประเด็นด้านความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cybersecurity) ที่เป็นประเด็นสำคัญหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อระดับความมั่นใจและมีผลกระทบรุนแรงหากมีการบริหารจัดการที่ไม่มีประสิทธิภาพมากเพียงพอ ดังนั้น จึงต้องมีการพิจารณาสถิติภัยคุกคามทางไซเบอร์ในประเทศไทย เพื่อวิเคราะห์หามาตรการสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นแนวทางในการป้องกันและเฝ้าระวังเพื่อให้การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของคนไทยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

ภัยคุกคามทางไซเบอร์ (Cyber Threats) เป็นภัยคุกคามรูปแบบหนึ่งที่ประเทศต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น การโจมตีระบบ การขโมยข้อมูล การปลอมบัญชีโซเชียลมีเดีย และภัยคุกคามอื่น ๆ ที่ปรากฏให้เห็นอย่างต่อเนื่อง และขยายตัวไปทั่วโลก รวมถึงมีความรุนแรงมากขึ้น โดยเป็นการเผยแพร่ผ่านช่องทางต่าง ๆ ที่มีการเชื่อมต่อทางอินเทอร์เน็ต มีรูปแบบที่ซับซ้อนและส่งผลกระทบในทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนความมั่นคงของประเทศ หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน จึงให้ความสำคัญและจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดการกับภัยคุกคามเพิ่มมากขึ้น สำหรับการดำเนินงานในประเทศไทยมีศูนย์ประสานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยระบบคอมพิวเตอร์ประเทศไทย หรือ ไทยเซิร์ต (Thailand Computer Emergency Response Team : ThaiCERT) ในการกำกับดูแลของสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.) ทำหน้าที่ตอบสนองและจัดการกับเหตุการณ์ความมั่นคงปลอดภัยคอมพิวเตอร์ (Incident Response) ให้การสนับสนุนที่จำเป็น และให้คำแนะนำในการแก้ไขภัยคุกคามความมั่นคงปลอดภัยทางด้านคอมพิวเตอร์ รวมทั้งติดตามและเผยแพร่ข่าวสารและเหตุการณ์ทางด้านความมั่นคงปลอดภัยทางด้านคอมพิวเตอร์ต่อสาธารณชน ตลอดจนทำการศึกษาและพัฒนาเครื่องมือและแนวทางต่าง ๆ ในการปฏิบัติเพื่อเพิ่มความมั่นคงปลอดภัยในการใช้คอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

สำหรับภัยคุกคามทางไซเบอร์ในประเทศไทย จากการจัดเก็บของ ThaiCERT พบว่า จำนวนเหตุร้ายแรงภัยคุกคามทางไซเบอร์ลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ โดยในปี ๒๕๖๒ ไทยเซิร์ตได้รับแจ้งเหตุและประสานงานภัยคุกคาม จำนวน ๒,๔๗๐ กรณี ซึ่งลดลงจากปี ๒๕๖๑ จำนวน ๕๐ กรณี (ปี ๒๕๖๑ จำนวน ๒,๕๒๐ กรณี) เนื่องจากหลายภาคส่วนตระหนักและเพิ่มการลงทุนในด้านความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ รวมถึงการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพของ ThaiCERT GMS (Government Monitoring System) ที่มีการเฝ้าระวังระบบ ป้องกันการโจมตีเว็บไซต์ รวมทั้งตรวจสอบหาและแก้ไขช่องโหว่ของระบบเพื่อดำเนินการปิดช่องทางการโจมตีของผู้ประสงค์ร้าย

ตารางที่ ๓-๑ ภัยคุกคามทางไซเบอร์ที่ได้รับแจ้งสูงสุด ๕ อันดับแรก ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๒

อันดับ	ประเภทภัยคุกคาม		
	พ.ศ. ๒๕๖๐	พ.ศ. ๒๕๖๑	พ.ศ. ๒๕๖๒
อันดับ ๑	ความพยายามจะบุกรุกเข้าระบบ (Intrusion Attempts)	ความพยายามจะบุกรุกเข้าระบบ (Intrusion Attempts)	การฉ้อฉล ฉ้อโกงหรือหลอกลวงเพื่อผลประโยชน์ (Fraud)
อันดับ ๒	การฉ้อฉล ฉ้อโกงหรือหลอกลวงเพื่อผลประโยชน์ (Fraud)	การฉ้อฉล ฉ้อโกงหรือหลอกลวงเพื่อผลประโยชน์ (Fraud)	ความพยายามจะบุกรุกเข้าระบบ (Intrusion Attempts)
อันดับ ๓	การบุกรุกหรือเจาะระบบได้สำเร็จ (Intrusions)	การบุกรุกหรือเจาะระบบได้สำเร็จ (Intrusions)	โปรแกรมไม่พึงประสงค์ (Malicious Code)
อันดับ ๔	การโจมตีสภาพความพร้อมใช้งานของระบบ (Availability)	โปรแกรมไม่พึงประสงค์ (Malicious Code)	การบุกรุกหรือเจาะระบบได้สำเร็จ (Intrusions)
อันดับ ๕	โปรแกรมไม่พึงประสงค์ (Malicious Code)	การเข้าถึงหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลสำคัญโดยไม่ได้รับอนุญาต (Information Security)	การเข้าถึงหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลสำคัญโดยไม่ได้รับอนุญาต (Information Security)

ที่มา: ศูนย์ประสานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยระบบคอมพิวเตอร์ประเทศไทย (๒๕๖๒)

โดยเมื่อพิจารณาภัยคุกคามทางไซเบอร์ที่ได้รับแจ้งสูงสุด ๕ อันดับแรก ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๒ ตามตารางข้างต้น พบว่า ประเภทภัยคุกคามที่ได้รับแจ้งเหตุสูงที่สุด ๒ อันดับแรก ของทั้ง ๓ ปี คือ ภัยคุกคามที่เกิดจากความพยายามจะบุกรุกเข้าระบบ (Intrusion Attempts) และภัยคุกคามที่เกิดจากการฉ้อฉล ฉ้อโกงหรือหลอกลวงเพื่อผลประโยชน์ (Fraud) ซึ่งในปี ๒๕๖๒ ภัยคุกคามที่เกิดจากการฉ้อฉล ฉ้อโกงหรือหลอกลวงเพื่อผลประโยชน์ (Fraud) เป็นภัยคุกคามที่เกิดขึ้นมากกว่าภัยคุกคามประเภทอื่น และขึ้นมาเป็นอันดับ ๑ ในขณะที่ภัยคุกคามที่รับแจ้งเป็นอันดับ ๓ ในปี ๒๕๖๒ เป็นภัยคุกคามที่เกิดจากโปรแกรมไม่พึงประสงค์ (Malicious Code) เช่น Virus Worm Trojan หรือ Spyware ต่าง ๆ โดยขึ้นมาแทนที่ภัยคุกคามที่เกิดจากการบุกรุกหรือเจาะระบบได้สำเร็จ (Intrusions) ที่อยู่ในอันดับ ๓ ในปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ ACIS Professional Center และ Cybertron Research LAB ที่ได้สรุปแนวโน้มภัยคุกคามไซเบอร์และประเด็นด้านความมั่นคงปลอดภัยที่ควรจับตามองในปี ๒๕๖๓ รวม ๑๐ ประการ ดังนี้

(๑) **Cyber Fraud with a Deep Fake** คือการใช้เทคโนโลยี AI ในการสร้าง Content ปลอมอย่างแนบเนียน ซึ่งอาจแปลงได้ทั้งภาพ เสียง หรือวิดีโอ เช่น การตัดต่อใบหน้าของผู้มีชื่อเสียงเข้าไปแทนที่ใบหน้าของตนเองในวิดีโอ ทำให้ผู้ไม่ประสงค์ดีสามารถนำผู้มีชื่อเสียงคนดังกล่าวไปใช้สำหรับการพุดหลอกลวงหรือแสดงบทละครเท็จตามต้องการได้ เป็นต้น

(๒) **Beyond Fake News** เป็นการสร้างข่าวโดยใช้ส่วนหนึ่งของความจริง ไม่ใช่ข่าวโดยธรรมชาติ เพื่อเปลี่ยนแปลงความคิดของคน เช่น การใช้การ์ตูนล้อเลียนเสียสติทางการเมืองจากเพจต่าง ๆ ซึ่งข่าวเหล่านี้จะดูน่าเชื่อถือเพราะมีฐานมาจากความจริง แต่ส่งผลในเชิงลบต่อเป้าหมายที่เป็นบุคคลหรือองค์กร โดยส่วนใหญ่ มักมีเป้าหมายเพื่อเป็นการลดความน่าเชื่อถือ เป็นต้น

(๓) **Cyber Sovereignty and National Security in the Long Run** ตามที่ปัจจุบันอาจไม่ได้มีอิทธิพลทางไซเบอร์จริง ๆ สาเหตุมาจากการที่สื่อออนไลน์นั้นถูกคัดสรรและกลั่นกรอง (Filter Bubble Effect) มาจากผู้ให้บริการ และเป็นผู้บริโภคเองที่ยินยอมส่งมอบข้อมูลของตนให้ผู้ให้บริการเหล่านั้นโดยไม่ตระหนักถึงผลกระทบที่จะตามมา เหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยของชาติในระยะยาวได้ อย่างไรก็ตามยังคงมีประเทศที่เรียกว่าสามารถเอาชนะการคุกคามอิทธิพลทางไซเบอร์ได้ นั่นก็คือประเทศจีน เนื่องมาจากความพยายามปิดกั้นการเข้าถึงบริการต่าง ๆ จากภายนอกและสนับสนุนให้ประชาชนใช้บริการภายในประเทศนั่นเอง

(๔) **'Cyber Attack' : A New Normal in Cybersecurity** ปัญหาการโจมตีทางไซเบอร์นั้นเกิดขึ้นทุกวันอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของหน่วยงาน องค์กร บริษัท หรือแม้แต่บุคคลทั่วไป ซึ่งอีกไม่นานสิ่งเหล่านี้จะกลายเป็นเรื่องธรรมดาสามัญ ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดในการรับมือกับภัยคุกคามทางไซเบอร์เสียใหม่ จาก “ถ้า” ถูกโจมตีจะป้องกันอย่างไร ไปเป็น “เมื่อไหร่ก็ตาม” ที่ถูกโจมตีจะรับมืออย่างไร เพื่อให้ธุรกิจยังคงดำเนินต่อไปได้ หรือก็คือเปลี่ยนจาก Cybersecurity ไปเป็น Cyber Resilience นั่นเอง

(๕) **Tighten in Cyber Resilience and Data Protection Regulatory Compliance** กฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ จะมีความเข้มงวดมากขึ้น ดังที่เห็นจากการออกพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ. ๒๕๖๒ และพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ นั่นเอง ส่งผลให้ผู้บริหารจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์คุณค่าของธุรกิจ (Value Preservation) ที่มีอยู่ให้มากขึ้นตามกล่าวคือ ต้องมีการเพิ่มความเสถียรและความมั่นคงปลอดภัยเพื่อให้ธุรกิจยังคงดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง แม้จะเกิดเหตุการณ์โจมตีไซเบอร์ก็ตาม

(๖) **Data Breaches as Top Cyber Concerns for Business** หรือการเจาะช่องโหว่เพื่อขโมยข้อมูลจะเป็นประเด็นอันดับ ๑ ที่หน่วยงานภาครัฐและภาคธุรกิจต้องมีความตระหนักรู้ ทั้งนี้ สาเหตุส่วนใหญ่มักเกิดการตั้งค่าบริการบนระบบ Cloud ที่ไม่รัดกุมหรือไม่มั่นคงปลอดภัยมากเพียงพอ รวมไปถึงความผิดพลาดอันเนื่องมาจากตัวบุคคลเอง จึงควรมีการเพิ่มมาตรการควบคุม เช่น การเข้ารหัสข้อมูล และการสร้างความตระหนักรู้ด้านภัยคุกคามและความมั่นคงปลอดภัยในแก่บุคลากรภายในองค์กร เป็นต้น

(๗) **Orchestration And Automation Boosting Security Staff Effectiveness** ระบบรักษาความมั่นคงปลอดภัยในปัจจุบันเริ่มมีความซับซ้อนและยุ่งยากเพิ่มขึ้นตามวิวัฒนาการของภัยคุกคามไซเบอร์ ผู้ดูแลระบบต้องเผชิญกับการแจ้งเตือนและเหตุการณ์ด้านความมั่นคงปลอดภัยปริมาณมหาศาลจนอาจเริ่มเกิดสถานการณ์ที่ไม่สามารถรับมือได้ ดังนั้น เทคโนโลยี AI และ Automation จึงเข้ามาช่วยปิดช่องโหว่ตรงจุดนี้ และเพิ่มความสามารถในการรับมือกับภัยคุกคามได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในขณะที่ Managed Security Service Provider ก็ต้องผันตัวเองมาเป็น Managed Detection and Response อีกด้วย

(๘) **Increasing Impact of State-Sponsored Cyberattacks** เป็นการโจมตีไซเบอร์แบบ State-Sponsored หรือที่มีหน่วยงานรัฐ/ประเทศหนุนหลังจะเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการโจมตีที่มีเป้าหมายไปยังโครงสร้างพื้นฐานสำคัญของประเทศ เช่น โรงไฟฟ้า หรือระบบขนส่งมวลชน เป็นต้น

(๙) **The Cybersecurity Skills Gap Crisis** กล่าวคือ องค์กรจะเผชิญกับการขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะด้านความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ เนื่องจากการโจมตีไซเบอร์จะกลายเป็นเรื่องปกติสามัญและกฎหมาย

ดิจิทัลหลายฉบับได้ถูกบังคับใช้ ส่งผลให้ตลาดต้องการผู้ที่มีความสามารถด้านนี้เป็นอย่างมาก ในขณะที่ CISO (Chief Information Security Officer) จะถูกยกระดับขึ้นมาให้มีตำแหน่งเทียบเท่า CIO/CTO และขึ้นตรงกับ CEO แทน

(๑๐) 5G Networks Increased Exposure to Entry Points for Attackers โดยการเข้ามาถึงของเครือข่าย 5G จะเพิ่มช่องทางใหม่ ๆ ให้แฮ็กเกอร์สามารถโจมตีผู้ใช้โดยตรงได้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากผู้ใช้สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตความเร็วสูงได้โดยตรง ไม่ต้องผ่านระบบป้องกัน หรือ Gateway ที่ช่วยกั้นกรองใด ๆ ขององค์กรอีกต่อไป

๓.๒.๕ ผลการจัดอันดับจากหน่วยงานในระดับนานาชาติ

เมื่อพิจารณาข้อมูลเชิงสถิติสำคัญที่จัดเก็บโดยหน่วยงานต่าง ๆ ของประเทศที่มีความเกี่ยวข้องแล้ว ยังจำเป็นต้องมีการพิจารณาผลการจัดอันดับจากหน่วยงานในระดับนานาชาติที่มีส่วนสำคัญในการเสนอภาพการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยเปรียบเทียบกับการพัฒนาในระดับสากล ทำให้สามารถมองภาพของการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาอย่างมีนัยสำคัญต่อการกำหนดเป็นแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในระยะต่อไปได้ ซึ่งผลการจัดอันดับในเวทีโลกที่สำคัญ มีดังนี้

๓.๒.๕ (๑) Global Competitiveness Index (GCI)

Global Competitiveness Index (GCI) เป็นดัชนีที่ใช้วัดความสามารถในการแข่งขันของแต่ละประเทศ ทั้งระดับจุลภาคและมหภาค (Microeconomic and Macroeconomic) โดยนิยาม “ขีดความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness)” ไว้ว่า เป็นการวัดความมีประสิทธิภาพของสถาบัน นโยบายและปัจจัยที่บ่งชี้ถึงประสิทธิภาพของประเทศ อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของแต่ละประเทศ ครอบคลุมทั้งสิ้น ๑๔๑ ประเทศ ซึ่งจัดทำโดย World Economic Forum (WEF) โดยแบ่งเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินออกเป็น ๔ มิติ ๑๒ ด้าน ดังนี้

๑) มิติด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย (Enabling Environment) ประกอบด้วย

- ด้านสภาพแวดล้อมหน่วยงาน (Institutions)
- ด้านโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure)
- ด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT adoption) และ
- ด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจมหภาค (Macroeconomic Stability)

๒) มิติด้านทรัพยากรมนุษย์ (Human Capital) ประกอบด้วย

- ด้านสาธารณสุข (Health) และ
- ด้านทักษะ (Skills)

๓) มิติด้านตลาด (Markets) ประกอบด้วย

- ด้านการแข่งขันภายในประเทศ (Product Market)
- ด้านตลาดแรงงาน (Labor Market)
- ด้านระบบการเงิน (Financial System) และ

- ด้านขนาดของตลาด (Market Size)
- ๔) มิติด้านระบบนิเวศของนวัตกรรม (Innovation Ecosystem) ประกอบด้วย
 - ด้านการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ (Business Dynamism) และ
 - ด้านความสามารถทางนวัตกรรม (Innovation Capability)

หากพิจารณาผลการจัดอันดับ Global Competitiveness Index (GCI) ปี ๒๕๖๒ พบว่า ประเทศไทยอยู่อันดับที่ ๔๐ ของโลกจากทั้งหมด ๑๔๑ ประเทศ โดยอันดับตกลงจากปี ๒๕๖๑ ซึ่งประเทศไทยอยู่อันดับที่ ๓๘ และอยู่อันดับที่ ๓ ของกลุ่มประเทศอาเซียน จากทั้งหมด ๗ ประเทศ โดยมีอันดับเป็นรองประเทศสิงคโปร์ และมาเลเซีย ตามลำดับ เป็นที่น่าสังเกตว่า แม้ว่าอันดับจะตกลงแต่คะแนนที่ได้กลับเพิ่มขึ้น สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการแข่งขันของแต่ละประเทศที่เพิ่มสูงขึ้น แม้ประเทศไทยจะมีการพัฒนาที่ดีขึ้น แต่ก็ยังไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับประเทศอื่น

ตารางที่ ๓-๒ ผลการจัดอันดับ Global Competitiveness Index (GCI) ในมิติ ๑๐ อันดับแรกของประเทศทั่วโลก ปี ๒๕๖๒

ประเทศ	ปี ๒๕๖๒	อันดับ	การเปลี่ยนแปลง	อันดับ	ปี ๒๕๖๑
สิงคโปร์	๘๔.๘	๑	เพิ่มขึ้น	๒	๘๓.๕
สหรัฐอเมริกา	๘๓.๗	๒	ลดลง	๑	๘๕.๖
ฮ่องกง	๘๓.๑	๓	เพิ่มขึ้น	๗	๘๒.๓
เนเธอร์แลนด์	๘๒.๔	๔	เพิ่มขึ้น	๖	๘๒.๔
สวีตเซอร์แลนด์	๘๒.๓	๕	ลดลง	๔	๘๒.๖
ญี่ปุ่น	๘๒.๓	๖	ลดลง	๕	๘๒.๕
เยอรมนี	๘๑.๘	๗	ลดลง	๓	๘๒.๘
สวีเดน	๘๑.๒	๘	เพิ่มขึ้น	๙	๘๑.๗
อังกฤษ	๘๑.๒	๙	ลดลง	๘	๘๒.๐
เดนมาร์ก	๘๑.๒	๑๐	คงที่	๑๐	๘๐.๖

ที่มา: World Economic Forum (WEF)

ตารางที่ ๓-๓ การจัดอันดับ Global Competitiveness Index (GCI) ของกลุ่มประเทศอาเซียน ปี ๒๕๖๒

ประเทศ	ปี ๒๕๖๒	อันดับ	การเปลี่ยนแปลง	อันดับ	ปี ๒๕๖๑
สิงคโปร์	๘๔.๘	๑ (๑)	เพิ่มขึ้น	๑ (๒)	๘๓.๕
มาเลเซีย	๗๔.๖	๒ (๒๗)	ลดลง	๒ (๒๕)	๗๔.๔
ไทย	๖๘.๑	๓ (๔๐)	ลดลง	๓ (๓๘)	๖๗.๕
อินโดนีเซีย	๖๔.๖	๔ (๕๐)	ลดลง	๔ (๔๕)	๖๔.๙
บรูไน	๖๒.๘	๕ (๕๖)	เพิ่มขึ้น	๖ (๖๒)	๖๑.๔
ฟิลิปปินส์	๖๑.๙	๖ (๖๔)	ลดลง	๕ (๕๖)	๖๒.๑
เวียดนาม	๖๑.๕	๗ (๖๗)	เพิ่มขึ้น	๗ (๗๗)	๕๘.๑
กัมพูชา	๕๒.๑	๘ (๑๐๖)	เพิ่มขึ้น	๘ (๑๑๐)	๕๐.๒
ลาว	๕๐.๑	๙ (๑๑๓)	ลดลง	๙ (๑๑๒)	๔๙.๓

ที่มา: World Economic Forum (WEF)

ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกของประเทศไทย โดยคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า

มิติด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ได้แก่ (๑) ด้านสภาพแวดล้อมหน่วยงาน ประเทศไทยได้คะแนนและอันดับลดลงเมื่อเทียบกับปีก่อน แต่ได้คะแนนดีขึ้นในส่วนของอัตราการเกิดอาชญากรรมและข้อกำหนดเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน อีกทั้งอันดับที่ลดลงก็ยังอยู่ในระดับกลางเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน (๒) ด้านโครงสร้างพื้นฐานมีอันดับลดลง เนื่องจากความหนาแน่นของระบบทางรถไฟ และควมมีประสิทธิภาพของการให้บริการรถไฟ แต่มีคะแนนเพิ่มขึ้นในเรื่องของการเข้าถึงไฟฟ้าและการเชื่อมต่อของสนามบิน และ (๓) ด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้คะแนนและอันดับดีขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อน นอกจากนี้ประเทศไทยยังได้คะแนนในระดับดีมากในด้านการใช้โทรศัพท์มือถืออีกด้วย และ (๔) ด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจมหภาค ได้คะแนนดีขึ้นเล็กน้อย เนื่องจากประเทศไทยสามารถควบคุมระดับเงินเฟ้อได้ดี

มิติด้านทรัพยากรมนุษย์ ประเทศไทยได้คะแนนดีขึ้น โดยมาจากตัวชี้วัดด้านสาธารณสุข ซึ่งได้คะแนนและอันดับดีขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อน แต่ตัวชี้วัดด้านทักษะ ประเทศไทยได้คะแนนและอันดับลดลงเมื่อเทียบกับปีก่อน แต่ก็ยังอยู่ในระดับกลางเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยสาเหตุที่ทำให้อันดับทางด้านทักษะลดลงเกิดจากทักษะของผู้สำเร็จการศึกษาแย่ง และการสอนให้คิดเชิงวิพากษ์ยังทำได้ไม่ดีนัก

มิติด้านตลาด ได้แก่ (๑) ด้านการแข่งขันภายในประเทศ ซึ่งใช้เป็นตัวชี้วัดว่า ในแต่ละประเทศมีการดำเนินนโยบายที่ทำให้การแข่งขันในตลาดมีความผิดเพี้ยนไปมากน้อยเพียงใดและเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มทุนหรือไม่ โดยประเทศไทยมีคะแนนใกล้เคียงกับปีก่อน แต่อันดับดีขึ้นมากเมื่อเทียบกับปีก่อน (๒) ด้านตลาดแรงงาน ประเทศไทยมีคะแนนใกล้เคียงกับปีก่อน แต่อันดับลดลง และในทางกลับกันประเทศเพื่อนบ้านที่กลายเป็นจุดเด่น คือ เวียดนาม ลาว และบรูไนที่มีการเติบโตสูงมากเมื่อเทียบกับปีก่อน (๓) ด้านระบบการเงิน ประเทศไทยได้คะแนนสูงขึ้น แต่อันดับตกลงเล็กน้อย ซึ่งถือว่า ระบบตลาดเงินตลาดทุนของประเทศไทยมีความพร้อมค่อนข้างมาก มีการพัฒนาที่ดีมาโดยตลอด และเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก และ (๔) ด้านขนาดของตลาด มีคะแนนสูงขึ้น แต่อันดับคงที่จากปีที่แล้ว

มิติด้านระบบนิเวศของนวัตกรรม ด้านการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ ประเทศไทยได้คะแนนและอันดับสูงขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อน เนื่องจากความคล่องตัวของธุรกิจในประเทศไทยดีขึ้นจากทั้งเงื่อนไขต่าง ๆ ในการดำเนินธุรกิจที่ดีขึ้น และแนวความคิดการเป็นผู้ประกอบการที่มากขึ้น ส่วนด้านความสามารถทางนวัตกรรม ประเทศไทยได้คะแนนและอันดับสูงขึ้นเช่นกัน โดยความสามารถทางนวัตกรรมดีขึ้นจากปัจจัยทุกด้าน ทั้งการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การวิจัยและพัฒนา รวมถึงการนำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มเชิงพาณิชย์

๓.๒.๕ (๒) World Competitiveness Ranking (WCR)

World Competitiveness Ranking (WCR) เป็นดัชนีที่ใช้วัดความสามารถในการแข่งขันของแต่ละประเทศ ที่มีครอบคลุมทั้งสิ้น ๖๓ ประเทศ ซึ่งจัดทำโดย International Institute for Management Development (IMD) โดยแบ่งเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินออกเป็น ๔ ด้านหลัก และด้านหลักในแต่ละด้านจะประกอบไปด้วย ๕ ด้านย่อย ๓๓๒ ตัวชี้วัด ดังนี้

๑) ด้านประสิทธิภาพทางด้านเศรษฐกิจ (Economic Performance) ประกอบด้วย

- ด้านเศรษฐกิจในประเทศ (Domestic Economy)
- ด้านการค้าระหว่างประเทศ (International Trade)
- ด้านการลงทุนระหว่างประเทศ (International Investment)
- ด้านการจ้างงาน (Employment) และ
- ด้านราคา (Prices)

๒) ด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ (Government Efficiency) ประกอบด้วย

- ด้านการคลังสาธารณะ (Public Finance)
- ด้านนโยบายเกี่ยวกับภาษี (Tax Policy)
- ด้านแนวทางการดำเนินงานของหน่วยงาน (Institutional Framework)
- ด้านกฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจ (Business Legislation) และ
- ด้านแนวทางการดำเนินงานทางด้านสังคม (Societal Framework)

๓) ด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (Business Efficiency) ประกอบด้วย

- ด้านกำลังการผลิต (Productivity)
- ด้านตลาดแรงงาน (Labor Market)
- ด้านการเงิน (Finance)
- ด้านแนวทางการจัดการ (Management Practices) และ
- ด้านทัศนคติและค่านิยม (Attitudes and Values)

๔) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ประกอบด้วย

- ด้านโครงสร้างพื้นฐาน (Basic Infrastructure)
- ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี (Technological Infrastructure)
- ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Infrastructure)
- ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม (Health and Environment) และ
- ด้านการศึกษา (Education)

หากพิจารณาผลการจัดอันดับ World Competitiveness Ranking (WCR) ปี ๒๕๖๒ พบว่า ประเทศไทยอยู่อันดับที่ ๒๕ ของโลกจากทั้งหมด ๖๓ ประเทศ โดยอันดับเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๑ ซึ่งประเทศไทยอยู่อันดับที่ ๓๐ และอยู่อันดับที่ ๓ ของกลุ่มประเทศอาเซียน จากทั้งหมด ๕ ประเทศ โดยมีอันดับเป็นรองประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย ตามลำดับ เป็นที่น่าสังเกตว่า แม้ว่าอันดับจะเพิ่มขึ้นแต่คะแนนที่ได้กลับลดลง จึงอาจจะต้องมีการวิเคราะห์ต่อไปว่าคะแนนที่หายไปนั้นเป็นผลมาจากปัจจัยใดบ้าง

ตารางที่ ๓-๔ ผลการจัดอันดับ World Competitiveness Ranking (WCR) ในมิติ ๑๐ อันดับแรกของประเทศทั่วโลก ปี ๒๕๖๒

ประเทศ	ปี ๒๕๖๒	อันดับ	การเปลี่ยนแปลง	อันดับ	ปี ๒๕๖๑
สิงคโปร์	๑๐๐	๑	เพิ่มขึ้น	๓	๙๘.๕๕๓
ฮ่องกง	๙๗.๙๘๖	๒	คงที่	๒	๙๙.๑๖๒
สหรัฐอเมริกา	๙๗.๑๑๙	๓	ลดลง	๑	๑๐๐
สวิตเซอร์แลนด์	๙๖.๐๐๕	๔	เพิ่มขึ้น	๕	๙๗.๑๔๓
สหรัฐอเมริกาเหนือ	๙๕.๘๙๑	๕	เพิ่มขึ้น	๗	๙๕.๖๕๙
เนเธอร์แลนด์	๙๔.๓๖๖	๖	ลดลง	๔	๙๗.๕๓๔
ไอร์แลนด์	๙๔.๒๑๘	๗	เพิ่มขึ้น	๑๒	๙๒.๑๔๕
เดนมาร์ก	๙๓.๔๒๕	๘	ลดลง	๖	๙๖.๓๘๕
สวีเดน	๙๒.๕๘๕	๙	คงที่	๙	๙๕.๐๔๖
กาตาร์	๙๑.๙๔๘	๑๐	เพิ่มขึ้น	๑๔	๘๘.๘๘๘

ที่มา: International Institute for Management Development (IMD)

ตารางที่ ๓-๕ ผลการจัดอันดับ World Competitiveness Ranking (WCR) ของกลุ่มประเทศอาเซียน ปี ๒๕๖๒

ประเทศ	ปี ๒๕๖๒	อันดับ	การเปลี่ยนแปลง	อันดับ	ปี ๒๕๖๑
สิงคโปร์	๑๐๐	๑ (๑)	เพิ่มขึ้น	๑ (๓)	๙๘.๕๕๓
มาเลเซีย	๘๒.๕๔๔	๒ (๒๒)	คงที่	๒ (๒๒)	๘๕.๑๗๔
ไทย	๗๗.๒๓๓	๓ (๒๕)	เพิ่มขึ้น	๓ (๓๐)	๗๙.๔๕๐
อินโดนีเซีย	๗๓.๕๙๗	๔ (๓๒)	เพิ่มขึ้น	๔ (๔๓)	๖๘.๙๒๕
ฟิลิปปินส์	๖๔.๗๒๗	๖ (๔๖)	เพิ่มขึ้น	๕ (๕๐)	๖๔.๖๕๙

ที่มา: International Institute for Management Development (IMD)

จากการจัดอันดับพบว่า ประเด็นความท้าทายของประเทศไทยที่ต้องเร่งดำเนินการ คือ การริเริ่มปฏิรูปการศึกษาอย่างจริงจัง เพื่อเตรียมความพร้อมในด้านแรงงานสำหรับงานในอนาคต นอกจากนี้ควรสนับสนุนให้มีการใช้โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลที่มีอยู่อย่างเต็มที่ เพื่อให้เกิดการเข้าถึงที่เท่าเทียมกัน

ทั้งนี้ หากพิจารณาการจัดอันดับรายตัวชี้วัดตามด้านหลักในแต่ละด้านจะพบว่า ตัวชี้วัดที่เป็นจุดแข็งของประเทศไทยในแต่ละด้าน คือ (๑) ตัวชี้วัดด้านอัตราการว่างงาน (Unemployment Rate) ด้านหลัก ด้านประสิทธิภาพทางด้านเศรษฐกิจ ได้อันดับที่ ๒ (๒) ตัวชี้วัดด้านอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (Effective

Personal Income Tax Rate) ด้านหลักด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ ได้อันดับที่ ๕ (๓) ตัวชี้วัดด้านอัตราการว่างงาน (Labor Force) ด้านหลักด้านประสิทธิภาพของภาครัฐกิจ ได้อันดับที่ ๕ (๔) ตัวชี้วัดด้านการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile Broadband Subscribers) ด้านหลักด้านโครงสร้างพื้นฐาน ได้อันดับที่ ๔ แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยมีอัตราการว่างงานต่ำ และมีความพร้อมด้านกำลังแรงงานสูง อีกทั้งมีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตโดยการเชื่อมต่อผ่านโทรศัพท์มือถือเป็นจำนวนมาก เมื่อเทียบกับประเทศอื่น

นอกจากนี้หากพิจารณาการจัดอันดับรายตัวชี้วัดตามด้านหลักด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวกับดิจิทัล จะพบว่า (๑) ตัวชี้วัดด้านการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile Broadband Subscribers) ได้อันดับที่ ๔ (๒) ตัวชี้วัดด้านอัตราการส่งออกเทคโนโลยีขั้นสูง (High-Tech Exports) ได้อันดับที่ ๙ (๓) ตัวชี้วัดด้านอัตราค่าบริการโทรศัพท์มือถือ (Mobile Telephone Costs) ได้อันดับที่ ๑๓ (๔) ตัวชี้วัดด้านการลงทุนทางด้านการสื่อสารโทรคมนาคม (Investment in Telecommunications) ได้อันดับที่ ๑๙ และ (๕) ตัวชี้วัดด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร (Communications Technology) ได้อันดับที่ ๒๓ แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวกับดิจิทัลในหลายเรื่องเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ไม่ว่าจะเป็นการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตผ่านโทรศัพท์ การส่งออกเทคโนโลยีขั้นสูง นอกจากนี้ยังมีอัตราค่าบริการโทรศัพท์มือถือที่ต่ำเมื่อเทียบกับประเทศอื่น อีกทั้งยังมีการลงทุนด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร และการสื่อสารโทรคมนาคมอีกด้วย แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยมีความพร้อมในเรื่องของการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในระดับหนึ่ง

ทั้งนี้หากพิจารณาการจัดอันดับรายตัวชี้วัดตามด้านหลักในแต่ละด้านจะพบว่า ตัวชี้วัดที่เป็นจุดอ่อนของประเทศไทยในแต่ละด้าน คือ (๑) ตัวชี้วัดด้านค่า GDP ต่อหัว (GDP Per Capita) ด้านหลักด้านประสิทธิภาพทางด้านเศรษฐกิจ ได้อันดับที่ ๕๓ (๒) ตัวชี้วัดด้านต้นทุนที่ซ้ำซ้อน (Redundancy Costs) ด้านหลักด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ ได้อันดับที่ ๖๑ (๓) ตัวชี้วัดด้านผลิตภาพแรงงาน (Labor Productivity) ด้านหลักด้านประสิทธิภาพของภาครัฐกิจ ได้อันดับที่ ๕๔ (๔) ตัวชี้วัดด้านความช่วยเหลือทางการแพทย์ (Medical Assistance) ด้านหลักด้านโครงสร้างพื้นฐาน ได้อันดับที่ ๖๐ แสดงให้เห็นว่า แม้ประเทศไทยจะมีอัตราการว่างงานที่ต่ำ แต่แรงงานที่มีอยู่กลับมีผลิตภาพที่ต่ำเมื่อเทียบกับประเทศอื่น อีกทั้งอัตราค่า GDP ต่อหัวต่ำเมื่อเทียบกับประเทศอื่น และมีต้นทุนการดำเนินงานที่ซ้ำซ้อน จึงควรมีการดำเนินการแก้ไขในเรื่องเหล่านี้

อีกทั้งหากพิจารณาการจัดอันดับรายตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับดิจิทัลจะพบว่า ด้านหลักด้านประสิทธิภาพของภาครัฐกิจ (๑) ตัวชี้วัดด้านการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีดิจิทัล (Use of Digital Tools and Technologies) ได้อันดับที่ ๔๐ (๒) ตัวชี้วัดด้านการใช้ข้อมูลขนาดใหญ่และการวิเคราะห์ (Use of Big Data and Analytics) ได้อันดับที่ ๓๗ ด้านหลักด้านโครงสร้างพื้นฐาน (๑) ตัวชี้วัดด้านการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต (Broadband Subscribers) ได้อันดับที่ ๕๘ (๒) ตัวชี้วัดด้านจำนวนคอมพิวเตอร์ต่อหัว (Computers Per Capita) ได้อันดับที่ ๕๕ และ (๓) ตัวชี้วัดด้านจำนวนผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ต (Internet Users) ได้อันดับที่ ๕๔ แสดงให้เห็นว่า แม้ประเทศไทยจะมีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตผ่านโทรศัพท์เป็นจำนวนมากเมื่อเทียบกับประเทศอื่น แต่การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตโดยทั่วไปยังมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับประเทศอื่น อีกทั้งจำนวนคอมพิวเตอร์ต่อหัว

และจำนวนผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตยังมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับประเทศอื่น จึงควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและมีการใช้งานอินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้เกิดการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการนำเครื่องมือและเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้งานให้มากขึ้น อีกทั้งควรนำข้อมูลขนาดใหญ่ที่มีอยู่มากมาวิเคราะห์เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ

๓.๒.๕ (๓) Network Readiness Index (NRI)

Network Readiness Index (NRI) เป็นดัชนีที่ใช้วัดระดับความพร้อมของการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และโอกาสในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการพัฒนาประเทศที่ครอบคลุมทั้งภาคประชาชน ภาคธุรกิจ และภาครัฐ ครอบคลุมทั้งสิ้น ๑๒๑ ประเทศ ซึ่งแต่เดิมจัดทำโดย World Economic Forum (WEF) แต่ในปี ๒๐๑๙ ได้มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างภายในองค์กรและลำดับความสำคัญใหม่ จึงได้ส่งมอบหน้าที่ในการจัดทำนี้ให้กับ Soumitra Dutta และ Bruno Lanvin นอกจากนี้ยังได้มีการกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินใหม่ โดยแบ่งออกเป็น ๔ ด้านหลัก และด้านหลักในแต่ละด้านจะประกอบไปด้วย ๓ ด้านย่อย ๖๒ ตัวชี้วัด ดังนี้

- ๑) ด้านเทคโนโลยี (Technology) ประกอบด้วย
 - ด้านการเข้าถึง (Access)
 - ด้านเนื้อหา (Content) และ
 - ด้านเทคโนโลยีแห่งโลกอนาคต (Future Technologies)
- ๒) ด้านบุคลากร (People) ประกอบด้วย
 - ด้านตัวบุคคล (Individual)
 - ด้านภาคธุรกิจ (Businesses) และ
 - ด้านภาครัฐ (Governments)
- ๓) การกำกับดูแล (Governance) ประกอบด้วย
 - ด้านความน่าเชื่อถือ (Trust)
 - ด้านกฎระเบียบและข้อบังคับ (Regulation) และ
 - ด้านการหลอมรวมกัน (Inclusion)
- ๔) ด้านผลกระทบ (Impacts) ประกอบด้วย
 - ด้านเศรษฐกิจ (Economy)
 - ด้านคุณภาพชีวิต (Economy) และ
 - ด้านการสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDG Contribution)

หากพิจารณาผลการจัดอันดับ Network Readiness Index (NRI) ปี ๒๕๖๓ พบว่า ประเทศไทยอยู่อันดับที่ ๕๑ ของโลกจากทั้งหมด ๑๒๑ ประเทศ และอยู่อันดับที่ ๓ ของกลุ่มประเทศอาเซียน จากทั้งหมด ๗ ประเทศ โดยมีอันดับเป็นรองประเทศสิงคโปร์ และมาเลเซีย ตามลำดับ

ตารางที่ ๓-๖ ผลการจัดอันดับ Network Readiness Index (NRI) ในมิติ ๑๐ อันดับแรกของประเทศทั่วโลก ปี ๒๕๖๓

อันดับ	ประเทศ	คะแนน	อันดับตามด้านหลัก			
			เทคโนโลยี	บุคลากร	การกำกับดูแล	ผลกระทบ
๑	สวีเดน	๘๒.๗๕	๒	๔	๔	๓
๒	เดนมาร์ก	๘๒.๑๙	๕	๑	๒	๕
๓	สิงคโปร์	๘๑.๓๙	๑๐	๔	๑๓	๑
๔	เนเธอร์แลนด์	๘๑.๓๗	๓	๙	๓	๔
๕	สวิตเซอร์แลนด์	๘๑.๓๙	๑	๑๓	๑๐	๒
๖	ฟินแลนด์	๘๑.๓๗	๙	๓	๕	๙
๗	นอร์เวย์	๘๐.๔๑	๑๑	๘	๑	๖
๘	สหรัฐอเมริกา	๘๐.๑๖	๔	๗	๘	๑๔
๙	เยอรมนี	๗๙.๓๙	๗	๑๒	๑๒	๗
๑๐	อังกฤษ	๗๘.๙๑	๘	๑๔	๑๔	๑๐

ที่มา: Portulans Institute

ตารางที่ ๓-๗ ผลการจัดอันดับ Network Readiness Index (NRI) ของกลุ่มประเทศอาเซียน ปี ๒๕๖๓

อันดับ	ประเทศ	คะแนน	อันดับตามด้านหลัก			
			เทคโนโลยี	บุคลากร	การกำกับดูแล	ผลกระทบ
๑ (๓)	สิงคโปร์	๘๑.๓๙	๑๐	๔	๑๓	๑
๒ (๓๔)	มาเลเซีย	๖๑.๔๓	๔๑	๓๐	๓๘	๓๔
๓ (๕๑)	ไทย	๕๓.๔๕	๕๑	๖๑	๔๗	๕๗
๔ (๖๒)	เวียดนาม	๔๙.๖๘	๕๗	๘๒	๘๐	๓๓
๕ (๗๓)	อินโดนีเซีย	๔๖.๗๑	๗๒	๗๙	๖๘	๗๒
๖ (๗๔)	ฟิลิปปินส์	๔๕.๙๕	๘๐	๗๔	๙๒	๔๕
๗ (๑๐๔)	กัมพูชา	๓๖.๐๑	๘๓	๑๑๐	๑๑๓	๙๓

ที่มา: Portulans Institute

หากพิจารณาด้านหลักจะพบว่า ทุกด้านของประเทศไทยมีอันดับที่สูงกว่าหรือใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศรายได้ปานกลางระดับสูง และหากพิจารณารายตัวชี้วัดตามด้านย่อยจะพบว่า ด้านย่อยด้านการเข้าถึงข้อมูล (ด้านหลักด้านเทคโนโลยี) ได้แก่ (๑) ตัวชี้วัดด้านความครอบคลุมของเครือข่ายมือถือ 4G (4G Mobile Network Coverage) ได้คะแนน ๙๘.๐๐ (อันดับที่ ๓๘) (๒) ตัวชี้วัดด้านการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตพื้นฐาน (Fixed-Broadband Subscriptions) ได้คะแนน ๙๗.๘๖ (อันดับที่ ๙) และ (๓) ตัวชี้วัดด้านการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตในครัวเรือน (Households with Internet Access) ได้คะแนน ๖๗.๖๒ (อันดับที่ ๖๙) แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยมีเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ครอบคลุม แต่อัตราการเข้าถึงของครัวเรือนยังไม่กระจายเท่าที่ควร ถ้าสามารถทำให้มีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตในระดับครัวเรือนได้กระจายมากขึ้นก็อาจจะช่วยส่งผลให้เกิดการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มากขึ้น

นอกจากนี้ด้านยอดขายด้านบุคลากร (ด้านหลักด้านภาคธุรกิจ) เมื่อเทียบกับด้านยอดขายด้านอื่น ได้แก่ (๑) ตัวชี้วัดด้านผู้เชี่ยวชาญ (Professionals) ได้คะแนน ๑๒.๙๗ (อันดับที่ ๑๐๐) (๒) ตัวชี้วัดด้านช่างเทคนิคและผู้ปฏิบัติงานด้านเทคนิค (Technicians and Associate Professionals) ได้คะแนน ๑๘.๖๘ (อันดับที่ ๙๒) (๓) ตัวชี้วัดด้านค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาของภาคธุรกิจ (R&D Expenditure by Businesses) ได้คะแนน ๒๐.๕๒ (อันดับที่ ๒๗) และด้านยอดขายด้านบุคลากร (ด้านหลักด้านภาครัฐ) ตัวชี้วัดด้านค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาของภาครัฐและการศึกษาในระดับสูง (R&D Expenditure by Governments and Higher Education) ได้คะแนน ๑๖.๐๔ (อันดับที่ ๘๑) แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาด้านกำลังคนให้มีความเชี่ยวชาญมากขึ้น อีกทั้งควรมีการสนับสนุนค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาให้มากขึ้น

๓.๒.๕ (๔) World Digital Competitiveness Ranking (WDCR)

World Digital Competitiveness Ranking (WDCR) เป็นดัชนีที่ใช้วัดความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัลของแต่ละประเทศ ครอบคลุมทั้งสิ้น ๖๓ ประเทศ ซึ่งจัดทำโดย International Institute for Management Development (IMD) โดยแบ่งเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินออกเป็น ๓ ด้านหลัก และด้านหลักในแต่ละด้านจะประกอบไปด้วย ๓ ด้านย่อย ๕๑ ตัวชี้วัด ดังนี้

๑) ด้านความรู้ (Knowledge) ประกอบด้วย

- ด้านความสามารถพิเศษ (Talent)
- ด้านการฝึกอบรมและการศึกษา (Training and Education) และ
- ด้านความใส่ใจด้านวิทยาศาสตร์ (Scientific Concentration)

๒) ด้านเทคโนโลยี (Technology) ประกอบด้วย

- ด้านโครงสร้างการกำกับดูแล (Regulatory Framework)
- ด้านเงินทุน (Capital) และ
- ด้านโครงสร้างเทคโนโลยี (Technological Framework)

๓) ด้านความพร้อมสำหรับอนาคต (Future Readiness) ประกอบด้วย

- ด้านทัศนคติที่เปลี่ยนแปลงได้ (Adaptive Attitudes)
- ด้านความคล่องตัวในการดำเนินธุรกิจ (Business Agility) และ
- ด้านการบูรณาการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (IT Integration)

หากพิจารณาผลการจัดอันดับ World Digital Competitive Index (WDCI) ปี ๒๕๖๒ พบว่า ประเทศไทยอยู่อันดับที่ ๔๐ ของโลกจากทั้งหมด ๖๓ ประเทศ และอยู่อันดับที่ ๓ ของกลุ่มประเทศอาเซียน จากทั้งหมด ๕ ประเทศ โดยมีอันดับเป็นรองประเทศสิงคโปร์ และมาเลเซีย ตามลำดับ

ตารางที่ ๓-๘ ผลการจัดอันดับ World Digital Competitiveness Ranking (WDCR) ในมิติ ๑๐ อันดับแรกของประเทศทั่วโลก ปี ๒๕๖๒

ประเทศ	ปี ๒๕๖๒	อันดับ	การเปลี่ยนแปลง	อันดับ	ปี ๒๕๖๑
สหรัฐอเมริกา	๑๐๐	๑	คงที่	๑	๑๐๐
สิงคโปร์	๙๙.๓๗๓	๒	คงที่	๒	๙๙.๔๒๒
สวีเดน	๙๖.๐๗๐	๓	คงที่	๓	๙๗.๔๕๓
เดนมาร์ก	๙๕.๒๒๕	๔	คงที่	๔	๙๖.๗๖๔
สวิตเซอร์แลนด์	๙๔.๖๔๘	๕	คงที่	๕	๙๕.๘๕๑
เนเธอร์แลนด์	๙๔.๒๖๑	๖	เพิ่มขึ้น	๙	๙๓.๘๘๖
ฟินแลนด์	๙๓.๗๓๒	๗	คงที่	๗	๙๕.๒๔๘
ฮ่องกง	๙๓.๖๘๖	๘	เพิ่มขึ้น	๑๑	๙๓.๑๓๔
นอร์เวย์	๙๓.๖๗๑	๙	ลดลง	๖	๙๕.๗๒๔
เกาหลีใต้	๙๑.๒๙๗	๑๐	คงที่	๑๔	๘๗.๙๘๓

ที่มา: International Institute for Management Development (IMD)

ตารางที่ ๓-๙ ผลการจัดอันดับ World Digital Competitiveness Ranking (WDCR) ของกลุ่มประเทศอาเซียน ปี ๒๕๖๒

ประเทศ	ปี ๒๕๖๒	อันดับ	การเปลี่ยนแปลง	อันดับ	ปี ๒๕๖๑
สิงคโปร์	๙๙.๓๗๓	๑ (๒)	คงที่	๑ (๒)	๙๙.๔๒๒
มาเลเซีย	๘๒.๓๙๐	๒ (๒๖)	เพิ่มขึ้น	๒ (๒๗)	๘๐.๖๓๑
ไทย	๖๘.๔๓๔	๓ (๔๐)	ลดลง	๓ (๓๙)	๖๕.๒๗๒
ฟิลิปปินส์	๕๙.๔๓๙	๔ (๕๕)	เพิ่มขึ้น	๔ (๕๖)	๕๓.๓๖๙
อินโดนีเซีย	๕๘.๐๑๑	๕ (๕๖)	เพิ่มขึ้น	๕ (๖๒)	๔๕.๗๗๖

ที่มา: International Institute for Management Development (IMD)

หากพิจารณารายตัวชี้วัดตามด้านย่อย (ด้านหลักด้านความรู้) จะพบว่า ด้านย่อยด้านการฝึกอบรมและการศึกษา ตัวชี้วัดด้านอัตราส่วนครูต่อนักเรียนในระดับอุดมศึกษา (Pupil-Teacher Ratio (Tertiary Education) อยู่อันดับที่ ๕๗ และด้านย่อยด้านความใส่ใจด้านวิทยาศาสตร์ ตัวชี้วัดด้านนักวิจัยหญิง (Female Researchers) อยู่อันดับที่ ๓ แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยมีการผลิตบุคลากรด้านการวิจัยที่เป็นผู้หญิงเป็นจำนวนมากเมื่อเทียบกับประเทศอื่น แต่อัตราส่วนครูต่อนักเรียนในระดับอุดมศึกษา ยังถือว่ามียังมีจำนวนนักเรียนมากต่อครู ๑ คน เมื่อเทียบกับประเทศอื่น ดังนั้นอาจต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้ เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ด้านหลักด้านเทคโนโลยี จะพบว่า ด้านย่อยด้านเงินทุน ตัวชี้วัดด้านบริการทางการเงินและการธนาคาร (Banking and Financial Services) อยู่อันดับที่ ๗ และด้านย่อยด้านโครงสร้างเทคโนโลยี ได้แก่ (๑) ตัวชี้วัดด้านการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile Broadband Subscribers) อยู่อันดับที่ ๔ (๒) ตัวชี้วัดด้านผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ต (Internet Users) อยู่อันดับที่ ๕๔ และ (๓) ตัวชี้วัดด้านการส่งออก

เทคโนโลยีขั้นสูง (High-Tech Exports (%)) อยู่อันดับที่ ๙ แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยมีการบริการทางด้านการเงินและการธนาคารที่ดี ที่จะช่วยให้คนสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ และมีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่เป็นจำนวนมากเมื่อเทียบกับประเทศอื่น นอกจากนี้ยังมีเปอร์เซ็นต์การส่งออกเทคโนโลยีขั้นสูงเป็นจำนวนมากเมื่อเทียบกับประเทศอื่น อย่างไรก็ตามจำนวนผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ซึ่งจากผลการสำรวจจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตของ กสทช. ที่มีจำนวน ๔๗.๕ ล้านคน คิดเป็นร้อยละ ๗๐ ของประชากรไทย อาจถือว่าน้อยเมื่อเทียบกับร้อยละของจำนวนผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตต่อจำนวนประชากรของประเทศอื่น ดังนั้นอาจมีนโยบายหรือแนวทางที่จะเข้ามาช่วยส่งเสริมในเรื่องนี้ เพื่อให้เกิดการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มากขึ้น

นอกจากนี้ด้านหลักด้านความพร้อมสำหรับอนาคต จะพบว่า ด้านย่อยด้านทัศนคติที่เปลี่ยนแปลงได้ คือ (๑) ตัวชี้วัดด้านการมีส่วนร่วมทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-Participation) อยู่อันดับที่ ๕๖ และ (๒) ตัวชี้วัดด้านความเป็นเจ้าของแท็บเล็ต (Tablet Possession) อยู่อันดับที่ ๕๙ ด้านย่อยด้านความคล่องตัวในการดำเนินธุรกิจ ตัวชี้วัดด้านการครอบครองหุ่นยนต์ของแต่ละประเทศจากจำนวนหุ่นยนต์ทั้งหมดของโลก (World Robots Distribution) อยู่อันดับที่ ๑๐ และด้านย่อยด้านการบูรณาการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ตัวชี้วัดด้านการละเมิดลิขสิทธิ์ซอฟต์แวร์ (Software Piracy) อยู่อันดับที่ ๕๖ แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยมีการนำหุ่นยนต์เข้ามาใช้งานเป็นจำนวนมากเมื่อเทียบกับประเทศอื่น แต่ในด้านของการมีส่วนร่วมทางอิเล็กทรอนิกส์ ความเป็นเจ้าของแท็บเล็ต และการละเมิดลิขสิทธิ์ซอฟต์แวร์ เรื่องเหล่านี้ยังเป็นปัญหาอยู่ ซึ่งภาครัฐอาจต้องเร่งเข้ามาจัดการในเรื่องนี้ โดยอาจมีการส่งเสริม/สนับสนุนให้ประชาชนมีการทำธุรกรรมต่าง ๆ ให้เป็นอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น รวมถึงการเข้ามาจัดการกับการละเมิดลิขสิทธิ์ทางด้านซอฟต์แวร์

๓.๒.๕ (๕) e-Government Development Index (EGDI)

e-Government Development Index (EGDI) เป็นดัชนีที่ใช้วัดระดับความพร้อมของการพัฒนารัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศต่าง ๆ ครอบคลุมทั้งสิ้น ๑๙๓ ประเทศ ซึ่งจัดทำโดยองค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) โดยจะมีการจัดทำขึ้นในทุก ๒ ปี เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินแบ่งออกเป็น ๓ ด้านหลัก ดังนี้

- ๑) ด้านการให้บริการออนไลน์ (Online Service Index)
- ๒) ด้านโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคม (Telecommunication Infrastructure Index)
- ๓) ด้านทุนมนุษย์ (Human Capital Index)

หากพิจารณาผลการจัดอันดับ e-Government Development Index (EGDI) ปี ๒๕๖๓ จะพบว่า ประเทศไทยอยู่อันดับที่ ๕๗ ของโลกจากทั้งหมด ๑๙๓ ประเทศ และอยู่อันดับที่ ๓ ของกลุ่มประเทศอาเซียนจากทั้งหมด ๑๐ ประเทศ โดยมีอันดับเป็นรองประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย และบรูไน ตามลำดับ

ตารางที่ ๓-๑๐ ผลการจัดอันดับ e-Government Development Index (EGDI) ในมิติ ๑๐ อันดับแรกของประเทศทั่วโลก ปี ๒๕๖๓

ประเทศ	ปี ๒๕๖๓	อันดับ	การเปลี่ยนแปลง	อันดับ	ปี ๒๕๖๑
เดนมาร์ก	๐.๙๗๕	๑	คงที่	๑	๐.๙๑๕
เกาหลีใต้	๐.๙๕๖	๒	เพิ่มขึ้น	๓	๐.๙๐๑
เอสโตเนีย	๐.๙๔๗	๓	เพิ่มขึ้น	๑๖	๐.๘๔๘
ฟินแลนด์	๐.๙๔๕	๔	เพิ่มขึ้น	๖	๐.๘๘๑
ออสเตรเลีย	๐.๙๔๓	๕	ลดลง	๒	๐.๙๐๕
สวีเดน	๐.๙๓๖	๖	ลดลง	๕	๐.๘๘๘
สหราชอาณาจักร	๐.๙๓๕	๗	ลดลง	๔	๐.๘๙๙
นิวซีแลนด์	๐.๙๓๓	๘	คงที่	๘	๐.๘๘๐
อเมริกา	๐.๙๒๙	๙	เพิ่มขึ้น	๑๑	๐.๘๗๖
เนเธอร์แลนด์	๐.๙๐๕	๑๐	เพิ่มขึ้น	๑๓	๐.๘๗๕

ที่มา: United Nations (UN)

ตารางที่ ๓-๑๑ ผลการจัดอันดับ e-Government Development Index (EGDI) ของกลุ่มประเทศอาเซียน ปี ๒๕๖๓

ประเทศ	ปี ๒๕๖๓	อันดับ	การเปลี่ยนแปลง	อันดับ	ปี ๒๕๖๑
สิงคโปร์	๐.๙๑๕	๑ (๑๑)	ลดลง	๑ (๗)	๐.๘๘๑
มาเลเซีย	๐.๗๘๙	๒ (๔๗)	ลดลง	๒ (๔๘)	๐.๗๑๗
ไทย	๐.๗๕๖	๓ (๕๓)	เพิ่มขึ้น	๔ (๗๓)	๐.๖๕๔
บรูไน	๐.๗๓๘	๔ (๖๐)	ลดลง	๓ (๕๙)	๐.๖๕๒
ฟิลิปปินส์	๐.๖๘๙	๕ (๗๗)	ลดลง	๕ (๗๕)	๐.๖๕๑
เวียดนาม	๐.๖๖๖	๖ (๘๖)	เพิ่มขึ้น	๖ (๘๘)	๐.๕๙๓
อินโดนีเซีย	๐.๖๖๑	๗ (๘๘)	เพิ่มขึ้น	๗ (๑๐๗)	๐.๕๒๕
กัมพูชา	๐.๕๑๑	๘ (๑๒๔)	เพิ่มขึ้น	๙ (๑๔๕)	๐.๓๗๕
พม่า	๐.๔๓๑	๙ (๑๔๖)	เพิ่มขึ้น	๑๐ (๑๕๗)	๐.๓๓๒
ลาว	๐.๓๒๘	๑๐ (๑๖๗)	ลดลง	๘ (๑๖๒)	๐.๓๐๕

ที่มา: United Nations (UN)

๓.๒.๕ (๖) Global Cybersecurity Index (GCI)

Global Cybersecurity Index (GCI) เป็นดัชนีที่ใช้วัดระดับของการพัฒนาการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ของแต่ละประเทศ ครอบคลุมทั้งสิ้น ๑๗๕ ประเทศ ซึ่งจัดทำโดย International Telecommunication Union (ITU) ซึ่งมีการดำเนินการร่วมกับสถาบัน ABI Research (Allied Business Intelligence) โดยแบ่งเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินออกเป็น ๕ ด้านหลัก ๒๔ ตัวชี้วัด ดังนี้

๑) ด้านกฎหมาย (Legal) ประกอบด้วย

- ตัวชี้วัดด้านกฎหมายเกี่ยวกับอาชญากรรมทางไซเบอร์ (Cybercrime Legislation)
- ตัวชี้วัดด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cybersecurity Regulation) และ
- ตัวชี้วัดด้านกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมสแปม (Containment/Curbing of Spam Legislation)

๒) ด้านมาตรการทางเทคนิค (Technical Measures) ประกอบด้วย

- ตัวชี้วัดด้าน CERT/CIRT/CSIRT
- ตัวชี้วัดด้านแนวทางการปฏิบัติตามมาตรฐาน (Standards Implementation Framework)
- ตัวชี้วัดด้านโครงสร้างที่เป็นมาตรฐาน (Standardization Body)
- ตัวชี้วัดด้านกลไกทางเทคนิคและความสามารถในการจัดการกับสแปม (Technical Mechanisms and Capabilities Deployed to Address Spam)
- ตัวชี้วัดด้านการใช้คลาวด์ในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ (Use of Cloud for Cybersecurity Purpose) และ
- ตัวชี้วัดด้านกลไกการคุ้มครองเด็กทางออนไลน์ (Child Online Protection Mechanisms)

๓) ด้านมาตรการขององค์กร (Organizational Measures) ประกอบด้วย

- ตัวชี้วัดด้านกลยุทธ์ด้านความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ (National Cybersecurity Strategy)
- ตัวชี้วัดด้านหน่วยงานที่รับผิดชอบ (Responsible Agency) และ
- ตัวชี้วัดด้านการวัดความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cybersecurity Metrics)

๔) ด้านมาตรการการสร้างขีดความสามารถ (Capacity Building Measures) ประกอบด้วย

- ตัวชี้วัดด้านการรณรงค์ให้เกิดความตระหนักรู้แก่สาธารณชน (Public Awareness Campaigns)
- ตัวชี้วัดด้านแนวทางการรับรองผู้เชี่ยวชาญด้านความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ (Framework for the Certification and Accreditation of Cybersecurity Professionals)
- ตัวชี้วัดด้านหลักสูตรสำหรับการฝึกอบรมผู้เชี่ยวชาญด้านความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ (Professional Training Courses in Cybersecurity)
- ตัวชี้วัดด้านโปรแกรมการศึกษาหรือหลักสูตรด้านความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ (Educational Programs or Academic Curricular in Cybersecurity)
- ตัวชี้วัดด้านโปรแกรมการวิจัยและพัฒนาด้านความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cybersecurity R&D Programs) และ
- ตัวชี้วัดด้านกลไกการสร้างแรงจูงใจ (Incentive Mechanisms)

๕) ด้านมาตรการการสร้างความร่วมมือ (Cooperation Measures) ประกอบด้วย

- ตัวชี้วัดด้านข้อตกลงทวิภาคี (Bilateral Agreements)
- ตัวชี้วัดด้านข้อตกลงพหุภาคี (Multilateral Agreements)
- ตัวชี้วัดด้านการมีส่วนร่วมในเวทีระหว่างประเทศ (Participation in international fora/Associations)

- ตัวชี้วัดด้านการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน (Public – Private Partnerships)
- ตัวชี้วัดด้านการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภายในและภายนอก (Inter – Agency/Intra – Agency Partnerships) และ
- ตัวชี้วัดด้านแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices)

หากพิจารณาผลการจัดอันดับ Global Cybersecurity Index (GCI) ปี ๒๕๖๑ พบว่า ประเทศไทยอยู่อันดับที่ ๔๐ ของโลกจากทั้งหมด ๑๗๕ ประเทศ และอยู่อันดับที่ ๓ ของกลุ่มประเทศอาเซียน จากทั้งหมด ๑๐ ประเทศ โดยมีอันดับเป็นรองประเทศสิงคโปร์ และมาเลเซีย ตามลำดับ

ตารางที่ ๓-๑๒ ผลการจัดอันดับ Global Cybersecurity Index (GCI) ในมิติ ๑๐ อันดับแรกของประเทศทั่วโลก ปี ๒๕๖๑

ประเทศ	ปี ๒๕๖๑	อันดับ	การเปลี่ยนแปลง	อันดับ	ปี ๒๕๖๐
อังกฤษ	๐.๙๓๑	๑	เพิ่มขึ้น	๑๒	๐.๗๘๓
สหรัฐอเมริกา	๐.๙๒๖	๒	คงที่	๒	๐.๙๑๙
ฝรั่งเศส	๐.๙๑๘	๓	เพิ่มขึ้น	๘	๐.๘๑๙
ลิทัวเนีย	๐.๙๐๘	๔	เพิ่มขึ้น	๕๖	๐.๕๐๔
เอสโตเนีย	๐.๙๐๕	๕	คงที่	๕	๐.๘๔๖
สิงคโปร์	๐.๘๙๘	๖	ลดลง	๑	๐.๙๒๕
สเปน	๐.๘๙๖	๗	เพิ่มขึ้น	๑๙	๐.๗๑๘
มาเลเซีย	๐.๘๙๓	๘	ลดลง	๓	๐.๘๙๓
นอร์เวย์	๐.๘๙๒	๙	เพิ่มขึ้น	๑๑	๐.๗๘๖
แคนาดา	๐.๘๙๒	๑๐	ลดลง	๙	๐.๘๑๘

ที่มา: International Telecommunication Union (ITU)

ตารางที่ ๓-๑๓ ผลการจัดอันดับ Global Cybersecurity Index (GCI) ของกลุ่มประเทศอาเซียน ปี ๒๕๖๑

ประเทศ	ปี ๒๕๖๑	อันดับ	การเปลี่ยนแปลง	อันดับ	ปี ๒๕๖๐
สิงคโปร์	๐.๘๙๘	๑ (๖)	ลดลง	๑ (๑)	๐.๙๒๕
มาเลเซีย	๐.๘๙๓	๒ (๘)	ลดลง	๒ (๓)	๐.๘๙๓
ไทย	๐.๗๙๖	๓ (๓๕)	ลดลง	๓ (๒๒)	๐.๖๘๔
อินโดนีเซีย	๐.๗๗๖	๔ (๔๑)	เพิ่มขึ้น	๖ (๖๙)	๐.๔๒๔
เวียดนาม	๐.๖๙๓	๕ (๕๐)	เพิ่มขึ้น	๑๐ (๑๐๐)	๐.๒๔๕
ฟิลิปปินส์	๐.๖๔๓	๖ (๕๘)	ลดลง	๔ (๓๗)	๐.๕๙๔
บรูไน	๐.๖๒๔	๗ (๖๔)	ลดลง	๕ (๕๓)	๐.๕๒๔
ลาว	๐.๑๙๕	๘ (๑๒๐)	ลดลง	๗ (๗๖)	๐.๓๙๒
พม่า	๐.๑๗๒	๙ (๑๒๘)	ลดลง	๙ (๙๙)	๐.๒๖๓
กัมพูชา	๐.๑๖๑	๑๐ (๑๓๑)	ลดลง	๘ (๙๑)	๐.๒๘๓

ที่มา: International Telecommunication Union (ITU)

หมายเหตุ ICT Development Index ปี ๒๕๖๒ ที่จัดทำโดย International Telecommunication Union (ITU) ไม่ได้มีการเผยแพร่และตีพิมพ์มาตั้งแต่ ปี ๒๕๖๑ ต่อเนื่องมาจนถึงปี ๒๕๖๒ เนื่องจากอยู่ระหว่างการหารือเกี่ยวกับการปรับปรุงตัวชี้วัด และ Global Cybersecurity Index ปี ๒๕๖๒ ที่จัดทำโดย International Telecommunication Union (ITU) ซึ่งมีการดำเนินการร่วมกับสถาบัน ABI Research (Allied Business Intelligence) ยังไม่ได้มีการเผยแพร่และตีพิมพ์ เนื่องมาจากสถานการณ์ COVID-19 ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการจัดเก็บข้อมูล

จากข้อมูลในข้างต้น สาเหตุที่ทำให้ประเทศไทยได้คะแนนมากขึ้นน่าจะเป็นผลมาจาก การที่รัฐบาลพยายามที่จะพัฒนาและออกกฎหมายดิจิทัล รวมไปถึงกฎหมายเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ และกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งมีผลบังคับใช้ในปี ๒๕๖๒ ประกอบกับการมีศูนย์ ICT Law Center ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ สังกัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เพื่อใช้ในการยกร่างกฎหมายใหม่ที่สำคัญและจำเป็น รวมถึงให้ความรู้และการช่วยเหลือด้านกฎหมายเศรษฐกิจดิจิทัลต่อหน่วยงานของรัฐและสาธารณชนทั่วไป

๓.๒.๕ (๗) Ease of Doing Business (EODB)

Ease of Doing Business (EODB) เป็นดัชนีที่ใช้วัดความง่ายในการประกอบธุรกิจ ครอบคลุมทั้งสิ้น ๑๙๐ ประเทศ ซึ่งจัดทำโดย World Bank Group โดยแบ่งเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินออกเป็น ๑๐ ด้าน และในแต่ละด้านจะประกอบไปด้วยตัวชี้วัดย่อย ดังนี้

- ๑) การเริ่มต้นธุรกิจ (Starting a Business) ประกอบด้วย
 - ขั้นตอน/กระบวนการ (จำนวน)
 - ระยะเวลาในการดำเนินการ (วัน)
 - ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ (ร้อยละของรายได้เฉลี่ยต่อหัว)
 - ทุนจดทะเบียนขั้นต่ำ (ร้อยละของรายได้เฉลี่ยต่อหัว)
- ๒) การขออนุญาตก่อสร้าง (Dealing with Construction Permits) ประกอบด้วย
 - ขั้นตอน/กระบวนการ (จำนวน)
 - ระยะเวลาในการดำเนินการ (วัน)
 - ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ (ร้อยละของมูลค่าค้ำประกัน)
 - ด้านการควบคุมคุณภาพการก่อสร้าง (คะแนน 0-15)
- ๓) การขอใช้ไฟฟ้า (Getting Electricity) ประกอบด้วย
 - ขั้นตอน/กระบวนการ (จำนวน)
 - ระยะเวลาในการดำเนินการ (วัน)
 - ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ (ร้อยละของรายได้เฉลี่ยต่อหัว)
 - ด้านความน่าเชื่อถือของห่วงโซ่อุปทานและความโปร่งใสในการจัดเก็บภาษี (คะแนน 0-8)

- ๔) การจดทะเบียนทรัพย์สิน (Registering Property) ประกอบด้วย
- ขั้นตอน/กระบวนการ (จำนวน)
 - ระยะเวลาในการดำเนินการ (วัน)
 - ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ (ร้อยละของมูลค่าสินทรัพย์)
 - ด้านคุณภาพในการบริหารจัดการที่ดิน (คะแนน 0-30)
- ๕) การได้รับสินเชื่อ (Getting Credit) ประกอบด้วย
- ด้านความแข็งแกร่งของสิทธิตามกฎหมาย (คะแนน 0-12)
 - ด้านข้อมูลสินเชื่อเชิงลึก (คะแนน 0-8)
 - ความครอบคลุมในการจดทะเบียนสินเชื่อ (ร้อยละของจำนวนประชากร)
 - ความครอบคลุมของข้อมูลเครดิต (ร้อยละของจำนวนประชากร)
- ๖) การคุ้มครองผู้ลงทุน (Protecting Investors) ประกอบด้วย
- ด้านการเปิดเผยข้อมูล (คะแนน 0-10)
 - ด้านความรับผิดชอบของกรรมการ (คะแนน 0-10)
 - ด้านความสะดวกในการฟ้องคดีโดยผู้ถือหุ้น (คะแนน 0-10)
 - ด้านสิทธิของผู้ถือหุ้น (คะแนน 0-6)
 - ด้านความความเป็นเจ้าของและการควบคุม (คะแนน 0-7)
 - ด้านความโปร่งใสในการบริหารจัดการบริษัท (คะแนน 0-7)
- ๗) การชำระภาษี (Paying Taxes) ประกอบด้วย
- การชำระเงิน (ครั้งต่อปี)
 - เวลา (ชั่วโมงต่อปี)
 - ภาษีสุทธิและอัตราการบริจาคม (ร้อยละของกำไร)
 - ด้านหลังการยื่นชำระภาษี (คะแนน 0-100)
- ๘) การค้าระหว่างประเทศ (Trading Across Borders) ประกอบด้วย
- ระยะเวลาในการส่งออก
 - กระบวนการในการยื่นเอกสาร (ชั่วโมง)
 - พิธีศุลกากร (ชั่วโมง)
 - ค่าใช้จ่ายในการส่งออก
 - กระบวนการในการยื่นเอกสาร (ดอลลาร์สหรัฐ)
 - พิธีศุลกากร (ดอลลาร์สหรัฐ)
 - ระยะเวลาในการนำเข้า
 - กระบวนการในการยื่นเอกสาร (ชั่วโมง)
 - พิธีศุลกากร (ชั่วโมง)

- ค่าใช้จ่ายในการนำเข้า
 - กระบวนการในการยื่นเอกสาร (ดอลลาร์สหรัฐ)
 - พิธีศุลกากร (ดอลลาร์สหรัฐ)
- ๙) การบังคับให้เป็นไปตามข้อตกลง (Enforcing Contracts) ประกอบด้วย
 - ระยะเวลาในการดำเนินการ (วัน)
 - ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ (ร้อยละของการเรียกร้อง)
 - ด้านคุณภาพของกระบวนการยุติธรรม (คะแนน 0-18)
- ๑๐) การแก้ปัญหาการล้มละลาย (Resolving insolvency) ประกอบด้วย
 - อัตราการฟื้นตัว (เซนต์ต่อดอลลาร์สหรัฐ)
 - เวลา (ปี)
 - ค่าใช้จ่าย (ร้อยละของอสังหาริมทรัพย์)
 - ผลลัพธ์ (0 เป็นการขายที่ละชิ้นและ 1 ตามความกังวล)
 - ด้านความแข็งแกร่งของกรอบการล้มละลาย (คะแนน 0-16)

หากพิจารณาผลการจัดอันดับ Ease of Doing Business (EODB) ปี ๒๕๖๓ พบว่า ประเทศไทยอยู่อันดับที่ ๒๑ ของโลกจากทั้งหมด ๑๙๐ ประเทศ และอยู่อันดับที่ ๓ ของกลุ่มประเทศอาเซียน จากทั้งหมด ๑๐ ประเทศ โดยมีอันดับเป็นรองประเทศสิงคโปร์ และมาเลเซีย ตามลำดับ

ตารางที่ ๓-๑๔ ผลการจัดอันดับ Ease of Doing Business (EODB) ในมิติ ๑๐ อันดับแรกของประเทศทั่วโลก ปี ๒๕๖๓

ประเทศ	ปี ๒๕๖๓	อันดับ	การเปลี่ยนแปลง	อันดับ	ปี ๒๕๖๑๒
นิวซีแลนด์	๘๖.๘	๑	คงที่	๑	๘๖.๕๙
สิงคโปร์	๘๖.๒	๒	คงที่	๒	๘๕.๒๔
ฮ่องกง	๘๕.๓	๓	เพิ่มขึ้น	๔	๘๔.๒๒
เดนมาร์ก	๘๕.๓	๔	ลดลง	๓	๘๔.๖๔
เกาหลีใต้	๘๔.๐	๕	คงที่	๕	๘๔.๑๔
สหรัฐอเมริกา	๘๔.๐	๖	เพิ่มขึ้น	๘	๘๒.๗๕
จอร์เจีย	๘๓.๗	๗	ลดลง	๖	๘๓.๒๘
อังกฤษ	๘๓.๕	๘	เพิ่มขึ้น	๙	๘๒.๖๕
นอร์เวย์	๘๒.๖	๙	ลดลง	๗	๘๒.๙๕
สวีเดน	๘๒.๐	๑๐	เพิ่มขึ้น	๑๒	๘๑.๒๗

ที่มา: World Bank Group

ตารางที่ ๓-๑๕ ผลการจัดอันดับ Ease of Doing Business (EODB) ของกลุ่มประเทศอาเซียน ปี ๒๕๖๓

ประเทศ	ปี ๒๕๖๓	อันดับ	การเปลี่ยนแปลง	อันดับ	ปี ๒๕๖๒
สิงคโปร์	๘๖.๒	๑ (๒)	คงที่	๑ (๒)	๘๕.๒๔
มาเลเซีย	๘๑.๕	๒ (๑๒)	เพิ่มขึ้น	๒ (๑๕)	๘๐.๖๐
ไทย	๘๐.๑	๓ (๒๑)	เพิ่มขึ้น	๓ (๒๗)	๗๘.๔๕
บรูไน	๗๐.๑	๔ (๖๖)	ลดลง	๔ (๕๕)	๗๒.๐๓
เวียดนาม	๖๙.๘	๕ (๗๐)	ลดลง	๕ (๖๙)	๖๘.๓๖
อินโดนีเซีย	๖๙.๖	๖ (๗๓)	คงที่	๖ (๗๓)	๖๗.๙๖
ฟิลิปปินส์	๖๒.๘	๗ (๙๕)	เพิ่มขึ้น	๗ (๑๒๔)	๕๗.๖๘
กัมพูชา	๕๓.๘	๘ (๑๔๔)	ลดลง	๘ (๑๓๘)	๕๔.๘๐
ลาว	๕๐.๘	๙ (๑๕๔)	คงที่	๙ (๑๕๔)	๕๑.๒๖
พม่า	๔๖.๘	๑๐ (๑๖๕)	เพิ่มขึ้น	๑๐ (๑๗๑)	๔๔.๗๒

ที่มา: World Bank Group

หากพิจารณาตัวชี้วัดภายใต้ Ease of Doing Business (EODB) ที่แสดงในข้างต้นนั้น จะพบว่า สาเหตุที่ทำให้ประเทศไทยมีคะแนนและอันดับดีขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า (ปี ๒๕๖๒-๒๕๖๓) ก็เนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของอันดับในด้านการขออนุญาตก่อสร้าง (Dealing with Construction Permits) ที่ซึ่งประเทศไทยได้คะแนนอยู่ที่ ๗๑.๘๖ คะแนน (อันดับที่ ๓๔) โดยเพิ่มขึ้นจากปีก่อนที่ได้ ๗๗.๓๐ คะแนน (อันดับที่ ๖๗) ซึ่งเป็นผลมาจากการดำเนินการลดขั้นตอนในการขออนุญาตก่อสร้าง (Procedures) ที่ลดลงจาก ๑๙ ขั้นตอน เหลือเพียง ๑๔ ขั้นตอน รวมถึงสามารถลดระยะเวลาในการดำเนินการ (Time) ลงจาก ๑๑๘ วัน เหลือ ๑๑๓ วัน ในขณะที่ด้านการคุ้มครองผู้ลงทุนเสียงข้างน้อย (Protecting Minority Investors) ในปี ๒๕๖๓ ประเทศไทยได้คะแนนอยู่ที่ ๘๖ คะแนน (อันดับที่ ๓) โดยเพิ่มขึ้นจากปีก่อนที่ได้ ๗๕ คะแนน (อันดับที่ ๑๕) ซึ่งเป็นผลมาจากคะแนนด้านการคุ้มครองสิทธิของผู้ถือหุ้น (Ease of Shareholder Suits Index) ที่เพิ่มสูงขึ้น

ทั้งนี้ เป็นที่เชื่อมั่นได้ว่า หากมีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการหรือปรับเปลี่ยนกระบวนการในการดำเนินการทางธุรกิจให้อยู่ในรูปแบบของระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ ภายใต้การมีสภาพแวดล้อม ทั้งในเชิงของระเบียบ กฎหมาย มาตรฐานและกฎเกณฑ์ที่สามารถยกระดับความเชื่อมั่นของทุกภาคส่วนในการผลักดันให้ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องมือหนึ่งที่สำคัญที่ช่วยให้สามารถลดระยะเวลาและค่าใช้จ่ายในการทำธุรกรรมแบบดั้งเดิม นำไปสู่การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ และผลักดันให้คะแนนและอันดับในภาพรวมของประเทศสูงขึ้นได้

ดังนั้น จึงแสดงให้เห็นถึงสภาพภาพของการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในมิติต่าง ๆ ของประเทศไทย ซึ่งการพัฒนาในภาพรวมของประเทศถือว่าอยู่ในอันดับที่ดีเมื่อเปรียบเทียบกับทั่วโลก แต่ในด้านของการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ถือว่าอยู่ในระดับปานกลางไปจนถึงดี ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่พบ คือ การขาดแรงงานที่มีความเชี่ยวชาญ ส่วนเรื่องของความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ ถือว่าประเทศไทยทำได้ค่อนข้างดีเมื่อ

เปรียบเทียบกับประเทศอื่นทั่วโลก จึงเป็นประเด็นสำคัญในการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของชาติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

๓.๓ แนวโน้มและความท้าทายของการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

การพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของยุทธศาสตร์และนโยบายระดับประเทศ ระเบียบกฎหมาย การถอดบทเรียนจากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา (ดังที่กล่าวมาแล้วในหัวข้อ ๓.๑ - ๓.๒) นอกเหนือไปจากนั้น ยังจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับแนวโน้มทางด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการศึกษาหาแนวทางการยกระดับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงกับความต้องการของทุกภาคส่วน นำไปสู่การสร้างคุณประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน ภาคธุรกิจ และหน่วยงานของรัฐ ที่นำไปสู่การสร้างเชื่อมั่นและเพิ่มขีดความสามารถของประเทศต่อไป โดยแนวโน้มเทคโนโลยีที่สำคัญ ประกอบด้วย

๑) **Hyperautomation** เป็นการใช้เทคโนโลยี เพื่อสร้างกระบวนการทำงานแบบอัตโนมัติให้ทำงานได้เปรียบเสมือนมนุษย์ โดยการเพิ่มขีดความสามารถของปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ Machine Learning (ML) โดยจะต้องอาศัยเครื่องมือหลาย ๆ อย่างประกอบกัน เช่น ระบบกระบวนการทำงานอัตโนมัติโดยหุ่นยนต์ (Robotic Process Automation - RPA) และซอฟต์แวร์การจัดการธุรกิจอัจฉริยะ (Intelligent Business Management Software - iBPMs) โดยมีเป้าหมายเพื่อให้การตัดสินใจต่าง ๆ นั้น ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เป็นหลัก ซึ่งครอบคลุมไปถึงระบบอัตโนมัติที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการค้นหา การวิเคราะห์ การออกแบบ การดำเนินการอัตโนมัติ การตรวจวัด และการประเมินผล ซึ่งปัญญาประดิษฐ์ (AI) จะสามารถทำได้ดีกว่า และส่งผลดีต่อองค์กรให้มีความเป็นระบบมากขึ้น ตัวอย่างของเทคโนโลยี Hyperautomation เช่น รถยนต์ขับเคลื่อนอัตโนมัติ เป็นต้น

๒) **Multiexperience** เป็นการพัฒนาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับระบบอินเทอร์เน็ตเฟส Augmented Reality (AR) และ Virtual Reality (VR) จากเดิมที่มีจุดเชื่อมต่อได้เพียงจุดเดียว ให้มีการเชื่อมต่อหลากหลายมากขึ้น ผ่านอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์สวมใส่ (Wearables) และเซ็นเซอร์ต่าง ๆ นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มขีดความสามารถของเทคโนโลยีให้สามารถตอบสนองประสบการณ์ที่หลากหลายของผู้ใช้มากขึ้น เช่น กรณีของร้าน Domino Pizza ที่ใช้แอปพลิเคชันในการสั่งอาหารและเชื่อมต่อไปยังระบบรถยนต์ไร้คนขับหรือโดรนในการส่งพิซซ่าแบบอัตโนมัติ นอกจากนี้มีระบบติดตามให้ลูกค้าสามารถติดตามได้และยังสามารถสื่อสารกับลูกค้าผ่านลำโพงอัจฉริยะได้อีกด้วย

๓) **Democratization** เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและใช้งานเทคโนโลยีที่ซับซ้อนได้โดยง่าย แม้จะไม่มี ความเชี่ยวชาญด้านเทคนิคหรือธุรกิจ โดยไม่จำเป็นต้องเข้ารับการฝึกอบรมที่ยาวนานและเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมาก แต่จะมีระบบปัญญาประดิษฐ์ (AI) หรือเทคโนโลยีเข้ามาช่วยสนับสนุน และอำนวยความสะดวกในการใช้งาน โดยไม่จำเป็นต้องเป็นมนุษย์ ซึ่ง Democratization จะมุ่งเน้นไปที่ ๔ ประเด็น คือ การพัฒนาซอฟต์แวร์ ข้อมูลและการวิเคราะห์ การออกแบบ และการเข้าถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ เช่น นักพัฒนา

ทั่วไปสามารถทำหน้าที่เป็น นักวิทยาศาสตร์ข้อมูล (Data Scientists) ได้ โดยอาศัยเครื่องมือที่มีระบบปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการสร้างโมเดลของข้อมูล (Data Model) ซึ่งอาจไม่ต้องเขียนโปรแกรมหรือมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านก็สามารถทำได้

๔) Human Augmentation เป็นการพัฒนาเทคโนโลยีมาเพื่อช่วยเหลือหรือเพิ่มความรู้ความเข้าใจ (Cognitive) และประสบการณ์ทางกายภาพ (Physical Experience) ของบุคคล โดยเป็นการนำเทคโนโลยีมาเพิ่มขีดความสามารถของร่างกายโดยตรงด้วยการปลูกถ่ายหรือติดตั้งส่วนประกอบของเทคโนโลยีไว้บนร่างกายมนุษย์ เช่น การพัฒนาของอุปกรณ์สวมใส่เพื่อสุขภาพ เครื่องแต่งกายที่ติดอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสำหรับใช้ในอุตสาหกรรมยานยนต์หรือเหมืองแร่ เพื่อป้องกันความปลอดภัยให้กับพนักงาน ซึ่งการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อช่วยเหลือเหล่านี้จะพัฒนาใน ๔ ด้าน คือ ด้านประสาทสัมผัส (การได้ยิน, การมองเห็น, การรับรู้) ด้านการประสานอวัยวะเพื่อเสริมการทำงานทางชีวภาพ (อวัยวะเทียม, แขน-ขาเทียม) ด้านการเสริมศักยภาพของสมอง (การปลูกถ่ายเพื่อรักษาอาการชัก) และการเสริมสร้างทางพันธุกรรม แต่อย่างไรก็ตามการใช้ Human Augmentation อาจต้องคำนึงถึง กฎหมาย ความปลอดภัย ความเป็นส่วนตัว ผลกระทบด้านสุขภาพ และจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี โดยเฉพาะเพื่อรักษาโรค CRISPR เพราะยังมีการถกเถียงเป็นอย่างมากว่าควรจะใช้ Human Augmentation หรือไม่

๕) Transparency and traceability คือ ความโปร่งใสและตรวจสอบได้ จากวิวัฒนาการของเทคโนโลยีโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีเทคโนโลยีอย่าง AI และ Machine Learning มาตัดสินใจแทนมนุษย์ผู้บริโภค จึงมีความกังวลมากขึ้นในเรื่องความปลอดภัยและความเสี่ยงจากการถูกใช้ข้อมูล องค์กรต่าง ๆ จึงต้องมีการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภค โดยเน้นไปที่องค์ประกอบสำคัญ ๖ อย่าง คือ มีจริยธรรม (Ethics) มีความซื่อสัตย์ (Integrity) มีความจริงใจ (Openness) การมีความรับผิดชอบ (Accountability) มีความสามารถ (Competence) และมีความสม่ำเสมอ (Consistency) โดยในด้านกฎหมาย พบว่า มีการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนในกลุ่มสหภาพยุโรป (European Union's General Data Protection Regulation -GDPR) ที่กำลังประกาศใช้ไปทั่วโลกนั้น มีส่วนช่วยในผลักดันให้เกิดวิวัฒนาการและการวางกฎพื้นฐานสำหรับองค์กรต่าง ๆ ในเรื่องของความโปร่งใสและตรวจสอบได้สำหรับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอยู่ในขณะนี้

๖) Edge Computing เป็นเทคโนโลยีที่การประมวลผลข้อมูล การเก็บข้อมูล และการส่งผ่านข้อมูล อยู่ใกล้กับแหล่งที่มา หรือแหล่งข้อมูล ซึ่งแทนที่จะส่งข้อมูลเหล่านั้นไปประมวลผลบนคลาวด์ (Cloud) ก็เป็นการประมวลผลที่ต้นทางใกล้กับแหล่งที่มาหรือแหล่งข้อมูลมากที่สุด เพื่อลดความหน่วง หรือความล่าช้าของการส่งข้อมูล โดยรวมถึงเทคโนโลยีทั้งหมดใน Internet of thing (IoT) ที่จะถูกเสริมศักยภาพให้เพิ่มมากขึ้นด้วย ทำให้สามารถส่งข้อมูล หรือใช้ข้อมูลได้ง่าย สะดวก และถือเป็นการเพิ่มขีดความสามารถให้กับส่วนขอบของเครือข่าย

๗) Distributed Cloud หรือระบบคลาวด์แบบกระจาย เป็นการกระจายตัวของบริการคลาวด์สาธารณะไปยังสถานที่ต่าง ๆ โดยที่ผู้ให้บริการต้นทางของคลาวด์สาธารณะมีหน้าที่ควบคุม กำกับดูแล ปรับปรุง รวมถึงพัฒนาบริการดังกล่าว ซึ่งนับเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ จากเดิมที่บริการคลาวด์สาธารณะส่วนใหญ่มีลักษณะรวมศูนย์ (Centralized) และการเปลี่ยนแปลงนี้จะนำไปสู่ Cloud Computing ในรูปแบบใหม่

ที่ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงระบบคลาวด์ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว อีกทั้งยังสามารถแก้ไขปัญหาด้านเทคนิค โดยเฉพาะความล่าช้าในการส่งข้อมูลได้อีกด้วย

๘) **Autonomous Things** เป็นอุปกรณ์ทางกายภาพที่ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้ามาช่วยทำงานแบบอัตโนมัติแทนการทำงานของมนุษย์ เช่น หุ่นยนต์ โดรน รถยนต์ไร้คนขับ และเครื่องมือต่าง ๆ ที่ทำงานได้เอง เป็นต้น ซึ่งแม้ว่าปัจจุบันจะมีการใช้งานอุปกรณ์อัตโนมัติกันอย่างแพร่หลาย แต่อุปกรณ์อัตโนมัติเหล่านี้กำลังถูกพัฒนา เพื่อเปลี่ยนจากการทำงานตามลำพังไปสู่การทำงานร่วมกัน โดยอาจแยกเป็นอิสระจากคน หรืออาจมีการป้อนคำสั่งโดยมนุษย์

๙) **Blockchain** เป็นเทคโนโลยีที่มีส่วนช่วยในการสร้างความน่าเชื่อถือ ความโปร่งใส แต่อย่างไรก็ตาม Blockchain ยังขาดความพร้อมสำหรับการใช้งานในระดับองค์กร เนื่องจากยังมีปัญหาด้านเทคนิคหลายประการ เช่น ขาดเสถียรภาพ ไม่สามารถใช้งานร่วมกันได้อย่างเหมาะสม แต่ถึงแม้จะมีปัญหาท้าทายดังกล่าว เทคโนโลยีนี้ ก็ยังมีศักยภาพสูงมากที่จะพลิกโฉมอุตสาหกรรมและการสร้างรายได้ ดังนั้นองค์กรต่าง ๆ จึงควรเริ่มต้นพิจารณา และประเมินความเป็นไปได้ของการใช้งาน Blockchain

๑๐) **AI Security** เป็นการพัฒนาเทคโนโลยี หรือการประยุกต์ใช้งานเทคโนโลยีที่มากขึ้น เป็นโอกาสในการเปลี่ยนแปลงโลกธุรกิจ แต่ในขณะเดียวกันเทคโนโลยีเหล่านี้มาพร้อมกับปัญหา หรือความเสี่ยงด้านความปลอดภัยใหม่ ๆ ความปลอดภัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานจึงถือเป็นเรื่องสำคัญ โดยระบบรักษาความปลอดภัย หรือการกำกับดูแลปัญญาประดิษฐ์ (AI) แบ่งออกเป็น ๓ มุมมอง ได้แก่ (๑) การป้องกันระบบที่ใช้งานปัญญาประดิษฐ์ (AI) เช่น การรักษาความปลอดภัยของข้อมูลการฝึกอบรม การป้องกันขั้นตอนการส่งข้อมูลและโมเดลของ Machine Learning (๒) การนำปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาช่วยป้องกันการโจมตีทางไซเบอร์ โดยการใช้ Machine Learning ในการทำความเข้าใจรูปแบบและตรวจจับความผิดปกติ ซึ่งเหมาะกับการนำมาตรวจจับการโจมตีและช่วยนักวิเคราะห์ความปลอดภัย และ (๓) การรับมือการโจมตีด้วยปัญญาประดิษฐ์ (AI) โดยการใช้ AI คาดการณ์ความเสี่ยงล่วงหน้าและป้องกันการโจมตี

นอกจากนี้ ยังมีองค์ประกอบของทิศทางการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในช่วง ปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ ซึ่งประกอบด้วย

๑) **Citizen Portal** แพลตฟอร์มกลางที่รวบรวมข้อมูลและงานบริการต่างๆ เพื่อประชาชน โดยบูรณาการระหว่างหน่วยงาน สามารถหาข้อมูลสำหรับการดำเนินชีวิต รวมถึงทำธุรกรรมออนไลน์ไว้ในเว็บไซต์เดียวกัน เพื่อให้สะดวกต่อการเข้าถึงข้อมูล และบริการของภาครัฐ

๒) **Business Portal** แพลตฟอร์มกลางที่รวบรวมข้อมูลและงานบริการต่างๆ เพื่อภาคธุรกิจ โดยบูรณาการระหว่างหน่วยงาน สามารถหาข้อมูลสำหรับการดำเนินธุรกิจ รวมถึงทำธุรกรรมออนไลน์ไว้ในเว็บไซต์เดียวกัน เพื่อให้สะดวกต่อการเข้าถึงข้อมูล และบริการของรัฐ

๓) **Open Data portal** แพลตฟอร์มกลางที่รวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลเชิงสถิติจากทุกหน่วยงาน ภาครัฐไว้ในเว็บไซต์เดียวกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ภาคประชาชนและภาคธุรกิจนำข้อมูลไปพัฒนาหรือคิดค้นต่อยอดธุรกิจของตน รวมทั้งเป็นการเพิ่มศักยภาพการใช้ข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล และการแบ่งปันข้อมูลร่วมกัน

๔) **Data Exchange Platform** ระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน เพื่อการแลกเปลี่ยนที่รวดเร็วถูกต้อง และน่าเชื่อถือ โดยอาจเป็นการเก็บข้อมูลไว้ในฐานข้อมูลกลางหรือแลกเปลี่ยนโดยตรงเลยก็ได้ ซึ่งหน่วยงานสามารถนำข้อมูลที่ได้รับการอนุมัติไปใช้ต่อ เช่น นำไปใช้กรอกข้อมูลอัตโนมัติ หรือนำไปเผยแพร่บน Open Data Platform ได้

๕) **e-Authentication /e-Identification** ระบบการลงทะเบียน การยืนยันตัวตน และการระบุสิทธิ การเข้าถึงข้อมูล เมื่อต้องการใช้บริการภาครัฐผ่านระบบออนไลน์ได้ทุกบริการแทนการสร้างบัญชีใหม่ทุกครั้ง ที่ต้องการทำธุรกรรมออนไลน์กับภาครัฐ ทำให้เจ้าของบัญชีสามารถเพิ่มเติม หรือแก้ไขข้อมูลส่วนบุคคลได้ตลอดเวลา อีกทั้งระบบจะทำการอัปเดตข้อมูลที่มีการเปลี่ยนแปลงไปยังหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ทุกหน่วยงาน เป็นการลดขั้นตอนในการทำงานซ้ำซ้อน

๖) **Digital ID** การพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล โครงสร้างพื้นฐานสำคัญที่จะเชื่อมต่อการยืนยันตัวตนจากทุกภาคส่วนเข้ามาไว้ด้วยกัน

๗) **e-Signature** การลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้ใบรับรองอิเล็กทรอนิกส์ (Certificate) ที่ระบุตัวบุคคล หรือองค์กรผู้เป็นเจ้าของลายมือชื่อ เพื่อแสดงว่าบุคคล หรือองค์กร ดังกล่าวยอมรับข้อความในข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น

๘) **e-Trade** การซื้อขายสินค้าและบริการด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งประกอบไปด้วยผู้ซื้อและผู้ขายที่ทำการซื้อขายผ่านแพลตฟอร์มและระบบเครือข่ายในการซื้อขาย

๙) **e-Consent** เป็นระบบอัตโนมัติในการให้ความยินยอมในการเปิดเผยข้อมูลในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ที่แม่นยำ ปลอดภัย และรวดเร็ว ระบบจะอ่านข้อมูลบนหน้าบัตรประชาชนและปรากฏขึ้นในแบบฟอร์มออนไลน์เพื่อยินยอมการเปิดเผยข้อมูลโดยอัตโนมัติ จึงปิดช่องโหว่การกรอกข้อมูลผิดพลาดด้วยมือ และยังช่วยป้องกันการขโมยหรือปลอมแปลงเอกสารเพื่อนำมาทำธุรกรรม

๑๐) **e-Meeting** เป็นระบบที่นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาอำนวยความสะดวกในการดำเนินการประชุม เริ่มตั้งแต่การเตรียมวาระ การแจ้งวาระผ่าน e-Mail การบันทึกและการจัดเก็บเอกสาร การบันทึกเนื้อหามติประชุม การจัดการผู้เข้าร่วมประชุม การสร้างรายงานการประชุม การตรวจสอบและรับรองการประชุม และค้นหาบันทึกการประชุมย้อนหลังได้อย่างง่ายดาย รวมถึงสามารถแนบเอกสารประกอบการประชุมที่เกี่ยวข้องไปให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้รับทราบทั้งหมดก่อนหลังการประชุม

๑๑) **e-Voting** การเลือกตั้งด้วยวิธีอิเล็กทรอนิกส์ e-Vote สามารถนำเทคโนโลยี Blockchain มาใช้ได้เช่นกันด้วยการเก็บผลการโหวตกระจายไปในแต่ละ Node ของผู้ที่โหวต ดังนั้นถ้าข้อมูลถูกแก้ไขใน Node ใด ๆ ก็จะสามารถทราบได้ว่าข้อมูลใน Node ได้ถูกแก้ไขอย่างผิดปกติ ต่างจากวิธีการแบบดั้งเดิมที่เป็นการเก็บผลโหวตไว้ในที่เดียวซึ่งหากถูกแก้ไขไปแล้วก็จะตรวจสอบได้ยาก จะเห็นว่าการนำ Blockchain มาใช้ในการเลือกตั้งก็สามารถเป็นวิธีลดการโกงการเลือกตั้งได้

นอกเหนือไปจาก แนวโน้มทางด้านนวัตกรรม เทคโนโลยีดิจิทัล และองค์ประกอบของทิศทางการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในช่วง ปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างมี

ประสิทธิภาพที่ต้องมีการพิจารณาแล้ว การจัดทำแผนฉบับนี้ยังให้ความสำคัญกับความท้าทายหรือแนวโน้มที่อาจจะเปลี่ยนไปเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศ หากไม่ได้รับการจัดให้มีมาตรการป้องกันหรือปรับปรุงแก้ไขสภาพปัญหาที่เป็นจุดอ่อนอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น จึงต้องตระหนักและให้ความสำคัญถึงเหตุอันเป็นอุปสรรคในการพัฒนานี้ เพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาที่สามารถนำไปสู่เป้าหมายตามที่กำหนดไว้และเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญในการตอบโจทย์ของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ โดยความท้าทายของการพัฒนาดังกล่าว สามารถแบ่งออกเป็นประเด็น ดังนี้

๑) ความท้าทายต่อการสร้างความเชื่อมั่นในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประชาชน ภาคธุรกิจ รวมถึงหน่วยงานของรัฐ ที่ยังขาดความมั่นใจในการขาดกระบวนการยืนยันและพิสูจน์ตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID) ที่มีมาตรฐาน รวมไปถึงกลไกการทำงานทั้งในเชิงระบบและการบริหารจัดการการพัฒนาระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะระบบของภาครัฐ ที่ยังมีข้อจำกัดในเรื่องของความซับซ้อนของการดำเนินงาน การเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ทำให้ไม่สามารถบริการได้โดยเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว ตลอดจนการขาดความตระหนักที่ส่งผลต่อความไว้วางใจในกระบวนการจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลต่าง ๆ เป็นต้น

๒) การใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ที่ยังไม่เกิดความคุ้มค่าในเชิงเศรษฐกิจและสังคมอย่างที่ควรจะเป็น กล่าวคือ ที่ผ่านมามีการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลต่าง ๆ มากมาย หากแต่ยังมีความล่าช้า ซับซ้อน และขาดกลไกการนำไปใช้ประโยชน์ที่ก่อให้เกิดมูลค่าสูงสุด ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อการใช้ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกในมิติต่าง ๆ ได้อย่างไม่เท่าทันมากนัก

๓) การบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงความร่วมมือกับภาคเอกชน ที่ยังขาดกรอบการทำงานที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลให้การพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ยังขาดการมองภาพเดียวกันจากทุกภาคส่วน ทำให้เกิดการพัฒนาที่ไม่สอดคล้องการทำงานร่วมกัน และเป็นผลต่อการกำหนดมาตรฐาน กฎเกณฑ์ และการกำกับดูแลที่ยังไม่ครอบคลุมทุกกระบวนการที่สำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนที่ ๓

แผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕

บทที่ ๔

กรอบแนวทางการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย

ความหมายของธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ตามที่หน่วยงานและกฎหมายต่าง ๆ รวมถึงกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของไทย ได้มีการนิยามความหมายของการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ไว้ สามารถสรุปได้ว่า “ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ หมายถึงรวมถึง กิจกรรมที่กระทำขึ้นระหว่างหน่วยธุรกิจ บุคคล รัฐ ตลอดจนองค์กรเอกชนหรือองค์กรของรัฐใด ๆ เพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ การค้า การบริการ และการติดต่องานราชการ โดยใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน” ยกตัวอย่าง การซื้อ-ขาย สินค้าผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ การสมัครสมาชิกผ่านระบบออนไลน์ การตกลงทำสัญญาซื้อ-ขาย หรือสัญญาตกลงตามข้อบังคับต่าง ๆ บนเครือข่าย การโอนเงินด้วยระบบอัตโนมัติผ่านระบบเครือข่าย การสื่อสารรับ-ส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ด้วยเครือข่าย และการสอบถามข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ เป็นต้น

ทั้งนี้ ประโยชน์ของการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์จะเกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในหลาย ๆ กลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผู้บริโภค ซึ่งเป็นการนำมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับชีวิตประจำวันของประชาชนทั่วไป เพื่อให้เกิดความสะดวกสบายและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน นำไปสู่การมีความเข้มแข็งของสภาพแวดล้อมทางสังคม อีกทั้งยังเป็นการช่วยภาคธุรกิจในการลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทุกมิติ รวมถึงการประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการทางเศรษฐกิจ ตลอดจนหากพิจารณาสำหรับในกลุ่มภาครัฐ ที่เป็นการนำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลด้วยการมีมาตรฐาน กฎเกณฑ์ และการกำกับดูแลเพื่อการจัดเก็บและใช้ข้อมูล การบริหารจัดการภายในองค์กร นำไปสู่การให้บริการประชาชนผ่านช่องทางออนไลน์ที่มีความสะดวก รวดเร็ว และตรงกับความต้องการของทุกภาคส่วน ทั้งยังเป็นการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ สร้างความโปร่งใส และลดค่าใช้จ่ายของหน่วยงานภาครัฐไปในเวลาเดียวกัน เช่น การยื่นภาษีหรือเอกสารทางออนไลน์ทั้งของกรมสรรพากร กรมสรรพสามิต กรมศุลกากร และการให้บริการข้อมูลของกระทรวงต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการนำมาใช้ในการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ เพื่อทำให้เกิดความสะดวกในการดำเนินกิจกรรมหรือตรวจสอบข้อมูลในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างหน่วยงานรัฐกับหน่วยงานรัฐ/เอกชน หรือระหว่างหน่วยงานรัฐกับประชาชนอีกด้วย จึงทำให้บริบทของการส่งเสริมและพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มีบทบาทอย่างยิ่งต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ดังนั้น การพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย จึงเป็นประเด็นสำคัญหนึ่งในการขับเคลื่อนเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) และสอดคล้องกับนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) รวมถึงนโยบายและแผนสำคัญในระดับชาติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นผลให้การจัดทำแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ให้ความสำคัญต่อการวางกรอบระยะเวลาในการดำเนินงานในระยะยาว เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการขับเคลื่อนของประเทศ

ในภาพใหญ่ภายใต้ความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และบริบทต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมโลก ทั้งที่เป็นผลกระทบสืบเนื่องมาจากสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี และปัจจัยอื่น ๆ ที่ล้วนแล้วแต่เชื่อมโยงไปสู่การบรรลุเป้าหมายในด้านต่าง ๆ ทุกระยะ ๕ ปี และ ๑๐ ปีตามที่กำหนดไว้

๔.๑ กรอบแนวทางการพัฒนาในระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

เพื่อให้เห็นภาพรวมของการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) และนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) จึงได้แบ่งกรอบแนวทางการพัฒนาออกเป็นทั้งสิ้น ๓ ช่วงระยะเวลา ได้แก่ กรอบแนวทางการพัฒนาในช่วงที่ ๑ ระยะ ๕ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) กรอบแนวทางการพัฒนาในช่วงที่ ๒ ระยะ ๑๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๖) และกรอบแนวทางการพัฒนาในช่วงที่ ๓ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๗๗ - ๒๕๘๐) โดยในแต่ละช่วงระยะเวลามีกรอบแนวทางการพัฒนาและเป้าหมายที่สอดคล้องกันอย่างเป็นขั้นตอนตามลำดับเพื่อนำไปสู่เป้าหมายท้ายสุดในปี พ.ศ. ๒๕๘๐ อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน ภาคธุรกิจ และหน่วยงานของรัฐ ที่สร้างคุณค่าต่อประเทศในมิติต่าง ๆ ได้อย่างยั่งยืนต่อไปสำหรับกรอบแนวทางการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศในระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) มีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ ๔-๑ กรอบแนวทางการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศ ในระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

ที่มา: สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (๒๕๖๓)

๑) กรอบแนวทางการพัฒนาในช่วงที่ ๑ ระยะ ๕ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕)

เป็นช่วงระยะเวลาที่มุ่งเน้นการเป็นส่วนสำคัญหนึ่งในการนำประเทศไปสู่เป้าหมายของชาติเพื่อให้เศรษฐกิจและสังคมไทยมีการพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืน ด้วยการขับเคลื่อนการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มีกรอบการพัฒนาในการ “ต่อยอดและยกระดับการสร้างสภาพแวดล้อมที่รองรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยสร้างความเชื่อมั่นในทุกภาคส่วน ให้เกิดคุณค่าทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ” อันสอดคล้องกับภูมิทัศน์ดิจิทัลของประเทศไทย (Thailand Digital Landscape) ระยะเวลา ๒๐ ปีของนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ในช่วงระยะที่ ๑ ประเทศไทยลงทุน และสร้างฐานรากในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (Digital Foundation) และช่วงระยะที่ ๒ ทุกภาคส่วนของประเทศไทยมีส่วนร่วมในเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลตามแนวทางประชารัฐ (Digital Thailand I : Inclusion) โดยกรอบแนวทางการพัฒนาในระยะนี้ จะเป็นการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีความเชื่อมั่นต่อการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในทุกกระบวนการที่สำคัญจำเป็นและตรงกับความต้องการในมิติของการยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน การพัฒนาระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ทางสังคมและสวัสดิการ การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจทั้งในระดับจุลภาคและมหภาคอย่างเท่าทันต่อบริบทการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก ผ่านการต่อยอดการส่งเสริมให้เกิดการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างเทคโนโลยีดิจิทัลสมัยใหม่และระบบข้อมูลอย่างเชื่อมโยงและบูรณาการ ภายใต้การจัดให้มีมาตรฐาน กฎเกณฑ์ และการกำกับดูแลที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

๒) กรอบแนวทางการพัฒนาในช่วงที่ ๒ ระยะ ๑๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

เป็นช่วงระยะเวลาที่การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่มีความพร้อมด้วยการมีระบบบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่เชื่อมโยงถึงกันอย่างเป็นไปตามมาตรฐาน กฎเกณฑ์ และการกำกับดูแลที่เข้มแข็ง ในการผลักดันให้ประเทศเกิดระบบเศรษฐกิจมีความเป็นชาติการค้า มีระบบเศรษฐกิจดิจิทัลที่เข้มข้นทั้งภาคเกษตร อุตสาหกรรม บริหาร วิสาหกิจ ตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้และสอดคล้องกับภูมิทัศน์ดิจิทัลของประเทศไทย (Thailand Digital Landscape) ระยะเวลา ๒๐ ปี ของนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ในช่วงระยะที่ ๓ ประเทศไทยก้าวสู่ดิจิทัลไทยแลนด์ที่ขับเคลื่อนและใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมดิจิทัลได้อย่างเต็มศักยภาพ (Digital Thailand II : Full Transformation) ดังนั้น จึงกำหนดกรอบการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในช่วงระยะเวลาที่ ๒ ที่มุ่งเน้นเพื่อให้ “การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างโอกาสและความได้เปรียบ (Comparative Advantage) ในเวทีการแข่งขันระดับภูมิภาค” ผ่านการส่งเสริมและยกระดับให้เกิดการมีส่วนร่วมจากความต้องการของทุกภาคส่วนในการออกแบบการใช้ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้เกิดเป็นระบบเชื่อมโยงการทำธุรกิจครบวงจรอย่างเต็มรูปแบบและมีการเชื่อมโยงได้ในระดับสากล เป็นการลดต้นทุนเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจแก่กลุ่มอุตสาหกรรมหลักของประเทศ รวมถึงระดับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม อันนำไปสู่การมีสังคมและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชนทุกระดับ

๓) กรอบแนวทางการพัฒนาในช่วงที่ ๓ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๗๑ - ๒๕๘๐)

เป็นช่วงระยะเวลาที่การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์จะเป็นส่วนสำคัญและสามารถเข้ามาทดแทนการทำธุรกรรมในการดำรงชีวิตประจำวันแบบดั้งเดิมของประชาชนอย่างสมบูรณ์ ครอบคลุมทุกกระบวนการธุรกรรมตั้งแต่เกิดจนถึงแก่กรรม ภายใต้การมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามวิสัยทัศน์ของชาติ สอดคล้องกับภูมิทัศน์ดิจิทัลของประเทศไทย (Thailand Digital Landscape) ระยะเวลา ๒๐ ปี ของนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ในช่วงระยะที่ ๔ ประเทศไทยอยู่ในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและคุณค่าทางสังคมอย่างยั่งยืน (Global Digital Leadership) ดังนั้น จึงกำหนดกรอบการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในช่วงระยะเวลาที่ ๓ เพื่อให้เห็นภาพในอนาคตของการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ไว้ คือ **“ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการมีระบบการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ครอบคลุมตลอดวงจรชีวิต สร้างความยั่งยืนทางเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม”** ผ่านการยกระดับประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เสมือนเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตประจำวัน ด้วยการสร้างคุณค่าจากการต่อยอดและพัฒนาความสำเร็จของการทำธุรกรรมออนไลน์ที่มีสมรรถนะการแข่งขัน เทียบเท่ากับประเทศชั้นนำของโลก ทั้งในเชิงของการมีมาตรฐาน กฎเกณฑ์ การกำกับดูแล และนวัตกรรมขั้นสูงที่รองรับสถานการณ์และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างเท่าทันและมีประสิทธิภาพ

๔.๒ กรอบแนวทางการพัฒนาในระยะเร่งด่วน เพื่อรองรับสถานการณ์ของผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และบริบทของชีวิตวิถีใหม่ (New Normal)

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย ได้ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงที่ไม่เพียงกับประเด็นด้านสาธารณสุข หากแต่ยังมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของนานาประเทศ โดยจากข้อมูลจาก Worldometer ซึ่งเป็นเว็บไซต์รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานสาธารณสุขทั่วโลก ระบุงบผู้ติดเชื้อ COVID-19 ทั่วโลก ณ วันที่ ๒๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ อยู่ที่ ๗๗,๗๑๕,๐๖๙ ราย มีผู้เสียชีวิตเป็นจำนวน ๑,๗๐๘,๙๑๙ ราย และผู้ที่รักษาหายแล้ว จำนวน ๕๔,๕๙๐,๘๐๑ ราย ในขณะที่ประเทศไทยมีผู้ติดเชื้อ COVID-19 อยู่ที่ ๕,๗๑๖ ราย เสียชีวิต จำนวน ๖๐ ราย และรักษาหาย ๔,๐๗๘

ในการนี้จึงเป็นเหตุให้รัฐบาลต้องประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักร ตั้งแต่วันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยกำหนดห้ามบุคคลใดที่ราชอาณาจักรออกนอกเคหสถานระหว่างเวลา ๒๒.๐๐ นาฬิกา ถึง ๐๔.๐๐ นาฬิกา ของวันรุ่งขึ้น ประกอบกับกรุงเทพมหานครสั่งปิดสถานที่เป็นการชั่วคราว เช่น ร้านอาหารหรือเครื่องดื่ม ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า ตลาดหรือตลาดนัด ร้านเสริมสวย สถานศึกษาทุกระดับ สถานที่ออกกำลังกาย สนามกีฬา สถานที่ให้บริการห้องประชุม เป็นต้น ตลอดจนในหลายหน่วยงานและบริษัทต้องลดความเสี่ยงของพนักงานโดยให้ทำงานที่บ้าน (Work from Home) ทำธุรกรรมและประชุมแบบทางไกลแทน ในส่วนของประชาชนเองก็มีการลดความเสี่ยงด้วยการไม่ออกจากบ้านและมีการสั่งซื้อสินค้าอุปโภคและบริโภคทางออนไลน์

ทำให้เกิดการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างกว้างขวางในปัจจุบัน ซึ่งสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงหลายเดือนที่ผ่านมา ก่อให้เกิดผลกระทบหลายด้าน อาทิ (๑) ผลกระทบด้านสังคม ได้แก่ สุขภาพร่างกายและจิตใจ การศึกษา วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ การใช้ชีวิต การรับข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นต้น (๒) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การทำงาน อาชีพ แรงงาน การผลิตอุตสาหกรรม การผลิตเกษตรกรรม เป็นต้น และ (๓) ผลกระทบด้านความร่วมมือรัฐและเอกชน ได้แก่ การที่รัฐบาลต้องคำนึงถึงความสมดุลของ Human Resource, Democracy, Privacy, Security และ Personal Data Protection เมื่อจำเป็นต้องปกป้องดูแลประชาชนในสถานการณ์ฉุกเฉิน ที่ต้องใช้กฎหมายที่เข้มข้นกว่าปกติ ประกอบกับภาคเอกชนและผู้ประกอบธุรกิจต้องคำนึงถึงความต่อเนื่องของการให้บริการและสินค้าที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันของผู้บริโภคในช่วงสถานการณ์ดังกล่าว เป็นต้น

ด้านกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) ได้เผยแพร่รายงาน World Economic Outlook Reports เดือนเมษายน พ.ศ.๒๕๖๓ คาดการณ์หลังการระบาดใหญ่ COVID-19 ว่าเศรษฐกิจของโลกอยู่ในภาวะถดถอย โดยมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ ณ มูลค่าตามราคาคงที่ (Real GDP Growth) ที่ร้อยละ -๓ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ และคาดว่าในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ สถานการณ์จะค่อย ๆ บรรเทาลง ส่งผลให้เศรษฐกิจโลกคาดว่าจะขยายตัวร้อยละ ๕.๘ โดยที่ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ หรือ GDP ของประเทศผู้นำของโลก เช่น สหรัฐอเมริกา ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ จะติดลบสูงถึงราว -๕.๙ แต่อาจจะสะท้อนกลับ (Rebound) ขึ้นไปได้ถึง ๔.๗ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ส่วนประเทศในกลุ่มยูโรจะเผชิญการติดลบหนักทางเศรษฐกิจถึง -๗.๕ หากแต่ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ หรือ GDP จะดีขึ้นไปถึง ๔.๗ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ และเศรษฐกิจของ ASEAN-5: (อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ไทย และเวียดนาม) ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ นี้จะมีผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ หรือ GDP ลดลงไปที่ -๐.๖ และฟื้นตัวขึ้นไปได้ถึง ๗.๘ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔

สอดคล้องกับการที่ ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ได้ปรับลดคาดการณ์ GDP ปีนี้ลงสู่ระดับต่ำสุดในรอบ ๒๒ ปี ลดลงร้อยละ ๕.๓ (เดิมคาดเพิ่มร้อยละ ๒.๘) เนื่องจากการท่องเที่ยวและการส่งออกสินค้าได้รับผลกระทบอย่างหนักจากการระบาดของ COVID-19 การชะลอตัวของเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าและการหยุดชะงักของห่วงโซ่การผลิตในหลายประเทศ ส่งผลต่อรายได้ธุรกิจและครัวเรือนเป็นวงกว้าง อัตราเงินเฟ้อกลับเข้าสู่แดนลบจากราคาน้ำมันที่ตกต่ำ ซึ่งผลกระทบเหล่านี้เป็นเหตุให้สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ยังมีภาวะระบุว่าตัวชี้วัดการเติบโตตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ได้รับผลกระทบทุกด้าน และอยู่ระหว่างการรวบรวมและศึกษาข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอในการปรับปรุงยุทธศาสตร์ชาติของประเทศไทยให้สอดคล้องกับการแพร่ระบาดของ COVID-19 รวมถึงผลกระทบในด้านต่าง ๆ ที่จะตามมาหลังจากที่ COVID-19 คลี่คลายลง ถึงแม้ว่ายุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีได้มีการวางแผนรองรับโรคอุบัติใหม่ไว้แล้ว แต่ในการออกแบบได้ใช้ประสบการณ์โรคอุบัติใหม่จากกรณีการแพร่ระบาดของโรคซาร์ และโรคเมอร์ส ซึ่งผลกระทบของการระบาดจำกัดในแง่ของการแพร่ระบาดทั้งในเชิงพื้นที่และระยะเวลาของการแพร่ระบาดที่ไม่ได้กินเวลานานนัก แต่กรณีของ COVID-19 นั้นการแพร่ระบาดกินระยะเวลายาวนานกว่าและส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจมากกว่า

ดังนั้น แผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ ฉบับนี้ จึงจำเป็นต้องพิจารณาและให้ความสำคัญอย่างเร่งด่วนเพื่อให้การกำหนดแนวทางการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย โดยเฉพาะในช่วงระยะเวลา ๓ - ๖ เดือน (Flagship Project) ให้สามารถเป็นเครื่องมือสำคัญในการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมด้วยการผลักดัน/ปฏิรูปประเทศให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ Digital Transformation ครั้งใหญ่ ที่จะส่งเสริมให้เกิดการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการช่วยให้การทำธุรกรรมผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์มีความมั่นคงปลอดภัย สะดวกและรวดเร็ว โดยไม่จำเป็นต้องเดินทางไปพบหน้ากัน อย่างในอดีต สามารถประชุมผ่านระบบออนไลน์ หรือทำธุรกรรมทางออนไลน์ โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลต่าง ๆ เช่น e-Signature, e-Signing, Authentication เป็นต้น มาช่วยสนับสนุน และในช่วงสถานการณ์นี้ก็ยังเป็นช่วงเวลาที่จะได้มีการศึกษาข้อดี ข้อเสีย รวมถึงข้อจำกัดของสิ่งที่ยังจำเป็นต้องปรับปรุง ให้การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นที่นิยม เชื่อถือ และมั่นใจ รวมทั้งเป็นการถอดบทเรียนเพื่อการวางแผนล่วงหน้า ว่าหากเกิดเหตุการณ์ในลักษณะคล้ายกันนี้อีกในอนาคตจะต้องปรับปรุงในเรื่องใดบ้าง ให้การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มีความสะดวก มีประสิทธิภาพ และใช้แพร่หลายมากยิ่งขึ้น ภายใต้บริบทของชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ทั้งนี้ แผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ ได้กำหนดกรอบแนวทางการพัฒนาในระยะเร่งด่วน เพื่อรองรับสถานการณ์ของผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และบริบทของชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ไว้ดังนี้

๑) การส่งเสริมให้ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องมือสำคัญในการรองรับโครงสร้างทางสังคมใหม่

จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้นเป็นผลให้ประเทศทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย จะมีความสัมพันธ์ของกลุ่มคนผ่านระบบออนไลน์มากยิ่งขึ้นเป็นทวีคูณ รวมถึงประชาชนและภาคธุรกิจจะยินยอมให้ข้อมูลส่วนบุคคลในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มสูงขึ้น จึงจำเป็นต้องเร่งผลักดันให้มีระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่รองรับกับความต้องการและครอบคลุมการดำรงชีพในบริบทของชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) อาทิ การทำงาน/ การศึกษา หรือการประชุมผ่านระบบออนไลน์ การเข้าถึงบริการภาครัฐในรูปแบบดิจิทัล รวมทั้งการดำรงชีวิตประจำวันของประชาชนผ่านระบบ/แพลตฟอร์มเครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นต้น ภายใต้การมีบรรทัดฐาน กฎเกณฑ์ หรือระเบียบแบบแผนที่เอื้ออำนวยต่อการขับเคลื่อนให้การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นไปโดยมีความมั่นคง ปลอดภัย สะดวก รวดเร็ว และสามารถมีผลบังคับใช้ทางกฎหมายได้อย่างเหมาะสม

๒) การฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศด้วยการนำระบบบริการอิเล็กทรอนิกส์มาประยุกต์ใช้

การฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศด้วยการนำระบบบริการอิเล็กทรอนิกส์มาประยุกต์ใช้ด้วยการมีระบบการบริการในเชิงพาณิชย์และการค้าอิเล็กทรอนิกส์ หรือ e-Commerce และ e-Trade ที่จะต้องเร่งผลักดันให้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการฟื้นฟูเศรษฐกิจภายใต้การเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ที่การค้าขายจะถูกปรับตัวสู่การใช้ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างเต็มรูปแบบมากยิ่งขึ้น ดังนั้น จึงต้องเร่งพัฒนาผ่านการสร้างสภาพแวดล้อมตลอดห่วงโซ่มูลค่าของการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจในทุกระดับ ทั้งในภาคการผลิตและการส่งออก สินค้าและบริการต่าง ๆ โดยเฉพาะในกลุ่มธุรกิจขนาดเล็กและวิสาหกิจชุมชนที่ต้องเร่งสร้างองค์ความรู้ ทักษะ

ความเข้าใจ ตลอดจนการเข้าถึงช่องทางการค้าออนไลน์ผ่านการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลอย่างเต็มศักยภาพ ภายใต้การมีมาตรฐาน กฎเกณฑ์สำคัญและจำเป็นที่เอื้อต่อการดำเนินงานดังกล่าว โดยไม่ทำให้ประเทศไทยเกิดข้อเสียเปรียบทางการค้าในรูปแบบต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

๓) การสร้างมาตรการรองรับการปรับตัวของสังคมต่อการทำธุรกรรมออนไลน์

จากการที่ทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยได้มีมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคมในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) นั้น ถือเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้เกิดการขยายตัวของการทำธุรกรรมออนไลน์ที่มีอยู่เดิม ประกอบกับมีการพัฒนารูปแบบบริการออนไลน์ประเภทใหม่ ๆ ที่ตอบรับกับบริบทของชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) อย่างรวดเร็ว ดังนั้น จึงต้องมีการเร่งสร้างทักษะและความตระหนักรู้ของคนไทยให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งในเชิงของการใช้งานและเข้าถึงระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ รวมถึงมีมาตรการสนับสนุน ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาระบบการบริการที่เกิดจากความร่วมมือของภาครัฐและเอกชน ภายใต้ความสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการหรือประชาชนอย่างแท้จริง รวมไปถึงจนถึงการสร้างมาตรการเพื่อรองรับการทำธุรกรรมออนไลน์ให้เกิดความมั่นคงปลอดภัย เตรียมพร้อมรับมือกับกระแสการโจมตีทางไซเบอร์ (Cyber Threat) และการปกป้องดูแลคุ้มครองการใช้งานธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในระดับบุคคล (Data Protection) อย่างมีประสิทธิภาพ

๔) การส่งเสริมการพัฒนา Platform การดูแลตนเองด้านสุขภาพของคนไทย

สถานการณ์ของผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่เป็นปัจจัยให้เกิดบริบทของชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ของประชากรโลก โดยบทเรียนในครั้งนี้นี้ จะทำให้ประชาชนเกิดความตระหนักและให้ความสำคัญกับเรื่องสุขภาพและชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้น ประเด็นเรื่องการส่งเสริมการพัฒนา Platform การดูแลตนเองด้านสุขภาพของคนไทยจะถูกกำหนดเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องเร่งดำเนินการผ่านการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนรวมถึงรัฐบาลที่จะต้องทำงานร่วมกันด้วยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยในการเสริมสร้างศักยภาพในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของงานด้านสาธารณสุข เพื่อพัฒนาให้เกิด Platform ที่สำคัญในการให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพ การเฝ้าระวังโรคอุบัติใหม่ และเสริมสร้างสุขภาพของคนในสังคม

ดังนั้น จากการกำหนดกรอบแนวทางการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย ภายใต้แผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ ทั้งในส่วนของกรอบแนวทางการพัฒนาในระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) และกรอบแนวทางการพัฒนาในระยะเร่งด่วนเพื่อรองรับสถานการณ์ของผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และบริบทของชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) จะได้ถูกนำไปใช้ในการกำหนดเป็นประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การแปลงแผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ (แผนงานและโครงการสำคัญ และแนวทางการขับเคลื่อน และติดตามประเมินผล) อย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องต่อความต้องการและบริบทการเปลี่ยนแปลงของประเทศอย่างแท้จริง ต่อไป

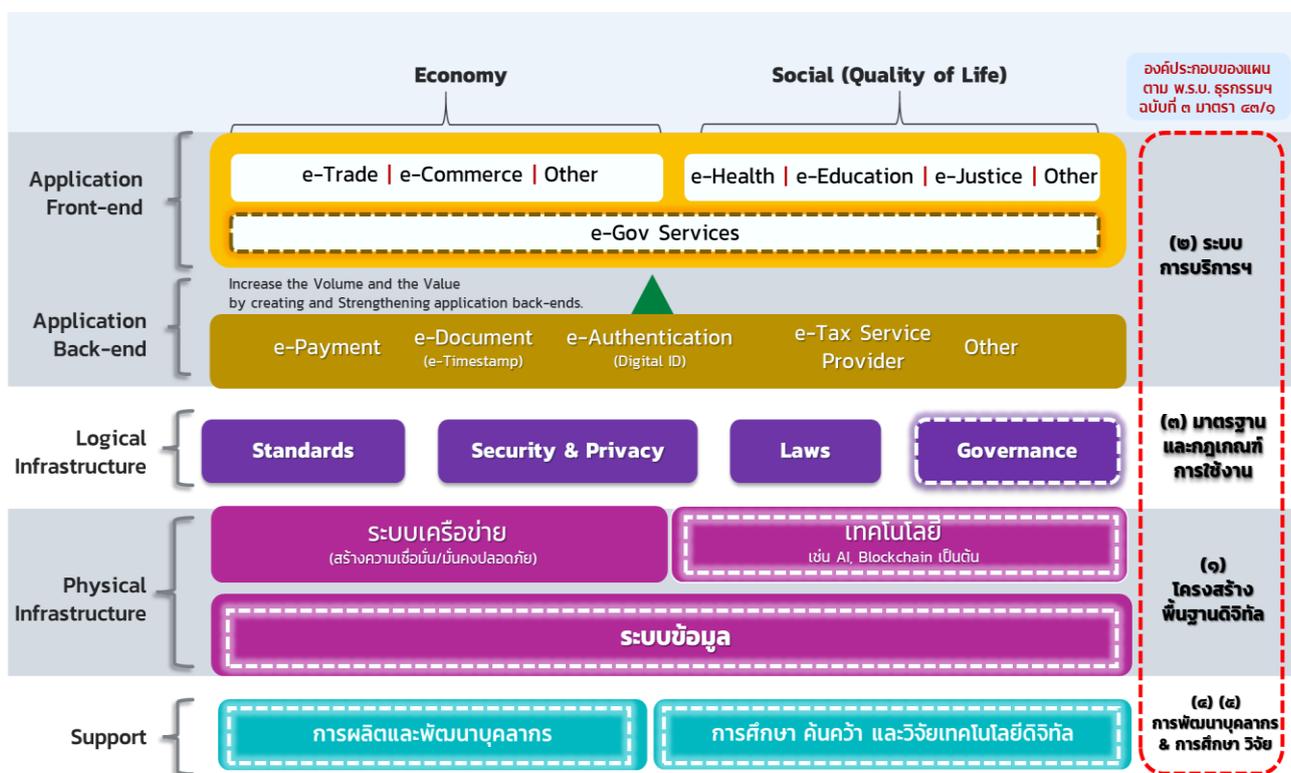
บทที่ ๕

สาระสำคัญของแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือ สพอ. ในฐานะหน่วยงานฝ่ายเลขานุการของ คณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (คธอ.) เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ ตามพระราชบัญญัติธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ ซึ่ง สพอ. ได้ดำเนินการประมวลและวิเคราะห์กรอบแนวคิดทางด้านยุทธศาสตร์ แผนนโยบายระดับชาติ และสถานการณ์และแนวโน้มของการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงผลการดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยสรุปเป็นภาพรวมของปัจจัย ทั้งภายในและภายนอกที่มีนัยสำคัญต่อการขับเคลื่อนการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย นำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีรายละเอียดสำคัญ ดังนี้

ภาพที่ ๕-๑ กรอบแนวคิดการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕

ที่มา: สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (๒๕๖๓)

จากแผนภาพข้างต้น แสดงกรอบแนวคิดการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ อย่างมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชนทั่วไป โดยมีเป้าหมายหลักในการส่งเสริมและสนับสนุนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศด้วยการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ใน ๔ ส่วนสำคัญ (Front-end and Back-end Application, Soft Infrastructure, Hard Infrastructure, และ Support) ที่สอดคล้องตามพระราชบัญญัติธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขตามมาตรา ๔๓/๑ ซึ่งได้กำหนดองค์ประกอบสำคัญอย่างน้อย ๕ เรื่องที่ต้องบรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

๑) กลไกและมาตรการด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อรองรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์และธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ

๒) มาตรการการส่งเสริมและสนับสนุนการให้มีระบบการบริการในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และการให้บริการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ

๓) กระบวนการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนามาตรฐานและกฎเกณฑ์การใช้งานทางเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้การทำงานของระบบมีการเชื่อมโยงกันอย่างมีความมั่นคงปลอดภัย พร้อมใช้งาน และมีความน่าเชื่อถือในการให้บริการ

๔) แนวทางและมาตรการเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ รวมทั้งการประยุกต์การใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลที่เกี่ยวข้อง

๕) แนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยเทคโนโลยีดิจิทัลด้านธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และการให้บริการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ความรู้ให้แก่ประชาชนเพื่อใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดังกล่าว

แผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ฉบับนี้ ยังได้คำนึงถึงความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในช่วงระยะ ๕ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) และสอดคล้องกับนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ในช่วง Digital Thailand I : Inclusion ทุกภาคส่วนของประเทศไทย มีส่วนร่วมในเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลตามแนวทางประชารัฐ ดังนั้น การวางกรอบแนวคิดในการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์จึงต้องอาศัยปัจจัยในหลาย ๆ มิติเข้ามาช่วยผลักดัน

- ตั้งแต่ระดับฐานรากในการสนับสนุน (Support) ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในทุกมิติ ด้วยการผลิตและพัฒนาบุคลากร รวมทั้งการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยเทคโนโลยีดิจิทัล
- การใช้ประโยชน์และต่อยอดด้านโครงสร้างพื้นฐาน (Physical Infrastructure) ที่จำเป็นเพื่อยกระดับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของไทย ได้แก่ ระบบข้อมูลและการเชื่อมโยง/แลกเปลี่ยนข้อมูล การยกระดับความเชื่อมั่นและความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ต่อระบบเครือข่าย และเทคโนโลยีสมัยใหม่ต่าง ๆ

- พัฒนาและส่งเสริมให้มีการดำเนินการตามโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวเนื่อง (Logical Infrastructure) ทั้งในด้านมาตรฐาน กฎหมายหรือกฎเกณฑ์ ความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ และการส่งเสริมธรรมาภิบาลในการทำธุรกรรมทางออนไลน์ ซึ่งถือเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการส่งเสริมให้การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มีความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล
- การพัฒนาแอปพลิเคชัน (Application Back-end) ที่สำคัญและจำเป็นทั้งในด้านการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ด้านเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ การยืนยันตัวตน ฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องและอื่น ๆ เพื่อผลักดันให้การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (Application Front-end) ทั้งในเชิงธุรกิจ การค้า การศึกษา สาธารณสุข และรวมถึงการให้บริการของภาครัฐ

ซึ่งทุกองค์ประกอบในแต่ละส่วนที่ได้กล่าวมาข้างต้นภายใต้กรอบแนวคิดการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของไทยจะเป็นกลไกสำคัญในระยะ ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ ที่ช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้นอย่างเท่าทันต่อบริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกต่อไป ดังนั้น จากกรอบแนวคิดในข้างต้นจึงนำมาสู่การกำหนดสาระสำคัญของแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ ดังนี้

๕.๑ วิสัยทัศน์การพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย

“ประเทศไทยมีสภาพแวดล้อม (ecosystem) ที่เอื้อต่อการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในทุกพื้นที่ ทุกเวลา ด้วยการมีความเชื่อมั่น ภายใต้การมีกฎหมาย มาตรฐาน และการอำนวยความสะดวกตามหลักสากล นำไปสู่การเป็นหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมอย่างเท่าทันการเปลี่ยนแปลง”

วิสัยทัศน์การพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ มุ่งเน้นการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีความเชื่อมั่นต่อการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในทุกกระบวนการงานที่สำคัญ โดยมุ่งเป้าในการกำหนดให้เรื่องของการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID) และโครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ ครอบคลุมระบบนิเวศ (ecosystem) ของการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างมั่นคงปลอดภัยเป็นประเด็นสำคัญหลักในช่วงระยะเวลาของแผนฉบับนี้ ประกอบกับผลักดันให้กระบวนการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID) ทั้งในส่วนของบุคคลและนิติบุคคล เป็นเครื่องมือหลักที่ตรงกับความต้องการในการประกอบธุรกิจและการดำรงชีวิตประจำวันของทุกภาคส่วน ผ่านการพัฒนาให้เกิดการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล รวมถึงเทคโนโลยีสมัยใหม่ ระบบข้อมูลและเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ที่รองรับการใช้งานระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างเชื่อมโยงและบูรณาการร่วมกัน ภายใต้การมีและส่งเสริมให้เกิดการใช้มาตรฐานและกฎเกณฑ์ ด้วยการกำกับดูแลอย่างเหมาะสม เป็นที่ยอมรับในระดับสากล รวมถึงการคุ้มครอง/ปกป้องสิทธิทางกฎหมายของผู้บริโภคและผู้ประกอบธุรกิจบริการดิจิทัลของไทยอย่างเหมาะสม อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับรากฐานของการพัฒนาด้วยทรัพยากร (Manpower) การจัดการข้อมูลธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Transaction Data Management) และข้อมูลการศึกษาเชิงวิชาการเพื่อการมองอนาคต (Foresight) ของการทำและพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างเท่าทันต่อบริบทการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก

๕.๒ เป้าหมายแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕

จากการกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย ในช่วงระยะเวลา ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕) มีเป้าหมายสูงสุดและตัวชี้วัดในภาพรวม ดังนี้

เป้าหมายสูงสุด

เป้าหมายที่ ๑ ความสำเร็จในการยกระดับความเชื่อมั่นของประชาชน ภาคธุรกิจ และหน่วยงานของรัฐ ต่อการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ด้วยการมีชุดกฎหมาย มาตรฐาน และการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล อย่างมั่นคงปลอดภัย สามารถรองรับการใช้งานระบบการบริการฯ ได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอ

เป้าหมายที่ ๒ ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้นจากการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

ตัวชี้วัดในภาพรวม

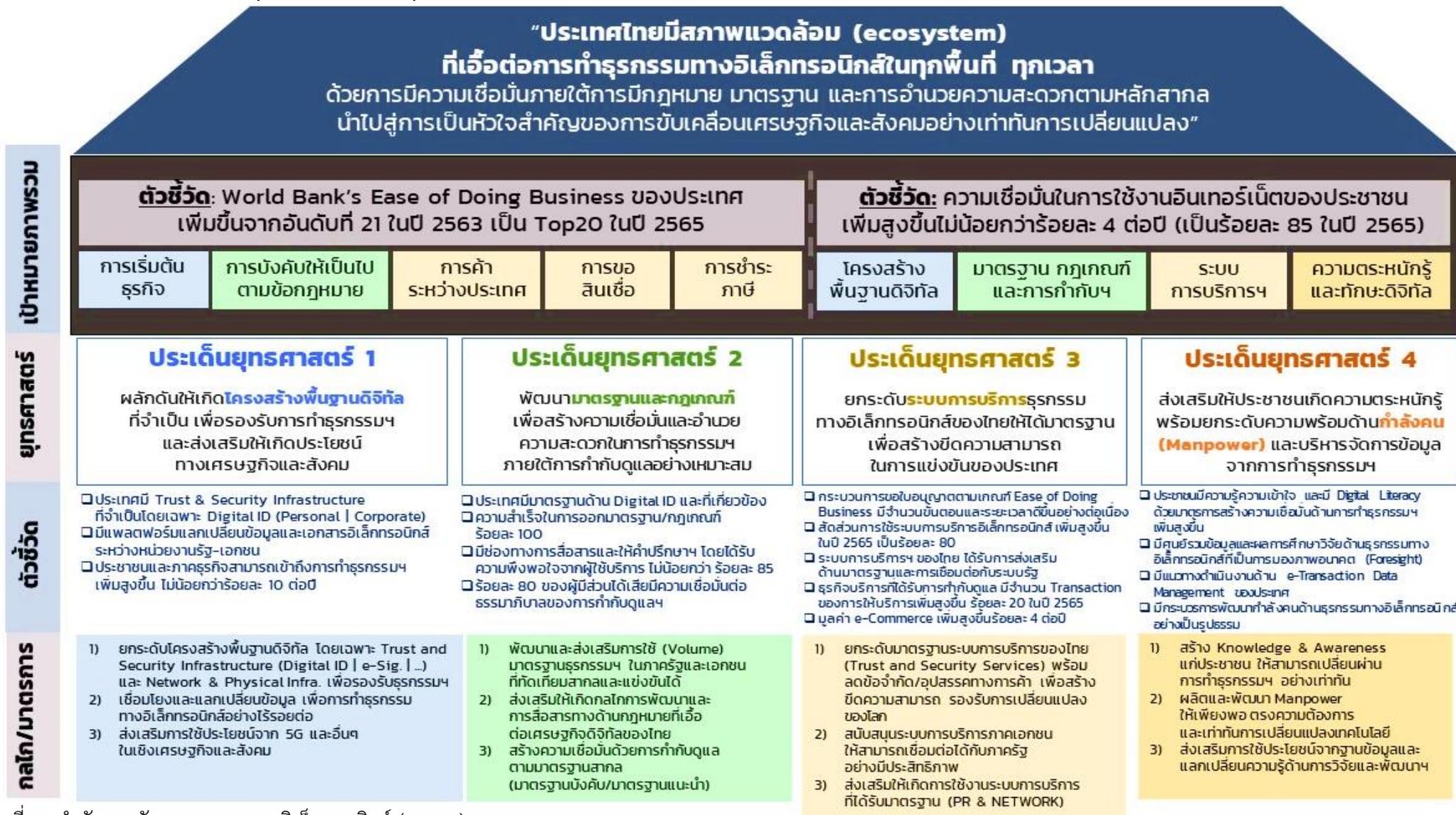
ตัวชี้วัดที่ ๑ ระดับความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มสูงขึ้น โดยวัดจากความเชื่อมั่นในการใช้งานอินเทอร์เน็ตของประชาชนเพิ่มสูงขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔ ต่อปี (เป็นร้อยละ ๘๕ ในปี ๒๕๖๕)

ตัวชี้วัดที่ ๒ อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่วัดโดยหน่วยงานระดับสากลเพิ่มสูงขึ้น ด้วยการวัดจากตัวชี้วัด World Bank's Ease of Doing Business ของประเทศ เพิ่มขึ้นจากอันดับที่ ๒๑ ในปี ๒๕๖๓ เป็น Top20 ในปี ๒๕๖๕

๕.๓ ประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์

เพื่อให้ แผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕ สามารถบรรลุ วิสัยทัศน์และเป้าหมายระยะแรก ในช่วงระยะเวลา ๒ ปี ภายใต้การวิเคราะห์บริบทที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และความท้าทายต่อการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยนั้น จึงได้มีการกำหนดประเด็น ยุทธศาสตร์ไว้เป็น ๔ ด้าน เพื่อใช้สำหรับเป็นกรอบแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาธุรกรรม ทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ให้สามารถตอบ โจทย์การพัฒนาประเทศอย่างเท่าทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของโลก ด้วยการสร้าง ความเชื่อมั่นตั้งแต่การใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลเพื่อการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ผ่านการมีระบบการบริการที่เป็นไปตามมาตรฐานและกฎเกณฑ์ ภายใต้การคุ้มครองและปกป้องสิทธิเสรีภาพ ตามกฎหมายอย่างเหมาะสม รวมไปถึงการวางรากฐานของการพัฒนาด้วยการมีกำลังคนและข้อมูลเชิงวิชาการ ที่เพียงพอและมีประสิทธิภาพ โดยยุทธศาสตร์ทั้ง ๔ ด้านของแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรม ทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕ ประกอบไปด้วย

ภาพที่ ๕-๒ ภาพรวมของแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕

ที่มา: สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (๒๕๖๓)

ทั้งนี้ ในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์มีการกำหนดกลยุทธ์และผลที่คาดว่าจะได้รับเพื่อการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในมิติต่าง ๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ ๑ ผลักดันให้เกิดโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลที่จำเป็น เพื่อรองรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และส่งเสริมให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม

โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีดิจิทัล โดยเฉพาะในด้านของการสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นคงปลอดภัย (Trust and Security Services Infrastructure) นับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญหนึ่งของการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ให้เติบโตได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ จึงต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและสนับสนุนกลไกและมาตรการด้านมาตรฐานและกฎเกณฑ์ที่สำคัญและจำเป็นในการผลักดันให้เกิดขึ้นจริงอย่างเป็นรูปธรรม ตั้งแต่การมีโครงสร้างพื้นฐานที่รองรับการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID) และโครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ ครอบคลุมระบบนิเวศ (ecosystem) ของการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างมั่นคงปลอดภัย รวมถึงการใช้ประโยชน์จากระบบเครือข่ายที่มีอยู่ในปัจจุบัน การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่หรือระบบข้อมูลมาประยุกต์ใช้หรือต่อยอดเพื่อให้มีการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น สามารถอำนวยความสะดวกในทุกภาคส่วนอย่างเหมาะสม อาทิ เทคโนโลยี 5G (5G Commercial Development) และโครงข่ายความเร็วสูงที่ควรมีแนวทางการผลักดันให้เป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญ เพื่อรองรับระบบการบริการธุรกรรมทางออนไลน์ ทั้งของภาครัฐและเอกชน ตลอดจนการพัฒนาระบบข้อมูลและการเชื่อมโยงข้อมูลรวมถึงเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อทำให้เกิดการใช้ประโยชน์หรือนำไปต่อยอดในเชิงเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืนต่อไป ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงาน คือ

- ส่งเสริมให้เกิดสภาพแวดล้อม (ecosystem) ที่เอื้อต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นคงปลอดภัย (Trust and Security Services Infrastructure) ที่สำคัญ ๆ เช่น การพิสูจน์และยืนยันตัวตน (Digital ID & Signature) เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (e-Document) การให้ความยินยอมในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล (e-Consent) เป็นต้น
- ผลักดันให้เกิดการพิสูจน์และยืนยันตัวตนดิจิทัลของบุคคล (Personal Digital ID) ที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานกลางของประเทศ โดยมีข้อกำหนด ระเบียบและกฎเกณฑ์ที่เหมาะสมในแต่ละกลุ่ม (Sector)
- ผลักดันการจัดทำ National Infrastructure ในส่วนของการพิสูจน์และยืนยันตัวตนดิจิทัลของนิติบุคคล (Corporate Digital ID) ที่เป็นการเชื่อมโยงจากโครงสร้างพื้นฐานของการพิสูจน์และยืนยันตัวตนดิจิทัลของบุคคล (Personal Digital ID)
- ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลและเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างหน่วยงานของรัฐบาลกับหน่วยงานของรัฐ รวมถึงหน่วยงานของรัฐบาลกับภาคเอกชนในระบบการบริการสำคัญเพื่อยกระดับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย
- ผลักดันการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีโครงสร้างพื้นฐานสมัยใหม่ โดยเฉพาะเทคโนโลยี 5G เพื่อสนับสนุนการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์และการค้าในรูปแบบออนไลน์ ด้วยการมีต้นทุนที่ต่ำลง ภายใต้ความน่าเชื่อถือและสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้

- ส่งเสริมให้ประชาชนและภาคธุรกิจสามารถเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานอินเทอร์เน็ตด้วยต้นทุนที่ต่ำ และ/หรือ ผลักดันให้เป็นบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานของประเทศ ภายใต้การมีความรู้ความเข้าใจในการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นคงปลอดภัย (Trust and Security Services Infrastructure) เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นและมีสัดส่วนการใช้งานระบบการบริการสำหรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งในส่วนของภาครัฐและเอกชนเพิ่มสูงขึ้น

เป้าหมายและตัวชี้วัดภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์

- ๑) ประเทศไทยมีโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลในด้านการสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นคงปลอดภัย (Trust and Security Services Infrastructure) ที่สำคัญและจำเป็น โดยเฉพาะการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID)
- ๒) มีแพลตฟอร์มแลกเปลี่ยนข้อมูลและเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน
- ๓) ประชาชนและภาคธุรกิจสามารถเข้าถึงการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มสูงขึ้น ร้อยละ ๑๐ ต่อปี

ประเด็นยุทธศาสตร์ ๑ ผลักดันให้เกิดโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลที่จำเป็น เพื่อรองรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และส่งเสริมให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งได้กำหนดกลยุทธ์ภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ ไว้ดังต่อไปนี้

กลยุทธ์ภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์

กลยุทธ์ ๑.๑ ผลักดันและยกระดับความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล โดยเฉพาะในด้านการสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นคงปลอดภัย (Trust and Security Services Infrastructure) เพื่อรองรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างมีประสิทธิภาพ

มุ่งเน้นการผลักดันให้ประเทศไทยมีสภาพแวดล้อม (ecosystem) ของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล โดยให้ความสำคัญกับโครงสร้างพื้นฐานในกลุ่มของการสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นคงปลอดภัย (Trust and Security Infrastructure) ที่เป็นพื้นฐานในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ด้วยการพัฒนาปรับปรุง แก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบ รวมถึงการมีมาตรฐานและกฎเกณฑ์เป็นที่ยอมรับของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและต่างประเทศ ตั้งแต่กระบวนการของการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID) ทั้งในระดับบุคคล (Personal Digital ID) และนิติบุคคล (Corporate Digital ID) รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและจำเป็นตลอดห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) เช่น การลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Signature) เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในภาคธุรกิจและการค้า (Business/Trading e-Document) การออกใบอนุญาตทางการค้า (e-Trade Licensing) เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถความสามารถในการซื้อขายของภาคธุรกิจการค้าไทย (Tradability) ตลอดจนการสร้างความเชื่อมั่นด้วยการมีโครงสร้างพื้นฐานที่รองรับการให้ความยินยอมในการดำเนินกิจกรรมบนโลกดิจิทัล (e-Consent) และกุญแจสาธารณะ (PKI) ในการเปิดเผยข้อมูลในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ที่แม่นยำ ปลอดภัย และรวดเร็ว

กลยุทธ์ ๑.๒ ส่งเสริมการเชื่อมโยง แลกเปลี่ยนข้อมูลและเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างไร้รอยต่อ

ส่งเสริมให้เกิดการยกระดับของศูนย์การแลกเปลี่ยนข้อมูลธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Transaction Data Exchange Center) ที่รวมถึงการแลกเปลี่ยนเอกสารทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องให้มีความน่าเชื่อถือ และเป็นที่ยอมรับผ่านการบูรณาการการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานที่มีภารกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อบริการการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ตลอดจนการเชื่อมโยงหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพและมั่นคงปลอดภัยด้วยการมีระบบฐานข้อมูลทั้งในด้านการจัดเก็บ และการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามมาตรฐานในระดับสากล ทั้งในมิติของธรรมาภิบาลข้อมูล (Data Governance) การมีมาตรฐานของแพลตฟอร์มให้ความยินยอมในการดำเนินการ (Consent Platform) และการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Data Privacy) อันส่งผลต่อการลดข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจทั้งในเชิงของต้นทุนและมิติด้านระยะเวลาที่นำไปสู่การขยายศักยภาพการดำเนินธุรกิจด้วยการมีและเข้าถึงข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

กลยุทธ์ ๑.๓ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจและสังคมจากโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล โดยมุ่งเน้นการพัฒนาเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี 5G (5G Commercial Development)

ด้านโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ (Physical Infrastructure) ได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินการต่อยอดการใช้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะในประเด็นของเทคโนโลยี 5G และโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลที่สำคัญของประเทศอื่น ๆ เช่น โครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง (รวมถึงโครงการเน็ตประชารัฐ หรือ โครงการอินเทอร์เน็ตหมู่บ้าน) และระบบฐานข้อมูลต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อให้เกิดการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจในการเสริมสร้างรายได้และลดความเหลื่อมล้ำแก่ประชาชนและภาคธุรกิจไทยภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก เช่น การส่งเสริมด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) การสนับสนุนด้านการอำนวยความสะดวกทางการค้า (e-Trade Facilitation) หรือ กิจกรรมทางเศรษฐกิจสมัยใหม่อื่น ๆ เป็นต้น อันนำไปสู่การเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจในระดับมหภาคของประเทศ และต่อยอดได้กับการใช้ประโยชน์ในเชิงการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตของประชากร ทั้งในด้านของการศึกษา สาธารณสุข ระบบสวัสดิการทางสังคม และอื่น ๆ อันเป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่ครอบคลุมในหลายมิติที่เกี่ยวข้อง นำไปสู่การพัฒนาประเทศจากฐานรากที่มีประสิทธิภาพต่อไป

ประเด็นยุทธศาสตร์ ๒ พัฒนามาตรฐานและกฎเกณฑ์ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและอำนวยความสะดวกในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ภายใต้การกำกับดูแลอย่างเหมาะสม

มาตรฐานและกฎเกณฑ์การใช้งานทางเทคโนโลยีดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และสนับสนุนการทำงานของระบบให้มีการเชื่อมโยงกันอย่างมีความมั่นคงปลอดภัย พร้อมใช้งาน และมีความน่าเชื่อถือในการให้บริการตามหลักสากล จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เกื้อหนุน (Logical Infrastructure) ให้เกิดเป็นมาตรฐาน กฎ และความมั่นคงปลอดภัยในการทำธุรกรรมออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID) และมาตรฐานและกฎเกณฑ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นคงปลอดภัย (Trust and Security Services) ในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งในเชิงพาณิชย์ การค้า และสังคม โดยมุ่งเน้นการสร้างเชื่อมั่นให้กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องผ่านการออก

มาตรฐาน กฎเกณฑ์ รวมถึงสนับสนุนให้เกิดความเข้าใจต่อระเบียบกฎหมายและมีแนวปฏิบัติที่นำไปใช้ได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรม ทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ เพื่อให้เกิดการกำกับดูแลธุรกิจบริการดิจิทัลในทุกระดับอย่างเหมาะสม ไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ และลดข้อจำกัดในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลของชาติ ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงาน คือ

ด้านมาตรฐานและกฎเกณฑ์

- ทำความร่วมมือกับหน่วยงานกำกับดูแล (Regulator) และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน ในการกำหนดกรอบการทำงานด้านโครงสร้างมาตรฐานเทคโนโลยีดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานด้านมาตรฐานและกฎเกณฑ์อย่างมีทิศทางสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประเทศในทุกมิติ
- พัฒนามาตรฐานและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อรองรับ Digital Transformation และการเชื่อมโยงข้อมูลในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะมาตรฐานและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID) และมาตรฐานอื่น ๆ ที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นคงปลอดภัย (Trust and Security Services) รวมถึงมาตรฐานทางเทคโนโลยีดิจิทัลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และผลักดันให้เกิดมาตรฐานสำหรับเชื่อมโยงระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง (Cross Digital Platform) ตลอดห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) ของการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
- ส่งเสริมให้เกิดการนำมาตรฐานและกฎเกณฑ์ ทั้งในส่วนที่เป็นมาตรฐานบังคับและมาตรฐานแนะนำ ไปใช้งานจริงอย่างเป็นรูปธรรม ผ่านการมีแนวปฏิบัติด้านมาตรฐานและกฎเกณฑ์การใช้งานทางเทคโนโลยีดิจิทัลที่จำเป็น รวมถึงสนับสนุนการทำ Regulatory Sandbox และการสร้าง Use case เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับการพัฒนามาตรฐานด้านธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ตลอดจนมีกระบวนการสื่อสารที่ทำให้ภาคเอกชนและประชาชนมีความเข้าใจและตระหนักรู้ในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างน่าเชื่อถือ

ด้านกฎหมาย

- ปรับปรุงกฎหมายหลักหรือพัฒนากฎหมายลำดับรองให้รองรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่สอดคล้องกับความต้องการของทุกภาคส่วนตามความจำเป็นเร่งด่วน พร้อมรองรับการอำนวยความสะดวกทางการค้า การเกิดขึ้นของนวัตกรรม เทคโนโลยีดิจิทัลสมัยใหม่ ตลอดจนเหตุการณ์ที่มีผลต่อเศรษฐกิจและสังคม
- ส่งเสริมให้เกิดแนวปฏิบัติที่ดีและการสร้างความเข้าใจต่อกฎหมายและกฎเกณฑ์ในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มีความน่าเชื่อถือ โดยมีการกำกับดูแลธุรกิจบริการที่สำคัญต่อประชาชน และส่งเสริมให้เกิดการกำกับดูแลตนเองของภาคธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนติดตาม กำกับดูแลให้เกิดการบังคับใช้ในทางกฎหมายอย่างเหมาะสม รวมถึงมีการให้ความรู้และการบริการด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

ด้านการกำกับดูแล

- ศึกษาและกำหนดธุรกิจบริการที่เป็น Critical Services ที่สำคัญของประเทศร่วมกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดแนวทางการกำกับดูแลที่มีความน่าเชื่อถือและสอดคล้องตามกฎหมาย
- ศึกษาผลกระทบ ข้อจำกัดในการบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทยในการกำกับดูแลธุรกิจบริการดิจิทัลของทั้งภายในและต่างประเทศที่เข้ามาให้บริการในประเทศไทย
- ส่งเสริมกลไกการกำกับดูแลตนเอง (Self-regulation) ตามแนวทางการบังคับใช้กฎหมายหรือมาตรฐานที่คณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (คธอ.) ประกาศใช้

เป้าหมายและตัวชี้วัดภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์

- ๑) ประเทศไทยมีมาตรฐานและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID) และมาตรฐานและกฎเกณฑ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นคงปลอดภัย (Trust and Security Services) ในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
- ๒) ความสำเร็จในการออกมาตรฐานหรือกฎเกณฑ์เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและอำนวยความสะดวกในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ ๑๐๐ ตามแผนงานที่กำหนด
- ๓) มีช่องทางการสื่อสารและให้คำปรึกษาทางด้านมาตรฐานและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยได้รับความพึงพอใจจากผู้รับบริการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๕
- ๔) กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียมีความเชื่อมั่นต่อธรรมาภิบาลของการกำกับดูแลด้านการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

ประเด็นยุทธศาสตร์ ๒ พัฒนามาตรฐานและกฎเกณฑ์ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและอำนวยความสะดวกในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ภายใต้การกำกับดูแลอย่างเหมาะสม ซึ่งได้กำหนดกลยุทธ์ภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ ไว้ดังต่อไปนี้

กลยุทธ์ภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์

กลยุทธ์ ๒.๑ พัฒนาและส่งเสริมการใช้งาน (Volume) มาตรฐานด้านธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งในหน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้มีคุณภาพทัดเทียมในระดับสากลและแข่งขันได้ในเชิงเศรษฐกิจ

มุ่งเน้นการผลักดันให้ประเทศมีมาตรฐานและกฎเกณฑ์ที่สำคัญและจำเป็นต่อการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างเป็นระบบและเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งในมิติของเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดเป็นแนวทางการดำเนินงานของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและเป็นที่ยอมรับสอดคล้องตามมาตรฐานสากล ประกอบกับจำเป็นต้องมีการส่งเสริมด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจในการนำมาตรฐานและกฎเกณฑ์ไปประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและสามารถขยายผลการดำเนินงานได้อย่างกว้างขวางด้วยการมีแนวปฏิบัติที่เข้าใจง่ายและเป็นไปตามบริบทของประเทศไทย อันจะนำไปสู่การยกระดับศักยภาพของผู้ให้บริการดิจิทัลในการเพิ่มปริมาณและมูลค่าจากการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนสามารถเกิดการเชื่อมโยงระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง (Cross Digital Platform) ตลอดห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) รวมถึงเกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลต่าง ๆ ระหว่างกันทั้งภายในระดับประเทศและภูมิภาคได้ต่อไป

กลยุทธ์ ๒.๒ ส่งเสริมให้เกิดกลไกการพัฒนา ปรับปรุง และแก้ไขกฎหมายลำดับรองตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เอื้อต่อเศรษฐกิจดิจิทัลของไทย รวมถึงสื่อสารและให้คำปรึกษาด้านกฎหมายธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ให้กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ดำเนินการต่อยอดด้านการพัฒนาและปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบที่เอื้อต่อการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และการเร่งรัดการตรากฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกฎหมายภายใต้พระราชบัญญัติธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภายใต้ห้วงระยะเวลาของแผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับนี้ เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างประเด็นยุทธศาสตร์อย่างบูรณาการทั้งในเชิงการส่งเสริมและการอำนวยความสะดวกในทางกฎหมาย เช่น การพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID) เป็นต้น เพื่อให้กระบวนการกำกับดูแลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการบังคับใช้กฎหมายได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ และมีกลไกการสร้างความรู้ความเข้าใจในกฎหมาย รวมถึงมีหน่วยงานกลางในการรับเรื่องร้องเรียนข้อพิพาทที่เกิดจากการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ทุกภาคส่วนอย่างเต็มรูปแบบ

กลยุทธ์ ๒.๓ สร้างความเชื่อมั่นด้วยการกำกับดูแลตามมาตรฐานสากล ทั้งในส่วนของมาตรฐานบังคับและมาตรฐานแนะนำ

เป็นการขยายผลการดำเนินงานภายใต้พระราชบัญญัติธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ในการติดตามดูแลการประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการออกระเบียบหรือประกาศเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ หรือตามพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามพระราชบัญญัติ ด้วยการสร้างกลไกการกำกับดูแล ทั้งในส่วนของมาตรฐานบังคับและมาตรฐานแนะนำ ที่เหมาะสมกับขนาดและบริบทของธุรกิจทุกระดับอย่างเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลสากล ประกอบกับการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการผลักดันประเด็นที่สำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศผ่านการทำงานของคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการได้รับการคุ้มครองทางกฎหมายและการสนับสนุนผ่านมาตรการสำคัญในระดับชาติต่อการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นยุทธศาสตร์ ๓ ยกระดับระบบการบริการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของไทยให้ได้มาตรฐานเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ระบบการบริการในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ที่รวมถึงพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และการให้บริการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งในส่วนที่เป็นแอปพลิเคชันส่วนพื้นฐานของระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ในด้านการสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นคงปลอดภัย (Trust and Security Services) ที่สำคัญและจำเป็น ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการยืนยันตัวตนทางดิจิทัล การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ฐานข้อมูล และอื่น ๆ ที่นำไปสู่การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ในส่วนของแอปพลิเคชันที่มีการประยุกต์ใช้ทั้งในเชิงธุรกิจ การค้า การศึกษา สาธารณสุข และการให้บริการของภาครัฐ ที่จำเป็นต้องมีมาตรฐานในการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ในการยกระดับและเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการบริการที่สัมพันธ์และเกี่ยวข้องกันในลักษณะของ Cross Digital Platform ตลอดห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) ทั้งในส่วนของภาครัฐและเอกชนอย่างบูรณาการการทำงานร่วมกัน

เพื่อให้บริการและเชื่อมโยงข้อมูลอย่างมีเอกภาพ ภายใต้การมีมาตรฐานกฎเกณฑ์การกำกับดูแลอย่างเหมาะสม เพื่อให้สามารถมีความเชื่อมั่นเป็นที่ยอมรับในการทำธุรกรรมร่วมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง นำไปสู่การสนับสนุนการพัฒนาประเทศ ในมิติต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งมีแนวทางการดำเนินงาน คือ

- ศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมและยกระดับระบบบริการของธุรกรรมทางออนไลน์รูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้น รวมถึงระบบบริการที่กำลังกลายเป็น New Normal ของสังคมโลกและส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจทั้งภายในและต่างประเทศ โดยศึกษาจากผลกระทบและความต้องการทุกภาคส่วนต่อสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลง เช่น กรณีโรคระบาดโควิด-19 เป็นต้น รวมทั้ง ศึกษาผลกระทบจากการเกิดระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ ๆ หรือการเข้ามาของระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์จากต่างประเทศ เพื่อสร้างกรอบแนวทางในการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยอย่างเหมาะสม
- ร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการผลักดันให้เกิดระบบการบริการด้านการสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นคงปลอดภัย (Trust and Security Services) สำหรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ภายใต้การมีมาตรฐานและกฎเกณฑ์ การกำกับดูแลที่ทัดเทียมกับสากลและเป็นที่ยอมรับของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) เช่น แพลตฟอร์มสำหรับการพิสูจน์ และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID Platform) แพลตฟอร์มเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (e-Document Platform), แพลตฟอร์มสำหรับการประชุมทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Meeting Platform), แพลตฟอร์มสำหรับการลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ (e-Voting Platform) เป็นต้น
- ยกระดับมาตรฐานของระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ของไทยให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลและเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ได้ในลักษณะ Cross Digital Platform พร้อมทั้งผลักดันให้เกิดการเชื่อมต่อได้กับระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างภาครัฐและเอกชน รวมถึงภาคต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะเป็นการรองรับการขยายขีดความสามารถของการดำเนินธุรกิจไทย ด้วยการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งในส่วนที่เป็นพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) และการอำนวยความสะดวกทางการค้า (e-Trade Facilitation) ให้ทัดเทียมและแข่งขันได้กับนานาประเทศชั้นนำ
- ส่งเสริมให้กลุ่มธุรกิจบริการอิเล็กทรอนิกส์สัญชาติไทยที่ได้รับรอง และ/หรือ ปฏิบัติตามมาตรฐานและกฎเกณฑ์ที่กำหนด ผ่านกระบวนการประชาสัมพันธ์และการสร้างเครือข่ายระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) นำไปสู่การเพิ่มขึ้นของจำนวนการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อการขยายตัวทางธุรกิจ/บริการ ตลอดจนยังมุ่งเน้นการผลักดันในการสนับสนุนให้เกิดองค์ความรู้และความตระหนักที่นำไปสู่การปฏิบัติตามมาตรฐานและกฎเกณฑ์ของกลุ่มธุรกิจบริการอิเล็กทรอนิกส์สัญชาติไทยที่ยังไม่สามารถปฏิบัติตามมาตรฐาน ทั้งในส่วนของมาตรฐานบังคับและมาตรฐานแนะนำได้อย่างเป็นรูปธรรม

เป้าหมายและตัวชี้วัดภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์

- ๑) กระบวนการขอใบอนุญาตของภาคธุรกิจตามเกณฑ์ Ease of Doing Business มีจำนวนขั้นตอน และระยะเวลาดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง
- ๒) สัดส่วนการใช้ระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ของประชาชน เอกชน และหน่วยงานภาครัฐ เพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ ๘๐ ของการทำธุรกรรมแบบดั้งเดิม ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

- ๓) ระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ของไทย ได้รับการส่งเสริมด้านมาตรฐานและการเชื่อมต่อกับระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ
- ๔) ธุรกิจบริการดิจิทัลที่ได้รับการกำกับดูแลภายใต้พระราชบัญญัติธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีจำนวนการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Transaction) ของการให้บริการเพิ่มสูงขึ้น ร้อยละ ๒๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕
- ๕) มูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศ (e-Commerce Value) เพิ่มสูงขึ้นร้อยละ ๔ ต่อปีอย่างต่อเนื่อง

ประเด็นยุทธศาสตร์ ๓ ยกระดับระบบการบริการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของไทยให้ได้มาตรฐานเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งได้กำหนดกลยุทธ์ภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ดังกล่าวไว้ดังต่อไปนี้

กลยุทธ์ภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์

กลยุทธ์ ๓.๑ ยกระดับมาตรฐานระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ในด้านการสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นคงปลอดภัย (Trust and Security Services) เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก

สนับสนุนให้เกิด และ/หรือ ยกระดับระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ในด้านการสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นคงปลอดภัย (Trust and Security Services) ในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศ (National Services) เช่น แพลตฟอร์มสำหรับการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID Platform) กลางสำหรับภาครัฐ และที่เหมาะสมในแต่ละกลุ่มของภาคเอกชน/ธุรกิจ, แพลตฟอร์มเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (e-Document Platform), แพลตฟอร์มสำหรับการประชุมทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Meeting Platform), แพลตฟอร์มสำหรับการลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ (e-Voting Platform) เป็นต้น เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการใช้งานของประชาชนและภาคธุรกิจผ่านการมีมาตรฐาน กฎเกณฑ์ และการกำกับดูแลที่กำหนดอย่างเหมาะสมและเป็นไปตามหลักสากล รวมทั้งผลักดันให้เกิดการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ด้านการสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นคงปลอดภัย (Trust and Security Services) ของหน่วยงานภาครัฐกับภาคเอกชนและต่างประเทศที่สำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศในมิติทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงบูรณาการการทำงานของหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องให้รองรับกับความต้องการของประชาชนและภาคธุรกิจ เพื่อการเข้าถึงระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ในลักษณะแบบรวมจุดเดียว (One Stop Service) โดยมีข้อกำหนดที่เหมาะสมในแต่ละกลุ่ม/ธุรกิจ ตลอดจนประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานกำกับ (Regulator) เพื่อให้เกิดการใช้งานและเชื่อมโยงตามมาตรฐานเดียวกันอย่างเหมาะสม

กลยุทธ์ ๓.๒ สนับสนุนระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ของภาคเอกชนให้สามารถเชื่อมโยงในลักษณะ Cross Digital Platform พร้อมทั้งเชื่อมต่อได้กับระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ส่งเสริมเพื่อยกระดับขีดความสามารถของประเทศด้วยการพัฒนาและผลักดันให้เกิดการนำระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนและการดำเนินธุรกิจให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม วิสาหกิจชุมชน และกลุ่ม

ธุรกิจขนาดใหญ่ของไทย ด้วยการเชื่อมโยงระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง (Cross Digital Platform) ตลอดห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) ทั้งในเชิงของข้อมูลและเอกสารอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและความครอบคลุมของการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ อันเป็นการสร้างโอกาสและขยายช่องทางในการเพิ่มมูลค่าการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในภาพรวม ภายใต้การมีมาตรการป้องกันปัญหาและอุปสรรคทางการค้าอย่างเหมาะสม (เช่น กรณีของแพลตฟอร์มรายใหญ่จากต่างประเทศที่เข้ามาแย่งชิงส่วนแบ่งทางการตลาดของผู้ประกอบการภายในประเทศ หรือการมีข้อเสนอแนะที่ช่วยสร้างความเป็นธรรมให้กับผู้ประกอบการในการเข้าสู่แพลตฟอร์มดิจิทัลต่างๆ เป็นต้น) ตลอดจนการสนับสนุนการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะในกลุ่มเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และบุคคลด้อยโอกาส ผ่านการส่งเสริมการเข้าถึงระบบการบริการ ทั้งด้านการศึกษา สาธารณสุข ระบบสวัสดิการสังคม และอื่น ๆ ที่จะช่วยอำนวยความสะดวกในการทำธุรกรรมออนไลน์อย่างเหมาะสม สร้างสรรค์ และสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

กลยุทธ์ ๓.๓ ส่งเสริมให้เกิดการใช้งานระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้รับรองมาตรฐาน พร้อมทั้ง จัดให้มีกระบวนการประชาสัมพันธ์และการสร้างเครือข่ายระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain)

ส่งเสริมและผลักดันให้เกิดการใช้งานมาตรฐานและกฎเกณฑ์การใช้งานทางเทคโนโลยีดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในทางปฏิบัติได้จริงอย่างเป็นรูปธรรมด้วยการสนับสนุนให้ระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ (Digital Service Provider) สัญชาติไทย สามารถปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เช่น การจัดทำคู่มือ/แนวทางการปฏิบัติตามมาตรฐานที่คำนึงถึงความเหมาะสมกับความพร้อมและขนาดของธุรกิจในแต่ละระดับ, การให้บริการในลักษณะของศูนย์สำหรับการให้คำปรึกษาและแนะนำแนวทางการปฏิบัติตามข้อกำหนด (มาตรฐานบังคับ มาตรฐานแนะนำ), การสร้างการรับรู้และศูนย์ให้คำปรึกษาด้านกฎหมายธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งการส่งเสริมให้เกิด Sandbox/Use Case เพื่อเป็นตัวอย่าง (Best Practice) ในการดำเนินงานด้านการปฏิบัติตามมาตรฐานฯ เป็นต้น ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดการใช้งานระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้รับรองมาตรฐานด้วยการประชาสัมพันธ์ พัฒนาเครื่องมือในการยืนยันและแสดงตัวตนของผู้ได้รับรองมาตรฐานให้เป็นที่รับรู้แก่สาธารณชน (ผู้รับบริการ/ผู้บริโภค) และสร้างเครือข่ายให้เกิดการใช้งานเพื่อเพิ่มจำนวนการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ภายใต้การมีความเชื่อมั่นของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสนับสนุนให้เกิดความเข้าใจต่อระเบียบกฎหมายและมีแนวปฏิบัติที่นำไปใช้ได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดการกำกับดูแลในทุกระดับอย่างเหมาะสม ไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ และลดข้อจำกัดในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลของชาติ

ประเด็นยุทธศาสตร์ ๔ ส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความตระหนักรู้ พร้อมยกระดับความพร้อมด้านกำลังคน (Manpower) และบริหารจัดการข้อมูลจากการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

บุคลากร การศึกษา คำนคว้า และวิจัยเทคโนโลยีดิจิทัลด้านธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์และการให้บริการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นรากฐานและฟันเฟืองที่สำคัญของการพัฒนาและสนับสนุนให้เกิดความพร้อมในการทำธุรกรรมออนไลน์ของทุกภาคส่วนให้มีความเท่าทันต่อสถานการณ์และบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปของสังคมโลก ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งยวดที่จะต้องส่งเสริมเพื่อยกระดับขีดความสามารถของบุคลากรทั้งในหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชนของประเทศ ให้มีทักษะทางด้านการใช้ทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างสร้างสรรค์ ภายใต้การมีความตระหนักรู้ในการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล

(Digital Literacy) รวมถึงการมีศูนย์ข้อมูลที่รวบรวมองค์ความรู้เฉพาะด้านของการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และการบริหารจัดการข้อมูลจากการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Transaction Data Management) อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อการต่อยอดและใช้ประโยชน์จากข้อมูลและองค์ความรู้ที่มีอยู่ ตลอดจนการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อเป็นการมองภาพอนาคตในการกำหนดนโยบายที่สำคัญของประเทศและกลยุทธ์เชิงการค้าของภาคธุรกิจ และประโยชน์ต่อภาคการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนไทย ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงาน คือ

ด้านการสร้างความตระหนักรู้และการสร้างกำลังคน (Manpower)

- ดำเนินการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้เพื่อยกระดับความเชื่อมั่นของประชาชนและภาคธุรกิจในระบบการบริการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ด้วยการมีกลไกการยืนยันตัวตนที่น่าเชื่อถือภายใต้มาตรฐาน กฎเกณฑ์ และการกำกับดูแลที่เหมาะสมและเป็นไปตามหลักสากล
- สนับสนุนโอกาสการเข้าถึง Digital Content จากต่างประเทศเพื่อการพัฒนาบุคลากรให้รู้เท่าทันต่อพลวัตการเปลี่ยนแปลงขององค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์สมัยใหม่ของประเทศไทย รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนา Digital Content ของไทย เพื่อยกระดับการเรียนรู้ของคนไทยด้วย
- ส่งเสริมให้เกิดแนวทางสำหรับการผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านนวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน Digital Workforce และเตรียมความพร้อมการเข้าสู่ศตวรรษที่ ๒๑ ของประเทศ
- ส่งเสริมโอกาสและการเข้าถึงการพัฒนาศักยภาพด้านธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์แก่บุคลากรภาครัฐ เอกชน และประชาชนทุกระดับอย่างเหมาะสม เท่ากันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งระดับในและต่างประเทศ รวมถึงยกระดับหลักสูตรการพัฒนาบุคลากรด้านดิจิทัลผ่านการมีส่วนร่วมของบุคลากรและเครือข่ายที่มีความเชี่ยวชาญในระดับสากล
- ผลักดันให้เกิดแนวทางสำหรับการแลกเปลี่ยนบุคลากรระหว่างหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนให้เกิดมาตรการสิทธิประโยชน์สำหรับการดึงดูดผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ

ด้านการสร้างความเชื่อมั่นและคุ้มครองผู้บริโภคออนไลน์

- กำหนดแนวทางหรือวางมาตรการในทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่น่าเชื่อถือ เพื่อลดความเสี่ยงเรื่อง Fraud และ Cybersecurity ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น (โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่มีแรงขับให้มีปริมาณและมูลค่าของการทำธุรกรรมเพิ่มขึ้น)
- สร้างองค์ความรู้ (Knowledge) และความตระหนักรู้ (Awareness) ต่อการใช้งานระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ (Digital Service/Platform) ที่ได้รับรองมาตรฐาน เช่น การมีชุดข้อมูลแพลตฟอร์มที่ได้รับการรับรองด้านมาตรฐานสำหรับผู้บริโภค การมีเครื่องหมายสัญลักษณ์รับรองมาตรฐานในการทำธุรกรรมออนไลน์ เป็นต้น
- ยกระดับศูนย์คุ้มครองผู้บริโภคออนไลน์เพื่อตอบโต้ภัยกับสถานการณ์ของกลโกงออนไลน์ ปัญหาภัยคุกคามในรูปแบบต่าง ๆ ปัญหาการถูกละเมิดสิทธิส่วนบุคคล อย่างเท่าทัน พร้อมทั้งมีกลไกการป้องกันและรักษาสิทธิประโยชน์ของตนเองบนโลกออนไลน์

ด้านการบริหารจัดการข้อมูลและการวิจัยเชิงนโยบาย

- ทำความร่วมมือกับหน่วยงานกำกับดูแล (Regulator) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ในการศึกษาและกำหนดแนวทางการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Transaction Data Management) ของประเทศอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
- ผลักดันให้ประเทศมีศูนย์รวมข้อมูลและผลการศึกษาวิจัยเชิงนโยบายด้านธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นการมองภาพอนาคต (Foresight) สนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลเชิงวิชาการ เพื่อการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และการต่อยอดในเชิงเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงส่งเสริมให้เกิดการนำผลงานวิจัยมาประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ให้ทันต่อสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว
- ส่งเสริมให้เกิดการศึกษาวิจัยเชิงนโยบาย เพื่อให้ประเทศมีข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์และแนวโน้มด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ที่นำไปสู่การมองภาพอนาคตของการเปลี่ยนแปลงในมิติสำคัญ ทั้งในเชิงเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศผ่านการสร้างความร่วมมือระหว่างบุคลากรและเครือข่ายที่มีความเชี่ยวชาญ

เป้าหมายและตัวชี้วัดภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์

- ๑) ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และมีความตระหนักรู้ (Digital Literacy) เพิ่มสูงขึ้นด้วยมาตรการการสร้างเชื่อมั่นด้านการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
- ๒) มีศูนย์รวมข้อมูลและผลการศึกษาวิจัยเชิงนโยบายด้านธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นการมองภาพอนาคต (Foresight)
- ๓) มีแนวทางการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Transaction Data Management) ของประเทศอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
- ๔) มีกระบวนการพัฒนากำลังคนด้านธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (Workforce) อย่างเป็นรูปธรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และเท่าทันบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างมีพลวัต

ประเด็นยุทธศาสตร์ ๔ ส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความตระหนักรู้ พร้อมยกระดับความพร้อมด้านกำลังคน (Manpower) และบริหารจัดการข้อมูลจากการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งได้กำหนดกลยุทธ์ภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ดังกล่าวไว้ดังต่อไปนี้

กลยุทธ์ภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์

กลยุทธ์ ๔.๑ สร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักรู้ แก่ประชาชนให้สามารถเปลี่ยนผ่านสู่การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างเท่าทันสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างมีพลวัต

ดำเนินการต่อยอดการใช้ประโยชน์ในเชิงของการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตของคนไทยจากการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นการเพิ่มโอกาส

การเข้าถึงกิจกรรมหรือธุรกรรมที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันของประชาชนภายใต้การมีความตระหนักรู้ต่อการทำธุรกรรมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ มั่นคง และปลอดภัย ตลอดจนในด้านการคุ้มครองผู้บริโภคออนไลน์จำเป็นต้องมีการเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องต่อการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการใช้งานอย่างสร้างสรรค์ ลดความเสี่ยง และปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นอย่างเป็นพลวัต เช่น ปัญหากลโกงออนไลน์ ปัญหาภัยคุกคามในรูปแบบต่าง ๆ ปัญหาการถูกละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เป็นต้น เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้คนไทยสามารถก้าวข้ามสู่การเปลี่ยนผ่านการทำธุรกรรมแบบดั้งเดิมสู่การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มีแนวโน้มและสัดส่วนที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องได้อย่างเท่าทันสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ ๔.๒ ผลิตและพัฒนากำลังคนด้านดิจิทัลที่สนับสนุนการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (Manpower) ให้เพียงพอ ตรงตามความต้องการ และเท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ทั้งในเชิงการผลิต การแลกเปลี่ยน นำเข้าบุคลากรจากต่างประเทศ และยกระดับบุคลากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ

ยกระดับทักษะของบุคลากรทั้งในภาครัฐและเอกชนให้มีความรู้ความเข้าใจและมีความชำนาญในด้านธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งในเชิงของการสร้างกำลังคนรุ่นใหม่ การพัฒนาเพื่อยกระดับบุคลากรที่มีอยู่ (Up Skill – Re Skill) การแลกเปลี่ยนบุคลากรระหว่างหน่วยงานเพื่อรองรับกับความต้องการขององค์กรและประเทศภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางดิจิทัลอย่างเท่าทันบริบทของสถานการณ์โลก ทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และโรคอุบัติใหม่ ประกอบกับผลักดันให้เกิดการสนับสนุนให้มีมาตรการจูงใจและอำนวยความสะดวกให้บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญจากต่างประเทศสามารถเข้ามาทำงานและถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรภายในประเทศ ตลอดจนดำเนินการพัฒนาหลักสูตรและจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมเฉพาะด้านการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ให้เป็นที่ยอมรับและมีหลักเกณฑ์ประเมินตามหลักสากลผ่านการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ อย่างบูรณาการ เช่น สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ เป็นต้น

กลยุทธ์ ๔.๓ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลและแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการวิจัยและพัฒนาเพื่อการมองภาพอนาคต (Foresight) รวมทั้งมีการบริหารจัดการข้อมูลจากการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Transaction Data Management) อย่างมีประสิทธิภาพ

ส่งเสริมให้เกิดการรวบรวมองค์ความรู้ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงศาสตร์ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ทั้งจากภายในและต่างประเทศที่มีความน่าเชื่อถือ สามารถอ้างอิงในเชิงวิชาการได้ มาพัฒนาเป็นระบบฐานข้อมูลกลางที่ทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึงและแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกันได้ อันจะเป็นผลต่อการนำองค์ความรู้เหล่านั้นมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาให้การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เท่าทันต่อสถานการณ์และแนวโน้มที่สำคัญของโลก ตลอดจนให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในทุกระดับได้ ในขณะเดียวกันยังต้องมุ่งเน้นการส่งเสริมและสนับสนุนร่วมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้เกิดแนวทางการบริหารจัดการข้อมูลจากการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Transaction Data Management) อย่างเป็นรูปธรรมที่นำไปสู่การใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับศึกษาวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นการต่อยอดและการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่สำคัญและจำเป็น ทั้งในมิติของนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลที่เกี่ยวข้อง ประเด็นด้านพันธกรณีระหว่างประเทศ โอกาสทางการค้าและการขยายตลาดอิเล็กทรอนิกส์ และอื่น ๆ โดยเป็นการส่งเสริมและสนับสนุน

ให้ทุกภาคส่วนมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันในประเด็นวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการดำเนินงานและการเห็นภาพเดียวกันของภาคีที่ขับเคลื่อนเรื่องธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของชาติ นำไปสู่การมองภาพอนาคตที่สามารถกำหนดเป็นนโยบายหรือกลยุทธ์ทางธุรกิจเพื่อให้ประเทศสามารถเกิดผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจและสังคมจากการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์สูงสุดภายใต้ความเท่าทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง (Change Management) ประเด็นความเสี่ยง (Risk Management) และการบริหารจัดการในสถานการณ์วิกฤติ (Crisis Management) อย่างมีประสิทธิภาพคือ

ดังนั้น จากการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ทั้ง ๔ ด้าน ด้วยการขับเคลื่อนหรือดำเนินกิจกรรมผ่านกลยุทธ์ที่สำคัญ ๆ ดังกล่าวข้างต้น ภายใต้แผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยฉบับนี้ที่มีความเชื่อมโยงกับเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนนโยบายระดับประเทศที่สำคัญ รวมถึงนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) จึงได้เชื่อว่าจะสามารถทำให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของแผนยุทธศาสตร์ฉบับนี้ กล่าวคือ เกิดความสำเร็จในการผลักดันกระบวนการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID) และโครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ ครอบคลุมระบบนิเวศ (ecosystem) ของการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างมั่นคงปลอดภัย นำไปสู่การยกระดับความเชื่อมั่นของประชาชน ภาคธุรกิจ และหน่วยงานของรัฐต่อการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และประเทศไทยจะมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงที่ขึ้นจากการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เข้มแข็ง พร้อมกันนี้แผนยุทธศาสตร์ฯ ยังมุ่งหวังให้เกิดการรองรับการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติที่ตอบโจทย์ความต้องการและเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก ซึ่งจะเกิดความสำเร็จได้ต้องมีความร่วมมือจากทุกภาคส่วนร่วมขับเคลื่อนประเทศภายใต้สถานการณ์ความปกติใหม่ (New Normal) หลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของ Covid-19 ตลอดจนรองรับเหตุการณ์อื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เช่น โรคอุบัติใหม่ ความเหลื่อมล้ำของสังคมและการกระจายรายได้ และการก่อการร้าย (โดยเฉพาะทางไซเบอร์) เป็นต้น

บทที่ ๖

ประโยชน์ที่ประชาชน ภาคธุรกิจ และหน่วยงานของรัฐจะได้รับ

การจัดทำ แผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือ สทอ. ในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (คธอ.) ได้ยึดกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศและนโยบายรัฐบาลที่สำคัญ รวมถึงการให้ความสำคัญกับการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างประโยชน์จากการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ภายใต้ความเชื่อมั่นด้วยการมีมาตรฐานและกฎเกณฑ์การใช้งานที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างขีดความสามารถของประเทศด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัล ให้เกิดคุณค่าต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน การพัฒนาทางสังคมทั้งแบบดั้งเดิมและบนโลกออนไลน์ รวมถึงการบูรณาการการเชื่อมโยงข้อมูลและระบบการบริการในหน่วยงานภาครัฐและเอกชนอย่างมีประสิทธิภาพและตรงกับความต้องการอย่างเท่าทันกับสถานการณ์และบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปของโลกในหลากหลายมิติ โดยผู้ที่ได้รับประโยชน์โดยตรงจากแผนฉบับนี้ ได้แก่ ประชาชน ภาคธุรกิจ และหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

๑. “ประชาชน” มีความเชื่อมั่นและสามารถเข้าถึงการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในกิจกรรมพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน อย่างสะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย นำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

- ประชาชนมีความเชื่อมั่นและพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำธุรกรรมไปสู่การใช้งานระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตเพิ่มสูงขึ้น รวมถึงสามารถมีส่วนร่วมในการกำหนดและออกแบบระบบการบริการที่ตรงต่อความต้องการได้อย่างแท้จริง
- ประชาชนสามารถทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น จากการมีโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลที่รองรับอย่างมีประสิทธิภาพและเพียงพอต่อความต้องการ
- ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงและทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างสะดวก ประหยัด และเกิดคุณประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต แม้ในสถานการณ์ที่ไม่ปกติ (เช่น วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ สาธารณภัย ภัยพิบัติ และโรคอุบัติใหม่ เป็นต้น)
- ประชาชนได้รับการคุ้มครองทางกฎหมาย รวมถึงมีกลไกการปกป้องสิทธิเสรีภาพในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างเหมาะสม
- ประชาชนได้รับการส่งเสริมทักษะในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอและเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง
- ประชาชนมีความตระหนักรู้ในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างสร้างสรรค์ ภายใต้ความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์

๒. “ภาคธุรกิจ” ได้รับการอำนวยความสะดวก สามารถลดต้นทุน เพิ่มรายได้ และมีขีดความสามารถในการแข่งขันเชิงธุรกิจที่เพิ่มสูงขึ้นจากการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

- ภาคธุรกิจสามารถใช้ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในกระบวนการทางการค้าที่สำคัญได้อย่างสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้นด้วยการมีโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลที่รองรับอย่างมีประสิทธิภาพและเพียงพอต่อความต้องการ
- ภาคธุรกิจสามารถลดต้นทุนและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันเชิงธุรกิจจากการมีระบบการบริการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มีประสิทธิภาพ และเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลถึงกันภายใต้การกำกับดูแลที่เหมาะสมเป็นไปตามมาตรฐานสากล
- ภาคธุรกิจมีความรู้ความเข้าใจเรื่องมาตรฐานและกฎเกณฑ์ รวมถึงมีแนวปฏิบัติในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ได้โดยง่าย และสามารถนำไปใช้ได้จริงในทางปฏิบัติ
- ภาคธุรกิจมีข้อมูลสำคัญด้านธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องประกอบการตัดสินใจในการกำหนดกลยุทธ์การแข่งขันทางการค้า เพื่อสร้างโอกาสและความได้เปรียบในการแข่งขัน (Competitive advantage) ขององค์กร
- บุคลากรทุกระดับในภาคธุรกิจสามารถเพิ่มพูนทักษะองค์ความรู้ด้านการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์และพร้อมประยุกต์ใช้ในการต่อยอดสำหรับการพัฒนาองค์กรได้อย่างเท่าทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

๓. “หน่วยงานของรัฐ” สามารถทำงานเพื่อตอบสนองเป้าประสงค์ของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยการใช้ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ภายใต้การบูรณาการและเชื่อมโยงกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

- หน่วยงานของรัฐสามารถทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งสำหรับการบริการประชาชนและการบริหารจัดการองค์กรที่มีความสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้นด้วยการมีโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลที่รองรับอย่างมีประสิทธิภาพและเพียงพอต่อความต้องการ
- หน่วยงานของรัฐมีมาตรฐานและกฎเกณฑ์ในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์สอดคล้องในระดับสากล นำไปสู่การยกระดับความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
- หน่วยงานของรัฐสามารถลดต้นทุนรวมถึงระยะเวลาในการให้บริการประชาชนและภาคธุรกิจด้วยการมีระบบการบริการในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์
- บุคลากรในหน่วยงานของรัฐสามารถพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น นำไปสู่การสร้างกำลังคนดิจิทัลในภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ
- หน่วยงานของรัฐในระดับนโยบายสามารถมองภาพอนาคต (Foresight) ของการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ จากการใช้ข้อมูลและผลงานเชิงวิชาการที่เพียงพอ นำไปสู่การกำหนดแนวนโยบายที่เหมาะสมและตรงต่อบริบทความต้องการของประเทศอย่างแท้จริง

ทั้งนี้ เมื่อมีการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ตามที่กำหนดไว้ ภายใต้ความร่วมมือจากทุกหน่วยงานหรือทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องแล้ว เชื่อมั่นว่าประเทศไทยจะได้รับประโยชน์ ในทุกมิติ ตั้งแต่ระดับประชาชน ผู้ประกอบการหรือภาคธุรกิจ และรวมถึงหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะสามารถตอบโจทย์และบรรลุเป้าหมายตัวชี้วัดได้ตามแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติที่สำคัญ ๆ ไม่ว่าจะเป็น แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) และแผนอื่น ๆ ที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ ๓ อย่างบูรณาการ

ส่วนที่ ๔

แนวทางการแปลงแผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ

บทที่ ๗

เป้าหมาย แผนงาน และโครงการสำคัญ

แผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ ได้มีการกำหนดแผนงานและโครงการสำคัญที่ใช้ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ฯ เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายและตัวชี้วัดสำคัญผ่าน ๔ ประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

๗.๑ เป้าหมายและตัวชี้วัดสูงสุดในภาพรวมของแผนยุทธศาสตร์ฯ

เป้าหมายสูงสุด

เป้าหมายที่ ๑ ความสำเร็จในการยกระดับความเชื่อมั่นของประชาชน ภาคธุรกิจ และหน่วยงานของรัฐต่อการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ด้วยการมีชุดกฎหมาย มาตรฐาน และการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมั่นคงปลอดภัย สามารถรองรับการใช้งานระบบบริการฯ ได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอ

เป้าหมายที่ ๒ ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้นจากการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

ตัวชี้วัดในภาพรวม

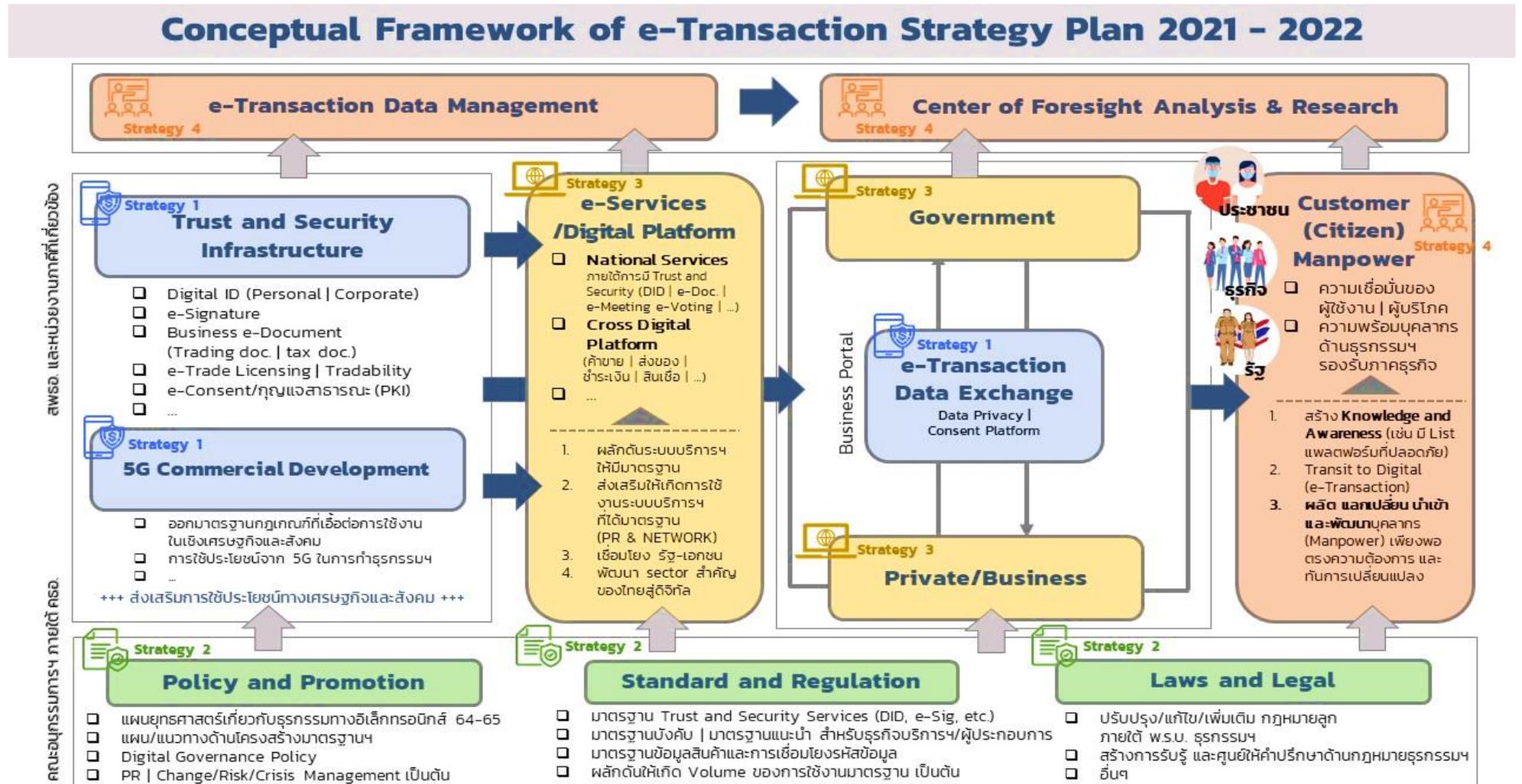
ตัวชี้วัดที่ ๑ ระดับความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มสูงขึ้น โดยวัดจากความเชื่อมั่นในการใช้งานอินเทอร์เน็ตของประชาชนเพิ่มสูงขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔ ต่อปี (เป็นร้อยละ ๘๕ ในปี ๒๕๖๕)

ตัวชี้วัดที่ ๒ อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่วัดโดยหน่วยงานระดับสากลเพิ่มสูงขึ้น ด้วยการวัดจากตัวชี้วัด World Bank's Ease of Doing Business ของประเทศ เพิ่มขึ้นจากอันดับที่ ๒๑ ในปี ๒๕๖๓ เป็น Top20 ในปี ๒๕๖๕

๗.๒ ผลที่คาดว่าจะได้รับ ตัวชี้วัด และแผนงาน/โครงการ รายประเด็นยุทธศาสตร์

เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายและตัวชี้วัดรายประเด็นยุทธศาสตร์ของแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ ฉบับนี้ ภายใต้การขับเคลื่อนแผนงาน/โครงการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างบูรณาการ จึงได้กำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการภายใต้แผนยุทธศาสตร์ไว้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ ๗-๑ กรอบแนวทางการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการภายใต้แผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕

ที่มา: สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (๒๕๖๓)

จากภาพที่ ๗-๑ แสดงกรอบแนวทางการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการภายใต้แผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ ที่สอดคล้องกับ ๔ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ โดยมุ่งเน้นตั้งแต่การส่งเสริมให้เกิดสภาพแวดล้อม (ecosystem) ที่เอื้อต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นคงปลอดภัย (Trust and Security Services Infrastructure) ที่สำคัญ ๆ เช่น กระบวนการของการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID) ทั้งในระดับบุคคล (Personal Digital ID) และนิติบุคคล (Corporate Digital ID) รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและจำเป็นตลอดห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) เช่น การลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Signature) เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในภาคธุรกิจและการค้า (Business/Trading e-Document) การออกใบอนุญาตทางการค้า (e-Trade Licensing) เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถความสามารถในการซื้อขายของภาคธุรกิจการค้าไทย (Tradability) ตลอดจนการสร้างความเชื่อมั่นด้วยการมีโครงสร้างพื้นฐานที่รองรับการให้ความยินยอมในการดำเนินกิจกรรมบนโลกดิจิทัล (e-Consent) และกุญแจสาธารณะ (PKI) ในการเปิดเผยข้อมูลในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ที่แม่นยำ ปลอดภัย และรวดเร็ว รวมทั้ง ให้ความสำคัญกับการดำเนินการต่อยอดการใช้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะในประเด็นของเทคโนโลยี 5G และโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลที่สำคัญของประเทศอื่น ๆ เช่น โครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง (รวมถึงโครงการเน็ตประชารัฐ หรือ โครงการอินเทอร์เน็ตหมู่บ้าน) และระบบฐานข้อมูลต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อให้เกิดการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจในการเสริมสร้างรายได้และลดความเหลื่อมล้ำแก่ประชาชนและภาคธุรกิจไทยภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก เช่น การส่งเสริมด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) การสนับสนุนด้านการอำนวยความสะดวกทางการค้า (e-Trade Facilitation) หรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจสมัยใหม่อื่น ๆ เป็นต้น

ในขณะเดียวกัน เมื่อประเทศมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นคงปลอดภัย (Trust and Security Services Infrastructure) ที่สำคัญแล้ว ก็จำเป็นต้องมีมาตรการดำเนินการคู่ขนานในเรื่องของการยกระดับระบบการบริการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของไทยให้ได้มาตรฐาน เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ทั้งในส่วนที่เป็นแอปพลิเคชันพื้นฐานของระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ในด้านการสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นคงปลอดภัย (Trust and Security Services) ที่สำคัญและจำเป็น ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID Platform) กลางสำหรับภาครัฐ และที่เหมาะสมในแต่ละกลุ่มของภาคเอกชน/ธุรกิจ, เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (e-Document Platform), การประชุมทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Meeting Platform), การลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ (e-Voting Platform) และอื่น ๆ ที่นำไปสู่การเชื่อมโยงระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง (Cross Digital Platform) ตลอดห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) ทั้งในเชิงของข้อมูลและเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ที่หมายรวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Transaction Data Exchange) ระหว่างหน่วยงานภาคเอกชนและหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องให้มีความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับผ่านการบูรณาการการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานที่มีภารกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและความครอบคลุมของการให้บริการ

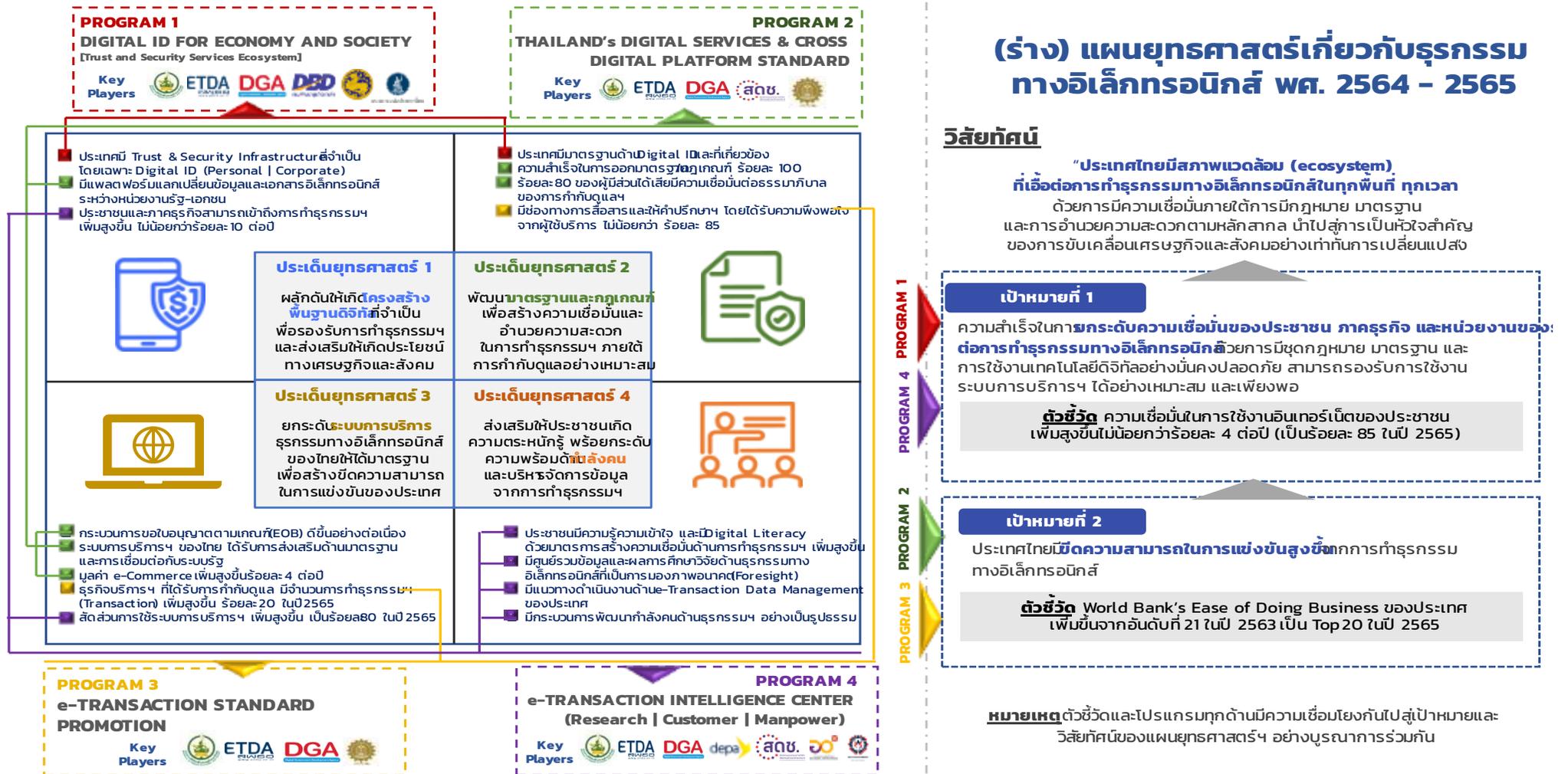
แบบเบ็ดเสร็จ อันเป็นการสร้างโอกาสและขยายช่องทางในการเพิ่มมูลค่าการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ในภาพรวม ภายใต้การมีมาตรการป้องกันปัญหาและอุปสรรคทางการค้าอย่างเหมาะสม

การดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ฯ ในช่วง ๒ ปีนี้ยังให้ความสำคัญอย่างยิ่งยวดกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ที่เป็นในฝั่งของผู้ใช้งาน (User) ระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ หรือ ในฐานะผู้บริโภคบริการทางอิเล็กทรอนิกส์สำคัญ ๆ อย่างพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) ที่จำเป็นต้องดำเนินการ**สื่อสารประชาสัมพันธ์** และ**ให้ความรู้**เพื่อยกระดับความเชื่อมั่นของประชาชนและภาคธุรกิจในระบบการบริการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ด้วยการมีกลไกการยืนยันตัวตนที่น่าเชื่อถือ ภายใต้มาตรฐาน กฎเกณฑ์ และการกำกับดูแลที่เหมาะสมและเป็นไปตามหลักสากล รวมถึงในฝั่ง**ผู้บริโภคออนไลน์**ก็จำเป็นต้องสร้างองค์ความรู้ (Knowledge) และความตระหนัก (Awareness) ต่อการใช้งานระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ (Digital Service/Platform) ที่ได้รับรองมาตรฐาน เช่น การมีชุดข้อมูลแพลตฟอร์มที่ได้รับการรับรองด้านมาตรฐานสำหรับผู้บริโภค การมีเครื่องหมายสัญลักษณ์รับรองมาตรฐานในการทำธุรกรรมออนไลน์ เป็นต้น

โดยจากการดำเนินงานในข้างต้นที่กล่าวมาทั้งหมด จะเกิดเป็นข้อมูลที่ไหลเวียนอยู่ในทุกกระบวนการของการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้น จึงต้องทำความร่วมมือกับหน่วยงานกำกับดูแล (Regulator) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ในการศึกษาและกำหนด**แนวทางการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการข้อมูล**เกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Transaction Data Management) ของประเทศอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ที่จะนำไปสู่การรวบรวมข้อมูลและมีผลการศึกษาวิจัยเชิงนโยบายด้านธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นการ**มองภาพอนาคต (Foresight)** สนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลเชิงวิชาการ เพื่อการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และการต่อยอดในเชิงเศรษฐกิจและสังคม ต่อไป

การดำเนินงานทั้งหมดจะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพไม่ได้ หากขาดกลไกการดำเนินงานของคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และคณะกรรมการทุกชุด ในการ**ผลักดันนโยบายและยุทธศาสตร์มาตรฐานและกฎเกณฑ์ รวมถึงระเบียบกฎหมาย**การใช้งานทางเทคโนโลยีดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ (เช่น การส่งเสริมการใช้มาตรฐานและกฎเกณฑ์ในกลุ่มธุรกิจบริการดิจิทัล เป็นต้น) ภายใต้การมีความน่าเชื่อถือในการให้บริการตามหลักสากลด้วยการสร้างความเชื่อมั่นผ่านการกำกับดูแลตามมาตรฐานสากล ทั้งในส่วนของมาตรฐานบังคับและมาตรฐานแนะนำอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ รายละเอียดแนวทางการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการภายใต้แผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ สามารถแสดงแผนภาพเชื่อมโยงของโปรแกรมที่ใช้ผลักดันตัวชี้วัดรายประเด็นยุทธศาสตร์และนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายสูงสุดและวิสัยทัศน์ได้ดังภาพที่ ๗-๒ พร้อมรายละเอียดดังต่อไปนี้

ภาพที่ ๗-๒ แผนภาพเชื่อมโยงของโปรแกรมที่ใช้ผลักดันตัวชี้วัดรายประเด็นยุทธศาสตร์และนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายสูงสุดและวิสัยทัศน์ ตามแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕

ที่มา: สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (๒๕๖๓)

๑. โปรแกรมที่ ๑ สร้างความเชื่อมั่นในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วยการผลักดันกระบวนการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID) เพื่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ หรือ Digital ID For Economy and Society โดยมุ่งเน้นการผลักดันผ่านประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ และ ๒ ครอบคลุมตัวชี้วัดตามแผนยุทธศาสตร์ฯ จำนวน ๒ ตัวชี้วัด ได้แก่

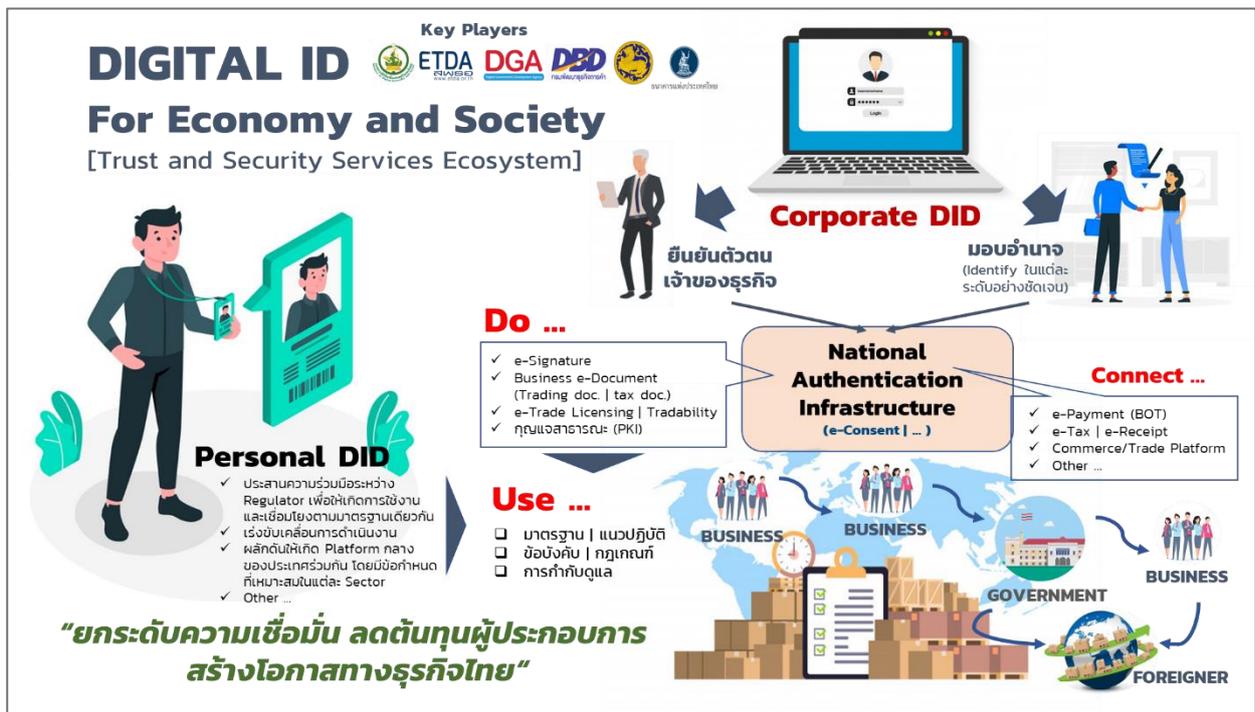
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ ผลักดันให้เกิดโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลที่จำเป็น เพื่อรองรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และส่งเสริมให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม

- ประเทศไทยมีโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลในด้านการสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นคงปลอดภัย (Trust and Security Services Infrastructure) ที่สำคัญและจำเป็น โดยเฉพาะการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนามาตรฐานและกฎเกณฑ์ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและอำนวยความสะดวกในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ภายใต้การกำกับดูแลอย่างเหมาะสม

- ประเทศไทยมีมาตรฐานและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID) และมาตรฐานและกฎเกณฑ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นคงปลอดภัย (Trust and Security Services) ในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

ภาพที่ ๗-๓ กรอบแนวทางการดำเนินงานตามโปรแกรมที่ ๑

ที่มา: สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (๒๕๖๓)

โปรแกรมห้ดังกล่าวมีกลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนและภาคธุรกิจ สำหรับการผลักดันโครงสร้างพื้นฐานและระบบที่รองรับการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID) ทั้งในด้านของการยืนยันตัวตนบุคคล

(Personal Digital ID) และมาตรฐานสำหรับการยืนยันตัวตนนิติบุคคล (Corporate Digital ID) รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ ที่ครอบคลุมระบบนิเวศ (ecosystem) ของการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างมั่นคงปลอดภัย ผ่านการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ ผลักดันให้เกิดระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนดิจิทัลของบุคคล (Personal Digital ID) ที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานกลางของประเทศ โดยมีข้อกำหนด ระเบียบ และกฎเกณฑ์ที่เหมาะสมในแต่ละกลุ่ม (Sector) รวมไปถึงการขยายผลไปสู่การดำเนินงานในภาคธุรกิจด้วยการผลักดันการจัดทำ National Infrastructure ในส่วนของการพิสูจน์และยืนยันตัวตนดิจิทัลของนิติบุคคล (Corporate Digital ID) ที่เป็นการเชื่อมโยงและต่อยอดจากโครงสร้างพื้นฐานของการพิสูจน์และยืนยันตัวตนดิจิทัลของบุคคล (Personal Digital ID) นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นการสร้างแนวทางการร่วมมือระหว่างหน่วยงานกำกับดูแล (Regulator) และกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) ทั้งภาครัฐและเอกชนในการออกมาตรฐานและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ควบคู่ไปกับการส่งเสริมให้เกิดการใช้งานมาตรฐานการยืนยันตัวตน (Identify) ของบุคคลและนิติบุคคลในแต่ละระดับ การทวนสอบระบบการสอบกลับ (Traceability) การมีศูนย์ให้คำปรึกษาด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การเชื่อมโยงระบบบริการด้วย Digital ID ตลอดห่วงโซ่มูลค่า (Supply Chain) ของการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยอาศัยกลไกของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การสร้างความรู้และความตระหนัก ตลอดจนการสนับสนุนบุคลากรผู้มีความรู้ความชำนาญเฉพาะทางร่วมกันอย่างบูรณาการ โดยมีตัวอย่างแผนงาน-โครงการที่สำคัญ ได้แก่

ตาราง ๗-๑ ตัวอย่างแผนงาน-โครงการสำคัญภายใต้กรอบแนวทางการดำเนินงานตามโปรแกรมที่ ๑

แผนงานตามแผนยุทธศาสตร์	ตัวอย่างแผนงาน-โครงการสำคัญ (หน่วยงานหลัก)	เป้าหมาย ปี ๒๕๖๔	เป้าหมาย ปี ๒๕๖๕
๑. การจัดทำ National Authentication Infrastructure (Personal & Corporate Digital ID)	๑) การพัฒนาระบบการยืนยันและพิสูจน์ตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID & Signature) และระบบที่เกี่ยวข้อง (กรมการปกครอง/สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล) ๒) การพัฒนาแนวทางการยืนยันและพิสูจน์ตัวตนทางดิจิทัลของนิติบุคคล (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์/กรมพัฒนาธุรกิจการค้า)	<ul style="list-style-type: none"> มีโครงสร้างพื้นฐานและระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Personal Digital ID) 	<ul style="list-style-type: none"> มีแนวทางการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัลในส่วนของนิติบุคคล (Corporate Digital ID)
๒. การจัดทำมาตรฐานและกฎเกณฑ์เพื่อรองรับการใช้งาน Digital ID ในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์	๑) โครงการพัฒนากฎหมายและกลไกกำกับดูแลธุรกิจดิจิทัล (สพธอ.) ๒) โครงการพัฒนามาตรฐานและการให้บริการเพื่อเปลี่ยนผ่านสู่รัฐบาลดิจิทัลตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์/ปี ๒๕๖๔)	<ul style="list-style-type: none"> มีมาตรฐานและกฎเกณฑ์ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อรองรับการใช้งาน Digital ID ในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างรอบด้าน เช่น มาตรฐานการเชื่อมกับ dopa เป็นต้น 	<ul style="list-style-type: none"> มีมาตรฐานและกฎเกณฑ์ในการกำกับดูแลผู้ให้บริการ Digital ID ทั้งในส่วนของ Personal และ Corporate Digital ID ศูนย์ให้คำปรึกษาด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (ต่อเนื่อง)

แผนงานตามแผนยุทธศาสตร์	ตัวอย่างแผนงาน-โครงการสำคัญ (หน่วยงานหลัก)	เป้าหมาย ปี ๒๕๖๔	เป้าหมาย ปี ๒๕๖๕
	๓) โครงการสนับสนุนและให้บริการโครงสร้างพื้นฐานสำคัญ เพื่อเปลี่ยนผ่านสู่รัฐบาลดิจิทัล (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์/ ปี ๒๕๖๕)	<ul style="list-style-type: none"> ■ ศูนย์ให้คำปรึกษาด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 	
๓. การสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานกำกับดูแล (Regulator) เพื่อให้เกิดการใช้งานและเชื่อมโยงตามมาตรฐานพร้อมผลักดันให้เกิดโครงสร้างพื้นฐานกลางของประเทศร่วมกัน โดยมีข้อกำหนดที่เหมาะสมในแต่ละ Sector	<p>๑) โครงการสร้างความร่วมมือและเชื่อมโยงการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานกำกับฯ เพื่อผลักดัน Digital ID ของประเทศ*</p> <p>๒) ผลักดันให้เกิดการนำ DID ไปใช้ในกิจกรรมต่างๆ เช่น การพัฒนา citizen mailbox / ระบบต่อยอดรองรับการใช้งานเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (เอกสารคำรักษาพยาบาล e-transcript เป็นต้น)*</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ มีแนวทาง/แนวปฏิบัติระหว่างหน่วยงานกำกับ (Regulator) ในด้านความร่วมมือเพื่อผลักดันการใช้งานและเชื่อมโยงมาตรฐานฯ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ เกิดการเชื่อมโยงระบบบริการด้วย DID ตลอด Supply Chain ของการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างน้อย ๑ กระบวนการ (อาศัยกลไกของหน่วยงานกำกับที่เกี่ยวข้อง เช่น ธปท. กสท. เป็นต้น)

ที่มา: สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (๒๕๖๓)

หมายเหตุ: * เป็นโครงการจำเป็นต้องดำเนินการภายใต้การผลักดันของคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

๒. โปรแกรมที่ ๒ ยกกระดับมาตรฐานระบบและการเชื่อมโยงการบริการดิจิทัลของไทยภายใต้การมีความเชื่อมั่นและความมั่นคงปลอดภัย หรือ Thailand's Digital Services and Cross Digital Platform Standard โดยมุ่งเน้นการผลักดันผ่านประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ ๒ และ ๓ ครอบคลุมตัวชี้วัดตามแผนยุทธศาสตร์ฯ จำนวน ๖ ตัวชี้วัด ได้แก่

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ ผลักดันให้เกิดโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลที่จำเป็น เพื่อรองรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และส่งเสริมให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม

- มีแพลตฟอร์มแลกเปลี่ยนข้อมูลและเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

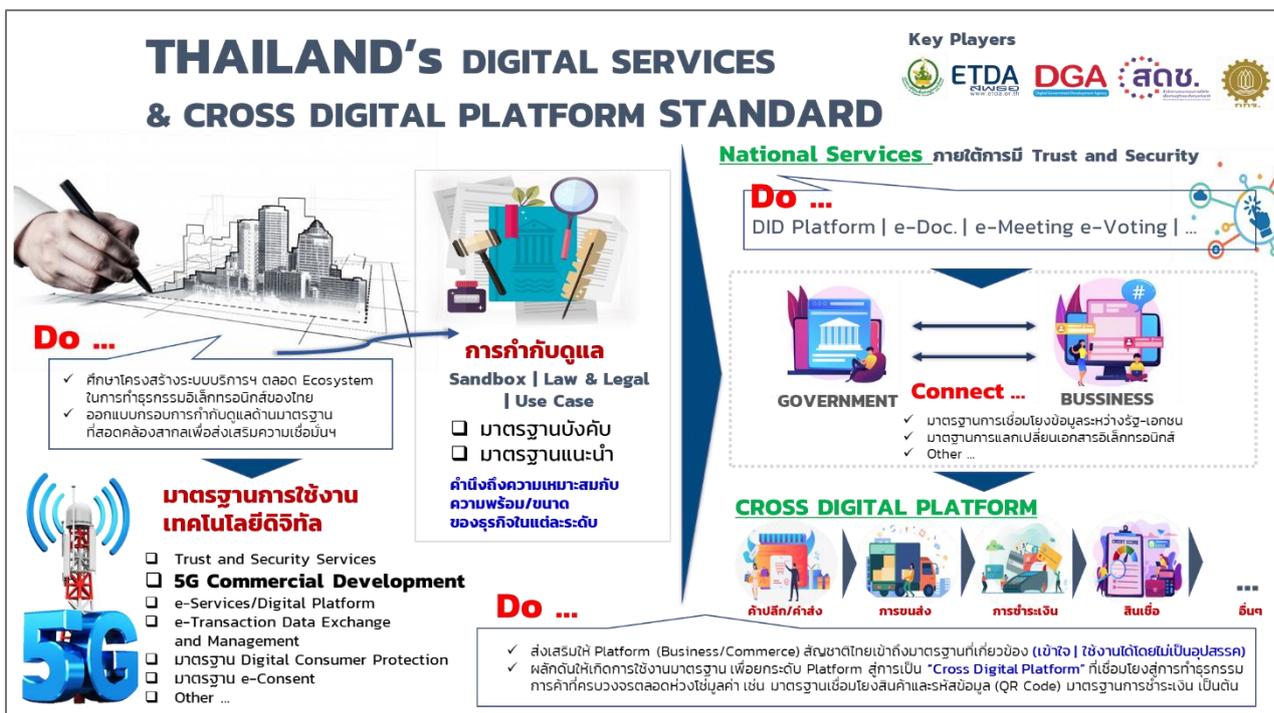
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนามาตรฐานและกฎเกณฑ์ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและอำนวยความสะดวกในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ภายใต้การกำกับดูแลอย่างเหมาะสม

- ความสำเร็จในการออกมาตรฐานหรือกฎเกณฑ์เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและอำนวยความสะดวกในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ ๑๐๐ ตามแผนงานที่กำหนด
- กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียมีความเชื่อมั่นต่อธรรมาภิบาลของการกำกับดูแลด้านการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยกระดับระบบการบริการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของไทยให้ได้มาตรฐาน เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

- กระบวนการขอใบอนุญาตของภาคธุรกิจตามเกณฑ์ Ease of Doing Business มีจำนวนขึ้นตอนและระยะเวลาดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง
- ระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ของไทย ได้รับการส่งเสริมด้านมาตรฐานและการเชื่อมต่อกับระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ
- มูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศ (e-Commerce Value) เพิ่มขึ้นร้อยละ ๔ ต่อปีอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ ๗-๔ กรอบแนวทางการดำเนินงานตามโปรแกรมที่ ๒

ที่มา: สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (๒๕๖๓)

โปรแกรมดังกล่าวมีกลุ่มเป้าหมาย คือ ภาคธุรกิจและภาครัฐ ที่จะดำเนินการทำความร่วมมือกับหน่วยงานกำกับดูแล (Regulator) และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน ในการศึกษา Digital Service Standard Landscape ที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อนำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์/แผนที่นำทาง (Roadmap) รวมถึงกรอบการทำงานด้านโครงสร้างมาตรฐานเทคโนโลยีดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (Digital Services Standard Strategy Plan) เพื่อให้เกิดการกำหนดมาตรฐานหรือมาตรการที่สอดคล้องกับบริบทของการดำเนินธุรกิจบริการดิจิทัลที่สำคัญ ผ่านการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนามาตรฐานและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดิจิทัล ในการเชื่อมโยงข้อมูลและเอกสารสำหรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Transaction Data Exchange ภายใต้การมี Data Privacy และมาตรฐาน Consent Platform) โดยเฉพาะมาตรฐานและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง

กับการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID) และมาตรฐานอื่น ๆ ที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นคงปลอดภัย (Trust and Security Services) รวมถึงมาตรฐานทางเทคโนโลยีดิจิทัลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และผลักดันให้เกิดมาตรฐานสำหรับเชื่อมโยงระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง (Cross Digital Platform) ตลอดห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) ของการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น มาตรฐานด้านข้อมูลและเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ มาตรฐานการเชื่อมโยงระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ (ระหว่างรัฐกับเอกชน) เป็นต้น อันจะเป็นการยกระดับความเชื่อมั่นและส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ทั้งในส่วนของภาครัฐและภาคเอกชนของไทยในเวทีโลก ภายใต้การผลักดันแบบคู่ขนานในเรื่องของการพัฒนากำลังคนในกลุ่มผู้ให้บริการดิจิทัล (Digital Service Provider) กลุ่มหน่วยงานภาครัฐ และการศึกษาวิจัยเชิงนวัตกรรม ตลอดจนการศึกษาประเด็นท้าทายและข้อจำกัดทางการค้าระหว่างประเทศเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมต่อไป โดยมีตัวอย่างแผนงาน-โครงการที่สำคัญ ได้แก่

ตาราง ๗-๒ ตัวอย่างแผนงาน-โครงการสำคัญภายใต้กรอบแนวทางการดำเนินงานตามโปรแกรมที่ ๒

แผนงานตามแผนยุทธศาสตร์	ตัวอย่างแผนงาน-โครงการสำคัญ (หน่วยงานหลัก)	เป้าหมาย ปี ๒๕๖๔	เป้าหมาย ปี ๒๕๖๕
๑. การจัดทำ Digital Services Standard Strategy Plan พร้อมออกแบบกรอบการกำกับดูแลด้านมาตรฐานที่สอดคล้องสากล	๑) กิจกรรมสนับสนุนภารกิจคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (Foresight) (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์)	▪ Digital Standard Strategy Plan พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐ พร้อม Transition Plan ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕	▪ ความสำเร็จของการดำเนินงานตาม Transition Plan ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕
๒. การผลักดันมาตรฐานแพลตฟอร์ม National Services ด้าน Trust and Security	๑) โครงการพัฒนากฎหมายและกลไกกำกับดูแลธุรกิจดิจิทัล (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์) ๒) โครงการพัฒนามาตรฐานและการให้บริการเพื่อเปลี่ยนผ่านสู่รัฐบาลดิจิทัลตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์/ ปี ๒๕๖๔) ๓) โครงการสนับสนุนและให้บริการโครงสร้างพื้นฐานสำคัญ เพื่อเปลี่ยนผ่านสู่รัฐบาลดิจิทัล (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์/ ปี ๒๕๖๕)	▪ มีมาตรฐานและกฎเกณฑ์ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับแพลตฟอร์ม National Services ด้าน Trust and Security ที่รวมถึงมาตรฐานของ Consent Platform	▪ มีการกำกับดูแลตามมาตรฐานและกฎเกณฑ์ในการกำกับดูแลผู้ให้บริการแพลตฟอร์ม National Services ด้าน Trust and Security ที่รวมถึงมาตรฐานของ Consent Platform

แผนงานตามแผนยุทธศาสตร์	ตัวอย่างแผนงาน-โครงการสำคัญ (หน่วยงานหลัก)	เป้าหมาย ปี ๒๕๖๔	เป้าหมาย ปี ๒๕๖๕
	๔) โครงการจัดทำมาตรฐานและกฎเกณฑ์ของ Consent Platform*		
๓. การพัฒนามาตรฐานด้าน CROSS DIGITAL PLATFORM	๑) โครงการพัฒนากฎหมายและกำกับดูแลธุรกิจดิจิทัล (สพธอ.) ๒) โครงการพัฒนามาตรฐานและการให้บริการเพื่อเปลี่ยนผ่านสู่รัฐบาลดิจิทัลตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์/ ปี ๒๕๖๔) ๓) โครงการสนับสนุนและให้บริการโครงสร้างพื้นฐานสำคัญ เพื่อเปลี่ยนผ่านสู่รัฐบาลดิจิทัล (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ /ปี ๒๕๖๕) ๔) กิจกรรมสนับสนุนภารกิจคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์) ๕) แผนการให้บริการ 5G สำหรับลูกค้าองค์กร (บมจ. ทีโอที)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ กระบวนการขอใบอนุญาตของธุรกิจถูกปรับให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลเพิ่มสูงขึ้น ▪ มีมาตรฐานบังคับ มาตรฐานแนะนำ สำหรับธุรกิจบริการฯ/ ผู้ประกอบการฯ ▪ มีมาตรฐานที่รองรับแนวทาง/แผนงาน 5G Commercial Development 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ มีมาตรฐานและกฎเกณฑ์ ด้าน CROSS DIGITAL PLATFORM พร้อมแนวทางการกำกับดูแลอย่างเหมาะสม ▪ ระบบบริการอิเล็กทรอนิกส์ (e-Service/ Platform) ของไทยได้รับรองมาตรฐานอย่างเหมาะสม

ที่มา: สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (๒๕๖๓)

หมายเหตุ: * เป็นโครงการจำเป็นต้องดำเนินการภายใต้การผลักดันของคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

๓. โปรแกรมที่ ๓ การส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือ e-Transaction Standard Promotion โดยมุ่งเน้นการผลักดันผ่านประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ และ ๓ ครอบคลุมตัวชี้วัดตามแผนยุทธศาสตร์ฯ จำนวน ๒ ตัวชี้วัด ได้แก่

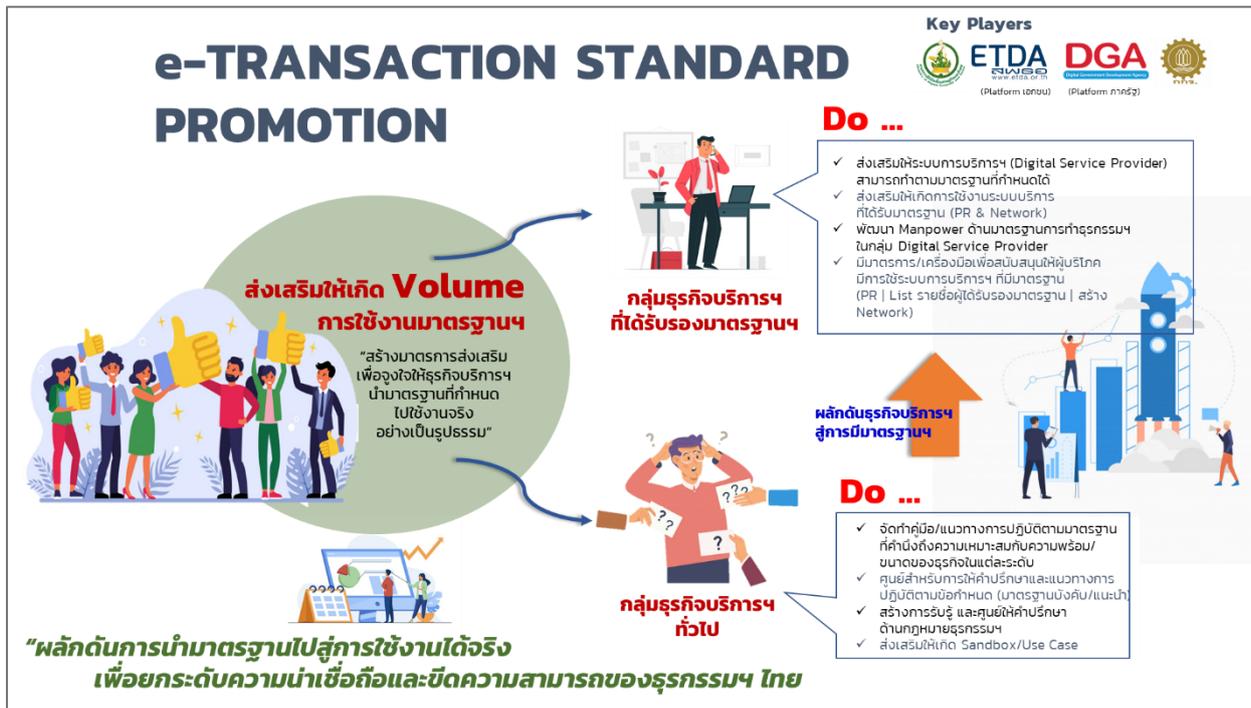
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนามาตรฐานและกฎเกณฑ์ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและอำนวยความสะดวกในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ภายใต้การกำกับดูแลอย่างเหมาะสม

- มีช่องทางการสื่อสารและให้คำปรึกษาทางด้านมาตรฐานและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยได้รับความพึงพอใจจากผู้รับบริการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๕

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยกระดับระบบการบริการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของไทยให้ได้มาตรฐาน เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

- ธุรกิจบริการดิจิทัลที่ได้รับการกำกับดูแลภายใต้พระราชบัญญัติธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีจำนวนการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Transaction) ของการให้บริการเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ ๒๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

ภาพที่ ๗-๕ กรอบแนวทางการดำเนินงานตามโปรแกรมที่ ๓

ที่มา: สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (๒๕๖๓)

โปรแกรมหากล่าวมียุทธศาสตร์สำคัญ คือ ภาคธุรกิจ/เอกชน โดยจะมีการสร้างมาตรการส่งเสริมเพื่อจูงใจให้ธุรกิจบริการดิจิทัลได้มีการนำมาตรฐานที่กำหนดไปใช้งานจริงอย่างเป็นรูปธรรม ผ่านการดำเนินงานที่สำคัญ ตั้งแต่การส่งเสริมให้เกิดการนำมาตรฐานและกฎเกณฑ์ ทั้งในส่วนที่เป็นมาตรฐานบังคับและมาตรฐานแนะนำ ไปใช้งานจริงอย่างเป็นรูปธรรม ผ่านการมีแนวปฏิบัติด้านมาตรฐานและกฎเกณฑ์การใช้งานทางเทคโนโลยีดิจิทัลที่จำเป็น การจัดทำคู่มือ/แนวทางการปฏิบัติตามมาตรฐานที่คำนึงถึงความเหมาะสมกับความพร้อมหรือขนาดของธุรกิจในแต่ละระดับ การสร้างการรับรู้และศูนย์ให้คำปรึกษาด้านกฎหมายเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงสนับสนุนการทำ Regulatory Sandbox และการสร้าง Use case เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับการพัฒนามาตรฐานด้านธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ตลอดจนมีกระบวนการสื่อสารที่ทำให้ภาคเอกชนและประชาชนมีความเข้าใจและตระหนักรู้ในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างน่าเชื่อถือ ตลอดจนในกลุ่มธุรกิจบริการอิเล็กทรอนิกส์สัญชาติไทย (Digital Service Provider) ที่ได้รับรอง และ/หรือ ปฏิบัติตามมาตรฐานและกฎเกณฑ์ที่กำหนดจะผลักดันให้มีกระบวนการประชาสัมพันธ์และการสร้างเครือข่ายระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) นำไปสู่การเพิ่มขึ้นของจำนวนการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อการขยายตัวทางธุรกิจ/บริการ โดยมีตัวอย่างแผนงาน-โครงการที่สำคัญ ได้แก่

ตาราง ๗-๓ ตัวอย่างแผนงาน-โครงการสำคัญภายใต้กรอบแนวทางการดำเนินงานตามโปรแกรมที่ ๓

แผนงานตามแผนยุทธศาสตร์	ตัวอย่างแผนงาน-โครงการสำคัญ (หน่วยงานหลัก)	เป้าหมาย ปี ๒๕๖๔	เป้าหมาย ปี ๒๕๖๕
๑. ศูนย์ให้คำปรึกษาและแนวทางการปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎเกณฑ์ (มาตรฐานบังคับ/แนะนำ)	๑) โครงการพัฒนามาตรฐานและการให้บริการเพื่อเปลี่ยนผ่านสู่รัฐบาลดิจิทัลตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์/ปี ๒๕๖๔) ๒) โครงการสนับสนุนและให้บริการโครงสร้างพื้นฐานสำคัญเพื่อเปลี่ยนผ่านสู่รัฐบาลดิจิทัล (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์/ปี ๒๕๖๕) ๓) โครงการศูนย์ความเป็นเลิศด้านการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์)	<ul style="list-style-type: none"> มีศูนย์ให้คำปรึกษาและแนวทางการปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎเกณฑ์ (มาตรฐานบังคับ/แนะนำ) 	<ul style="list-style-type: none"> ศูนย์ให้คำปรึกษาและแนวทางการปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎเกณฑ์ (มาตรฐานบังคับ/แนะนำ) ได้รับความพึงพอใจจากผู้ใช้บริการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๕
๒. การสนับสนุนการทำ Sandbox/Use Case	๑) โครงการทดสอบนวัตกรรมหรือบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์)	<ul style="list-style-type: none"> มี Digital Service Sandbox โดยมีผู้เข้าร่วม ไม่น้อยกว่า ๕ ราย 	<ul style="list-style-type: none"> มี Digital Service Sandbox โดยมีผู้เข้าร่วม ไม่น้อยกว่า ๕ ราย มี Use Case ที่นำมาใช้เป็น Best Practices แก่ธุรกิจบริการดิจิทัล
๓. การจัดทำมาตรการ/เครื่องมือเพื่อสนับสนุนให้ผู้บริโภคมีการใช้ระบบการบริการที่มีมาตรฐาน (PR List รายชื่อผู้ได้รับรองมาตรฐาน สร้าง Network)	๑) โครงการพัฒนามาตรฐานและการให้บริการเพื่อเปลี่ยนผ่านสู่รัฐบาลดิจิทัลตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์/ปี ๒๕๖๔) ๒) โครงการสนับสนุนและให้บริการโครงสร้างพื้นฐานสำคัญ เพื่อเปลี่ยนผ่านสู่รัฐบาลดิจิทัล (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์/ปี ๒๕๖๕)	<ul style="list-style-type: none"> มีมาตรการ/เครื่องมือเพื่อสนับสนุนให้ผู้บริโภคมีการใช้ระบบการบริการฯ ที่มีมาตรฐาน ไม่น้อยกว่า ๕ เรื่อง 	<ul style="list-style-type: none"> มีมาตรการ/เครื่องมือเพื่อสนับสนุนให้ผู้บริโภคมีการใช้ระบบการบริการฯ ที่มีมาตรฐาน ไม่น้อยกว่า ๕ เรื่อง ธุรกิจบริการที่ได้รับการกำกับดูแลมีจำนวน Transaction ของการให้บริการเพิ่มสูงขึ้น ร้อยละ ๒๐

แผนงานตามแผนยุทธศาสตร์	ตัวอย่างแผนงาน-โครงการสำคัญ (หน่วยงานหลัก)	เป้าหมายปี ๒๕๖๔	เป้าหมายปี ๒๕๖๕
	๓) โครงการพัฒนามาตรฐานดิจิทัลและตราสัญลักษณ์ (Digital Trusted Mark) (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล) ๔) โครงการรณรงค์และจัดทำมาตรการจูงใจให้ผู้ประกอบการจดทะเบียนพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (สำนักงานคุ้มครองผู้บริโภค)		

ที่มา: สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (๒๕๖๓)

หมายเหตุ: * เป็นโครงการจำเป็นต้องดำเนินการภายใต้การผลักดันของคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

๔. โปรแกรมที่ ๔ ศูนย์ความเป็นเลิศด้านธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือ e-Transaction Intelligent Center โดยมุ่งเน้นการผลักดันผ่านประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ ๓ และ ๔ ครอบคลุมตัวชี้วัดตามแผนยุทธศาสตร์ฯ จำนวน ๖ ตัวชี้วัด ได้แก่

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ ผลักดันให้เกิดโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลที่จำเป็น เพื่อรองรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และส่งเสริมให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม

- ประชาชนและภาคธุรกิจสามารถเข้าถึงการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มสูงขึ้น ร้อยละ ๑๐ ต่อปี

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยกระดับระบบการบริการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของไทยให้ได้มาตรฐานเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

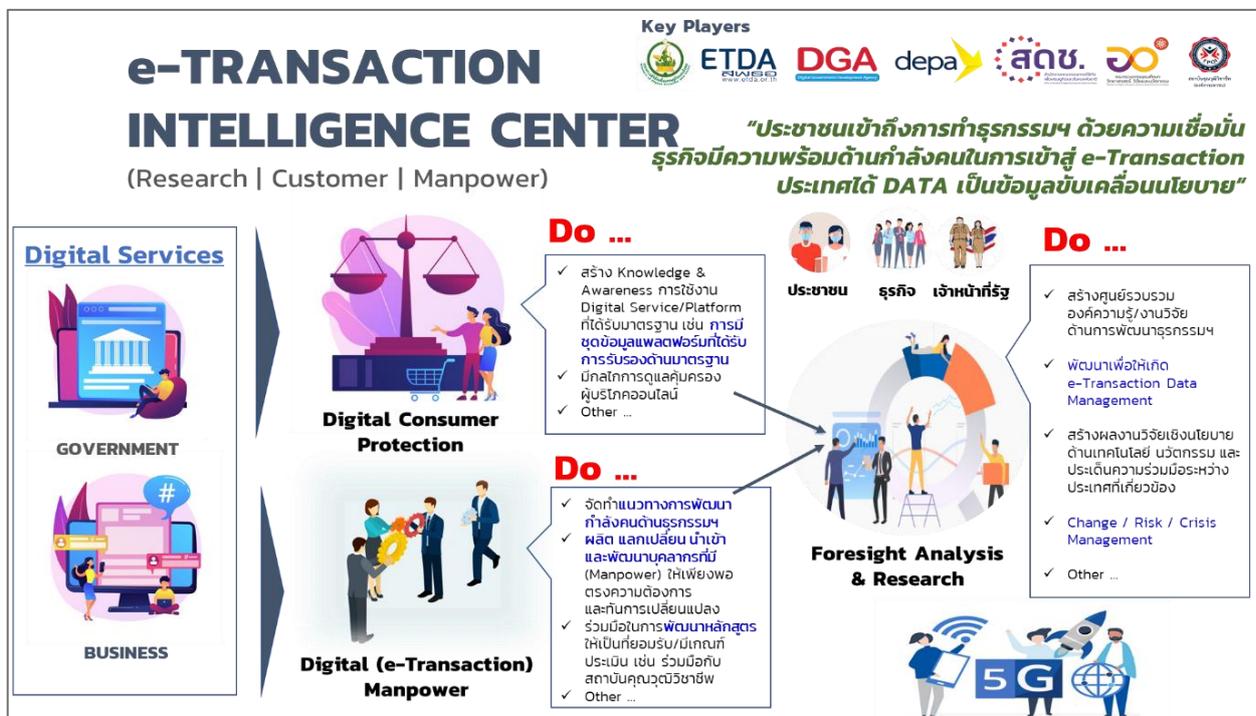
- สัดส่วนการใช้ระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ของประชาชน เอกชน และหน่วยงานภาครัฐ เพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ ๘๐ ของการทำธุรกรรมแบบดั้งเดิม ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ ส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความตระหนักรู้ พร้อมยกระดับความพร้อมด้านกำลังคน (Manpower) และบริหารจัดการข้อมูลจากการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

- ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และมีความตระหนักรู้ (Digital Literacy) เพิ่มสูงขึ้นด้วยมาตรการการสร้างเชื่อมั่นด้านการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
- มีกระบวนการพัฒนากำลังคนด้านธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (Workforce) อย่างเป็นรูปธรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และเท่าทันบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างมีพลวัต
- มีศูนย์รวมข้อมูลและผลการศึกษาวิจัยเชิงนโยบายด้านธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นการมองภาพอนาคต (Foresight)

- มีแนวทางการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Transaction Data Management) ของประเทศอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ภาพที่ ๗-๖ กรอบแนวทางการดำเนินงานตามโปรแกรมที่ ๔

ที่มา: สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (๒๕๖๓)

โปรแกรมดังกล่าวมีกลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มเป้าหมายสำคัญ ทั้งหน่วยงานในภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาคประชาชนทั่วไป ซึ่งจะมีการสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากเครือข่ายทางอินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะเทคโนโลยี 5G เพื่อให้เกิดการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) โดยแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญในแต่ละกลุ่ม เช่น การสร้างความตระหนักรู้และการสร้างกำลังคน (Manpower) โดยในภาคธุรกิจจะเป็นในด้านการส่งเสริมให้เกิดมาตรฐานวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ภาครัฐจะเป็นในด้านการส่งเสริมให้เกิดมาตรฐานทักษะด้านดิจิทัลสำหรับบุคลากร และในภาคประชาชนนอกจากนี้ ยังมุ่งผลักดันให้เกิดแนวทางสำหรับการแลกเปลี่ยนบุคลากรระหว่างหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนให้เกิดมาตรการสิทธิประโยชน์สำหรับการดึงดูดผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ อีกด้วย ในส่วนของการสร้างความเชื่อมั่นและคุ้มครองผู้บริโภคออนไลน์ มุ่งเน้นการดำเนินงานเชิงรุกด้วยการ สร้างองค์ความรู้ (Knowledge) และความตระหนักรู้ (Awareness) ต่อการใช้งานระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ (Digital Service/Platform) ที่ได้รับรองมาตรฐาน เช่น การมีชุดข้อมูลแพลตฟอร์มที่ได้รับการรับรองด้านมาตรฐานสำหรับผู้บริโภค การมีเครื่องหมายสัญลักษณ์รับรองมาตรฐานในการทำธุรกรรมออนไลน์ เป็นต้น ตลอดจนยกระดับศูนย์คุ้มครองผู้บริโภคออนไลน์เพื่อตอบโต้ภัยกับสถานการณ์ของกลไกออนไลน์ ปัญหาภัยคุกคามในรูปแบบต่าง ๆ ปัญหาการถูกละเมิดสิทธิส่วนบุคคล อย่างเท่าทัน พร้อมทั้งมีกลไกการป้องกันและรักษาสิทธิประโยชน์ของตนเองบนโลกออนไลน์ รวมไปถึงผลักดันให้เกิดการบริหารจัดการข้อมูล (e-Transaction Data

Management) ของประเทศอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปเป็นส่วนสำคัญหนึ่งสำหรับการวิจัยเชิงนโยบายด้านธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นการมองภาพอนาคต (Foresight) สนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลเชิงวิชาการ เพื่อการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และการต่อยอดในเชิงเศรษฐกิจและสังคม โดยมีตัวอย่างแผนงาน-โครงการที่สำคัญ ได้แก่

ตาราง ๗-๔ ตัวอย่างแผนงาน-โครงการสำคัญภายใต้กรอบแนวทางการดำเนินงานตามโปรแกรมที่ ๔

แผนงานตามแผนยุทธศาสตร์	ตัวอย่างแผนงาน-โครงการสำคัญ (หน่วยงานหลัก)	เป้าหมาย ปี ๒๕๖๔	เป้าหมาย ปี ๒๕๖๕
๑. การสร้างความตระหนักรู้และคุ้มครองผู้บริโภคออนไลน์	๑) กิจกรรมสนับสนุนการศึกษาคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์) ๒) โครงการศูนย์ความเป็นเลิศด้านการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์/ปี ๒๕๖๕) ๓) โครงการจัดหาระบบลงทะเบียนและบริหารจัดการเรื่องร้องเรียนทางอิเล็กทรอนิกส์ (กรมศุลกากร) ๔) โครงการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้และข้อแนะนำในการตรวจสอบก่อนซื้อสินค้าทางออนไลน์ให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิทางกฎหมาย ช่องทางการรักษาสีติ สร้างความตระหนักรู้แก่ผู้บริโภค (สำนักงานคุ้มครองผู้บริโภค) ๕) โครงการพัฒนาการตรวจสอบข้อมูลเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้บริโภคในการตรวจสอบก่อนซื้อสินค้าทางออนไลน์เพื่อป้องกันการหลอกลวง ฉ้อโกง (สำนักงานคุ้มครองผู้บริโภค)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ มีแนวทาง/ชุดข้อมูลแพลตฟอร์มที่ได้รับ การรับรองด้านมาตรฐานสำหรับเป็นข้อมูลให้ประชาชน/ผู้บริโภค ▪ มีกลไกการดูแลคุ้มครองผู้บริโภคออนไลน์ ทั้งในเชิงรุก (ศูนย์รับเรื่องร้องเรียนออนไลน์) และเชิงรับ (สื่อ/อบรมให้ความรู้ความเข้าใจ) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ประชาชน/ผู้บริโภค มีความเชื่อมั่นและมีจำนวนการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้นทั้งในเชิงปริมาณและมูลค่า
๒. จัดทำกระบวนการพัฒนากำลังคนด้านธุรกรรมฯ (ผลิต แลกเปลี่ยน นำเข้า และพัฒนาบุคลากรที่มีอยู่แล้ว)	๑) กิจกรรมสนับสนุนการศึกษาคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ มีศูนย์กลางการฝึกอบรมออนไลน์ที่เป็นแหล่งรวบรวมหลักสูตรด้านธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ มีศูนย์ความเป็นเลิศด้านการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์พร้อมบริการ

แผนงานตามแผนยุทธศาสตร์	ตัวอย่างแผนงาน-โครงการสำคัญ (หน่วยงานหลัก)	เป้าหมาย ปี ๒๕๖๔	เป้าหมาย ปี ๒๕๖๕
	<p>๒) โครงการศูนย์ความเป็นเลิศด้านการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์/ปี ๒๕๖๕)</p> <p>๓) การพัฒนาทักษะและความสามารถบุคลากรภาครัฐทางด้านดิจิทัล (สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล)</p> <p>๔) โครงการเพิ่มศักยภาพผู้ประกอบการออนไลน์ด้วย Digital Marketing (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม)</p> <p>๕) แนวทางการแลกเปลี่ยนบุคลากรด้านธุรกรรมฯ ภายในประเทศ และการให้สิทธิประโยชน์เพื่อจูงใจให้มีการนำเข้าบุคลากรจากต่างประเทศ ในด้านที่สำคัญและจำเป็น (ขาดแคลน)*</p>	<p>พร้อมเปิดให้บริการอบรมแก่สาธารณชน</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ มีหลักสูตรด้านธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลก ▪ มีแนวทางในการสร้างมาตรการการแลกเปลี่ยนบุคลากรด้านธุรกรรมฯ ภายในประเทศ และการให้สิทธิประโยชน์เพื่อจูงใจให้มีการนำเข้าบุคลากรจากต่างประเทศ ในด้านที่สำคัญและจำเป็น (ขาดแคลน) 	<p>ให้คำปรึกษาและถ่ายทอดองค์ความรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ มีการแลกเปลี่ยนบุคลากรด้านธุรกรรมฯ ภายในประเทศ และการให้สิทธิประโยชน์เพื่อจูงใจให้มีการนำเข้าบุคลากรจากต่างประเทศในด้านที่สำคัญและจำเป็น (ขาดแคลน)
<p>๓. พัฒนาเพื่อให้เกิด e-Transaction Data Management ที่นำไปสู่การสร้างผลงานวิจัย/เชิงวิชาการ</p>	<p>๑) กิจกรรมสนับสนุนภารกิจคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์)</p> <p>๒) โครงการศูนย์ความเป็นเลิศด้านการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์/ปี ๒๕๖๕)</p> <p>๓) ศูนย์พัฒนานวัตกรรมดิจิทัลภาครัฐเพื่อการบริการดิจิทัลสำหรับภาครัฐกิจ (สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล)</p> <p>๔) จัดทำแนวทางเรื่อง e-Transaction Data Management ของประเทศ*</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ มีศูนย์รวมข้อมูลและผลการศึกษาวิจัยด้านธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นการมองภาพอนาคต (Foresight) ▪ มีผลงานวิจัยด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมทั้งงานวิจัยเชิงนโยบายด้านการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ▪ มีแนวทางการจัดทำตัวชี้วัดด้านธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดระดับสากล 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ มีแนวทางเรื่อง e-Transaction Data Management ของประเทศ ▪ มีผลงานวิจัยด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมทั้งงานวิจัยเชิงนโยบายด้านการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ต่อเนื่อง) ▪ ประเทศไทยมีตัวชี้วัดด้านธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดระดับสากล

ที่มา: สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (๒๕๖๓)

หมายเหตุ: * เป็นโครงการจำเป็นต้องดำเนินการภายใต้การผลักดันของคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

บทที่ ๘

แนวทางการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผล

การขับเคลื่อนและติดตามประเมินผล ถือเป็นกระบวนการบริหารจัดการสำคัญที่จะสนับสนุนการแปลงแผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมให้เกิดการบรรลุเป้าหมายสูงสุดของแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๕ ที่เชื่อมโยงไปสู่เป้าหมายสำคัญในระดับประเทศ ผ่านการใช้กลไกการบริหารงานอย่างบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานรัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ในการติดตามประเมินผลความก้าวหน้าของการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ทราบถึงแนวโน้มของการบรรลุผลสัมฤทธิ์ รวมถึงสามารถประเมินความเสี่ยงจากปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อภาพรวมของแผนยุทธศาสตร์ นำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขและเตรียมการดำเนินงานสำหรับในอนาคตอย่างเท่าทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

๘.๑ กลไกการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ฯ สู่ความสำเร็จ

กลไกการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๕ ฉบับนี้ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือ สทอ. ในฐานะหน่วยงานเลขาธิการคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของกลไกการจัดทำและบริหารนโยบายด้วยการกำหนดเครื่องมือในการขับเคลื่อนการดำเนินงานที่สนับสนุนแผนยุทธศาสตร์ฯ ไปสู่การปฏิบัติจริง ตลอดจนกลไกในการขับเคลื่อนในส่วนของภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไป โดยมุ่งเน้นให้เกิดการเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การปรับโครงสร้างการทำงานตามภารกิจที่กำหนดร่วมกัน ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ การปฏิบัติ และการรับผิดชอบร่วมกันตั้งแต่กระบวนการของการเริ่มจัดทำแผน การติดตาม และการประเมินผลความสำเร็จ ดังนั้น กลไกสำคัญดังกล่าวจึงประกอบด้วย

๑) กลไกเชิงนโยบาย

อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ มีหน้าที่และอำนาจตามมาตรา ๓๗ (๑) ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ สทอ. เสนอตามมาตรา ๔๓ วรรคสอง รวมถึงมาตรา ๓๗ (๔) กำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ตามมาตรา ๓๗ (๑) เพื่อรวบรวมข้อมูลและปัญหาเกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานและการพัฒนาทางเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดย สทอ. ในฐานะหน่วยงานเลขานุการของคณะกรรมการฯ จึงเป็นหน่วยงานเชื่อมโยงระหว่างผู้กำหนดนโยบายและหน่วยงานปฏิบัติที่ขับเคลื่อนผ่านการนำแผนยุทธศาสตร์ไปใช้ ตั้งแต่กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการที่เป็นการรวบรวมข้อมูลแผนงาน/โครงการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามประเด็นยุทธศาสตร์และค่าเป้าหมายสำคัญ ตลอดจนการ

ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานดังกล่าวเพื่อรายงานข้อมูลผลสัมฤทธิ์ ปัญหาและอุปสรรคต่อ คณะกรรมการฯ พิจารณารับทราบ พร้อมรับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายมาใช้ในกระบวนการบริหารติดตาม แผนยุทธศาสตร์ให้เป็นไปตามหลักการที่คณะกรรมการฯ พิจารณาเห็นชอบต่อการดำเนินงานตามแผน ยุทธศาสตร์ฉบับนี้ อันจะส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายสูงสุดตามที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒) กลไกการสร้างความร่วมมือส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ฯ ร่วมกับหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง

สพธอ. ในฐานะหน่วยงานเลขาธิการคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และเป็นหน่วยงานผู้จัดทำ แผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับนี้ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับของหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศ และ หน่วยงานระดับนโยบาย หรือนักวิชาการที่เป็นผู้พิจารณาแผนยุทธศาสตร์ในภาพรวมจากภาครัฐ เอกชน และ ประชาชนทั่วไป ตั้งแต่กระบวนการเริ่มจัดทำแผนยุทธศาสตร์ฯ เพื่อให้เกิดการระดมความคิดเห็นที่สอดคล้องกับ อำนาจหน้าที่ของหน่วยปฏิบัติ และตรงกับความต้องการของภารกิจที่ตอบโจทย์ประเทศและการให้บริการ ประชาชนอย่างแท้จริง ภายใต้การพิจารณาของคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และคณะอนุกรรมการ ที่เกี่ยวข้อง อันจะสามารถนำไปสู่การเตรียมความพร้อมเพื่อการวางแผน/ดำเนินโครงการที่สอดคล้องกับประเด็น ยุทธศาสตร์และตอบเป้าหมายสูงสุดของแผนยุทธศาสตร์ฯ ได้อย่างเป็นรูปธรรม นำไปสู่การผลักดันเป้าหมาย สำคัญระดับชาติที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อไป

๓) กลไกการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ภายหลังจากที่แผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๕ ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เรียบร้อยแล้ว สพธอ. จะได้มีการแปลงแผนไปสู่ การปฏิบัติที่มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมผ่านการประชุมหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถึงการกำหนด รูปแบบแนวทางการขับเคลื่อนแผนงาน/โครงการภายใต้แผนยุทธศาสตร์ฯ อย่างบูรณาการและเชื่อมโยงผลผลิต/ ผลลัพธ์ ไปสู่การบรรลุเป้าหมายสูงสุดตามที่กำหนดไว้ ดังนี้

(๑) ดำเนินการจัดประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อชี้แจง รายละเอียดแนวทางการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงกำหนดบทบาทและตัวชี้วัดร่วม (Joint KPI) ที่เป็นผลที่คาดว่าจะได้รับในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ ผ่านการจัดทำแผนการบูรณาการการ ดำเนินงานรายยุทธศาสตร์ (ถ้ามี) เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเกิดการบูรณาการเชื่อมโยงการทำงาน ร่วมกัน ทั้งในส่วนของแผนงาน งบประมาณ และทรัพยากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อย่างเหมาะสม

(๒) การบูรณาการประสิทธิภาพการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ ของหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง โดยใช้เครื่องมือการดำเนินงานผ่านประเด็นยุทธศาสตร์ของแผนยุทธศาสตร์ฯ ในการยกระดับผลผลิต ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและสอดคล้องกับความต้องการของทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง

๔) กลไกการติดตามและประเมินผลแผนงาน/โครงการ

การติดตามและประเมินผลแผนงาน/โครงการ ถือเป็นกลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ฯ ความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งในเชิงผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) และ ผลกระทบ (Impact) ภายใต้การมี ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดประสิทธิภาพ (Efficiency) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) หรือล้มเหลว (Failed) ดังนั้น สฟทอ. ในฐานะหน่วยงานเลขานุการของคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ จึงต้องเตรียมแผนการติดตามและประเมินผลด้วยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาปรับใช้ตามความเหมาะสมกับบริบทของแต่ละหน่วยงาน เพื่อให้สะดวกและง่ายต่อการดำเนินการสูงสุด โดยระบบดังกล่าวเป็นทั้งในส่วนของการเชื่อมโยงข้อมูลกับระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ หรือ ระบบ eMENSOCR ซึ่งเป็นระบบติดตามการดำเนินโครงการของภาครัฐภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมถึงระบบรายงานผลการประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ หรือ ระบบ e-SAR ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ตลอดจน ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ สฟทอ. ยังได้มีแผนการศึกษาเพื่อให้เกิดแนวทางการติดตามประเมินผลการขับเคลื่อนการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย โดยจะเป็นการนำร่องการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผ่านกระบวนการวิธีการจัดส่งเอกสารควบคู่กับการเชื่อมโยงข้อมูลจากระบบติดตามและประเมินผลในข้างต้น เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคต่อการรายงานผลการดำเนินงาน และจะนำไปสู่การพัฒนาระบบการติดตามประเมินผลในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ผ่านการแสดงผลรูปแบบ Dashboard ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เพื่ออำนวยความสะดวกกับหน่วยงานขับเคลื่อน และเป็นการสนับสนุนการติดตามและประเมินผลเชิงนโยบายของคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนการเผยแพร่ข้อมูลสถานภาพการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์สู่สาธารณชนเพื่อใช้ในการติดตามข้อมูลและประกอบการตัดสินใจเพื่อการดำเนินธุรกิจและการดำรงชีวิตประจำวันในมิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๘.๒ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำแผนฯ ไปดำเนินการ

การพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ จำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนกลางที่ทำหน้าที่ในการกำหนดทิศทางของการทำธุรกรรมฯ ภายใต้การกำกับดูแลด้วยมาตรฐานและกฎเกณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล รวมถึงหน่วยงานสนับสนุนที่ผลักดันให้เกิดโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล (โครงข่ายและการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต) และ การพัฒนาองค์ความรู้และบุคลากร/กำลังคนด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี ตลอดจนหน่วยงานที่ส่งเสริมให้เกิดการใช้งาน ระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ (e-Services) และระบบสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์ (e-Office) ภายใต้การมีโครงสร้างพื้นฐานบริการดิจิทัลที่สร้างความเชื่อมั่นและความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ หรือ Digital Service Infrastructure (Trust & Security Services) ที่เป็น Common Factor ให้มีความพร้อมและรองรับการต่อยอดได้กับทุกระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ อย่างมีเป้าหมายเดียวกันเพื่อตอบสนองต่อความต้องการและตอบโจทย์ปัญหาที่สำคัญของประเทศ ดังนั้น เมื่อแบ่งประเภทของหน่วยงานที่เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับนี้ ตามประเด็นยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ทั้ง ๔ ข้อ สามารถสรุปได้โดยสังเขป ดังนี้

๑) ประเภทหน่วยงานที่ขับเคลื่อนประเด็นยุทธศาสตร์ยุทธศาสตร์ ๑ ผลักดันให้เกิดโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลที่จำเป็น เพื่อรองรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และส่งเสริมให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม

(๑) หน่วยงานกลางที่พัฒนา/ให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานที่รองรับการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID) และโครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ ครอบคลุมระบบนิเวศ (ecosystem) ของการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างมั่นคงปลอดภัย: เป็นหน่วยงานที่มีแผนงาน/โครงการเพื่อผลักดันให้เกิดการยกระดับให้เกิดโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลในด้านการสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นคงปลอดภัย (Trust and Security Services Infrastructure) เพื่อรองรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างมีประสิทธิภาพ ตั้งแต่กระบวนการของการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID) ทั้งในระดับบุคคล (Personal Digital ID) และนิติบุคคล (Corporate Digital ID) รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและจำเป็นตลอดห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) เช่น การลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Signature) เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในภาคธุรกิจและการค้า (Business/Trading e-Document) การออกใบอนุญาตทางการค้า (e-Trade Licensing) เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถความสามารถในการซื้อขายของภาคธุรกิจการค้าไทย (Tradability) ตลอดจนการสร้างเชื่อมั่นด้วยการมีโครงสร้างพื้นฐานที่รองรับการให้ความยินยอมในการดำเนินกิจกรรมบนโลกดิจิทัล (e-Consent) และกุญแจสาธารณะ (PKI) ในการเปิดเผยข้อมูลในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ที่แม่นยำ ปลอดภัย และรวดเร็ว

(๒) หน่วยงานด้านการพัฒนาและใช้ข้อมูลสำหรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลและเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน: เป็นหน่วยงานที่มีความมุ่งหมายในการยกระดับของศูนย์ข้อมูล (Data Center) รวมถึงเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (e-Document) ให้มีความน่าเชื่อถือและ เป็นที่ยอมรับ ผ่านการบูรณาการการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานที่มีภารกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อรองรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่จำเป็นต้องมีระบบฐานข้อมูลทั้งในด้านการจัดเก็บ การเชื่อมโยง แลกเปลี่ยนและการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามมาตรฐานในระดับสากล

(๓) หน่วยงานที่ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลเพื่อการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งในเชิงเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะเทคโนโลยี 5G: เป็นหน่วยงานที่สนับสนุนให้เกิดการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลสำหรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ด้วยการมีแผนงาน/โครงการที่ก่อให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในการเสริมสร้างรายได้และลดความเหลื่อมล้ำแก่ประชาชน และภาคธุรกิจภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก เช่น การส่งเสริมด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) การสนับสนุนด้านการอำนวยความสะดวกทางการค้า (e-Trade Facilitation) หรือกิจกรรมทางการใช้ประโยชน์ในเชิงการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตของคนไทยต่าง ๆ เป็นต้น

๒) ประเภทหน่วยงานที่ขับเคลื่อนประเด็นยุทธศาสตร์ยุทธศาสตร์ ๒ พัฒนามาตรฐานและกฎเกณฑ์เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและอำนวยความสะดวกในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ภายใต้การกำกับดูแลอย่างเหมาะสม

(๑) หน่วยงานที่กำหนด/ส่งเสริมการใช้มาตรฐานและกฎเกณฑ์การใช้งานทางเทคโนโลยีดิจิทัล: เป็นหน่วยงานด้านการกำกับดูแลธุรกิจและบริการที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และ/หรือ มีแผนงาน/โครงการที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรฐานและกฎเกณฑ์การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยมุ่งเน้นการสร้างเชื่อมั่นให้กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสนับสนุนให้เกิดความเข้าใจต่อระเบียบกฎหมายและ

มีแนวปฏิบัติที่นำไปใช้ได้เป็นอย่างดีและเป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดการกำกับดูแลในทุกระดับอย่างเหมาะสม ไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ และลดข้อจำกัดในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล

๓) ประเภทหน่วยงานที่ขับเคลื่อนประเด็นยุทธศาสตร์ยุทธศาสตร์ ๓ ยุทธศาสตร์ระบบการบริการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของไทยให้ได้มาตรฐานเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

(๑) หน่วยงานที่พัฒนา/ให้บริการด้าน Digital Service Infrastructure (Trust and Security Services) เพื่อสร้างสภาพแวดล้อม (Ecosystem) ของการพัฒนาระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นที่ยอมรับ : เป็นหน่วยงานที่สนับสนุนให้ประเทศมีสภาพแวดล้อม (Ecosystem) ของการพัฒนาระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นที่ยอมรับ การบูรณาการการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วนที่สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของชาติภายใต้การมีความเชื่อมั่นและความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ รวมถึงการคุ้มครองด้านข้อมูลอย่างเหมาะสม เช่น แพลตฟอร์มพิสูจน์ยืนยันตัวตน หรือ แพลตฟอร์มให้ความยินยอมในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล เป็นต้น

(๒) หน่วยงานที่ส่งเสริมผู้พัฒนาระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ (e-Service Provider) และผลักดันการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาคธุรกิจ ในลักษณะของ Cross Digital Platform: เป็นหน่วยงานที่มีแผนงาน/โครงการพัฒนาและผลักดันให้เกิดการนำระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนและการดำเนินธุรกิจให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก โดยเฉพาะระบบการบริการของภาคเอกชนที่จำเป็นต้องมีความมั่นคงปลอดภัย เป็นไปตามมาตรฐานสากล รองรับการใช้งานธุรกรรมออนไลน์ของประชาชนที่เพิ่มมากขึ้น ตลอดจนสามารถเชื่อมต่อ และ/หรือ ให้บริการร่วมกับระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ของภาคเอกชนอื่น ๆ รวมถึงของหน่วยงานภาครัฐได้อย่างบูรณาการการทำงานร่วมกัน เพื่อให้บริการและเชื่อมโยงข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้การมีมาตรฐานกฎเกณฑ์การกำกับดูแลที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถมีความเชื่อมั่นเป็นที่ยอมรับในการทำธุรกรรมร่วมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง นำไปสู่การสนับสนุนการพัฒนาประเทศ ในมิติต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๓) หน่วยงานที่ส่งเสริมธุรกิจบริการดิจิทัลให้สามารถปฏิบัติตามมาตรฐานและกฎเกณฑ์ที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ : เป็นหน่วยงานที่สนับสนุนและผลักดันให้เกิดการใช้งานมาตรฐานและกฎเกณฑ์การใช้งานทางเทคโนโลยีดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในทางปฏิบัติได้จริง อย่างเป็นรูปธรรมด้วยการสนับสนุนให้ระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ (Digital Service Provider) สัญชาติไทยสามารถปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดการใช้งานระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้รับรองมาตรฐานด้วยการประชาสัมพันธ์ พัฒนาเครื่องมือในการยืนยันและแสดงตัวตนของผู้ได้รับรองมาตรฐานให้เป็นที่รับรู้แก่สาธารณชน (ผู้รับบริการ/ผู้บริโภค) และสร้างเครือข่ายให้เกิดการใช้งานเพื่อเพิ่มจำนวนการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ภายใต้การมีความเชื่อมั่นของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

๔) ประเภทหน่วยงานที่ขับเคลื่อนประเด็นยุทธศาสตร์ยุทธศาสตร์ ๔ ส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความตระหนักรู้ พร้อมยกระดับความพร้อมด้านกำลังคน (Manpower) และบริหารจัดการข้อมูลจากการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

(๑) หน่วยงานวิชาการด้านนโยบายและการศึกษาวิจัยเพื่อรองรับการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ : เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมองค์ความรู้ทางวิชาการที่สนับสนุนการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงศาสตร์ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ทั้งจากภายในและต่างประเทศที่มีความน่าเชื่อถือ สามารถอ้างอิง

ในเชิงวิชาการได้ มาพัฒนาเป็นระบบฐานข้อมูลกลางที่ทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึงและแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกันได้ รวมไปถึงมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการศึกษาวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นการต่อยอดและการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่สำคัญและจำเป็น ทั้งในมิติของนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลที่เกี่ยวข้อง ประเด็นด้านพันธกรณีระหว่างประเทศ โอกาสทางการค้าและการขยายตลาดอิเล็กทรอนิกส์ และอื่น ๆ นำไปสู่การมองภาพอนาคตที่สามารถกำหนดเป็นนโยบายหรือกลยุทธ์ทางธุรกิจเพื่อให้ประเทศสามารถเกิดผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจและสังคม

(๒) หน่วยงานผลิต/พัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ : เป็นหน่วยงานที่มีแผนงาน/โครงการสำหรับยกระดับทักษะบุคลากรทั้งภาครัฐและเอกชนให้มีความรู้ความเข้าใจและชำนาญในด้านธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งในเชิงของการพัฒนาและการใช้งานเพื่อรองรับความต้องการขององค์กรและประเทศ ประกอบกับการสนับสนุนให้มีมาตรการจูงใจให้บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญจากต่างประเทศเข้ามาทำงานและถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนในภาคประชาชนจำเป็นต้องเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องต่อการทำธุรกรรมออนไลน์ เพื่อการใช้งานอย่างสร้างสรรค์

๘.๓ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญนอกจากการบริหารจัดการอย่างมีระบบผ่านกลไกและบทบาทของหน่วยงานตามที่กล่าวไปข้างต้นแล้ว การขับเคลื่อนให้ “ประเทศไทยมีสภาพแวดล้อม (ecosystem) ที่เอื้อต่อการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ในทุกพื้นที่ ทุกเวลา ด้วยการมีความเชื่อมั่น ภายใต้การมีกฎหมาย มาตรฐาน และการอำนวยความสะดวกตามหลักสากล นำไปสู่การเป็นหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมอย่างเท่าทันการเปลี่ยนแปลง” ตามวิสัยทัศน์ของแผนยุทธศาสตร์ฉบับนี้ได้จะเป็นรูปธรรมและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการพิจารณาและให้ความสำคัญกับปัจจัยต่าง ๆ ที่จะส่งผลต่อความสำเร็จของการบรรลุเป้าหมายสูงสุดที่กำหนดไว้เพื่อการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศ ภายใต้กรอบการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์เป็นไปอย่างราบรื่นผ่านการประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎี POCCC ของ Henry Fayol ซึ่งมีรายละเอียดต่อไปนี้

๑) การวางแผน (Planning) กล่าวคือ แผนการดำเนินงานต้องสามารถขับเคลื่อนได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม สามารถวัดและประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการกำหนดแผนการดำเนินงานที่สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ พร้อมทั้ง มีการบริหารความต่อเนื่องของการดำเนินงานและวิเคราะห์ความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนของเป้าประสงค์ที่นำไปสู่การทบทวนแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างบูรณาการ ภายใต้การกำกับดูแลและพิจารณาของคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

๒) การจัดการองค์กร (Organizing) กล่าวคือ การมีกรอบการปฏิบัติงานร่วมกันที่ไม่ก่อให้เกิดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน รวมทั้งมีการจัดสรรทรัพยากร (บุคลากร งบประมาณ อื่น ๆ) ที่ใช้ในการทำงานอย่างบูรณาการภายใต้การกำหนดขอบเขตหน้าที่และอำนาจที่ชัดเจน สอดคล้องกับบริบทตามกฎหมาย กฎ และระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับภาพรวมของการขับเคลื่อนการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศ และระดับหน่วยงานต่าง ๆ

๓) การสั่งการ (Commanding) กล่าวคือ ผู้บริหารของหน่วยงานขับเคลื่อนการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับนี้ จำเป็นต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการอย่างจริงจัง ภายใต้การมีความยืดหยุ่นเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์อย่างมีพลวัต รวมถึงต้องมีการสนับสนุนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดผลการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรมสอดคล้องกับเป้าหมายสูงสุดตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔) การประสานงาน (Coordination) กล่าวคือ การขับเคลื่อนการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ฉบับนี้ จำเป็นต้องอาศัยการดำเนินงานจากหลายภาคส่วน ทั้งหน่วยงานรัฐ เอกชน และประชาชนทั่วไป จึงควรต้องมีการประสานงานและรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ โดยทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในการผลักดันแผนงาน/โครงการ และมีความเข้าใจในการมองเป้าหมายร่วมกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและลดโอกาส/บรรเทาผลกระทบจากการเกิดปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้น

๕) การควบคุม (Controlling) กล่าวคือ การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการที่กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์ จำเป็นต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง พร้อมรายงานผลต่อคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พิจารณา/รับทราบ เพื่อเป็นการควบคุมการดำเนินงาน ทั้งในเชิงคุณภาพและกรอบระยะเวลาอย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนสามารถบริหารการเปลี่ยนแปลง (Change Management) ให้ทันต่อสถานการณ์ บริบท และความต้องการของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เปลี่ยนแปลงไป

จะเห็นได้ว่าการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๕ ฉบับนี้ ไม่เพียงแต่สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ในฐานะหน่วยงานเลขาคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ที่เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงาน หากแต่ยังต้องอาศัยกลไกการขับเคลื่อนภายใต้บทบาทของทุกหน่วยงานที่ผลักดันให้เกิดเป้าหมายตามผลที่คาดว่าจะได้รับในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายสูงสุดที่กำหนดไว้ ภายใต้ภูมิทัศน์ที่ว่า “ต่อยอดและยกระดับการสร้างสภาพแวดล้อมที่รองรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยสร้างความเชื่อมั่นในทุกภาคส่วน ให้เกิดคุณค่าทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ” อันสอดคล้องกับภูมิทัศน์ดิจิทัลของประเทศไทย (Thailand Digital Landscape) ระยะเวลา ๒๐ ปี ของนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ในช่วงระยะที่ ๑ ประเทศไทยลงทุนและสร้างฐานรากในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (Digital Foundation) และช่วงระยะที่ ๒ ทุกภาคส่วนของประเทศไทยมีส่วนร่วมในเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลตามแนวทางประชารัฐ (Inclusion) นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายระดับชาติด้านการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศและการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐด้วยการนำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญอย่างยั่งยืน สืบไป

ส่วนที่ ๕

ภาคผนวก

ที่ นร ๑๑๐๖/๕๖๖๕

สำนักงานสภาพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๙๖๒ ถนนกรุงเกษม กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐

กัณยายน ๒๕๖๔

เรื่อง (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕

เรียน ปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

อ้างถึง หนังสือสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ที่ ดศ ๑๑๐๐.๓/๙๒ ลงวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๖๔

ตามที่สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.) ขอให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้อง เรื่อง (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ ของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ดศ.) ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงานฯ พิจารณาแล้ว มีความเห็น ดังนี้

๑. เห็นชอบ (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ ตามที่กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมเสนอ เพื่อเป็นกรอบแนวทางการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย และสะดวกรวดเร็ว ซึ่งจะช่วยสนับสนุนเป้าหมายการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และการปรับสมดุลและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการภาครัฐตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ รวมถึงแผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ แผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) และแผนปฏิบัติการด้านดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) และมอบหมายให้ สพธอ. ดำเนินการประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ (แผนยุทธศาสตร์ฯ) ตามขั้นตอนที่เกี่ยวข้องต่อไป โดยสำนักงานฯ จะดำเนินการรวบรวมแผนนำเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อทราบต่อไป

๒. อย่างไรก็ตาม สำนักงานฯ มีความเห็นเพิ่มเติมประกอบการดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

๒.๑ การดำเนินการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ฯ ควรให้ความสำคัญกับการกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบหลัก การพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน/โครงการ โดยในเบื้องต้นเห็นควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาแพลตฟอร์มกลางและระบบกลางที่จะสนับสนุนให้เกิดการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ภายในประเทศ และกำหนดเงื่อนไขการเข้าถึงข้อมูลที่เกิดจากอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะที่เป็นสากล รองรับการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลภายในหน่วยงานภาครัฐ และระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชนภายในประเทศและภูมิภาค เพื่อให้มีข้อมูลขนาดใหญ่ นำไปสู่การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการภายในประเทศได้ รวมถึงปรับปรุงกฎหมายลำดับรองเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ ขั้นตอนการดำเนินการในรายละเอียด เพื่อให้การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์สามารถใช้แทนธุรกรรมในรูปแบบกระดาษได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์

๒.๒ นอกจากนี้ กรอบร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ ได้มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

/ของประเทศ...

- ๒ -

ของประเทศจำนวนมาก ดังนั้น เมื่อแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓) ได้มีประกาศใช้อย่างเป็นทางการ จึงเห็นควรมอบหมายให้ สพอ. นำประเด็นแนวทางพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ไปประกอบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ฯ ในระยะต่อไป

๓. เห็นควรมอบหมายให้ คส. พิจารณากำหนดให้หน่วยงาน/คณะกรรมการนโยบายชุดต่าง ๆ ที่จะเสนอแผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้องกับแผนแม่บท/แผนปฏิบัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (แล้วแต่กรณี) ก่อนที่จะเสนอให้สำนักงานฯ พิจารณากลับกรองแผนระดับที่ ๓ ตามนัยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ ซึ่งจะช่วยให้ คส. สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางดิจิทัลและการใช้ประโยชน์ในกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รวมทั้งเกิดการจัดสรรและใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศในภาพรวม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายคณูชา พิชญนันท์)

เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กองยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
โทร. ๐ ๒๒๘๒ ๙๑๖๐
โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๑๘๖๐
E-mail: phavina@nesdc.go.th

อภิธานศัพท์

<p>การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Data Protection)</p>	<p>มาตรการที่กำหนดให้ผู้ครอบครอง ควบคุม หรือดูแลข้อมูลส่วนบุคคลต้องปฏิบัติ โดยต้องได้รับความยินยอมในการใช้ เปิดเผย หรือเผยแพร่ข้อมูลของบุคคลอื่น เว้นแต่เข้าข้อยกเว้นบางประการ ตัวอย่างเช่น ข้อมูลสุขภาพ ข้อมูลการเงิน ข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนา เป็นต้น ให้มีการนำไปใช้ อย่างเหมาะสมโดยได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล เพื่อหลีกเลี่ยง การละเมิดสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นที่ตนเองครอบครองหรือดูแลอยู่ อันจะทำให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูล</p>
<p>การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล</p>	<p>เป็นหนึ่งในสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนพึงมีและได้รับ โดยภาครัฐสามารถก้าวล่วงหากไม่มีเหตุผลจำเป็นการบริหารจัดการภาวะวิกฤติ</p>
<p>การเชื่อมโยงการทำงานเข้าด้วยกัน (Interoperability)</p>	<p>แนวทางที่จะทำให้ข้อมูลในระบบ หรือเนื้อหา องค์ประกอบต่างๆ ของแต่ละหน่วยงาน สามารถทำงานร่วมกันได้ โดยมีมาตรฐานกลาง เพื่อกำหนดรูปแบบ และการบันทึกจัดเก็บ ดังนั้น ระบบจึงไม่จำเป็นต้องมาจากที่เดียวกันหรือหน่วยงานเดียวกัน แต่สามารถติดต่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูลกันได้</p>
<p>การบริการสาธารณะ (public service)</p>	<p>การที่หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจจะเป็นของรัฐหรือเอกชน ดำเนินการส่งต่อบริการให้แก่ประชาชน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนโดยส่วนรวม</p>
<p>การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Meeting)</p>	<p>การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้แก่ การประชุมที่มีกฎหมายบัญญัติให้ต้องมีการประชุม โดยได้จัดให้มีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากผู้ร่วมประชุมไม่ได้รวมอยู่ในที่เดียวกัน โดยผู้ร่วมประชุมอาจจะอยู่ในที่ประชุมเดียวกันบางส่วนหรือไม่ก็ได้ ซึ่งครอบคลุมทั้งการประชุมของหน่วยงานรัฐและการประชุมของหน่วยงานเอกชน เช่น การประชุม คณะกรรมการ การประชุมผู้ถือหุ้น เป็นต้น</p> <p>ทั้งนี้ พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ถือได้ว่าเป็นกฎหมายกลาง ที่รองรับการประชุมที่ดำเนินการโดยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ว่าสามารถทำได้โดยมีผลทางกฎหมายเช่นเดียวกันกับการประชุมแบบปกติที่เชิญผู้เข้าร่วมประชุมมาร่วมประชุมในที่เดียวกัน หากว่าการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นได้ดำเนินการสอดคล้องกระบวนการและมาตรฐานการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ประกาศกำหนด โดยที่หลักเกณฑ์ เงื่อนไขหรือรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับการประชุมแต่ละประเภทยังคงเป็นไปตามกฎหมายสำหรับการประชุมเรื่องนั้นๆ</p>

การเปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์ (open data)

ข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ได้โดยอิสระ สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้และแจกจ่ายได้โดยใครก็ตาม แต่ต้องระบุแหล่งที่มาหรือเจ้าของงานและต้องใช้สัญญา หรือเงื่อนไขเดียวกันกับที่มาหรือตามเจ้าของงานกำหนด ความหมายที่สมบูรณ์ของการเปิดเผยข้อมูล สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๑) availability and access ข้อมูลทั้งหมดต้องมีความพร้อมใช้งานและค่าใช้จ่ายต้องไม่มากกว่าค่าใช้จ่ายในการทำสำเนา โดยเฉพาะการดาวน์โหลดผ่านอินเทอร์เน็ต ข้อมูลจะต้องมีอยู่ในรูปแบบที่สะดวกต่อการใช้งาน และสามารถปรับปรุงแก้ไขได้

๒) re-use and redistribution ข้อมูลต้องถูกจัดเตรียมให้ภายใต้เงื่อนไขที่อนุญาตให้นำมาใช้ใหม่และแจกจ่ายได้ รวมทั้งการผสมผสานระหว่างชุดข้อมูลอื่นๆ ได้

๓) universal participation ทุกคนต้องสามารถที่จะใช้ นำมาใช้ และแจกจ่ายได้ ไม่มีการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลหรือกลุ่มคน ตัวอย่างเช่น ข้อจำกัด "non-commercial" ที่ป้องกันการใช้ในเชิงพาณิชย์ หรือข้อจำกัดในการใช้เพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะบางอย่าง (เช่น ในการศึกษาเท่านั้น) ก็จะไม่ถือว่าเป็นข้อมูลดังกล่าวเป็นแบบ open data

การพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID)

โครงสร้างพื้นฐานสำคัญที่จะเชื่อมต่อการยืนยันตัวตนจากทุกภาคส่วนเข้ามาไว้ด้วยกัน ที่ผ่านมาการให้บริการของภาครัฐแก่ประชาชนและภาคธุรกิจ หรือการให้บริการของภาคธุรกิจแก่ประชาชน ประกอบด้วยขั้นตอนการพิสูจน์และยืนยันตัวตนที่มีความซ้ำซ้อน มีความสิ้นเปลืองทั้งเวลาและทรัพยากร เกิดภาระต่อผู้แสดงตนและผู้มีหน้าที่ในการตรวจสอบความถูกต้องและยืนยันตัวตน การพิสูจน์ตัวตนมักจะทำให้ผู้ทำธุรกรรมต้องไปแสดงตนต่อผู้ให้บริการ เช่น ธนาคารพาณิชย์ พร้อมทั้งส่งเอกสารหลักฐานในการพิสูจน์และยืนยันตัวตน จึงก่อให้เกิดความไม่สะดวกและเกิดภาระต่อผู้ใช้บริการ

การยืนยันตัวตน (authentication)

เป็นขั้นตอนการยืนยันว่าเป็นบุคคลที่แท้จริงในการทำธุรกรรมออนไลน์ เช่น การตรวจสอบข้อมูลวัน เดือน ปี เกิด เลขที่บัตรประชาชน เลขที่บัตรเครดิต วันที่บัตรเครดิตหมดอายุ รหัสด้านหลังบัตรเครดิต หรือเบอร์โทรศัพท์ เพื่อให้มั่นใจว่าไม่มีผู้ใดมาแอบอ้างตนเป็นบุคคลอื่น

การรู้เท่าทันสื่อ (media and information literacy)

ความสามารถของแต่ละบุคคลในการเข้าถึง เข้าใจ ตีความ ประเมิน และสร้างข้อมูลและสื่อในรูปแบบที่หลากหลายด้วยความตระหนักถึงผลกระทบของข้อมูลและสื่อต่างๆ ดังกล่าว โดยไม่ถูกครอบงำ และสามารถใช้สื่อเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ และการดำรงชีวิตของทั้งตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคม โดยแนวคิด Media and Information Literacy โดยองค์การ UNESCO จะรวมถึงทั้งมิติของสารสนเทศ (information) และสื่อสารมวลชน (media) ด้วย

การเรียนรู้ในระบบเปิดสำหรับ
มหาชน (Massive Open
Online Course: MOOC)

บริการการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ที่ผู้เรียนจำนวนมากสามารถเรียนได้แบบ
ทุกที่ทุกเวลา (และส่วนใหญ่ไม่มีค่าใช้จ่าย) โดยมีทั้งสื่อวิดีโอ หนังสือ แบบฝึกหัด
พื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถือเป็น การปฏิวัติการศึกษาของโลก โดยต่อยอดจาก
ระบบ e-Learning ที่มีเป็นการเรียนรู้แบบกลุ่มจำกัดไปสู่การเรียนรู้ของ
มหาชนไม่จำกัดอายุ หรือขอบเขตทางกายภาพ หลักสูตร MOOC นี้ อาจเน้น
การเรียนรู้ในระบบหรือนอกระบบ หรือตามความสนใจของผู้เรียนได้ทั้งสิ้น

การลงคะแนนทางอิเล็กทรอนิกส์
(e-Voting)

การลงคะแนนทางอิเล็กทรอนิกส์ สามารถนำเทคโนโลยี Blockchain มาใช้ได้
เช่นกันด้วยการเก็บผลการโหวตกระจายไปในแต่ละ Node ของผู้ที่โหวต ดังนั้น
ถ้าข้อมูลถูกแก้ไขใน Node ใดๆ ก็จะสามารถทราบได้ว่าข้อมูลใน Node ได้ถูก
แก้ไขอย่างผิดปกติ ต่างจากวิธีการแบบดั้งเดิมที่เป็นการเก็บผลโหวต
ไว้ในที่เดียวซึ่งหากถูกแก้ไขไปแล้วก็จะตรวจสอบได้ยาก จะเห็นว่าการนำ
Blockchain มาใช้ในการเลือกตั้งก็สามารถเป็นวิธีลดการโกงได้

การลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์
(e-Signature)

ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง อักษร อักขระ ตัวเลข เสียง หรือสัญลักษณ์
อื่นใดที่สร้างขึ้นให้อยู่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งนำมาใช้ประกอบกับข้อมูล
อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อระบุตัวบุคคลผู้เป็นเจ้าของลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์
ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น และเพื่อแสดงว่าบุคคลดังกล่าวยอมรับ
ข้อความในข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น

การให้ความยินยอมทาง
อิเล็กทรอนิกส์ (e-Consent)

ระบบอัตโนมัติในการให้ความยินยอมในการเปิดเผยข้อมูลในรูปแบบ
อิเล็กทรอนิกส์ ที่แม่นยำ ปลอดภัย และรวดเร็ว ระบบจะอ่านข้อมูลบนหน้า
บัตรประชาชนและปรากฏขึ้นในแบบฟอร์มออนไลน์เพื่อยินยอมการเปิดเผย
ข้อมูลโดยอัตโนมัติ จึงปิดช่องโหว่การกรอกข้อมูลผิดพลาดด้วยมือ และ
ยังช่วยป้องกันการขโมยหรือปลอมแปลงเอกสารเพื่อนำมาทำธุรกรรม
ด้วยการตรวจสอบสถานะของบัตรประชาชนที่นำมาขอสินเชื่อผ่านฐานข้อมูล
ของกรมการปกครองว่าเป็นบัตรที่ใช้งานอยู่จริง ที่สำคัญระบบ E-Consent
ทำงานแบบเรียลไทม์สามารถตรวจสอบข้อมูลได้ทันที

การให้บริการเบ็ดเสร็จ
ณ จุดเดียว (one stop service)

เป็นแนวคิดที่ต้องการอำนวยความสะดวกแก่ผู้มาติดต่อให้สามารถรับบริการ
ต่างๆ ได้ ณ ที่แห่งเดียว แทนที่การติดต่อหลายแห่ง ทำให้ได้รับความสะดวกสบาย
ประหยัดเวลา และค่าใช้จ่าย ทั้งยังลดภาระค่าใช้จ่ายของหน่วยงาน สามารถใช้
ร่วมกันทั้งสถานที่ บุคลากร ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ นอกจากนี้
การให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ One-Stop Service ยังอาจหมายถึง การ
นำงานที่ให้บริการทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง มารวมให้บริการอยู่ในที่เดียว ในลักษณะ
ที่ส่งต่องานระหว่างกันทันทีหรือเสร็จในขั้นตอนหรือเสร็จในจุดให้บริการเดียว

โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้บริการมีความรวดเร็วขึ้น รูปแบบของการให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ มีได้หลายรูปแบบที่สำคัญ คือ

๑) การนำหลายหน่วยงานมารวมให้บริการอยู่ในสถานที่เดียวกัน เป็นการนำงานหลายขั้นตอนที่ต้องผ่านหลายหน่วยงานมารวมกันไว้ให้บริการอยู่ในสถานที่เดียวกัน

๒) กระจายอำนาจมาให้หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งทำหน้าที่ให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ เป็นการกระจายอำนาจไปให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ให้บริการแทนทั้งหมด โดยมีเจ้าหน้าที่เพียงคนเดียวทำหน้าที่ให้บริการเบ็ดเสร็จทั้งหมด

๓) การปรับปรุงและออกแบบใหม่ในการให้บริการ รูปแบบนี้อาจใช้วิธีการปรับลด หรือยุบรวมขั้นตอน (reprocess) หรือการสร้างใหม่ (redesign) และ

๔) การให้บริการผ่านทางอินเทอร์เน็ตได้เสร็จทันที

ข้อมูลขนาดใหญ่
(big data)

ปริมาณข้อมูลที่มีขนาดใหญ่มาก (ระดับ tera byte หรือ peta byte) เกินกว่าขีดความสามารถในการประมวลผลของระบบฐานข้อมูลธรรมดาจะรองรับได้ (volumn) และข้อมูลมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (velocity) เช่น ข้อมูลจาก social media ข้อมูลการซื้อขาย ข้อมูล transaction การเงินหรือการใช้โทรศัพท์ หรือข้อมูลจาก sensor จึงทำให้ข้อมูลมีหลากหลายรูปแบบ (variety) ทั้งที่มีรูปแบบและไม่มีรูปแบบ ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปทั้ง RDBMS, text, XML, JSON หรือ image สำหรับ big data technology คือ เทคโนโลยีในการนำข้อมูลจำนวนมากมาวิเคราะห์ประมวลผล และแสดงผลด้วยวิธีที่เหมาะสม ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ เพื่อให้สามารถนำข้อมูลมาใช้ได้ง่ายขึ้นเพื่อประโยชน์ในการวางแผน หรือการตัดสินใจ เรียกว่า big data analytics

คลังข้อมูล/ ความรู้ดิจิทัล

การแปลงข้อมูลประเภทต่างๆ เพื่อจัดเข้าคลังข้อมูล/ ความรู้ และทยอยแปลงข้อมูลเข้าระบบ เช่น แปลงข้อมูลองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมเป็นดิจิทัลเพื่ออนุรักษ์และส่งเสริมอัตลักษณ์ความเป็นไทย หรือข้อมูลเก่าของหน่วยงานภาครัฐให้อยู่ในรูปดิจิทัลเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บ ป้องกันข้อมูลสูญหาย ความสะดวกในการใช้งาน และการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน

ความเชื่อมั่น (trust)

การสร้างความเชื่อมั่นในการใช้งานดิจิทัล ที่สืบเนื่องจากการวางรากฐานโครงสร้างพื้นฐานและระบบรองรับการดำเนินการต่างๆ ให้มีความเสถียร และเกิดความมั่นคงปลอดภัย สำหรับผู้ใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล

ความปกติใหม่, ฐานวิถีชีวิตใหม่
(New Normal)

สถานการณ์หรือปรากฏการณ์ที่แต่เดิมเป็นสิ่งที่ไม่ปกติ ผู้คนไม่คุ้นเคย ไม่ใช่มาตรฐาน ต่อมาเมื่อเหตุหรือเกิดวิกฤตบางอย่าง จึงมีการเปลี่ยนแปลง ทำให้สถานการณ์หรือปรากฏการณ์นั้นกลายเป็นสิ่งที่ปกติและเป็นมาตรฐาน

ความมั่นคงปลอดภัย
ไซเบอร์ (cyber security)

ความมั่นคงปลอดภัยที่เกี่ยวข้องกับการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางโลกดิจิทัล ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการสื่อสาร การรักษาความลับของข้อมูล ที่ต้องคำนึงถึงการป้องกันภัย และควบคุมการทำรายการผ่านระบบออนไลน์ การป้องกันการละเมิดข้อมูล มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง และวิธีการจัดการความมั่นคงปลอดภัย ความเชื่อมั่นของผู้ใช้

ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและ
เอกชน (Public Private
Partnership: PPP)

แนวคิดที่ส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชนในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ โดยส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ-เอกชน ในรูปแบบต่างๆ เช่น การระดมทุนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของภาครัฐ โดยให้เอกชนร่วมดำเนินการบริหารจัดการโครงการและจัดหาแหล่งเงินทุนเองทั้งหมด ปัจจุบันหลายประเทศได้ให้ความสำคัญกับการนำหลักการดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนาประเทศ ส่วนประเทศไทยได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายความร่วมมือในการลงทุนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน (PPP: Public Private Partnership committee) เพื่อทำหน้าที่สำคัญในการ

๑) พิจารณาคัดกรองโครงการสำคัญภาครัฐที่มีศักยภาพและมีความเหมาะสมที่จะดำเนินโครงการในลักษณะความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน

๒) พิจารณาความพร้อมในการระดมทุนของโครงการลงทุนสำคัญในภาครัฐ โดยให้มีความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐอย่างต่อเนื่อง

๓) ขับเคลื่อนการจัดทำความร่วมมือในการลงทุนในโครงการสำคัญระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน (PPP)

๔) กำกับและติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการลงทุนที่สำคัญในภาครัฐ ทั้งนี้ รวมทั้งยังมีการจัดตั้ง สำนักงานว่าด้วยความร่วมมือในการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ภายใต้สำนักงบประมาณ

โครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญยิ่งยวด
(critical infrastructure)

โครงสร้างพื้นฐานที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อประเทศ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ ความมั่นคง ชีวิต และทรัพย์สิน หากเกิดความเสียหายต่อโครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้อาจกระทบกับความมั่นคงของประเทศ ทั้งนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐานดังกล่าว สามารถแบ่งออกได้เป็นหลายกลุ่ม เช่น ไฟฟ้าและพลังงาน การเงินการธนาคารและการประกันภัย สื่อสารโทรคมนาคม และขนส่ง หรือความสงบสุขของสังคม

เชื่อมโยงการทำงานภาครัฐเสมือน
เป็นองค์กรเดียว
(one government)

แนวคิดการพัฒนาในอนาคต ที่รัฐบาลมีกระบวนการทำงาน การให้บริการเป็นระบบดิจิทัลโดยสมบูรณ์ เชื่อมโยง และบูรณาการการทำงานและข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐอย่างไร้รอยต่อ จนผู้รับบริการรู้สึกเสมือนเป็นการรับบริการจากองค์กรเดียวกัน

ดัชนีบ่งชี้ขีดความสามารถ
ในการแข่งขัน
(World Competitiveness
Scoreboard)

ดัชนีบ่งชี้ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่เป็นที่ยอมรับกันทั่วไป ซึ่งจัดทำขึ้นโดย International Institute for Management Development และมีการเผยแพร่เป็นประจำทุกปี ดัชนีนี้เน้นวัดและเปรียบเทียบความสามารถของประเทศต่างๆ ในการสร้างสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่อำนวยความสะดวกการดำเนินธุรกิจของภาคเอกชนและส่งผลกระทบต่อศักยภาพในการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ โดยพิจารณาจากปัจจัยหลักอันประกอบด้วย ปัจจัยทางด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ (economic performance) ด้านประสิทธิภาพภาครัฐ (government proficiency) ด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (business proficiency) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน (infrastructure) ทั้งนี้การพัฒนาทางด้านไอซีที่เป็นปัจจัยย่อยของการพัฒนาทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน

ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

กิจกรรมที่กระทำขึ้นระหว่างหน่วยธุรกิจบุคคล รัฐ ตลอดจนองค์กรเอกชนหรือองค์กรของรัฐใดๆ เพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ การค้า การบริการ และการติดต่องานราชการ โดยใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน

ธุรกิจเทคโนโลยีดิจิทัล

ธุรกิจที่มีการสร้างสรรค์สินค้าหรือบริการใหม่ด้วยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัล ก่อให้เกิดคุณค่าและรูปแบบการทำธุรกิจใหม่ที่แตกต่างจากการทำธุรกิจแบบเดิม (disruptive business) โดยธุรกิจเทคโนโลยีดิจิทัลครอบคลุมทั้งธุรกิจใหม่และธุรกิจเดิมที่มีการคิดค้นนวัตกรรมหรือมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำธุรกิจ (business model) และกระบวนการทางธุรกิจแบบใหม่ ซึ่งอาศัยเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าหรือบริการและตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งานทั้งในระดับการใช้งานในอุตสาหกรรมและผู้ใช้งานทั่วไป

นวัตกรรมดิจิทัล

ผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ ที่เกิดจากการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ตอบสนองความต้องการและพฤติกรรมของผู้บริโภค ที่ปรับเปลี่ยนไปตามบริบทของเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ธุรกิจใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อนบนพื้นฐานของการหลอมรวมเทคโนโลยี digital supply chain

เนื้อหาดิจิทัล (digital content)

สารสนเทศที่มีรูปแบบดิจิทัล โดยอาศัยการสื่อ หรือการแสดงเนื้อหาผ่านทางอุปกรณ์ดิจิทัลต่างๆ เช่น คอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน โทรศัพท์มือถือ รวมถึงป้ายโฆษณาแบบดิจิทัล และโรงภาพยนตร์ระบบดิจิทัล

บริการดิจิทัลที่ขับเคลื่อน
โดยประชาชน
(citizen driven service)

ระบบบริการดิจิทัลของภาครัฐที่พัฒนาขึ้น โดยประชาชนหรือผู้ใช้บริการเป็นผู้ขับเคลื่อนหรือทำให้เกิดบริการดังกล่าว เพื่อตอบสนองความต้องการของตน โดยภาครัฐเป็นผู้อำนวยความสะดวก ซึ่งต่างจาก citizen-centric service ที่ภาครัฐเป็นผู้จัดทำบริการดิจิทัลที่คาดว่าจะตอบสนองความต้องการของประชาชน

บริการอัจฉริยะ (smart service)	บริการดิจิทัลในลักษณะอัตโนมัติ ที่ผู้รับบริการสามารถได้รับบริการดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวันได้ โดยไม่ต้องร้องขอหรือยื่นเรื่องต่อรัฐผ่านอุปกรณ์ดิจิทัลที่หลากหลาย
บริการอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐแบบเบ็ดเสร็จจากช่องทางเดียว (single window)	การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการให้บริการภาครัฐกับประชาชนแบบเบ็ดเสร็จที่เดียว สำหรับให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการภาครัฐจากหลายหน่วยงานได้จากเว็บท่าเว็บเดียว โดยแนวทางการจัดทำเว็บไซต์ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความต้องการในการทำธุรกรรมกับภาครัฐของประชาชน (citizen centric) มากกว่าจัดทำเว็บไซต์ตามโครงสร้างองค์กรของภาครัฐ
บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านดิจิทัล (digital specialist)	บุคลากรที่อยู่ในอุตสาหกรรมดิจิทัล (digital industry) ที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง (high-tech sector) และบุคลากรที่ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเปลี่ยนแปลงรูปแบบและกระบวนการทำธุรกิจ (disruptive business) นอกเหนือจากอุตสาหกรรมดิจิทัลแล้ว ธนาคารโลกยังได้ให้ความสำคัญกับ high-tech sector และ disruptive business ในฐานะของการเป็นพื้นฐานของการพัฒนาบุคลากรให้สามารถแข่งขันได้ในเศรษฐกิจของโลกที่มีการเชื่อมต่อระหว่างกัน (interconnected world) ขณะที่สหภาพยุโรปได้ให้คำจัดความของ high-tech sector ว่าเป็นอุตสาหกรรมหลักที่จะขับเคลื่อนการเติบโตของระบบเศรษฐกิจ สร้างผลิตภาพให้กับประเทศ และเป็นฐานของการจ้างงานที่มีคุณค่าสูง
ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP)	ผลรวมของมูลค่าสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ผลิตได้ภายในประเทศในระยะเวลาหนึ่ง โดยทั่วไปจะวัดในรอบ 1 ปี หรือ 1 ไตรมาส ที่เรียกว่า QGDP (Quarterly Gross Domestic Product) หรือผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศรายไตรมาส
ผู้ประกอบการดิจิทัล (digital entrepreneurship)	เจ้าของธุรกิจที่มีการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเข้มข้นเพื่อพัฒนาทักษะและศักยภาพในการบริหารจัดการ การวางกลยุทธ์ทางธุรกิจ ตลอดจนการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ด้วยการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ทางเทคโนโลยีมาปรับปรุงกระบวนการทางธุรกิจแบบเดิม
พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์	<p>การประกอบธุรกิจ ดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑) การเสนอซื้อหรือขายสินค้าหรือบริการ โดยวิธีการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ๒) การบริการอินเทอร์เน็ต ๓) การให้เช่าพื้นที่ของเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย ๔) การบริการเป็นตลาดกลางในการซื้อขายสินค้าหรือบริการ โดยวิธีใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

๕) การทำธุรกรรมโดยวิธีใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น ตามที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้าประกาศกำหนด

แพลตฟอร์ม (platform)

ระบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่สามารถขยายขีดความสามารถอย่างไม่จำกัด มีการพัฒนาฟังก์ชันหรือโมดูลใหม่ๆ มาต่อยอดอยู่ตลอดเวลา เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ เสมอ และสามารถนำไปต่อเชื่อมกับระบบอื่นได้ แพลตฟอร์มไม่ได้จำกัดอยู่แค่ซอฟต์แวร์แต่ยังรวมไปถึงเว็บไซต์ หรือบริการที่คนอื่นสามารถเขียนโปรแกรมมาต่อเชื่อมหรือดึงข้อมูลได้โดยอัตโนมัติ

แพลตฟอร์มการบริหารจัดการภายในองค์กร (back office platform)

แพลตฟอร์มการบริหารจัดการภายในองค์กร เพื่อสนับสนุนงานตามภารกิจของหน่วยงาน เช่น ระบบบัญชี ระบบบริหารงานบุคคล ระบบงบประมาณ ระบบยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ เป็นต้น ปัจจุบันสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ได้พัฒนาและเปิดให้บริการแพลตฟอร์มกลางสำหรับภาครัฐ เช่น ระบบติดต่อสื่อสารแบบออนไลน์สำหรับหน่วยงานภาครัฐผ่านอุปกรณ์สื่อสารแบบเคลื่อนที่ (G-chat) และระบบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์กลางเพื่อการสื่อสารของหน่วยงานภาครัฐ (MailGoThai) เป็นต้น

แพลตฟอร์มบริการพื้นฐาน (service platform)

ระบบบริการที่สร้างขึ้นจากซอฟต์แวร์และแอปพลิเคชันที่ใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการให้บริการอื่นๆ ไปยังผู้รับปลายทาง หรือเชื่อมโยงบริการระหว่างหน่วยงาน/องค์กร ที่ต้องอาศัยความสามารถหรือฟังก์ชันการทำงานที่อยู่ในระบบบริการฐาน เช่น บริการระบบซอฟต์แวร์ฐานสำหรับเนื้อหาดิจิทัล (content delivery platform) หรือระบบซอฟต์แวร์ฐานสำหรับเชื่อมโยงอุปกรณ์อัจฉริยะ เป็นต้น

มาตรฐาน

ข้อกำหนดอย่างใดอย่างหนึ่งหรืออย่างซึ่งเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑) ผลิตภัณฑ์ วิธีการ กระบวนการผลิต ส่วนประกอบ โครงสร้าง มิติ ขนาด แบบ รูปร่าง น้ำหนัก ประสิทธิภาพ สมรรถนะ ความทนทาน หรือความบริสุทธิ์ของผลิตภัณฑ์

๒) หีบห่อ การบรรจุหีบห่อ การทำเครื่องหมาย หรือฉลาก

๓) วิธีการ กระบวนการ คุณลักษณะ ประสิทธิภาพ หรือสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับการบริการ

๔) ระบบการบริหารหรือการจัดการเกี่ยวกับคุณภาพ สุขอนามัย อาชีวอนามัย สิ่งแวดล้อม ความปลอดภัย หรือระบบอื่นใด

๕) นิยาม แนวทาง ข้อเสนอแนะ หน่วยวัด การทดสอบ การสอบเทียบ การทดลอง การวิเคราะห์ การวิจัย การตรวจ การรับรอง การตรวจประเมินที่เกี่ยวข้องกับ ๑), ๒), ๓) และ ๔) หรืออื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐาน

ระบบบริการอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ (e-Service)

ระบบของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งให้บริการอิเล็กทรอนิกส์สำหรับประชาชน ผู้ประกอบการ หรือชาวต่างชาติ โดยบริการดังกล่าวอาจจะเป็นในลักษณะของการให้ข้อมูล (information) มีการปฏิสัมพันธ์กับประชาชน (interaction) รองรับการดำเนินธุรกรรมภาครัฐ (interchange transaction) หรืออยู่ในระดับของการบูรณาการ (integration) ก็ได้

รัฐบาลดิจิทัล (digital government)

การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพกระบวนการทำงาน และการให้บริการสาธารณะ โดยลักษณะของบริการภาครัฐหรือบริการสาธารณะจะอยู่ในรูปแบบดิจิทัลที่ขับเคลื่อนโดยความต้องการของประชาชน หรือผู้ใช้บริการ (citizen driven) ซึ่งประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงบริการได้ โดยไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพ พื้นที่ และภาษา บริการรัฐบาลดิจิทัล มีลักษณะสำคัญ ๓ ประการ ได้แก่

- ๑) reintegration: การบูรณาการการทำงานของหน่วยงานภาครัฐต่างๆ เข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดการกำกับควบคุมการบริหารภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ
- ๒) needs-based holism: การปรับปรุงองค์การภาครัฐเพื่อให้เกิดการให้บริการสาธารณะที่ให้ความสำคัญต่อการนำความต้องการของพลเมืองมาเป็นศูนย์กลาง
- ๓) digitalization: การใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ในการนำระบบบริหารสารสนเทศมาใช้ รวมถึงการให้ความสำคัญต่อการสื่อสารผ่านทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งจะเข้ามาแทนที่วิธีการทำงานแบบเดิม

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

วิสาหกิจขนาดย่อม ได้แก่ กิจการที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

- กิจการผลิตรสินค้า ที่มีจำนวนการจ้างงานไม่เกิน ๕๐ คน หรือมีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรไม่เกิน ๕๐ ล้านบาท
- กิจการให้บริการที่มีจำนวนการจ้างงานไม่เกิน ๕๐ คน หรือมีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรไม่เกิน ๕๐ ล้านบาท
- กิจการค้าส่งที่มีจำนวนการจ้างงานไม่เกิน ๒๕ คน หรือมีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรไม่เกิน ๕๐ ล้านบาท
- กิจการค้าปลีกที่มีจำนวนการจ้างงานไม่เกิน ๑๕ คน หรือมีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรไม่เกิน ๓๐ ล้านบาท

วิสาหกิจขนาดกลาง ได้แก่ กิจการที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

- กิจการผลิตรสินค้า ที่มีจำนวนการจ้างงานเกินกว่า ๕๐ คน แต่ไม่เกิน ๒๐๐ คน หรือมีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรเกินกว่า ๕๐ ล้านบาท แต่ไม่เกิน ๒๐๐ ล้านบาท
- กิจการให้บริการ ที่มีจำนวนการจ้างงานเกินกว่า ๕๐ คน แต่ไม่เกิน ๒๐๐ คน หรือมีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรเกินกว่า ๕๐ ล้านบาท แต่ไม่เกิน ๒๐๐ ล้านบาท

- กิจการค้าส่ง ที่มีจำนวนการจ้างงานเกินกว่า ๒๕ คน แต่ไม่เกิน ๕๐ คน หรือมีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรเกินกว่า ๕๐ ล้านบาท แต่ไม่เกิน ๑๐๐ ล้านบาท
- กิจการค้าปลีก ที่มีจำนวนการจ้างงานเกินกว่า ๑๕ คน แต่ไม่เกิน ๓๐ คน หรือมีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรเกินกว่า ๓๐ ล้านบาท แต่ไม่เกิน ๖๐ ล้านบาท

ศูนย์ข้อมูล (data center)

ศูนย์ข้อมูลที่มีพื้นที่สำหรับใช้จัดวางระบบประมวลผลกลาง ระบบเครือข่าย คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์การสื่อสารต่างๆ การออกแบบศูนย์ข้อมูลต้องคำนึงถึงปัจจัยสำคัญต่างๆ เช่น ความมีเสถียรภาพ ความพร้อมใช้งาน การบำรุงรักษา ความเหมาะสมในการลงทุน ความปลอดภัย การรองรับการขยายในอนาคต ศูนย์ข้อมูลจึงเป็นสิ่งที่ต้องออกแบบและก่อสร้างอย่างถูกต้องและให้ได้มาตรฐานเพื่อให้บริการที่มีคุณภาพได้อย่างต่อเนื่องรวมทั้งในสถานการณ์ฉุกเฉิน

เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล (digital economy)

เศรษฐกิจและสังคมที่ใช้เทคโนโลยีไอซีที (หรือเรียกว่าเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้ทันสมัย) เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิรูปกระบวนการผลิต การดำเนินธุรกิจ การค้า การบริการ การศึกษา การสาธารณสุข การบริหารราชการแผ่นดิน รวมทั้งกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคม และการจ้างงานที่เพิ่มขึ้น เศรษฐกิจและสังคมที่มีรูปแบบและกระบวนการดำเนินกิจกรรมใดๆ ถูกขับเคลื่อนและเปลี่ยนแปลงด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล กล่าวคือ เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นกลไกหลักที่ปฏิรูปกระบวนการผลิต การดำเนินธุรกิจ การค้า การบริการ รวมทั้งการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชน ทำให้มีความยืดหยุ่นสูง สามารถรองรับและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ส่งผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคม การจ้างงานที่ดีขึ้น การดำเนินกิจกรรมทางสังคมของปัจเจกชน องค์กร และชุมชน การให้บริการของภาครัฐ ตลอดจนการเรียนรู้ เข้าถึง และ การใช้ประโยชน์จาก "ข้อมูล/สารสนเทศ" ของทุกภาคส่วน

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (e-Document)

เอกสารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ไฟล์เอกสาร ไฟล์รูปภาพ ฯลฯ โดยประเภทของเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ที่นิยมใช้กันในปัจจุบันคือ PDF เพราะมีจุดเด่นที่คงรูปแบบการแสดงผลของเอกสาร

ความเชื่อมโยงระหว่าง ยุทธศาสตร์ชาติและแผนนโยบายระดับประเทศที่สำคัญ
กับแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕

<p>ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี</p>	<p>ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ด้านการสร้าง ความสามารถในการแข่งขัน</p>	<p>ยุทธศาสตร์ที่ ๖ ด้านการปรับสมดุลและ พัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ</p>	<p>ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ด้านการสร้าง ความสามารถในการแข่งขัน</p>	<p>ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ด้านการสร้าง ความสามารถในการแข่งขัน</p>
<p>ยุทธศาสตร์ที่ ๒ เป้าหมาย - ประเทศไทยมีขีดความสามารถ ในการแข่งขันสูงขึ้น ตัวชี้วัด - ความสามารถในการแข่งขัน ของประเทศ</p> <p>ยุทธศาสตร์ที่ ๔ เป้าหมาย - กระจายศูนย์กลาง ความเจริญทางเศรษฐกิจ และสังคม เพิ่มโอกาส ให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็น กำลังของการพัฒนาประเทศ ในทุกกระดับ ตัวชี้วัด - ความแตกต่างของรายได้และ การเข้าถึงบริการภาครัฐระหว่าง กลุ่มประชากร</p>	<p>สนับสนุน : ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม</p>			
	<p>หลัก: ย.๒ ประเด็นย่อย/แผนย่อย (๔) โครงสร้างพื้นฐาน เชื่อมไทย เชื่อมโลก (พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยีสมัยใหม่)</p> <p>ย.๔ ประเด็นย่อย/แผนย่อย (๓) การเสริมสร้างพลังทางสังคม (สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยี สารสนเทศและสื่อสร้างสรรค์ เพื่อรองรับสังคมยุคดิจิทัล)</p> <p>ย.๖ ประเด็นย่อย/แผนย่อย (๔) ภาครัฐมีความทันสมัย (นำ นวัตกรรม เทคโนโลยี ข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัล มาใช้ใน การบริหารและการตัดสินใจ)</p>	<p>หลัก: ย.๖ ประเด็นย่อย/แผนย่อย (๗) กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสม กับบริบทต่างๆ และมีเท่าที่จำเป็น (ภาครัฐจัดให้มีกฎหมายที่สอดคล้องและ เหมาะสมกับบริบทต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลง)</p> <p>ย.๒ ประเด็นย่อย/แผนย่อย (๒) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต (อุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์/อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ)</p> <p>ย.๔ ประเด็นย่อย/แผนย่อย (๒) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต (อุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์/อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ)</p> <p>ย.๔ ประเด็นย่อย/แผนย่อย (๓) การเสริมสร้างพลังทางสังคม (สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยี สารสนเทศและสื่อสร้างสรรค์ เพื่อรองรับสังคมยุคดิจิทัล)</p>	<p>หลัก: ย.๒ ประเด็นย่อย/แผนย่อย (๒) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต (อุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์/อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ)</p> <p>(๕) พัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐาน ผู้ประกอบการยุคใหม่ (สร้างโอกาสเข้าถึง ตลาด/สร้างโอกาสเข้าถึงข้อมูล/ปรับ บทบาทและโอกาสการเข้าถึงบริการภาครัฐ)</p> <p>ย.๔ ประเด็นย่อย/แผนย่อย (๑) การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรม ในทุกมิติ (สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึง บริการสาธารณสุข และการศึกษาโดยเฉพาะ สำหรับผู้มีรายได้น้อยและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส)</p> <p>ย.๖ ประเด็นย่อย/แผนย่อย (๑) ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการ อย่างสะดวกรวดเร็ว โปร่งใส (ภาครัฐมีความ เชื่อมโยงในการให้บริการสาธารณะต่าง ๆ ผ่านการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้)</p>	<p>หลัก: ย.๒ ประเด็นย่อย/แผนย่อย (๒) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต (อุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์/อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ)</p> <p>ย.๔ ประเด็นย่อย/แผนย่อย (๒) การกระจายศูนย์กลางความเจริญทาง เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี (สนับสนุน การพัฒนาพื้นที่บนฐานข้อมูลความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม)</p> <p>ย.๖ ประเด็นย่อย/แผนย่อย (๕) บุคลากรภาครัฐเป็นคนที่และเก่ง ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก มีความสามารถสูง มุ่งมั่น และเป็น มืออาชีพ</p>

<p>ยุทธศาสตร์ที่ ๖ เป้าหมาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาครัฐมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวมมา ตัวชี้วัด - ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของภาครัฐ - ประสิทธิภาพของการบริการภาครัฐ 				
<p>นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)</p>	<p>หลัก: ยุทธศาสตร์ที่ ๖ สร้างความเชื่อมั่นในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (ประชาชนและภาคธุรกิจมีความเชื่อมั่นในการทำธุรกรรมออนไลน์อย่างเต็มรูปแบบ)</p> <p>สนับสนุน: ยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล ประสิทธิภาพสูงให้ครอบคลุมทั่วประเทศ (ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างประเทศ)</p>	<p>หลัก: ยุทธศาสตร์ที่ ๖ สร้างความเชื่อมั่นในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (มีชุดกฎหมาย กฎระเบียบที่ทันสมัย เพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล และมีมาตรฐานข้อมูลที่เป็นสากล เพื่อรองรับการเชื่อมโยงและใช้ประโยชน์ในการทำธุรกรรม)</p>	<p>หลัก: ยุทธศาสตร์ที่ ๖ สร้างความเชื่อมั่นในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (ประชาชนและภาคธุรกิจมีความเชื่อมั่นในการทำธุรกรรมออนไลน์อย่างเต็มรูปแบบ)</p> <p>สนับสนุน: ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล (ขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทยเพิ่มขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล)</p>	<p>หลัก: ยุทธศาสตร์ที่ ๖ สร้างความเชื่อมั่นในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (ประชาชนและภาคธุรกิจมีความเชื่อมั่นในการทำธุรกรรมออนไลน์อย่างเต็มรูปแบบ)</p> <p>สนับสนุน: ยุทธศาสตร์ที่ ๕ พัฒนากำลังคนให้พร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล (บุคลากรผู้ทำงานทุกสาขามีความรู้และทักษะด้านดิจิทัล)</p>
<p>สนับสนุน: ยุทธศาสตร์ที่ ๓ สร้างสังคมคุณภาพที่ทั่วถึงเท่าเทียมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล (ประชาชนทุกคนมีความตระหนักรู้ความเข้าใจทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์และสร้างสรรค์) และ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ปรับเปลี่ยนภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล (บริการภาครัฐตอบสนองประชาชน ผู้ประกอบการทุกภาคส่วนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และแม่นยำ และมีโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลภาครัฐ การจัดเก็บและบริหารฐานข้อมูลที่บูรณาการ ไม่ซ้ำซ้อน)</p>				

<p>พ.ร.บ. ว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๖๒ (มาตรา ๔๓/๑)</p>	<p>(๑) กลไกและมาตรการด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อรองรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์และธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของรัฐ</p>	<p>(๓) กระบวนการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนามาตรฐานและกฎเกณฑ์การใช้งานทางเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้การทำงานของระบบมีการเชื่อมโยงกันอย่างมีความมั่นคงปลอดภัย พร้อมใช้งาน และมีความน่าเชื่อถือในการให้บริการ</p>	<p>(๒) มาตรการการส่งเสริมและสนับสนุนการให้มีระบบบริการในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และการให้บริการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ</p>	<p>(๔) แนวทางและมาตรการเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์และธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์รัฐ รวมทั้งการประยุกต์ใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลที่เกี่ยวข้อง (๕) แนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยเทคโนโลยีดิจิทัลด้านธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และการบริการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ความรู้ให้แก่ประชาชนเพื่อใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดังกล่าว</p>
<p>แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ</p>	<p>ประเด็นที่ ๗ โครงสร้างพื้นฐานระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล (แผนย่อย โครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล) เป้าหมาย : ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศดีขึ้น</p>	<p>ประเด็นที่ ๒๒ กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม (แผนย่อยการพัฒนากฎหมาย) เป้าหมาย : กฎหมายเป็นเครื่องมือให้ทุกภาคส่วนได้ประโยชน์จากการพัฒนาประเทศอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม</p>	<p>ประเด็นที่ ๘ ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ (แผนย่อยการสร้างโอกาสเข้าถึงตลาด) เป้าหมาย : ผู้ประกอบการในทุกระดับเป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ที่มีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น</p> <p>ประเด็นที่ ๒๐ การบริการประชาชน และประสิทธิภาพภาครัฐ(แผนย่อยการพัฒนาบริการประชาชน และ แผนย่อยการพัฒนาระบบบริหารงานภาครัฐ) เป้าหมาย : บริการของรัฐมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการ</p>	<p>ประเด็นที่ ๒๓ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม (แผนย่อยการวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมด้านองค์ความรู้พื้นฐาน) เป้าหมาย : ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี และด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของประเทศเพิ่มสูงขึ้น</p>

<p>แผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับ ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕</p>	<p>ประเด็นยุทธศาสตร์ ๑ ผลักดันให้เกิดโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล ที่จำเป็น เพื่อรองรับการทำธุรกรรม ทางอิเล็กทรอนิกส์และส่งเสริมให้เกิด ประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม</p>	<p>ประเด็นยุทธศาสตร์ ๒ พัฒนามาตรฐานและกฎเกณฑ์ เพื่อสร้าง ความเชื่อมั่นและอำนวยความสะดวก ในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ภายใต้การกำกับดูแลอย่างเหมาะสม</p>	<p>ประเด็นยุทธศาสตร์ ๓ ยกระดับระบบการบริการธุรกรรม ทางอิเล็กทรอนิกส์ของไทยให้ได้มาตรฐาน เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ของประเทศ</p>	<p>ประเด็นยุทธศาสตร์ ๔ ส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความตระหนักรู้ พร้อมยกระดับความพร้อมด้านกำลังคน (Manpower) และบริหารจัดการข้อมูล จากการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์</p>
<p>เป้าหมาย เป้าหมายที่ ๑ ความสำเร็จในการยกระดับ ความเชื่อมั่นของประชาชน ภาคธุรกิจ และหน่วยงานของรัฐ ต่อการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ด้วยการมีชุดกฎหมาย มาตรฐาน และการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล อย่างมั่นคงปลอดภัย สามารถ รองรับการใช้งานระบบการ บริการฯ ได้อย่างเหมาะสม และเพียงพอ</p> <p>เป้าหมายที่ ๒ ประเทศไทยมีขีดความสามารถ ในการแข่งขันสูงขึ้นจากการทำ ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์</p>	<p>- กลยุทธ์ ๑ ผลักดันและยกระดับ ความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล โดยเฉพาะในด้านการสร้างความเชื่อมั่น และความมั่นคงปลอดภัย (Trust and Security Services Infrastructure) เพื่อรองรับการทำธุรกรรมทาง อิเล็กทรอนิกส์อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>- กลยุทธ์ ๒ ส่งเสริมการเชื่อมโยง แลกเปลี่ยนข้อมูลและเอกสาร อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการทำธุรกรรม ทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างไร้รอยต่อ</p> <p>- กลยุทธ์ ๓ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ ในเชิงเศรษฐกิจและสังคมจาก โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล โดยมุ่งเน้นการ พัฒนาเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จาก เทคโนโลยี 5G (5G Commercial Development)</p>	<p>- กลยุทธ์ ๑ พัฒนาและส่งเสริมการใช้ งาน (Volume) มาตรฐานด้านธุรกรรม ทางอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งในหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนให้มีคุณภาพทัดเทียมในระดับ สากลและแข่งขันได้ในเชิงเศรษฐกิจ</p> <p>- กลยุทธ์ ๒ ส่งเสริมให้เกิดกลไก การพัฒนา ปรับปรุง และแก้ไขกฎหมาย ลำดับรองตามกฎหมาย ว่าด้วยธุรกรรม ทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เอื้อต่อเศรษฐกิจ ดิจิทัลของไทย รวมถึงสื่อสารและ ให้คำปรึกษาด้านกฎหมายธุรกรรม ทางอิเล็กทรอนิกส์ให้กับทุกภาคส่วน ที่เกี่ยวข้อง</p> <p>- กลยุทธ์ ๓ สร้างความเชื่อมั่นด้วยการ กำกับดูแลตามมาตรฐานสากล ทั้งในส่วน ของมาตรฐานบังคับและมาตรฐานแนะนำ</p>	<p>- กลยุทธ์ ๑ ยกระดับมาตรฐานระบบการ บริการอิเล็กทรอนิกส์ในด้านการสร้าง ความเชื่อมั่นและความมั่นคงปลอดภัย (Trust and Security Services) เพื่อสร้าง ขีดความสามารถในการแข่งขันพร้อมรับ การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก</p> <p>- กลยุทธ์ ๒ สนับสนุนระบบการบริการ อิเล็กทรอนิกส์ของภาคเอกชนให้สามารถ เชื่อมโยงในลักษณะ Cross Digital Platform พร้อมทั้งเชื่อมต่อได้กับระบบ การบริการอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐได้ อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>- กลยุทธ์ ๓ ส่งเสริมให้เกิดการใช้งาน ระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่รับรอง ทางมาตรฐาน พร้อมทั้ง จัดให้มี กระบวนการประชาสัมพันธ์และการสร้าง เครือข่ายระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องตลอด ห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain)</p>	<p>- กลยุทธ์ ๑ สร้างความรู้ ความเข้าใจ และ ความตระหนักรู้ แก่ประชาชนให้สามารถ เปลี่ยนผ่านสู่การทำธุรกรรมทาง อิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างเท่าทันสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างมีพลวัต</p> <p>- กลยุทธ์ ๒ ผลิตและพัฒนากำลังคน ด้านดิจิทัลที่สนับสนุนการพัฒนาธุรกรรม ทางอิเล็กทรอนิกส์ (Manpower) ให้ เพียงพอ ตรงตามความต้องการ และ เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ทั้งในเชิงการผลิต การแลกเปลี่ยน นำเข้า บุคลากรจากต่างประเทศ และยกระดับ บุคลากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ</p> <p>- กลยุทธ์ ๓ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จาก ฐานข้อมูลและแลกเปลี่ยนความรู้ด้าน การวิจัยและพัฒนาเพื่อการมองภาพ อนาคต (Foresight) รวมทั้งมีการบริหาร จัดการข้อมูลจากการทำธุรกรรมทาง อิเล็กทรอนิกส์ (e-Transaction Data Management) อย่างมีประสิทธิภาพ</p>

<p>ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่ ๑ ระดับความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มสูงขึ้น โดยวัดจากความเชื่อมั่นในการใช้งานอินเทอร์เน็ตของประชาชนเพิ่มสูงขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔ ต่อปี (เป็นร้อยละ ๘๕ ในปี ๒๕๖๕)</p> <p>ตัวชี้วัดที่ ๒ อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่วัดโดยหน่วยงานระดับสากลเพิ่มสูงขึ้นด้วยการวัดจากตัวชี้วัด World Bank's Ease of Doing Business ของประเทศ เพิ่มขึ้นจากอันดับที่ ๒๑ ในปี ๒๕๖๓ เป็น Top20 ในปี ๒๕๖๕</p>	<p>ตัวชี้วัดที่ ๑ ประเทศไทยมีโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลในด้านการสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นคงปลอดภัย (Trust and Security Services Infrastructure) ที่สำคัญและจำเป็น โดยเฉพาะการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID)</p> <p>ตัวชี้วัดที่ ๒ มีแพลตฟอร์มแลกเปลี่ยนข้อมูลและเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน</p> <p>ตัวชี้วัดที่ ๓ ประชาชนและภาคธุรกิจสามารถเข้าถึงการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มสูงขึ้น ร้อยละ ๑๐ ต่อปี</p>	<p>ตัวชี้วัดที่ ๑ ประเทศไทยมีมาตรฐานและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID) และมาตรฐานและกฎเกณฑ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นคงปลอดภัย (Trust and Security Services) ในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์</p> <p>ตัวชี้วัดที่ ๒ ความสำเร็จในการออกมาตรฐานหรือกฎเกณฑ์เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและอำนวยความสะดวกในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ ๑๐๐ ตามแผนงานที่กำหนด</p> <p>ตัวชี้วัดที่ ๓ มีช่องทางสื่อสารและให้คำปรึกษาทางด้านมาตรฐานและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยได้รับความพึงพอใจจากผู้รับบริการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๕</p> <p>ตัวชี้วัดที่ ๔ กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียมีความเชื่อมั่นต่อธรรมาภิบาลของการกำกับดูแลด้านการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐</p>	<p>ตัวชี้วัดที่ ๑ กระบวนการขอใบอนุญาตของภาคธุรกิจตามเกณฑ์ Ease of Doing Business มีจำนวนขั้นตอน และระยะเวลาดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง</p> <p>ตัวชี้วัดที่ ๒ สัดส่วนการใช้ระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ของประชาชน เอกชน และหน่วยงานภาครัฐ เพิ่มสูงขึ้น เป็นร้อยละ ๘๐ ของการทำธุรกรรมแบบดั้งเดิม ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕</p> <p>ตัวชี้วัดที่ ๓ ระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ของไทย ได้รับการส่งเสริมด้านมาตรฐานและการเชื่อมต่อกับระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ</p> <p>ตัวชี้วัดที่ ๔ ธุรกิจบริการดิจิทัลที่ได้รับการกำกับดูแลภายใต้พระราชบัญญัติธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีจำนวนการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Transaction) ของการให้บริการเพิ่มสูงขึ้น ร้อยละ ๒๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕</p> <p>ตัวชี้วัดที่ ๕ มูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศ (e-Commerce Value) เพิ่มสูงขึ้นร้อยละ ๔ ต่อปีอย่างต่อเนื่อง</p>	<p>ตัวชี้วัดที่ ๑ ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ และมีความตระหนักรู้ (Digital Literacy) เพิ่มสูงขึ้น ด้วยมาตรการการสร้างความเชื่อมั่นด้านการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์</p> <p>ตัวชี้วัดที่ ๒ มีศูนย์รวมข้อมูลและผลการศึกษาวิจัยเชิงนโยบายด้านธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ที่เป็นการมองภาพอนาคต (Foresight)</p> <p>ตัวชี้วัดที่ ๓ มีแนวทางการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Transaction Data Management) ของประเทศอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ</p> <p>ตัวชี้วัดที่ ๔ มีกระบวนการพัฒนากำลังคนด้านธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (Workforce) อย่างเป็นรูปธรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และเท่าทันบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างมีพลวัต</p>
---	---	---	---	---

**รายนามคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ คณะอนุกรรมการ
และคณะจัดทำแผนยุทธศาสตร์ยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๕**

คณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

๑. นางอรชกา สีนุญเรือง	ประธานกรรมการ
๒. นางสาวสิริธิดา พนมวัน ณ อยุธยา	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการเงิน
๓. นายศีลวัต สันติวิสุทธิ์	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์
๔. นายสรารัฐ เบญจกุล	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านนิติศาสตร์
๕. นายอนุชิต อนุชิตานุกูล	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านวิทยาการคอมพิวเตอร์
๖. นายกนิษฐ์ สารสิน	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านวิทยาศาสตร์หรือวิศวกรรมศาสตร์
๗. นางสาวช่อผกา วิริยานนท์	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านสังคมศาสตร์
๘. นายเฉลิมรัฐ นาควิเชียร	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านบริหารธุรกิจ หรือ ตัวแทน Startup
๙. นายยรรยง เต็งอำนวย	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศ
๑๐. นายชัยชนะ มิตรพันธ์	กรรมการและเลขานุการ ผู้อำนวยการ สพอ.

คณะอนุกรรมการยุทธศาสตร์และการส่งเสริม

๑. ปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	ประธานอนุกรรมการ
๒. นายเฉลิมรัฐ นาควิเชียร	อนุกรรมการ
๓. นายศีลวัต สันติวิสุทธิ์	อนุกรรมการ
๔. นายอนุชิต อนุชิตานุกูล	อนุกรรมการ
๕. ผู้แทนกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง	อนุกรรมการ
๖. ผู้แทนสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	อนุกรรมการ
๗. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ	อนุกรรมการ
๘. ผู้แทนสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ	อนุกรรมการ
๙. ผู้แทนสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)	อนุกรรมการ
๑๐. ผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
๑๑. ผู้แทนคณะกรรมการร่วมภาคเอกชน ๓ สถาบัน	อนุกรรมการ

๑๒. ผู้แทนสภาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
๑๓. ผู้แทนสมาคมผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไทย	อนุกรรมการ
๑๔. ผู้แทนสมาคมฟินเทคประเทศไทย	อนุกรรมการ
๑๕. ผู้แทนสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (นางสาวอัจฉราพร หมุ่ตระเด่น)	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๖. ผู้แทนสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (นายสุจินต์ พูลบุญ)	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะอนุกรรมการมาตรฐานและการกำกับดูแล

๑. นายยรรยง เต็งอำนวย	ประธานอนุกรรมการ
๒. รองศาสตราจารย์ปริทรรศน์ พันธุ์บรรยงก์	อนุกรรมการ
๓. นายปริญญา ทอมเอนก	อนุกรรมการ
๔. นางสาวภรณ์ี หรรุวรรณะ	อนุกรรมการ
๕. นายรอม หิรัญพฤกษ์	อนุกรรมการ
๖. นางสาวสุธีรา ศรีไพบูลย์	อนุกรรมการ
๗. นายอนุชิต อนุชิตานุกูล	อนุกรรมการ
๘. ผู้แทนกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง	อนุกรรมการ
๙. ผู้แทนกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง	อนุกรรมการ
๑๐. ผู้แทนกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์	อนุกรรมการ
๑๑. ผู้แทนกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย	อนุกรรมการ
๑๒. ผู้แทนสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม	อนุกรรมการ
๑๓. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกำกับ และส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย	อนุกรรมการ
๑๔. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์	อนุกรรมการ
๑๕. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ	อนุกรรมการ
๑๖. ผู้แทนสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ	อนุกรรมการ
๑๗. ผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
๑๘. ผู้แทนสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)	อนุกรรมการ
๑๙. ผู้แทนสภาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
๒๐. ผู้แทนสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (นายศุภโชค จันทระปะทิน)	อนุกรรมการและเลขานุการ
๒๑. ผู้แทนสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (นายสิริณัฐ ตั้งธรรมจิต)	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการกฎหมาย

๑. นายสรารุช เบญจกุล	ประธานอนุกรรมการ
๒. นายกฤษฎา บุญสมิต	อนุกรรมการ
๓. ศาสตราจารย์กำชัย จงจักรพันธ์	อนุกรรมการ
๔. นางฉวีวรรณ เกียรติดุริยกุล	อนุกรรมการ
๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปิยะบุตร บุญอร่ามเรือง	อนุกรรมการ
๖. นางพงษ์สวาท ภายอรุณสุทธิ	อนุกรรมการ
๗. พลตำรวจเอกสุเทพ เดชรักษา	อนุกรรมการ
๘. ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	อนุกรรมการ
๙. ผู้แทนสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (นางสาวพลอย เจริญสม)	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๐. ผู้แทนสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (นายสมประสงค์ ไทรชัยยะ)	ผู้ช่วยเลขานุการ

ที่ปรึกษาในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ฯ

๑. ดร.ชัยชนะ มิตรพันธ์	ผู้อำนวยการ สพอ.
๒. นายชาติชาย สุทธาเวช	รองผู้อำนวยการ สพอ.
๓. นางสาวบุญศรี กุลฉันท	รองผู้อำนวยการ สพอ.
๔. นาวาตรีวรัญญา เตชะสุภากร	ผู้เชี่ยวชาญ และรักษาการผู้ช่วยผู้อำนวยการ สพอ.
๕. นายมีธรรม ณะระนอง	ผู้เชี่ยวชาญ และรักษาการผู้ช่วยผู้อำนวยการ สพอ.
๖. ดร.ศักดิ์ เสกขุนทด	ผู้เชี่ยวชาญอาวุโส
๗. ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว	ที่ปรึกษาฯ

คณะผู้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ฯ

๑. นางสาวรจนา ล้าเลิศ	ผู้ชำนาญการอาวุโส
๒. นายสุจินต์ พูลบุญ	เจ้าหน้าที่นโยบายและยุทธศาสตร์อาวุโส
๓. นางสาวณัชชา พรหมวรรณ	เจ้าหน้าที่นโยบายและยุทธศาสตร์
๔. นางสาวณัฐพัชร์ อ่องโอภาส	เจ้าหน้าที่นโยบายและยุทธศาสตร์

สนับสนุนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ฯ

๑. นางสาวอัจฉราพร หมุดระเด่น	ผู้ชำนาญการอาวุโส
๒. นางสาวเพ็ญญา ห้อยระย้า	เจ้าหน้าที่นโยบายและยุทธศาสตร์อาวุโส
๓. นายเจตริน วีระพลเทพ	เจ้าหน้าที่สำนักยุทธศาสตร์
๔. นายอภิสิทธิ์ สุขแจ่ม	ลูกจ้างส่วนงานนโยบายและยุทธศาสตร์

แผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๕

จัดทำโดย สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.)
ในฐานะหน่วยงานฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (คธอ.)
อาคารเดอะ ไนน์ ทาวเวอร์ แกรนด์ พระรามเก้า (อาคารบี) ชั้น ๒๒
เลขที่ ๓๓/๔ ถนนพระราม ๙ แขวงห้วยขวาง เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ ๑๐๓๑๐

โทรศัพท์ ๐๒ ๑๒๓ ๑๒๐๖

โทรสาร ๐๒ ๑๒๓ ๑๒๐๐

เว็บไซต์ www.etda.or.th

ETDA
สพธช
www.eta.or.th

กระทรวงดิจิทัล
เพื่อเศรษฐกิจและสังคม

**สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม**

อาคารเดอะ โบนั ทาวเวอร์ แกรนด์ พระรามเก้า (อาคารบี) ชั้น 21
เลขที่ 33/4 ถนนพระราม 9 แขวงห้วยขวาง เขตห้วยขวาง
กรุงเทพมหานคร 10310
โทร. 0 2123 1234 โทรสาร 0 2123 1200
www.eta.or.th